ఏప్రిల్ -2026

దర్శనమ్®

ఆధ్యాత్మిక వార్తామాసపత్రిక

₹ 51/- సంపుటి 22 సంచిక 7 ISSN 2582-2411

శృంగేరీ శారదాంబ సన్నిధిలో మహాసన్నిధానంవారి ఆహ్నిక దర్శనమ్

అలంపురం జోగులాంబ సన్నిధిలో సన్నిధానంవారి విశేష దర్శనమ్

మెదక్ జిల్లా శివంపేటలో బ్రహ్మశ్రీ శాస్త్రుల విశ్వనాథశాస్త్రిగారి శతజయంత్యుత్సవం-పండిత సత్కారం

శ్రీశంకర భగవత్పాదాచార్యస్తవః

జగద్గురు శ్రీశ్రీ భారతీతీర్థ మహాస్వామిభిః విరచితః

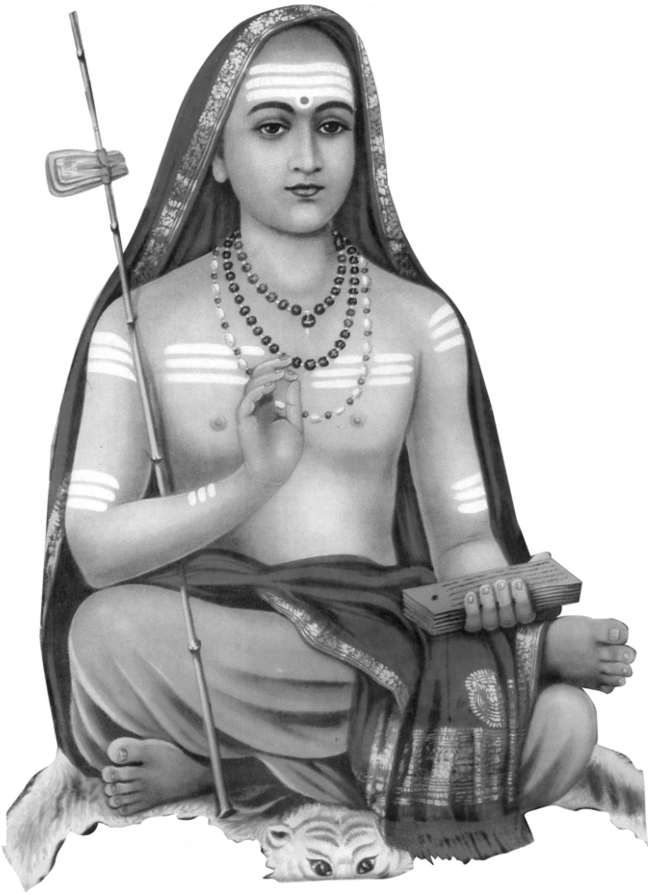

ముదా కరేణ పుస్తకం దధానమీశరూపిణం
తథా2పరేణ ముద్రికాం నమత్తమోవినాశినీం ।
కుసుంభవాససావృతం విభూతిభాసిఫాలకం
నతాఘనాశనే రతం నమామి శంకరం గురుం ॥ 1 ॥

పరాశరాత్మజప్రియం పవిత్రితక్షమాతలం
పురాణసారవేదినం సనందనాదిసేవితం ।
ప్రసన్నవక్త్రపంకజం ప్రపన్నలోకరక్షకం
ప్రకాశితాద్వితీయతత్త్వమాశ్రయామి దేశికం ॥ 2 ॥

సుధాంశుశేఖరార్చకం సుధీంద్రసేవ్యపాదుకం
సుతాదిమోహనాశకం సుశాంతిదాంతిదాయకం ।
సమస్తవేదపారగం సహస్రసూర్యభాసురం
సమాహితాఖిలేంద్రియం సదా భజామి శంకరం ॥ 3 ॥

యమీంద్రచక్రవర్తినం యమాదియోగవేదినం
యథార్థతత్త్వబోధకం యమాంతకాత్మజార్చకం ।
యమేవ ముక్తికాంక్షయా సమాశ్రయంతి సజ్జనాః
నమామ్యహం సదా గురుం తమేవ శంకరాభిధం ॥ 4 ॥

స్వబాల్య ఏవ నిర్భరం య ఆత్మనో దయాలుతాం
దరిద్రవిప్రమందిరే సువర్ణవృష్టిమానయన్ ।
ప్రదర్శ్య విస్మయాంబుధౌ న్యమజ్జయత్సమాన్ జనాన్
స ఏవ శంకరస్సదా జగద్గురుర్గతిర్మమ ॥ 5 ॥

యదీయపుణ్యజన్మనా ప్రసిద్ధిమాప కాలటీ
యదీయశిష్యతాం వ్రజన్ స తోటకో2పి పప్రథే ।
య ఏవ సర్వదేహినాం విముక్తిమార్గదర్శకః
నరాకృతిం సదాశివం తమాశ్రయామి సద్గురుం ॥ 6 ॥

సనాతనస్య వర్త్మనః సదైవ పాలనాయ యః
చతుర్దిశాసు సన్మఠాన్ చకార లోకవిశ్రుతాన్ ।
విభాండకాత్మజాశ్రమాదిసుస్థలేషు పావనాన్
తమేవ లోకశంకరం నమామి శంకరం గురుం ॥ 7 ॥

యదీయహస్తవారిజాతసుప్రతిష్ఠితా సతీ
ప్రసిద్ధశృంగభూధరే సదా ప్రశాంతిభాసురే ।
స్వభక్తపాలనవ్రతా విరాజతే హి శారదా
స శంకరః కృపానిధిః కరోతు మామనేనసం ॥ 8 ॥

ఇమం స్తవం జగద్గురోర్గుణానువర్ణనాత్మకం
సమాదరేణ యః పఠేదనన్యభక్తిసంయుతః ।
సమాప్నుయాత్సమీహితం మనోరథం నరో2చిరాత్
దయానిధేస్స శంకరస్య సద్గురోః ప్రసాదతః ॥ 9 ॥

దర్శనమ్

ఆధ్యాత్మిక వార్తా మాస పత్రిక

ఏప్రిల్ 2026

సంపుటి-22 విడిప్రతి: రూ. 51/- సంచిక - 7

ISSN 2582-2411 పేజీలు 68

ఎస్ఆర్ఎస్ పబ్లికేషన్స్ ప్రచురణ

స్ఫూర్తిప్రదాత

కీ.శే. మరుమాముల రాజమౌళిశర్మ

గౌరవ సంపాదకులు

యాయవరం చంద్రశేఖరశర్మ, ఆర్.వి.వి. కృష్ణారావు

మరుమాముల దత్తాత్రేయశర్మ

ప్రధాన సంపాదకులు

మరుమాముల వెంకటరమణశర్మ

ప్రచురణకర్త, సంపాదకులు

మరుమాముల రుక్మిణి

సంపాదక మండలి

డా. పూర్ణప్రజ్ఞా భారతి, అష్టకాల రామ్మోహన్

ఆకెళ్ల విభీషణ శర్మ, బాచంపల్లి సంతోష్‌కుమార్‌శాస్త్రి

మరుమాముల రామచంద్రమూర్తి

ఆదరాసుపల్లి శశిధర్, ప్రసాదవర్మ కామఋషి

ప్రత్యేక ప్రతినిధి

పి.వి.ఎం. పవన్, 81253 36958

ఉప సంపాదకులు

రామలక్ష్మీ సుబ్రహ్మణ్యం

ముఖచిత్రం : **హరి తాడోజు**

దర్శనమ్

ఆధ్యాత్మిక వార్తా మాసపత్రిక

- : ప్రధాన కార్యాలయం : -

ఇం.నెం. **29-105/4/1,** శ్రీరామ సిద్ధాంతి భవనం

న్యూ విద్యానగర్, నేరేడ్‌మెట్, సికింద్రాబాద్-**56**

ఫోన్, ఫ్యాక్స్: 9441015469

e-mail: darshanameditordesk@gmail.com

మార్కెటింగ్: రైజింగ్ సన్ న్యూస్ ఏజెన్సీ, 9666680857

దర్శనం దర్శనారామ దర్శనం సమదర్శనం
దర్శనం లోక వృత్తాంతాదర్శ దర్శిన్యపేక్షితమ్ ॥
దర్శనాంతర్ముఖి స్వర్శి సద్విమర్శావమర్శనం
దర్శన ప్రతిభూస్థానం జీయాత్ సర్వ నిదర్శనమ్ ॥

- అష్టకాల నరసింహరామశర్మ

'దర్శనం దర్శితం యేన దర్శితం సర్వదర్శనమ్
దర్శనం శర్మసంధాత్ృ దర్శనం దైవదర్శనమ్'

- అయాచితం నటేశ్వరశర్మ

ఈ సంచికలో ...

అద్వైత ద్యుమణి.. ఆర్షధర్మ దండపాణి ... 7
- తాడేపల్లి పతంజలి

భారతావనిని ఉద్ధరించిన భగవత్పాదులు.. ... 21
- ప్రసాదవర్మ కామరుషి

జ్ఞానగంగా ప్రవాహం.. శంకరుల తత్త్వం ... 25
- శలాక రఘునాథ శర్మ

రామా కనవేమిరా! ... 28
- వనం జ్వాలా నరసింహారావు

మాధవీయ శంకర విజయం ... 32
- తాడేపల్లి పతంజలి

శ్రీమద్దేవీ భాగవతం - డా. వద్దిపర్తి పద్మాకర్ ... 34

మహాభారత సారసంగ్రహం ... 36
- కీ.శే. డా. పుల్లెల శ్రీరామచంద్రుడు

తిరుమల చరితామృతం - కీ.శే. పివిఆర్‌కె ప్రసాద్ ... 38

రామాయణం రసరమ్యం ... 40
- వనం జ్వాలా నరసింహారావు

అభినవ శంకర విజయం ... 42
- మల్లాప్రగడ శ్రీమన్నారాయణమూర్తి

క్షయనామ సంవత్సరం... బార్హస్పత్యమానం ... 44
- డా. శంకరమంచి రామకృష్ణ శాస్త్రి

మహాతపస్వి చంద్రశేఖర భారతి ... 46
- చెఱుకుపల్లి జమదగ్ని శర్మ

వేదాల్లో విజ్ఞానాంశాలు ... 48
- పోలిశెట్టి బ్రదర్స్

అన్వేషణ - పోడూరి వెంకటరమణ శర్మ ... 50

ఆర్షధర్మంపై అన్యుల విషం - డా. కె.అరవిందరావు ... 52

కంచిస్వామి దివ్యచరిత్ర 'గిని-అద్వైత గని' ... 54
- తూములూరి మోహన్ కుమార్

శృంగేరి శారదాపీఠ వైభవం ... 56

లలితా సహస్రనామ స్తోత్రం - ఆచార్య కుప్పా విజయశ్రీ ... 60

ఇందులోని వ్యాసాలు, అందులోని భావాలు రచయితలవే. దానికి, దర్శనమ్ పత్రికకు ఎలాంటి సంబంధం లేదు. - సంపాదకుడు

శంకర జయంతి... భారతీయ వైజయంతి

భారతదేశం జ్ఞానభూమి. శతాబ్దాలుగా ఈ గడ్డపై ఎందరో మహర్షులు, చింతనాపరులు జన్మించి ప్రపంచానికి దిశానిర్దేశం చేశారు. వీరిలో అగ్రగణ్యులు జగద్గురు ఆదిశంకరాచార్యులు. భారతీయ సంస్కృతి, తత్వశాస్త్రపు జగజ్జగీయమానమైన ప్రతీక ఆది శంకరాచార్యులు. ప్రస్తుతం భారతదేశంలో ప్రచులితమై ఉన్న అనేక దార్శనిక భావాలకు ఆదిశంకరుల అద్వైత ప్రస్తావన, ఆయన చేసిన ప్రస్థానత్రయ వ్యాఖ్యలే మూలం అని చెప్పవచ్చు. ఆయన వ్యాఖ్యలకు ఖండన మండనల రూపంలోనే ఇతర దార్శనిక భావాలు ప్రాదుర్భవించాయనడం అతిశయోక్తి కాదు.

ఎనిమిదవ శతాబ్దంలో కేరళలోని కాలడిలో జన్మించిన శంకరులు, అతి తక్కువ కాలంలోనే భారతీయ ఆధ్యాత్మిక, తత్వ శాస్త్ర ముఖచిత్రాన్ని మార్చేశారు. ప్రస్తుతం సమాజంలో నైతిక విలువల పతనం, మానసిక ఒత్తిడి పెరుగుతున్న నేపథ్యంలో, ఆయన బోధనలను స్మరించుకుంటూ ఆయన జన్మదినాన్ని జాతీయ తత్వవేత్తల దినోత్సవంగా జరుపుకోవాల్సిన ఆవశ్యకత ఎంతైనా ఉంది.

ఆయన జన్మదినం 'వైశాఖ శుక్ల పంచమి'ను జాతీయ తత్వవేత్తల దినంగా ప్రకటించాలని ప్రభుత్వాన్ని అభ్యర్థించడం కేవలం ఒక సాంస్కృతిక కార్యక్రమం కాదు; అది భారతదేశంపు ఆధ్యాత్మిక, బౌద్ధిక, సామాజిక ఏకీకరణకు ఒక మహత్తరమైన అడుగు.

ఆది శంకరాచార్యులు కేరళలోని కాలడి గ్రామంలో బ్రాహ్మణ కుటుంబంలో జన్మించారు. సాంప్రదాయక గణనల ప్రకారం 788లో జన్మించి, 820 లో మహాసమాధి చెందారు. కొందరు పండితులు 700-750 ల మధ్య ఆయన జీవితాన్ని ఉంచుతారు. ఆయన జీవితం కేవలం 32 సంవత్సరాలు మాత్రమే అయినప్పటికీ, ఆ సమయంలో ఆయన సాధించిన విజయాలు ఆశ్చర్యకరమైనవి. తండ్రి శివగురు మరణం తర్వాత తల్లి ఆర్యాంబ సమక్షంలో ఆయన సన్యాసం స్వీకరించి, గౌడపాదుల శిష్యుడు గోవింద భగవత్పాదుల వద్ద వేదాంతం అభ్యసించారు. ఆ తర్వాత భారతదేశం నలుమూలలా ప్రయాణం (దిగ్విజయం) చేసి, వివిధ తత్వవేత్తలతో వాదాలు చేసి, అద్వైత వేదాంతాన్ని స్థాపించారు. ఆయన శృంగేరి (దక్షిణం), ద్వారక (పశ్చిమం), పురి (తూర్పు), జ్యోతిర్మఠం (ఉత్తరం) అనే నాలుగు మఠాలను స్థాపించారు. ఇవి వేదాలు, ఉపనిషత్తులు, భారతీయ తత్వశాస్త్రాన్ని రక్షించడానికి కేంద్రాలుగా మారాయి. ఇవి భారతదేశ ఏకత్వానికి ఒక ఉదాహరణ.

ఆయన తత్వం అద్వైత వేదాంతం. 'అద్వైతం' అంటే 'ద్వైతం లేదు' - అంటే ఆత్మ, బ్రహ్మం ఒకటే. 'బ్రహ్మ సత్యం జగన్మిథ్యా' అని ఆయన సూత్రం. ఈ దృక్పథం ఉపనిషత్తులు, భగవద్గీత, బ్రహ్మసూత్రాలపై ఆయన రచించిన భాష్యాల ద్వారా వ్యాపించింది. ప్రస్థానత్రయ భాష్యాలు ఆయన రచనాశక్తికి, దార్శనిక సామర్థ్యానికి ప్రతీకలుగా నిలిచిన దివ్యమణులు. వివేకచూడామణి, ఆత్మబోధ, ఉపదేశ సహస్రి వంటి గ్రంథాలు సాధారణ ప్రజలకు కూడా అద్వైతాన్ని అందించాయి. ఆయన కాలంలో బౌద్ధం, జైనం వంటి ఇతర మతాలు బలమైనవి. హిందూ ధర్మం క్షీణించిన సమయంలో ఆయన వేదాలను పునరుజ్జీవింపజేశారు. సన్యాస సంప్రదాయాన్ని పునర్వ్యవస్థీకరించి, దశనామి సంప్రదాయాన్ని స్థాపించారు. ఇది హిందూ ధర్మాన్ని ఏకీకృతం చేసి, దేశవ్యాప్తంగా ఒక ఆధ్యాత్మిక జాలాన్ని సృష్టించింది.

ఈ కారణాలు ఆయన జన్మదినాన్ని జాతీయ తత్వవేత్తల దినంగా ప్రకటించడానికి తొలి కారణంగా చెప్పవచ్చు. ఆది శంకరాచార్యులు భారతీయ తత్వశాస్త్రానికి ఆధారం. ఆయన అద్వైతం ద్వారా 'ఏకత్వం'ను బోధించారు. ఇది ఆధునిక భారతదేశంలోని మతపరమైన, సామాజిక విభేదాలకు పరిష్కారం. 'సర్వం ఖల్విదం బ్రహ్మ' అని ఉపనిషత్తు సూత్రం ఆయన ద్వారా జీవంతమైంది. ఇది మన యువతకు స్ఫూర్తి. సామాజిక మాధ్యమాలు, వ్యక్తివాదం ద్వారా ప్రజలు విభజించబడుతున్న నేటి కాలంలో అద్వైతం ద్వారా ఏకత్వం బోధించడం ద్వారా జాతీయ సమైక్యతను సాధించవచ్చు.

ఆయన జీవితం జ్ఞాన సాధనకు ఉదాహరణ. ఆయన చిన్న వయసులోనే సన్యాసం స్వీకరించి, దేశం నలుమూలలా తిరిగి జ్ఞానాన్ని వ్యాప్తి చేశారు. ఇది మన యువతరానికి కర్మయోగాన్ని, జ్ఞానయోగాన్ని ప్రబోధిస్తుంది. భగవద్గీతలోని 'యోగస్థః కురు కర్మాణి' అనే శ్లోకానికి ఆయన చేసిన భాష్యం, ఇచ్చిన సందేశం ఉద్యోగాలు, విద్యాభ్యాసం మధ్య ఒత్తిడి పెరుగుతున్న నేటి సమయంలో శాంతి, సమతుల్యతను అందిస్తున్నాయి.

ఆదిశంకరులు నాలుగు మఠాల స్థాపన ద్వారా ఉత్తర, దక్షిణ, తూర్పు, పశ్చిమ భారతాన్ని ఆధ్యాత్మికంగా ఏకం చేశారు. ఇది ఆధునిక భారతదేశపు 'ఏకత్వంలో బహుత్వం'కు ప్రతీక. ఆయన కాలంలో దేశం వివిధ **(మిగతా 63వ పేజీలో)**

పాఠక దర్శిని

మీ అభిప్రాయాలను darshanameditordesk@gmail.comకు పంపగలరు.

ఉగాది శోభ సంతరించుకున్న సంచిక

దర్శనమ్ ఆధ్యాత్మిక వార్తా మాసపత్రిక.. మార్చి -2026 సంచిక పిడిఎఫ్ చూసాను. అంగరంగ వైభవంగా అలంకరింపబడి అత్యంత ఆసక్తి కర వ్యాసాలతో, రచనలతో అలరారింది. చిల్లర సీతారామారావు గారి కొత్త సంవత్సర శోభను సంతరించుకుని, పరాభవ నామ సంవత్సర విశేష ఫలిత వివరణతో, చింతలపాటి శివశంకరశాస్త్రి 'శ్రీరామ కల్యాణ' కాంతులతో విరాజిల్లింది. 'ధర్మ చక్రవర్తికి షట్పప్తతి' వ్యాసంతో వెలుగొంది, మరుమాముల దత్తాత్రేయ శర్మ ''శాస్త్రుల సద్గుణాబ్ధి... విశ్వనాధ శతాబ్దామృతం చిలికి, మల్లాప్రగడ వారి 'అభినవ శంకర విజయ' పరంపరలతో, వద్దిపర్తివారి దేవీభాగవత విశేషాలు వంటి మరెన్నో వ్యాసాలతో కొనసాగి 'అంగరంగ వైభవం అయుతచండీ యాగం'తో వైభవంగా ముగియడం నాకు (చదువరులకు) చాలా మనోల్లాసాన్ని కలిగించినది. ప్రచురణకర్తలకు అభివాదములతో

- శ్రీమతి క్రొవ్విడి వెంకట సుబ్బలక్ష్మి

సంపాదకీయం బాగుంది

లేని హక్కుల కోసం పోరాడుతున్న వారిని చూసైనా హిందువులు ఉన్న తమ హక్కుల కోసం పోరాడాలని హితవు చెప్పిన సంపాదకీయం ఆకట్టుకుంది. కంచిస్వామి దివ్య చరిత, మహాభారత సారసంగ్రహం, తిరుమల చరితామృతం, శ్రీమద్దేవీ భాగవతం, రామాయణం వంటి ధారావాహికలు అలరిస్తున్నాయి. తుని తపోవనం మఠాధిపతులు, పలు ధార్మిక కార్యక్రమాలు నిర్వహించిన శ్రీ సచ్చిదానంద స్వామిజీ పరమపదించడం బాధ కలిగించింది. 'ఆర్షధర్మంపై అన్యుల విషం', 'అన్వేషణ' ధారావాహికలు ఆసక్తిదాయకంగా కొనసాగుతోంది.

- బి. వెంకటరాములు, మంచిర్యాల

రెండు వ్యాసాలు... మంచి విషయాలు

ఆదిశంకరులపై వివాదాస్పద వ్యాఖ్యల విషయంపై 'శుక్రనీతి' కథనం బాగుంది. గురుశిష్యుల సంవాదం ద్వారా ''నిజం నిగ్గుతేలే లోపు అబద్ధం ప్రపంచాన్ని చుట్టి వస్తుంది'' అన్న విషయాన్ని చాలా చక్కగా తెలియజేశారు. అలాగే 'శ్రీ జియ్యర్ స్వాములతో మానసిక సంవాదం' శీర్షికతో ప్రచురించిన వ్యాసంలో అనవసర పరిశోధనల వల్ల ఏం ప్రయోజనం కలగదని, గురువులు శిష్యహితం కోరి ప్రవర్తించాలని చాలా చక్కగా వివరించారు. రచయితలకు ధన్యవాదాలు.

- గొర్తి శ్రీనివాసు, విజయవాడ

'దర్శనమ్' చందా వివరాలు

3 సంవత్సరాలకు	రూ. 2000
6 సంవత్సరాలకు	రూ. 4000
12 సంవత్సరాలకు	రూ. 8000
రాజపోషకులు	రూ. 15000
మహారాజ పోషకులు	రూ. 25000
విశిష్ట మహారాజ పోషకులు	రూ. 100000

A/C NAME : DARSHANAM
BANK: CANARA BANK
A/C NO. 120001974779
IFSC CODE: CNRB0013063

BHIM UPI
Scan using any BHIM UPI enabled APP
DARSHANAM
Canara Bank

చందాదారులకు విజ్ఞప్తి

'దర్శనమ్' ధార్మికోద్యమ మాసపత్రిక సనాతన ధర్మ పరిరక్షణే లక్ష్యంగా వెలువడతున్న ఈ పత్రికకు చందాలు, విరాళాలు అందించవలసిందిగా ప్రార్థన. ఈ నెలతో ముగియనున్న తమ చందాలను వెంటనే పునరుద్ధరించుకో వలసిందిగా మనవి. **ఎడిటర్, దర్శనమ్** పేరుతో చెక్కు/డిడి/మనియార్డరు/ ఆన్‌లైన్‌లో చందాలను పంపాల్సిందిగా విజ్ఞప్తి. మీరు ప్రత్యుత్తరాలు జరిపేటప్పుడు చిరునామాలను స్పష్టంగా పిన్‌కోడ్‌తో సహా రాయవలసిందిగా కోరుతున్నాం. చిరునామా మారితే తక్షణం తెలియజేయండి. **- ఎడిటర్**

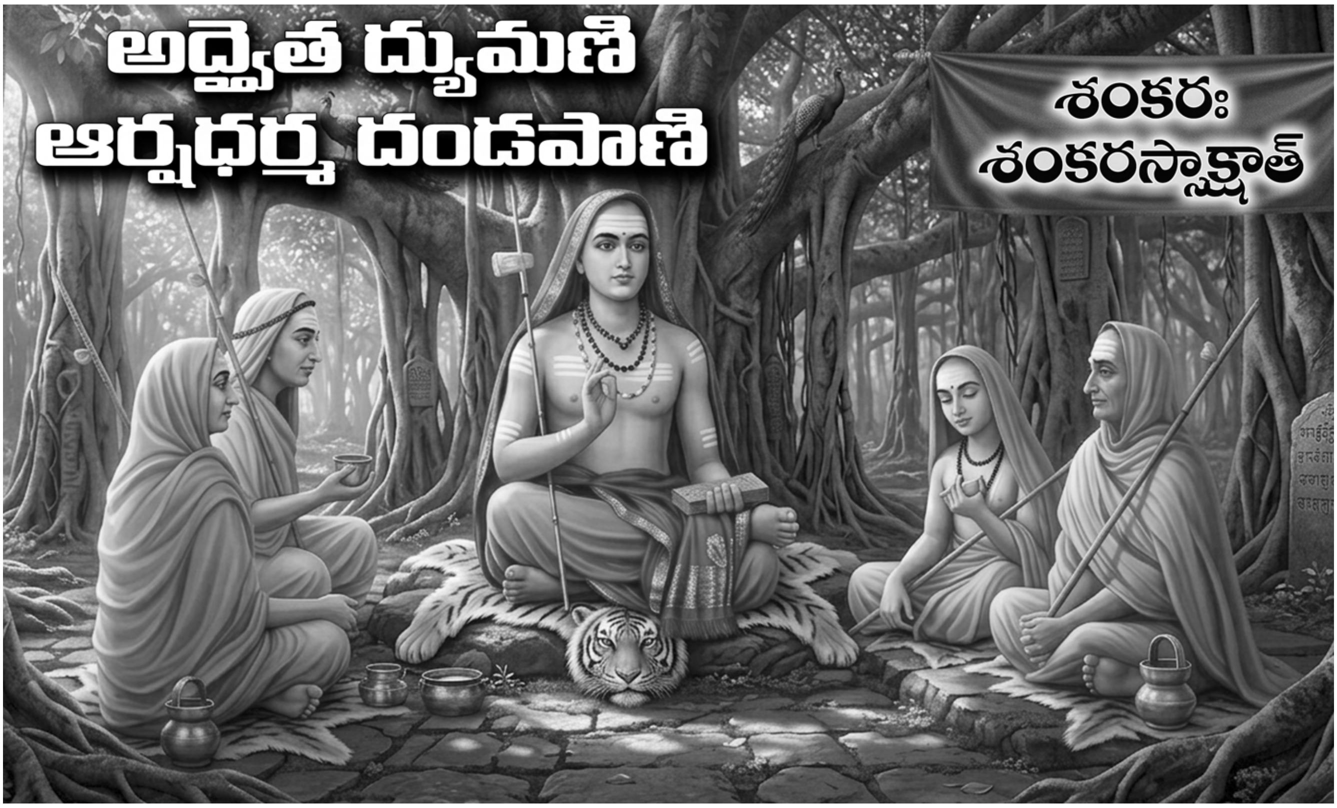

ఆదిశంకర భగవత్పాదులు అఖండ భారతావనికి యుగదర్శి. సనాతన ధర్మం ఆచంద్రతారార్కం పరిఢవిల్లడానికి పటిష్ఠ ధార్మిక జాగరణ కోసం అవతరించిన సాక్షాత్తూ పరమేశ్వర స్వరూపం. అద్వైత సిద్ధాంతం... ఆమ్నాయ పీఠాల వ్యవస్థ... షణ్మత స్థాపన... పంచాయతన పూజా విధానం... ఆసేతు హిమాచలం దిగ్విజయ యాత్ర... ప్రస్థానత్రయానికి భాష్యం... కర్మ, భక్తి, జ్ఞానాల త్రివేణి సంగమం... వెరసి శంకరుల 32 ఏళ్ల జీవనప్రస్థానంలో ఆర్షధర్మానికి అజరామర వైభవాన్ని సంతరింపజేసిన అవతారమూర్తి. వైశాఖ శుద్ధ పంచమి 'శంకర జయంతి' సందర్భంగా దర్శనమ్ అక్షరార్చన.

శ్రుతి స్మృతి పురాణానామ్ ఆలయం కరుణాలయమ్ ।
నమామి భగవత్పాద శంకరం లోకశంకరమ్ ॥

సనాతన వైదిక ధర్మం తన ప్రాభవాన్ని కోల్పోతున్న తరుణంలో, వివిధ రకాలైన మతశాఖలు, పరస్పర విరుద్ధమైన వాదాలు ప్రజలను అయోమయానికి గురిచేస్తున్నాయి. ఒకవైపు కర్మకాండలకే పరిమితమైన మీమాంసకులు, మరోవైపు దేవుడి అస్తిత్వాన్ని నిరాకరించే నాస్తిక వాదాలు, ఇంకోవైపు శూన్యాన్ని పరమార్థంగా భావించే బౌద్ధులు సమాజాన్ని ప్రభావితం చేస్తున్నారు. ఇటువంటి క్లిష్ట పరిస్థితుల్లో హిందూ ధర్మాన్ని సంస్కరించి, వేదాల అసలైన పరమార్థాన్ని తర్కబద్ధంగా స్థాపించడానికి ఆదిశంకరాచార్యులు అవతరించారు.

తాడేపల్లి పతంజలి

శంకరభగవత్పాదులు సామాన్య మానవుల వలె జన్మించిన వారు కారు. వారు ఒక నిర్దిష్టమైన దైవిక లక్ష్యంతో అవతరించిన 'కారణజన్ములు'. సాధారణ మానవులు తమ గత జన్మల పాప పుణ్యాల ఫలితాలను అనుభవించడానికి జన్మిస్తే, శంకరులు లోకాన్ని అజ్ఞానమనే అంధకారం నుండి రక్షించడానికి అవతరించారు. ''శంకరుల జీవితం అటువంటి జీవితం కాదు. వారు సాక్షాత్తుగా సదాశివుడే. కైలాసవాసియైన శంకరుడికి, కాలడియందు జన్మించిన శంకరునకు అభేదం. ఇద్దరూ ఒక్కటే''. పరబ్రహ్మ స్వరూపమైన శివుడే భక్తి, జ్ఞాన, వైరాగ్యాలను లోకానికి ప్రబోధించడానికి మనుష్య రూపం ధరించాడని ప్రాచీన గ్రంథాలు స్పష్టం చేస్తున్నాయి.

శంకరుల కాలం నాటి సామాజిక స్థితిగతులను గమనిస్తే,

సమాజం అనేక భిన్నమైన మత శాఖలుగా విడిపోయి ఉండేది. ఈ శాఖల మధ్య సమన్వయం లేకపోవడమే కాకుండా, ధర్మం పేరుతో అనేక అనాచారాలు కూడా చోటు చేసుకున్నాయి. వేదాల్లోని జ్ఞానకాండ మరుగున పడిపోయింది. ఈ నేపథ్యంలో శంకరులు అద్వైత సిద్ధాంతం ద్వారా భౌగోళికంగా మరియు ఆధ్యాత్మికంగా భారతదేశాన్ని ఏకం చేయడానికి పూనుకున్నారు. వారి సాహిత్య ప్రస్థానం, దిగ్విజయ యాత్రలు కేవలం ఒక మతానికి సంబంధించినవి కావు, అవి భారతీయ జాతీయతను, సంస్కృతిని పునర్నిర్మించిన మహోద్యమాలు.

శైశవ వృత్తాంతం, అవతార విశిష్టత

కేరళ రాష్ట్రంలోని ఎర్నాకులం జిల్లాలో, పూర్ణానదీ తీరాన ఉన్న 'కాలడి' అనే గ్రామంలో శంకరులు జన్మించారు. వారి తల్లిదండ్రులు శివగురువు, ఆర్యాంబ. వీరు నంబూద్రి బ్రాహ్మణ కుటుంబానికి చెందినవారు. నంబూద్రి బ్రాహ్మణులు అపార మైన జ్ఞాన సంపదకు, ఆచార నిబద్ధతకు నిలయంగా ఉండే వారు. చాలా కాలం సంతానం లేని ఈ దంపతులు త్రిచూర్ లోని వడక్కున్నాథన్ ఆలయంలో శివుడిని కఠోరంగా ప్రార్థించారు.

వారి భక్తికి మెచ్చిన పరమశివుడు కలలో దర్శనమిచ్చి, వారికి ఒక విలక్షణమైన ఎంపికను ఇచ్చాడు: "మీకు వందమంది సామాన్య పుత్రులు కావాలా? లేదా అల్పాయుష్కుడైనప్పటికీ లోకప్రసిద్ధుడయ్యే ఏకైక జ్ఞానియైన పుత్రుడు కావాలా?'' అని అడిగాడు. నిస్వార్థపరులైన ఆ దంపతులు లోకోద్ధారకుడయ్యే జ్ఞానియైన పుత్రుడినే కోరుకున్నారు. అలా కలియుగంలో విక్రమ శకానికి ముందు, ఈశ్వర నామ సంవత్సరంలో వైశాఖ మాసంలో శంకరులు అవతరించారు.

శంకరులు జన్మించిన వైశాఖ మాసానికి ఆధ్యాత్మికంగా గొప్ప ప్రాశస్త్యం ఉంది. ఈ మాసాన్ని 'మాధవ మాసం' అని కూడా పిలుస్తారు. "వైశాఖ మాసంలో జన్మించిన శంకరభగవత్పాదుల వారి మాటలు కానీ, స్తోత్రాలు కానీ వారు చేసిన ప్రకరణాలు కానీ అవి మధురాతి మధురాలు''. వైశాఖ మాసంలో వికసించే మల్లెపువ్వు సువాసనకు, మామిడిపండు మాధుర్యానికి గుర్తులు. అలాగే శంకరుల వాక్కులు లోకమంతటా జ్ఞాన పరిమళాన్ని పంచుతూ, వినేవారి హృదయాలను మాధుర్యంతో నింపేవి.

బాల శంకరులు చిన్నతనంలోనే అసాధారణమైన మేధస్సును ప్రదర్శించారు. ఒక్క ఏడాదిలోనే సంస్కృతాన్ని మాట్లాడటం, చదవడం నేర్చుకున్నారు. మూడవ ఏట అక్షరాభ్యాసం, ఐదవ ఏట ఉపనయనం పూర్తి చేసుకుని వేద విద్యలను అభ్యసించడానికి గురుకులానికి వెళ్ళారు. కేవలం ఎనిమిదేళ్ల ప్రాయంలోనే నాలుగు వేదాలను, సమస్త శాస్త్రాలను క్షుణ్ణంగా

పఠించి సర్వజ్ఞుడయ్యారు. వారి బాల్యంలో జరిగిన ఒక ప్రసిద్ధ సంఘటన వారిలోని కరుణను, దైవత్వాన్ని చాటిచెబుతుంది. బ్రహ్మచారిగా భిక్షాటన చేస్తున్న శంకరులు ఒక నిరుపేద ఇల్లాలి ఇంటికి వెళ్లారు. ఆమె వద్ద భిక్ష వేయడానికి ఏమీ లేకపోవడంతో, అతి కష్టం మీద దొరికిన ఒక ఎండిన ఉసిరికాయను ఆయనకు సమర్పించింది. ఆ దరిద్ర స్థితిని చూసి చలించిన బాల శంకరుడు ఆశువుగా 'కనకధారా స్తోత్రం' రచించి లక్ష్మీదేవిని ప్రార్థించారు.

వాచవిగా అందులోని మొదటి శ్లోకం

అంగం హరేః పులకభూషణ మాశ్రయంతీ
భృఙ్గాఙ్గనేవ ముకుళాభరణం తమాలం ।
అంగీకృతాఖిల విభూతిర పాంగలీలా
మాంగళ్యదాస్తు మమ మంగళదేవతాయాః ॥ 1 ॥

మొగ్గలతో నిండిన తమాల వృక్షాన్ని (చీకటి కానుగ చెట్టు) ఆడు తుమ్మెదలు ఆశ్రయించి అలంకరించినట్లుగా, పులకాంకురాలతో కూడిన శ్రీహరి దేహాన్ని ఆశ్రయించినది, సమస్త ఐశ్వర్యాలకు నిలయమైనది అయిన ఆ లక్ష్మీదేవి చక్కని క్రీగంటి చూపు నాకు సకల శుభాలను ప్రసాదించుగాక.

విశేషము: ఈ శ్లోకం లక్ష్మీదేవి కటాక్షం శుభప్రదత్వాన్ని వర్ణిస్తుంది. విష్ణువు శ్యామల దేహం తమాల వృక్షంతో పోల్చబడింది, లక్ష్మీదేవి ఆ దేహంపై వాలే తుమ్మెదగా వర్ణించబడింది. ఇది విష్ణువు, లక్ష్మిల విడదీయరాని సంబంధాన్ని, వారి శాశ్వత ప్రేమను సూచిస్తుంది. లక్ష్మీదేవిని "అంగీకృతాఖిల విభూతిః'' (సమస్త ఐశ్వర్యాలకు అధిష్ఠాన దేవత) అని పేర్కొనడం ఆమె ఐశ్వర్య ప్రదాయిని అని నొక్కి చెబుతుంది. ఆమె క్రీగంటి చూపు కేవలం ధనాన్ని కాకుండా, సకల శుభాలను (మాంగళ్యం)

ప్రసాదిస్తుందని చెప్పడం ముఖ్యం.

ఆ ప్రార్థనకు మెచ్చిన తల్లి ఆ ఇంటిపై బంగారు ఉసిరికాయల వర్షం కురిపించింది.

తల్లి కొరకు పూర్ణా నది

చిన్నారి శంకరుడు తన తల్లి ఆర్యంబాదేవి ప్రతిరోజూ దూరంగా ఉన్న పూర్ణా నదికి వెళ్లి స్నానం చేసి రావడానికి పడుతున్న కష్టాన్ని చూడలేకపోయారు. ఒకరోజు ఆమె అలసటతో స్పృహ తప్పి పడిపోవడంతో, శంకరుడు కరిగిపోయి నదిని ప్రార్థించారు. మరుసటి రోజు ఉదయానికి నది తన పాయను మార్చుకుని వారి ఇంటి ముంగిట ప్రవహించింది.

తల్లి కొరకు పూర్ణా నదిని ఇంటి దగ్గరికి రప్పించటమేమిటి? ఇది సాధ్యమయ్యే పనేనా?

దీనిని మనం మూడు విధాలుగా విశ్లేషించవచ్చు:

1. సంకల్ప సిద్ధి : యోగ శాస్త్రం ప్రకారం, ఒక వ్యక్తి ఆత్మశక్తి, సంకల్పం అత్యున్నత స్థాయికి చేరుకున్నప్పుడు ప్రకృతి కూడా వారికి సహకరిస్తుంది. శంకరులు కేవలం ఒక బాలుడిగా కాకుండా, ఒక 'మహా యోగి'గా పుట్టారు. తన తల్లి పట్ల ఆయనకు ఉన్న నిష్కల్మషమైన ప్రేమ (మాతృభక్తి), నదిని ప్రార్థించినప్పుడు ఆ ప్రకృతి శక్తులను కదిలించింది.

2. భౌగోళిక మార్పు : చారిత్రక కోణంలో చూస్తే, నదులు తమ ప్రవాహ మార్గాన్ని మార్చుకోవడం అసాధ్యమేమీ కాదు. కేరళలోని కాలడి ప్రాంతంలో పూర్ణా నది (నేటి పెరియార్ నది) ప్రవహిస్తుంది. భూకంపాలు లేదా వరదల వల్ల నదులు అకస్మాత్తుగా పాయలు మార్చుకోవడం ప్రకృతిలో జరుగుతూనే ఉంటుంది. శంకరుల ప్రార్థన జరిగిన సమయంలోనే అటువంటి భౌగోళిక మార్పు జరిగి ఉండవచ్చు. దీనిని భక్తులు 'శంకరుల మహిమ'గా భావిస్తారు.

3. ప్రతీకాత్మక అర్థం : ఆధ్యాత్మికంగా చూస్తే, నది అంటే 'జ్ఞాన గంగ'. జ్ఞానం కోసం ఎక్కడో వెతకాల్సిన అవసరం లేదని, భక్తి, శ్రద్ధ ఉంటే ఆ జ్ఞానమే మన ఇంటి ముంగిటకు (మన మనసులోకి) వస్తుందని ఈ ఘట్టం మనకు బోధిస్తుంది.

నేటికీ సాక్ష్యం: కేరళలోని కాలడిలో ఇప్పటికీ ఆ నది శంకరుల ఇంటి (శృంగేరి మఠం ఉన్న ప్రాంతం) పక్కనే ప్రవహిస్తుంది. దీనిని 'ముడల్' (అంటే వంగిన లేదా తిరిగిన అని అర్థం) అని పిలుస్తారు. నది అకస్మాత్తుగా వంపు తిరిగి ప్రవహించడం అక్కడ మనం స్పష్టంగా చూడవచ్చు.

సన్న్యాస స్వీకారం - మలుపు తిరిగిన జీవితం

శంకరులకు ఎనిమిదేళ్ల వయసు వచ్చేసరికి తండ్రి శివగురువు మరణించారు. దాంతో తల్లి ఆర్యాంబకు శంకరులే ఏకైక జీవనాధారం అయ్యారు. లోకాన్ని ఉద్ధరించాలనే లక్ష్యంతో ఉన్న శంకరులు సన్న్యాసం తీసుకోవాలని నిశ్చయించుకున్నారు, కానీ తల్లి అందుకు అంగీకరించలేదు. ఈ సమయంలో ఒక విచిత్రమైన సంఘటన జరిగింది. ఒకనాడు పూర్ణానదిలో స్నానం చేస్తుండగా ఒక మొసలి శంకరుల కాలును పట్టుకుంది.

మొసలి నోట చిక్కుకున్న శంకరులు తన ప్రాణం పోతోందని గ్రహించి, గట్టుపై ఉన్న తన తల్లిని పిలిచి, "అమ్మా! నేను ఎలాగూ మరణిస్తున్నాను. కనీసం ఈ చివరి క్షణాల్లోనైనా నన్ను సన్న్యాసం స్వీకరించడానికి అనుమతించు, తద్వారా నా ఆత్మకు శాంతి లభిస్తుంది" అని కోరారు. గత్యంతరం లేని పరిస్థితుల్లో ఆర్యాంబ సమ్మతించింది. శంకరులు వెంటనే సన్న్యాస మంత్రాలను పఠించగానే, అద్భుతంగా మొసలి ఆయన కాలును విడిచిపెట్టింది. ఇది ఆయన జీవితంలో ఒక చారిత్రక ఘట్టం.

అంతగా ప్రేమించిన అమ్మతో శంకరులు ఇలా ప్రవర్తించటం సబబేనా?

శంకరాచార్యుల జీవితంలోని ఈ ఘట్టం వెనుక ఉన్న లోతైన తాత్విక కోణాన్ని, మనం అర్థం చేసుకోవాలి.

1. ఆపద్ధర్మం : శాస్త్రాల ప్రకారం, ప్రాణాపాయ స్థితిలో ఉన్నప్పుడు తీసుకునే సన్న్యాసాన్ని 'ఆతుర సన్న్యాసం' అంటారు. మొసలి నోట చిక్కుకున్నప్పుడు శంకరులు నిజంగానే మరణానికి చేరువయ్యారు. ఆ సమయంలో ప్రాణం పోతుందన్న నిశ్చయంతోనే ఆయన సన్న్యాసం కోరారు. అది ఒక అత్యవసర స్థితిలో తీసుకున్న నిర్ణయం తప్ప, తల్లిని తప్పుదోవ పట్టించడానికి ఆడిన నాటకం కాదు.

2. ధర్మ సూక్ష్మం : శంకరులు ఒక గొప్ప లక్ష్యం (అద్వైత ప్రచారం) కోసం జన్మించారు. కానీ తల్లికి ఉన్న పుత్రవాత్సల్యం ఆయనను కట్టిపడేసింది. అప్పుడు జరిగిన ఆ మొసలి సంఘటన ఒకదైవ సంకల్పంగా భావిస్తారు. ఆ కష్టకాలంలో తల్లి అనుమతి లభించడం వల్ల ఆయనకు 'పునర్జన్మ' లభించినట్లయింది. సన్న్యాసం తీసుకున్న వ్యక్తి భౌతికంగా పాత బంధాల నుండి విముక్తుడవుతాడు, కాబట్టి మొసలి (సంసారానికి ప్రతీక) ఆయనను విడిచిపెట్టింది.

3. తల్లికి ఇచ్చిన మాట : శంకరులు సన్న్యాసం తీసుకున్నప్పటికీ, తన తల్లికి ఒక అభయం ఇచ్చారు. "అమ్మా, నువ్వు ఎప్పుడు తలుచుకుంటే అప్పుడు నీ ముందు ఉంటాను, నీ అంతిమ సంస్కారాలు నేనే నిర్వహిస్తాను" అని మాట ఇచ్చారు. సన్న్యాసికి గృహస్థ బంధువుల కర్మలు చేసే అధికారం లేకపోయినా, కేవలం తల్లి కోసం ఆయన ఆ నియమాన్ని పక్కన పెట్టి మరీ తన బాధ్యతను నెరవేర్చారు.

4. ఉన్నతమైన ఆశయం : మరణశయ్యపై ఉన్న తన తల్లిని చూసి, శంకరులు ఆమె పాదాలకు నమస్కరించారని

విద్యారణ్యులు శంకరవిజయంలో వ్రాసారు. ఎండ వేడిమికి (నిదాఘ) అలసిపోయిన వాడు మేఘాన్ని (అంబుదేన) చూసి ఎలా ఉపశమనం పొందుతాడో, అలాగే తన కుమారుడిని చూడగానే ఆమె శరీర తాపమంతా తొలగిపోయి ఎంతో ప్రశాంతతను పొందింది. చాలా కాలం తర్వాత తన కొడుకును చూడగానే తల్లి ప్రాణం లేచివచ్చినట్లయింది. ఆమె శారీరక బాధలన్నీ మటుమాయమయ్యాయి.

ఈ సంఘటనను వ్యాఖ్యానకారులు ఇలా సమర్థించారు.

"బ్రహ్మవిత్సార్వభౌమో2పి లోకసంగ్రహార్థం తస్యా మాతుశ్చరణౌ ననామేతి సంబంధః" బ్రహ్మజ్ఞానులందరిలో శ్రేష్ఠుడైనప్పటికీ (బ్రహ్మవిత్ సార్వభౌమ), శ్రీ శంకరాచార్యులు లోకానికి ఒక ఒరవడిని చూపడం కోసం (లోకసంగ్రహార్థం) తన తల్లి పాదాలకు నమస్కరించారు. సాధారణంగా సన్న్యాసులు గృహస్థులకు నమస్కరించరు, కానీ తల్లి విషయంలో ఈ నియమం వర్తించదని ఇక్కడ నిరూపించబడింది.

స్కాంద పురాణ ప్రమాణం

ఈ విషయాన్ని ధృవీకరించడానికి వ్యాఖ్యాత స్కాందపురాణం నుండి రెండు ముఖ్యమైన ప్రమాణాలను ఉదహరించారు:

1. "సంన్యస్తాఖిలకర్మా2పి పితుర్వంద్యో హి మస్కరీ" సమస్త కర్మలను త్యజించిన సన్న్యాసి (మస్కరీ) తన తండ్రికి కూడా వందనీయుడే. అంటే తండ్రి తన సన్న్యాసి కుమారుడికి నమస్కరించాలి.

2. "సర్వవంద్యేన యతినా ప్రసూర్వంద్యా ప్రయత్నతః" కానీ, లోకమంతా ఎవరికైతే నమస్కరిస్తుందో అటువంటి గొప్ప యతి (సన్న్యాసి) కూడా, తన తల్లికి (ప్రసూః) మాత్రం ప్రయత్నపూర్వకముగా నమస్కరించాలి.

దీని వెనుక ఉన్న అంతరార్థం

మాతృభక్తి: శాస్త్రాల ప్రకారం తండ్రి కంటే తల్లి వేయి రెట్లు అధిక గౌరవానికి పాత్రురాలు. అందుకే సన్న్యాసికి తండ్రి నమస్కరించవచ్చు కానీ, సన్న్యాసి మాత్రం తన తల్లికి నమస్కరించడం ధర్మమని ఇక్కడ చెప్పబడింది.

లోకసంగ్రహం: జ్ఞాని అయినవాడు అహంకారం లేనివాడై ఉండాలి. శంకరులు స్వయంగా జగద్గురువు అయినప్పటికీ, కన్నతల్లి పట్ల వినయాన్ని ప్రదర్శించి లోకానికి 'మాతృదేవోభవ' అనే సందేశాన్ని ఇచ్చారు.

ఆ తరువాత తన తల్లికి అంతిమ సంస్కారాలు తానే చేస్తానని మాటిచ్చి, సన్న్యాసిగా గురువు అన్వేషణలో శంకరులు బయలుదేరారు.

గురు దర్శనం, భాష్య రచనల ప్రారంభం

కాలడి నుండి ఉత్తర దిశగా కాలినడకన ప్రయాణించిన

శంకరులు నర్మదా నదీ తీరానికి చేరుకున్నారు. అక్కడ ఒక గుహలో ధ్యాన నిష్ఠలో ఉన్న గోవింద భగవత్పాదులను కనుగొన్నారు. గోవింద భగవత్పాదులు అద్వైత సిద్ధాంతానికి మూలపురుషుడైన గౌడపాదాచార్యుల శిష్యులు. శంకరులను చూడగానే గురువు "నీవు ఎవరివి?" అని ప్రశ్నించగా, శంకరులు పది శ్లోకాలలో తన ఆత్మ స్వరూపాన్ని అద్భుతంగా వివరించారు. దీనినే 'దశశ్లోకి' అంటారు. వాచవిగా ఇందులో మొదటిశ్లోకం-

న భూమిర్న తోయం న తేజో న వాయుః
న ఖం నేంద్రియం వా న తేషాం సమూహః .
అనేకాంతికత్వాత్ సుషుప్త్యేకసిద్ధః
తదేకో2వశిష్టః శివః కేవలో2హం .. 1..

తాత్పర్యము: నేను భూమిని కాను, నీటిని కాను, అగ్నిని కాను, గాలిని కాను, ఆకాశాన్ని కాను. ఇంద్రియాలను కానీ, వాటి సమూహాన్ని కానీ నేను కాను. ఇవన్నీ అనిశ్చితమైనవి కాబట్టి, కేవలం గాఢనిద్రలో మాత్రమే నేను నిరూపితమవుతాను. ఆ ఒకే ఒక, మిగిలియున్న, శుభప్రదమైన, ఏకాంతమైన పరమాత్మను నేనే.

విశేషములు: ఈ శ్లోకంలో, ఆత్మ పంచభూతాలు (భూమి, జలం, అగ్ని, వాయువు, ఆకాశం) ఇంద్రియాలు, వాటి సమూహం కూడా కాదని చెప్పబడింది. 'అనేకాంతికత్వాత్' అంటే ఇవి అన్నీ మార్పు చెందేవి, అనిశ్చితమైనవి కాబట్టి ఆత్మ కావు అని సూచిస్తుంది. సుషుప్తిలో (గాఢ నిద్రలో) బాహ్య ప్రపంచంతో సంబంధం లేకుండా, కేవలం ఆత్మానుభవం మాత్రమే మిగిలి ఉంటుంది, కాబట్టి ఆత్మ స్వయంసిద్ధమని ఈ శ్లోకం వివరిస్తుంది.

ఈ విధంగా శంకరులు పలికిన తీరుకు ముగ్ధుడైన గోవింద భగవత్పాదులు ఆయనను తన శిష్యుడిగా స్వీకరించారు.

నాలుగు సంవత్సరాల పాటు గురువు వద్ద ఉండి వేదాంత పరమార్థాన్ని గ్రహించిన తర్వాత, గురువు ఆజ్ఞ మేరకు

శంకరులు కాశీకి బయలుదేరారు. వేద ప్రమాణాలకు వ్యతిరేకంగా ఉన్న వాదనలను ఎదుర్కోవడానికి బ్రహ్మసూత్రాలకు, ఉపనిషత్తులకు, భగవద్గీతకు భాష్యాలు రాయవలసిందిగా గురువు ఆదేశించారు. కాశీలో ఉన్న సమయంలోనే శంకరులు తన పదహారేళ్ల ప్రాయంలోనే అత్యంత కష్టతరమైన ప్రస్థానత్రయీ భాష్యాలను పూర్తి చేశారు. వారి ప్రతిభను, నిష్ఠను పరీక్షించడానికి సాక్షాత్తు వేదవ్యాసుడు ఒక వృద్ధ బ్రాహ్మణుడి రూపంలో వచ్చి వారితో రోజుల తరబడి వాదించారు. శంకరుల వాదనలోని లోతును గ్రహించిన వ్యాసుడు తన నిజరూపాన్ని చూపి, లోక కళ్యాణం కోసం శంకరులకు మరిన్ని సంవత్సరాల ఆయుష్షును ప్రసాదించారు.

స్వయంగా శివావతారమైన శంకరునికి మరొకరు ఆయుష్షు ఇవ్వటమేమిటి?

భగవంతుడు మానవ రూపంలో వచ్చినప్పుడు, ఆ శరీరానికి ఉండే ప్రకృతి నియమాలను (పుట్టుక, పెరుగుదల, మరణం) గౌరవిస్తాడు. శ్రీరాముడు, శ్రీకృష్ణుడు కూడా దైవ స్వరూపులే అయినప్పటికీ, వారు లోకానికి ఒక మార్గదర్శిగా ఉండటం కోసం మానవ పరిమితులకు లోబడే ప్రవర్తించారు. శంకరులు కూడా తనను తాను ఒక 'జ్ఞాని'గా, ఒక 'సన్యాసి'గా లోకానికి పరిచయం చేసుకున్నారు కాబట్టి, శాస్త్రబద్ధమైన ఆయుష్షు నియమాన్ని వారు పాటించారు.

శివుడే (విష్ణువే) వ్యాసుడైతే, శివుడే శంకరులైతే, ఒకరు మరొకరికి ఆయుష్షు ఇవ్వడం ఏమిటి? దీనిని 'లీల' అంటారు. సముద్రంలో తరంగాలు ఎలాగైతే ఒకదానితో ఒకటి కలిసిపోతాయో, అలాగే దైవశక్తులు లోక కళ్యాణం కోసం ఒకరినొకరు గౌరవించుకుంటారు. వ్యాసుడు 'జ్ఞాన నిధి', శంకర 'జ్ఞాన ప్రదాత'. జ్ఞానాన్ని నిక్షిప్తం చేసిన వ్యాసుడు, ఆ జ్ఞానాన్ని ప్రచారం చేస్తున్న శంకరుల కార్యానికి ఆయుష్షును ఒక కానుకగా ఇచ్చారు.

శంకరులు 'భజగోవిందం' ద్వారా సామాన్య ప్రజలకు భక్తి మార్గాన్ని చూపిస్తూనే, సంసారంలోని అనిత్యతను వివరించారు.

భజగోవిందంకు 'మోహ ముద్గరము' అని ఇంకొక పేరు.

భజగోవిందంకు 'మోహ ముద్గరము' అనే పేరు రావడానికి ప్రధాన కారణం, దీనిలో ఆదిశంకరాచార్యులు మోహాన్ని, అజ్ఞానాన్ని పటాపంచలు చేసే ఒక సుత్తి (ముద్గరము) వలె, జీవిత సత్యాలను, వైరాగ్యాన్ని ఉపదేశించడమే.

ఇంకా వివరంగా చెప్పాలంటే-

మోహము: అంటే సంసార బంధాలపై, భౌతిక సుఖాలపై ఉన్న వ్యామోహం, అజ్ఞానం, మిథ్యా దృష్టి. ఈ మోహం వల్ల మనిషి నిజమైన ఆనందాన్ని, మోక్షాన్ని చేరుకోలేడు.

ముద్గరము: అంటే సుత్తి లేదా గద. సుత్తి ఎలా గట్టి వస్తువులను పగులగొడుతుందో, అలాగే భజగోవిందంలోని శ్లోకాలు మోహాన్ని, అజ్ఞానాన్ని పటాపంచలు చేస్తాయి.

ఆదిశంకరులు ఈ స్తోత్రంలో, సంసార లంపటాలను, ధన వ్యామోహాన్ని, వృద్ధాప్య సమస్యలను, మృత్యువు అనివార్యతను స్పష్టంగా వివరిస్తూ, వీటి నుండి విముక్తి పొందడానికి భగవన్నామ స్మరణ, వైరాగ్యం, సత్సాంగత్యం ప్రాధాన్యతను నొక్కి చెప్పారు. ఈ ఉపదేశాలు మోహ నిద్రలో ఉన్నవారిని మేల్కొలిపి, నిజమైన జ్ఞానం వైపు నడిపిస్తాయి. అందుకే ఈ స్తోత్రానికి 'మోహ ముద్గరము' అనే పేరు సార్థకమైంది.

కాశీ నగర వీధుల్లో ఒకరోజు శంకరాచార్యులవారు తన శిష్యులతో కలిసి నడుస్తున్నారు. అప్పుడు ఒక వృద్ధ బ్రాహ్మణుడు వ్యాకరణ సూత్రాలు చదువుకుంటూ కనిపించాడు. ఆ వృద్ధుడిని చూసి శంకరాచార్యులవారికి జాలి కలిగింది. ఎందుకంటే, జీవితం చివరి దశకు వచ్చినా కూడా ఆ బ్రాహ్మణుడు దేవుడిని తలచుకోకుండా, ఇంకా ఐహిక సుఖాల గురించే ఆలోచిస్తున్నాడు.

వెంటనే శంకరాచార్యులవారు ఆ వృద్ధుడిని ఉద్దేశించి "భజ గోవిందం భజ గోవిందం గోవిందం భజ మూఢమతే" అంటూ ఒక శ్లోకం చెప్పారు:

దాంతో ఆయన అంతటితో ఆగకుండా, మనుషుల జీవితాలు బాగుపడటానికి ఉపయోగపడే పన్నెండు శ్లోకాలు చెప్పారు. వీటినే "ద్వాదశ మంజరీక స్తోత్రం" అంటారు.

శంకరాచార్యులవారిని అనుసరిస్తున్న పద్నాలుగు మంది శిష్యులు, వారి గురువుగారి బోధలతో ఉత్సాహంగా, ఒక్కొక్కరు ఒక్కో శ్లోకం చొప్పున పద్నాలుగు శ్లోకాలు చెప్పారు. వీటిని "చతుర్దశ మంజరీక స్తోత్రం" అంటారు.

శిష్యులు చెప్పిన ఈ శ్లోకాలను విని శంకరాచార్యులవారు చాలా సంతోషించారు. చివరిగా వారికి ఆశీర్వచనంగా మరో నాలుగు శ్లోకాలు చెప్పారు. మొత్తంగా ఈ ముప్పై ఒక్క శ్లోకాలను కలిపి "భజగోవిందం" అనే పేరుతో పిలుస్తున్నారు.

మొదటి 13 శ్లోకాలు, చివరి 4 శ్లోకాలు శంకరులు రచించినవిగా పెద్దలు చెబుతారు.

భజ గోవిందం భజ గోవిందం
గోవిందం భజ మూఢమతే;
సమ్ప్రాప్తే సన్నిహితే కాలే
న హి న హి రక్షతి డుకృఞ్కరణే. 1.

తాత్పర్యము : ఓ మూర్ఖుడా! గోవిందుడిని భజించు, గోవిందుడిని భజించు, గోవిందుడిని భజించు. మృత్యువు సమీపించినప్పుడు, వ్యాకరణ సూత్రాలు నిస్సందేహంగా నిన్ను

రక్షించలేవు. ఈ శ్లోకంలో, జగద్గురు ఆదిశంకరాచార్యులు భగవంతుని నామస్మరణ ప్రాముఖ్యతను నొక్కిచెబుతున్నారు. లౌకిక జ్ఞానం, చివరికి వ్యాకరణ నియమాలను అధ్యయనం చేయడం కూడా మృత్యువు నుండి రక్షించదని, కేవలం భగవంతుని స్మరణ మాత్రమే మోక్షానికి మార్గమని బోధిస్తున్నారు.

విశేషములు : ఈ శ్లోకం మోహముద్గరం లేదా భజ గోవిందం ప్రారంభ శ్లోకం. ఇది మానవుడిని లౌకిక విషయాల నుండి విరమించుకుని భగవంతుడిపై దృష్టి పెట్టమని ఆహ్వానిస్తుంది. ''డుకృఞ్కరణే'' అనేది వ్యాకరణంలోని ధాతువులను సూచిస్తుంది, ఇక్కడ అది లౌకిక విద్యకు ప్రతీక.

శంకరులు వ్యాకరణాన్ని ఎందుకు నిరసించారు?

ఇందులో ఒక లోతయిన తాత్త్వికకోణం ఉంది.

'డుకృఞ్కరణే' అనేది పాణిని వ్యాకరణంలోని సిద్ధాంత కౌముది ధాతు పాఠంలో ఉంది. అయితే, మరణ సమయంలో వ్యాకరణం మనిషిని రక్షించదని శ్రీ శంకరాచార్యులు ఖండించడంలో ఒక లోతైన భావం ఉంది. ఆయన వ్యాకరణాన్ని మాత్రమే ఉద్దేశించి అలా అనలేదు. ప్రాపంచిక విద్యలేవీ మనిషిని మృత్యువు నుండి కాపాడలేవని ఆయన అర్థం.

నిజమైన విద్య అంటే అనంతమైనదాన్ని తెలియజేసేదే. అది కేవలం ఆధ్యాత్మిక విద్యే, మరొకటి కాదు. ఏది తెలుసుకున్న తర్వాత ఇంకేమీ తెలుసుకోవాల్సిన అవసరం లేదో, అటువంటి అమృత విద్యను తెలుసుకోవడానికి, అమృతత్వాన్ని పొందడానికే మనకు మానవ జన్మ లభించింది.

ఈ సత్యాన్ని గ్రహించకుండా సంసారమనే ఊబిలో కూరుకుపోతున్న వారిని శంకరులు 'మూఢమతే' అని కఠినంగా సంబోధిస్తున్నారు. మూఢుడు అంటే సత్యాన్ని చూడలేని శక్తి లేనివాడని అర్థం.

'గోవింద' అనే పదం శ్రీ మహావిష్ణువును, ముఖ్యంగా శ్రీకృష్ణుడిని, శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామిని సూచించడానికి వాడే ఒక పవిత్రమైన నామం. ఈ పదానికి వివిధ అర్థాలు, సందర్భాలను బట్టి అనేక వ్యాఖ్యానాలు ఉన్నాయి.

'గోవింద' పదానికి అర్థాలు, వ్యాఖ్యానం

1. గోవుల రక్షకుడు / పాలకుడు: గో + వింద: 'గో' అంటే ఆవు, 'వింద' అంటే కాపాడేవాడు లేదా పొందేవాడు. ఈ అర్థం ప్రకారం, శ్రీకృష్ణుడు తన బాల్యంలో గోపాలకులలో పెరిగి, గోవులను కాపాడాడు కాబట్టి ఆయనను గోవిందుడు అని పిలుస్తారు. గోవర్ధన పర్వతాన్ని ఎత్తి ఇంద్రుడి ఆగ్రహం నుండి గోవులను రక్షించిన ఘట్టం దీనికి ప్రతీక.

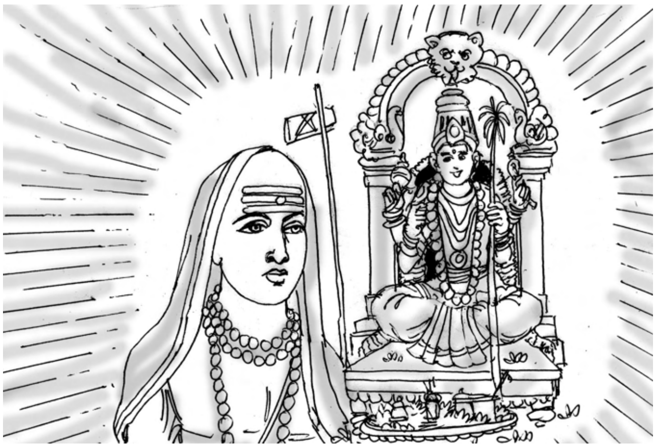

2. భూమిని రక్షించినవాడు: 'గో' అంటే భూమి అనే అర్థం కూడా ఉంది. వరాహావతారంలో శ్రీ మహావిష్ణువు భూమిని రక్షించినప్పుడు బ్రహ్మదేవుడు ఆయనను 'గోవిందా' అని సంబోధించాడు. ఈ కోణంలో, గోవిందుడు అంటే భూమిని రక్షించినవాడు.

3. ఇంద్రియాలకు ఆనందాన్ని ఇచ్చేవాడు: 'గో' అనే పదానికి ఇంద్రియాలు అనే అర్థంకూడా ఉంది. అప్పుడు 'గోవింద' అంటే ఇంద్రియాలకు ఆనందాన్ని, సుఖాన్ని ప్రసాదించేవాడు అని అర్థం. భక్తుల ఇంద్రియాలకు ఆనందాన్ని ఇచ్చే పరమాత్ముడు.

4. వాక్కులకు అధిపతి / వేదాలను తెలిసినవాడు: 'గో' అంటే వాక్కు లేదా వేదాలు అని కూడా అర్థం. అప్పుడు గోవిందుడు అంటే వాక్కులకు అధిపతి, లేదా వేదాల సారాంశాన్ని తెలిసినవాడు అని అర్థం.

5. తిరుమల శ్రీవారి నామం: కలియుగంలో శ్రీవేంకటేశ్వర స్వామిని భక్తులు అత్యంత భక్తి శ్రద్ధలతో 'గోవిందా! గోవిందా!' అని స్మరిస్తారు. తిరుమలలో నిత్యం మారుమోగే ఈ నామస్మరణ శ్రీవారికి అత్యంత ప్రీతికరమైనదిగా భావిస్తారు.

6. సాధారణ వాడుకలో: కొన్ని తెలుగు ప్రాంతాలలో, ఒక పని జరగనప్పుడు లేదా నష్టపోయినప్పుడు 'గోవిందా' అనే పదాన్ని 'పోయింది' అనే అర్థంలో వ్యంగ్యంగా వాడటం కనిపిస్తుంది. ఉదాహరణకు, ''పరీక్ష గోవింద కొట్టింది'' అంటే పరీక్షలో ఉత్తీర్ణత సాధించలేదని అర్థం. అలాగే, ఒకప్పుడు పంక్తి భోజనాలు పూర్తయినప్పుడు అందరూ 'గోవిందా గోవిందా' అని చెప్పి లేవడం ఆనవాయితీగా ఉండేది. అంత్యక్రియల ఊరేగింపులో కూడా 'గోవిందా' అని పలకడం వినబడుతుంది.

అన్నింటిలోను ఉపకరించే గోవింద నామ స్మరణ చేయమని శంకరుల హిత బోధ.

గోవింద నామం మూడు సార్లు ఎందుకు?

శాస్త్రాలు చదివే ముందు మనం శాంతి మంత్రాన్ని

పఠించడం ఒక ఆచారం. ఆ మంత్రంలో "శాంతిః శాంతిః శాంతిః" అని మూడుసార్లు పలుకుతాం. దీని అర్థం ఏమిటంటే, దైవికంగా (దేవతల వల్ల), భౌతికంగా (ప్రకృతి వల్ల), ఆధ్యాత్మికంగా (మన శరీరం, మనస్సు వల్ల) కలిగే అడ్డంకులు లేకుండా కాపాడమని భగవంతుడిని ప్రార్థించడం.

అదేవిధంగా, ఈ ప్రారంభ శ్లోకంలో 'గోవిందుని భజింపు' అని మూడుసార్లు చెప్పడం ద్వారా, ఎలాంటి ఆటంకాలు లేకుండా మనసులో పరమశాంతి కలగాలని శ్రీ శంకరాచార్యుల వారు కోరుకుంటున్నారు అని తెలుస్తోంది. ఆయన ప్రతి మనిషి హృదయంలో శాంతి నెలకొనాలని ఈ విధంగా సూచించారు.

అద్వైత సిద్ధాంతం - తాత్విక విశ్లేషణ

శంకరాచార్యులు ప్రతిపాదించిన కేవల అద్వైత సిద్ధాంతం భారతీయ తత్వశాస్త్రంలో ఒక మైలురాయి. దీని సారాంశం: "బ్రహ్మ సత్యం జగన్మిథ్యా జీవో బ్రహ్మైవ నాపరః". దీని ముఖ్య అంశాలు:

1. బ్రహ్మ సత్యం: నిర్గుణ బ్రహ్మమే ఏకైక వాస్తవం. అది అనంతం, శాశ్వతం, మార్పులేనిది.

2. జగత్ మిథ్యా: మనం చూస్తున్న ఈ ప్రపంచం అశాశ్వతం. ఇది ఒక మాయా కల్పితం. చీకటిలో తాడును చూసి పాము అని భ్రమపడినట్లు (వివర్త వాదం), అజ్ఞానం (అవిద్య) వల్ల బ్రహ్మము నందు మనం ఈ జగత్తును చూస్తున్నాము.

3. జీవో బ్రహ్మైవ నాపరః: జీవాత్మ, పరమాత్మ వేరు వేరు కాదు. ఉపాధులైన శరీరం, మనస్సు వల్ల భేదం కనిపిస్తున్నప్పటికీ, నిజానికి రెండూ ఒక్కటే.

శంకరుల ప్రకారం మోక్షం అంటే చనిపోయిన తర్వాత ఎక్కడికో వెళ్లడం కాదు. "మోక్షం ఎప్పుడో ఎక్కడో నువ్వు ఏదో చేస్తే వచ్చేది కాదు. నువ్వు సహజంగా మోక్ష స్వరూపుడవు. నువ్వు బంధమునందున్నవాడివి కావు. ఇప్పుడే ఇక్కడే మోక్షాన్ని పొంది ఉన్నావు. అది నువ్వు తెలుసుకోలేదంతే". అజ్ఞానం తొలగి ఆత్మజ్ఞానం కలగడమే మోక్షం.

దిగ్విజయ యాత్ర, చతురామ్నాయ పీఠాలు

అద్వైత సిద్ధాంతాన్ని స్థాపించడానికి శంకరులు దేశవ్యాప్తంగా మూడు సార్లు కాలినడకన పర్యటించారు. దీనినే 'దిగ్విజయ యాత్ర' అంటారు. ఈ యాత్రలో మహిష్మతి నగరంలో జరిగిన మండనమిశ్రునితో సంవాదం అత్యంత ప్రసిద్ధమైనది. ఈ చర్చకు మండనమిశ్రుని భార్య ఉభయ భారతి న్యాయ నిర్ణేతగా వ్యవహరించింది. మండనమిశ్రుడు ఓటమిని అంగీకరించి, శంకరుల శిష్యుడై 'సురేశ్వరాచార్య' అనే పేరుతో సన్యాసం స్వీకరించారు.

ఇక్కడ ఒక సందేహం - ఉభయ భారతి అంటే సరస్వతీదేవి. సరస్వతీదేవి ఒక మానవునికి(మండనమిశ్రునికి) భార్య కావటమేమిటి? ఆమె బ్రహ్మ భార్య కదా!

హిందూ సంప్రదాయం ప్రకారం, ఆది శంకరాచార్యులు శివుని అవతారమైతే, ఆయన శిష్యులు, సమకాలీనులు కూడా ఇతర దేవతా స్వరూపాలని నమ్ముతారు.

మండన మిశ్రుడు: ఈయన సాక్షాత్తు బ్రహ్మదేవుని అవతారమని చెబుతారు.

ఉభయ భారతి: ఈమె సరస్వతీ దేవి అవతారం. బ్రహ్మదేవుడు భూమిపై మండన మిశ్రుడిగా జన్మించినప్పుడు, ఆయన అర్ధాంగి అయిన సరస్వతీ దేవి కూడా ఆయన వెంటే ఉభయ భారతిగా జన్మించింది. కాబట్టి, ఆమె ఒక సామాన్య రాజుకో లేదా వ్యక్తికో భార్య కాలేదు; బ్రహ్మ స్వరూపుడైన మండన మిశ్రుడికే భార్య అయింది.

మండన మిశ్రుడు ఒక గొప్పపండితుడు, గృహస్థుడు. ఆయన మహిష్మతీ నగరంలో నివసించేవారు (ప్రస్తుత బీహార్ లేదా మధ్యప్రదేశ్ ప్రాంతం అని భిన్న వాదనలు ఉన్నాయి). ఆయన తన పాండిత్యంతో, వేద కర్మకాండలతో అపర బ్రహ్మలా వెలిగిపోయేవారు. అందుకే ఉభయ భారతి ఆయన సరసన ఉండి, శంకరులకు, మండన మిశ్రుడికి మధ్య జరిగిన వాదోపవాదాలకు న్యాయ నిర్ణేతగా వ్యవహరించారు.

ఆమె ఎందుకు న్యాయ నిర్ణేత అయ్యారు?

శంకరులు (సన్యాస మార్గం), మండన మిశ్రుడు (గృహస్థ మార్గం) వాదించుకుంటున్నప్పుడు, వారిద్దరి పాండిత్యాన్ని తులనాత్మకంగా అంచనా వేయగలిగే శక్తి ఒక్క సరస్వతీ స్వరూపమైన ఉభయ భారతికి మాత్రమే ఉందని వారు భావించారు. ఆమె ఇద్దరి మెడలోనూ పూలదండలు వేసి, ఎవరి దండ ముందుగా వాడిపోతే వారు ఓడిపోయినట్లుగా తీర్పు చెప్పారు.

శంకరులతో ఉభయ భారతి వాదం

మండన మిశ్రుడు ఓడిపోయిన తర్వాత, ఉభయ భారతి శంకరులను ఒక ప్రశ్న అడిగారు: "స్వామీ! భర్తలో సగభాగం భార్య. మీరు నా భర్తను ఓడించారు కానీ, నన్ను ఓడించలేదు. నన్ను కూడా గెలిస్తేనే మీ విజయం పూర్తవుతుంది" అని సవాలు విసిరారు. ఆ సమయంలో ఆమె శంకరులను కామశాస్త్రం గురించి ప్రశ్నించారు. బాల్యం నుండే సన్యాసి అయిన శంకరులు, ఆ ప్రశ్నకు సమాధానం చెప్పడానికి కొంత సమయం తీసుకుని, 'పరకాయ ప్రవేశం' ద్వారా ఆ అనుభవాన్ని పొంది తిరిగి వచ్చి ఆమెను ఒప్పించారు.

సరస్వతి శంకరులను కామశాస్త్రం గురించి ప్రశ్నించటమేమిటి? ఎలా అర్థం చేసుకోవాలి?

దీనిని మనం ఈ క్రింది కోణాల్లో అర్థం చేసుకోవచ్చు:

1. సంపూర్ణ జ్ఞానానికి పరీక్ష : శంకరులు 'జగద్గురువు' కావాలని సంకల్పించారు. జగద్గురువు అంటే కేవలం వేదాలు తెలిసినవాడు మాత్రమే కాదు, మానవ జీవితంలోని చతుర్విధ పురుషార్థాల (ధర్మ, అర్థ, కామ, మోక్ష) గురించి పూర్తి అవగాహన ఉన్నవాడు.

శంకరులు బ్రహ్మచారిగా ఉండి నేరుగా సన్న్యాసం తీసుకున్నారు. ఆయనకు 'కామ' (సంసారిక/భౌతిక కోరికలు) అనుభవం లేదు.

ఉభయ భారతి వాదన ఏమిటంటే- ఒక వ్యక్తి అన్ని విషయాల్లోనూ పరిపూర్ణత సాధించినప్పుడే ఎదుటివారికి బోధించే అర్హత పొందుతాడు. అనుభవం లేని జ్ఞానం అసంపూర్ణమైనదని ఆమె భావన.

2. అర్ధాంగిగా ఆమె హక్కు : హిందూ ధర్మం ప్రకారం, భార్యాభర్తలు ఒకే ప్రాణం. మండన మిశ్రుడు ఓడిపోయి నప్పుడు, ఆయనలోని సగభాగమైన తాను ఓడిపోలేదని ఆమె వాదించింది. ఆమె అడిగిన ప్రశ్న శంకరులను అవమానించ డానికి కాదు, తన భర్త పక్షాన నిలబడి ఒక పండితురాలిగా చర్చను పూర్తి చేయడానికి.

3. శంకరుల ప్రతిస్పందన - పరకాయ ప్రవేశం : శంకరులు ఆ ప్రశ్నలకు వెంటనే సమాధానం చెప్పలేదు. ఎందుకంటే ఆయన సన్న్యాసి. సన్న్యాస ధర్మాన్ని అతిక్రమించకుండానే ఆ జ్ఞానాన్ని పొందాలని ఆయన నిర్ణయించుకున్నారు.

ఆయన తన శిష్యులకు తన శరీరాన్ని అప్పగించి, యోగశక్తితో మరణించిన అమరుక మహారాజు శరీరంలోకి ప్రవేశించారు.

రాజుగా ఆ భోగాలను అనుభవించి, 'కామ' అంటే ఏమిటో, అది మనిషిని ఎలా బంధిస్తుందో స్వయంగా తెలుసుకున్నారు.

తిరిగి తన శరీరంలోకి వచ్చి, ఉభయ భారతి అడిగిన ప్రశ్నలకు శాస్త్రీయంగా, ధర్మబద్ధంగా సమాధానాలు చెప్పారు.

4. ఇందులో ఉన్న ఔచిత్యం ఏమిటి? : నియమ పాలన - శంకరులు తన సన్న్యాస శరీరాన్ని అపవిత్రం చేయకుండానే సమాధానం కనుగొన్నారు. ఇది ఆయన ధర్మనిష్ఠకు నిదర్శనం.

స్త్రీ శక్తికి గౌరవం: ఒక స్త్రీ తన మేధస్సుతో, ధర్మబద్ధమైన ప్రశ్నలతో సాక్షాత్తు శంకరులనే ఆలోచింపజేయగలదని ఈ ఘట్టం నిరూపిస్తుంది.

జ్ఞాన పరిధి: బ్రహ్మజ్ఞాని అయినవాడు ఏ విషయాన్నీ (అది కామశాస్త్రమైనా సరే) హేయంగా చూడడని, అది కూడా సృష్టిలో ఒక భాగమేనని ఈ చర్చ లోకానికి చాటిచెప్పింది.

ఉభయ భారతి అడిగిన ప్రశ్న వెనుక శంకరులను ఇబ్బంది

పెట్టాలనే ఉద్దేశ్యం కంటే, ఆయనను 'సర్వజ్ఞ పీఠం' ఎక్కడానికి అర్హుడిగా తీర్చిదిద్దాలనే ఉద్దేశ్యమే ఎక్కువగా కనిపిస్తుంది. ఆమె సరస్వతీ స్వరూపం కాబట్టి, జగద్గురువుగా ఆయన జ్ఞానానికి ఎక్కడా లోటు ఉండకూడదని ఆ పరీక్ష పెట్టింది.

సాహిత్య సృజన - అద్వైత వాఙ్మయం

శంకరాచార్యుల సాహిత్య ప్రస్థానం అద్భుతమైనది. ముప్పై రెండేళ్ళ స్వల్ప జీవిత కాలంలో వారు చేసిన రచనలు మానవ మేధస్సుకు అందనివి. వారి రచనలను ప్రధానంగా మూడు విభాగాలుగా వర్గీకరించవచ్చు.

భాష్య గ్రంథాలు (Commentaries): ఇవి వేద మంత్రాలకు, ప్రాచీన సూత్రాలకు చేసిన విస్తృత వ్యాఖ్యానాలు. ముఖ్యమైనవి - బ్రహ్మసూత్ర భాష్యం, భగవద్గీత భాష్యం, దశోపనిషత్తుల భాష్యాలు (ఈశ, కేన, కఠ, ప్రశ్న, ముండక, మాండూక్య, ఐతరేయ, తైత్తరీయ, ఛాందోగ్య, బృహదారణ్యక), విష్ణు సహస్రనామ భాష్యం.

ప్రకరణ గ్రంథాలు (Treatises): వేదాంత సిద్ధాంతాలను సామాన్యులకు అర్థమయ్యేలా వివరించే స్వతంత్ర గ్రంథాలు. వీటిలో వివేకచూడామణి, ఆత్మబోధ, ఉపదేశ సాహస్రి, తత్త్వబోధ, అపరోక్షానుభూతి, పంచీకరణం వంటివి అత్యంత ప్రసిద్ధమైనవి.

స్తోత్ర గ్రంథాలు (Hymns): భక్తిని పెంపొందించే, దైవ ప్రార్థనలను కలిగి ఉన్న రచనలు. వీటిలో సౌందర్యలహరి, శివానందలహరి, భజగోవిందం (మోహ ముద్గరం), కనకధారా స్తోత్రం, మనీషా పంచకం ముఖ్యమైనవి.

శంకరుల భాష్యం 'ప్రసన్న గంభీరం'గా పిలువబడుతుంది. అంటే అది అత్యంత లోతైన తాత్విక అంశాలను కూడా ప్రశాంతంగా, సరళంగా వివరిస్తుంది. వారి రచనలలో 'వివేకచూడామణి' ముముక్షువులకు దిక్సూచి వంటిది.

అయితే శంకరుల రచనలు ఎన్ని అనే విషయంలో

భిన్నాభిప్రాయాలున్నాయి.

శృంగేరి పుస్తకంలో ఇలా రచనల పట్టిక ఉన్నది

భాష్యగ్రంథాలు : 1. బ్రహ్మసూత్ర భాష్యము 2. ఉపనిషద్భాష్యము 3. గీతాభాష్యము.

లఘుభాష్యాలు : 1. విష్ణుసహస్రనామ భాష్యము 2. లలితాత్రిశతీ భాష్యము 3. సనత్సుజాతీయ భాష్యము 4. హస్తామలకీయ భాష్యము.

ప్రకరణగ్రంథాలు : 1. ప్రబోధసుధాకరము 2. స్వాత్మ ప్రకాశికా 3. అద్వైతానుభూతి 4. ప్రశ్నోత్తర రత్నమాలికా 5. యోగతారావళి 6. జీవన్ముక్తానందలహరి 7. పంచీకరణము 8. బ్రహ్మజ్ఞానావలీమాలా 9. నిర్వాణమంజరి 10. స్వాత్మనిరూపణము 11. శతశ్లోకి 12. ఉపదేశసాహస్రి 13. సర్వ వేదాంత సార సంగ్రహము 14. లఘువాక్యవృత్తి 15. అపరోక్షానుభూతి 16. వాక్యవృత్తి 17. ఆత్మబోధ, 18. వివేకచూడామణి 19. దశశ్లోకి 20. ఏకశ్లోకి 21. మాయాపంచకము 22. మనీషాపంచకము 23. అద్వైతపంచరత్నము 24. నిర్వాణాష్టకము 25. ఉపదేశ పంచకము 26. ధన్యాష్టకము 27. అనాత్మశ్రీవిగర్హణము 28. యతిపంచకము 29. బ్రహ్మానుచింతనము సదాచారానుసంధానము 31. స్వరూపానుసంధానము 32. తత్త్వోపదేశము,

స్తోత్రాలు : 1. గణేశపంచరత్నము 2. గణేశభుజంగము 3. మీనాక్షీ పంచరత్నము 4. త్రిపురసుందర్యష్టకము 5. మీనాక్షీ స్తోత్రము 6. భ్రమరాంబాష్టకము 7. నవరత్నమాలికా 8. గౌరీదశకము 9. అన్నపూర్ణాష్టకము 10. కల్యాణవృష్టిస్తవము 11. మంత్రమాతృకాపుష్పమాలాస్తవము 12. భవానీభుజంగము 13. కనకధారాస్తోత్రము 14. ఆనందలహరి 15. దేవీభుజంగము 16. దేవీచతుఃషష్టుపచార పూజా స్తోత్రము 17. త్రిపురసుందరీ వేదపాదస్తోత్రము 18. త్రిపురసుందరీమానస పూజా స్తోత్రము 19. దశశ్లోకీస్తుతి 20. దక్షిణామూర్త్యష్టకము 21. వేదసారశివస్తోత్రము 22. దక్షిణామూర్తి వర్ణమాలా స్తోత్రము 23. శివపంచాక్షర నక్షత్రమాలా స్తోత్రము 24. శివకేశాదిపాదాంతవర్ణ స్తోత్రము 25. శివభుజంగము 26. శివపాదాదికేశాంతవర్ణ స్తోత్రము 27. ద్వాదశలింగ స్తోత్రము 28. మృత్యుంజయమానసికపూజా 29. సువర్ణమాలాస్తుతి 30. లక్ష్మీనృసింహపంచరత్నము 31. పాండురంగాష్టకము 32. అచ్యుతాష్టకము 33. గోవిందాష్టకము 34. విష్ణుభుజంగము, 35. హరిస్తుతి 36. విష్ణుపాదాదికేశాంత స్తోత్రము 37. సుబ్రహ్మణ్యభుజంగము.38కాశీపంచకము 39. యమునాష్టకము 40. నర్మదాష్టకము 41. గంగాష్టకము 42. మణికర్ణికాష్టకము 43. లలితాపంచరత్నము 44. శారదా భుజంగము 45. సౌందర్యలహరి 46. శివపంచాక్షర స్తోత్రము 47. శివాపరాధక్షమాపణస్తోత్రము 48. కాలభైరవాష్టకము 49.

శివాపరాధక్షమాపణస్తోత్రము 50. దక్షిణామూర్తిస్తోత్రము 51. శివానందలహరి 52. అర్ధనారీశ్వరస్తోత్రము 53. ఉమామహేశ్వర స్తోత్రము 54. షట్పదీస్తోత్రము 55. జగన్నాథాష్టకము 56. కృష్ణాష్టకము 57. లక్ష్మీనృసింహకరావలంబ స్తోత్రము 58. రామభుజంగప్రయాత స్తోత్రము 59. మోహముద్గర 60. హనుమత్పంచరత్నము 61. గుర్వష్టకము 62. నిర్గుణ మానసపూజా 63. ప్రాతఃస్మరణ స్తోత్రము 64. భగవన్మానసపూజా.

శంకరుల పేరుమీద ఉన్న స్తోత్రాలు ఈ వ్యాస రచయిత పరిశోధనలో 90 వచ్చాయి. వీటన్నింటికి పద విభాగం, అన్వయం, ప్రతిపదార్థం, తాత్పర్యం, విశేషాలు అంతర్జాలంలో https://sankarastotra.blogspot.com/ లింక్‌లో ఇచ్చాను. ఆసక్తి కలిగినవారు ఈ లింకులో చదువుకోవచ్చు.

నాలుగు ప్రధాన పీఠాలు

భారతదేశం నాలుగు దిక్కులలో ధర్మాన్ని రక్షించడానికి శంకరులు నాలుగు ప్రధాన పీఠాలను (మఠాలను) స్థాపించారు.

శృంగేరి శారదా పీఠం (దక్షిణం): ఇది కర్ణాటకలోని శృంగేరిలో ఉంది. దీనికి యజుర్వేదం ప్రామాణికం. ఇక్కడి మహావాక్యం 'అహం బ్రహ్మాస్మి'. దీనికి ప్రథమ ఆచార్యులుగా సురేశ్వరాచార్యులు నియమించబడ్డారు.

ద్వారక కాలికా పీఠం (పశ్చిమం): ఇది గుజరాత్‌లోని ద్వారకలో ఉంది. దీనికి సామవేదం ప్రామాణికం. ఇక్కడి మహావాక్యం 'తత్త్వమసి''. దీనికి ప్రథమ ఆచార్యులుగా

పద్మపాదాచార్యులు నియమించబడ్డారు.

గోవర్ధన పీఠం (తూర్పు): ఇది ఒడిశాలోని పూరీలో ఉంది. దీనికి ఋగ్వేదం ప్రామాణికం. ఇక్కడి మహావాక్యం 'ప్రజ్ఞానం బ్రహ్మ'. దీనికి ప్రథమ ఆచార్యులుగా హస్తామలకాచార్యులు నియమించబడ్డారు.

జ్యోతిర్మఠ పీఠం (ఉత్తరం): ఇది ఉత్తరాఖండ్‌లోని బదరీనాథ్ సమీపంలో ఉంది. దీనికి అథర్వణ వేదం ప్రామాణికం. ఇక్కడి మహావాక్యం 'అయమాత్మా బ్రహ్మ'. దీనికి ప్రథమ ఆచార్యులుగా తోటకాచార్యులు నియమించబడ్డారు.

ఈ పీఠాల ద్వారా శంకరులు దేశ ఆధ్యాత్మిక సమగ్రతను కాపాడారు. వీటితో పాటు కాంచీపురంలో కూడా శంకరులు పీఠాన్ని స్థాపించారని ప్రసిద్ధి. కంచి కామకోటి పీఠం గురించి చర్చ వచ్చినప్పుడు రెండు రకాల వాదనలు కనిపిస్తాయి. ఒకటి చారిత్రక ఆధారాలు, రెండూ పీఠం సంప్రదాయ విశ్వాసాలు.

1. కంచి పీఠం వాదన (సంప్రదాయం) : కంచి కామకోటి పీఠం అనుయాయుల ప్రకారం, శంకర భగవత్పాదులు తన అంతిమ దశలో కంచిలోనే నివసించారు. అక్కడ ఆయన 'సర్వజ్ఞ పీఠాన్ని' అధిరోహించారని, తన కోసం స్వయంగా ఒక పీఠాన్ని ఏర్పాటు చేసుకున్నారని వారు నమ్ముతారు. దీనిని 'మూలామ్నాయ పీఠం' అని కూడా పిలుస్తారు. అంటే ఇది మిగిలిన నాలుగు పీఠాలకు కేంద్ర బిందువు వంటిదని వారి నమ్మకం.

2. చారిత్రక చిక్కులు : చాలా మంది చరిత్రకారులు, ఇతర నాలుగు మఠాల అనుయాయులు శంకరులు కేవలం నాలుగు పీఠాలనే స్థాపించారని వాదిస్తారు. కంచిలో పీఠం ఉన్నప్పటికీ, అది శంకరుల కాలం నాటిదా అనే దానిపై పండితుల మధ్య భిన్నాభిప్రాయాలు ఉన్నాయి.

3. కంచి విశిష్టత - శంకరుల అనుబంధం : వివాదాలను పక్కన పెడితే, కంచికి శంకరాచార్యులకు ఉన్న అనుబంధం అద్భుతమైనది.

శ్రీచక్ర స్థాపన: కంచి కామాక్షి అమ్మవారి ఆలయంలో ఉగ్ర రూపంలో ఉన్న దేవిని శాంతింపజేయడానికి శంకరులు 'శ్రీచక్రాన్ని' ప్రతిష్ఠించారు. నేటికీ అక్కడ పూజలు ఆ చక్రానికే జరుగుతాయి.

ముక్తి క్షేత్రం: ఏడు మోక్షపురులలో కంచి ఒకటి. శంకరులు ఇక్కడే తన దేహాన్ని చాలించారని (సిద్ధి పొందారని) కంచి సంప్రదాయం చెబుతుంది.

4. అయిదవ పీఠమా? : అవును- భౌగోళికంగా, ఆధ్యాత్మికంగా దక్షిణ భారతదేశంలో శృంగేరి తర్వాత కంచి అత్యంత ప్రభావవంతమైన పీఠంగా ఎదిగింది. దీనిని అధికారికంగా

'అయిదవ పీఠం' అని అందరూ పిలవకపోయినా, కోట్లాది మంది భక్తులకు ఇది శంకర పరంపరలో అత్యున్నతమైన స్థానం. ముఖ్యంగా చంద్రశేఖరేంద్ర సరస్వతి (మహాస్వామి) వంటి మహానుభావులు ఈ పీఠం ద్వారా చేసిన ధర్మ ప్రచారం కంచికి అంతర్జాతీయ కీర్తిని తెచ్చిపెట్టింది.

ఒక ఆసక్తికరమైన అంశం: నాలుగు పీఠాలకు నాలుగు వేదాలను (ఋగ్వేదం, యజుర్వేదం, సామవేదం, అథర్వణ వేదం) శంకరులు కేటాయించారు. కానీ కంచి పీఠం ఈ నాలుగింటికీ అతీతమైనదిగా భావిస్తారు.

కేరళపై ప్రభావం, శాప వృత్తాంతం

శంకరాచార్యుల వారు తన జన్మభూమియైన కేరళ పట్ల కొన్ని కఠినమైన నిర్ణయాలు తీసుకున్నారు. దీనికి కారణం వారు సన్న్యాసం తీసుకున్నప్పుడు, తల్లి అంతిమ సంస్కారాల సమయంలో అక్కడి వారు సహకరించకపోవడమేనని భావిస్తారు. "ఒకటి- ఈ రాష్ట్రం ఇంత గొప్పదయినా రాబోవు కాలమునందు ఇక్కడ భారతదేశంలో తర్క ప్రచారం చేయు పీఠం ఉండకుండుగాక" అని శపించారు. అందుకే కేరళలో శంకరాచార్యుల వారు పుట్టినా పీఠంలేదు. కర్ణాటకలో పీఠం ఉంది. రెండవది- ఇళ్ళ వెనుకాతల సమాధులు కట్టుకోవడం, మూడవది- సనాతన ధర్మాన్ని తిరస్కరించి జీవించే వారి సంఖ్య పెరగడం వంటివి సంభవిస్తాయని ఆయన పేర్కొన్నారు.

శంకరులంతటి మహనీయులు ఇలా శపించవచ్చా? ఆయన

రాగ ద్వేషాలకు అతీతులు కదా!

శంకరులు ఎవరినీ వ్యక్తిగతంగా ద్వేషించలేదు. కానీ ధర్మాన్ని పాటించని చోట అధర్మం రాజ్యమేలుతుందని చెప్పడం ఒక గురువుగా ఆయన బాధ్యత.

ఉదాహరణకు: ఒక డాక్టర్ రోగికి చేదు మందు ఇస్తే అది ద్వేషం కాదు, రోగి కోలుకోవాలని చేసే ప్రయత్నం. అలాగే, సమాజం తన తప్పును తెలుసుకోవడానికి ఆయన అప్పుడప్పుడు కఠినంగా వ్యవహరించాల్సి వచ్చింది. శంకరుల వంటి యోగికి రాగద్వేషాలు ఉండవు, కేవలం 'ధర్మ స్థాపన' పట్ల తపన మాత్రమే ఉంటుంది.

"ఈయన చాలా శాంత స్వభావుడు కదా" అని ఎవరినీ తక్కువ అంచనా వేసి బాధించకూడదు. ఎందుకంటే, మిక్కిలి శాంతవంతుడైన వాడు కూడా పదే పదే పీడింపబడితే ఆగ్రహిస్తాడు. ఉదాహరణకు- చందన వృక్షం (శ్రీగంధం) ఎంతో చల్లగా, సుఖదాయకంగా ఉంటుంది. కానీ దానిని బాగా మథిస్తే (రాపిడి చేస్తే), అది క్షణంలో తీక్షణమైన అగ్నిని పుట్టిస్తుంది. అలాగే శంకరులు శాంతమూర్తి అయినప్పటికీ, బంధువుల అపరాధం వల్ల ఆయన నుండి శాపాగ్ని వెలువడింది.

శంకరులమహిమలు

శంకరుల మహిమలను పైన ప్రస్తావించాను. ఆయన చేసిన అద్భుతమైన పనులలో మరికొన్ని -

1. శంకరాచార్యుల వారు తన కమండలంతో నర్మదా నది ఉధృతిని నియంత్రించి ఓంకార క్షేత్రాన్ని, అక్కడ ఉన్న ప్రజలను రక్షించారు. దీనిని కేవలం భౌతిక కోణంలో కాకుండా, ఆధ్యాత్మిక, తాత్విక కోణాల్లో విశ్లేషించవచ్చు:

ఆధ్యాత్మిక, యోగ శక్తి : భారతీయ సనాతన ధర్మంలో సిద్ధులకు (Perfected beings) 'అణిమాది అష్టసిద్ధులు' సాధ్యమని చెబుతారు. ప్రకృతి శక్తులను తన తపశ్శక్తితో లేదా యోగ బలంతో నియంత్రించడం ఒక మహాత్ముడికి అసాధ్యం కాదని భక్తుల నమ్మకం. ఇక్కడ కమండలం అనేది ఒక సంకేతం మాత్రమే, అసలైన శక్తి ఆయన సంకల్పం.

తాత్విక సందేశం

పురాణ గాథల్లో ఇటువంటి సంఘటనలు ఒక గొప్ప సత్యాన్ని బోధిస్తాయి. అనంతమైన నర్మదా నది (సంసారం లేదా కష్టాలు) గురువు కమండలంలో (జ్ఞానం లేదా శరణాగతి) ఒదిగిపోతుందని దీని అర్థం. అంటే, భక్తులకు కష్టం వచ్చి నప్పుడు జ్ఞాని తన తపఃఫలంతో ఆపదను హరిస్తారని ఇది సూచిస్తుంది.

చారిత్రక మరియు భౌగోళిక నేపథ్యం

నర్మదా నది తీరం: ఓంకారేశ్వర్ వంటి ప్రాంతాల్లో నర్మదానది ప్రవాహం అప్పట్లో చాలా ఉధృతంగా ఉండేది. ఆదిశంకరులు అక్కడ తన గురువు గోవింద భగవత్పాదుల వద్ద విద్యాభ్యాసం చేస్తున్నప్పుడు ఈ ఘటన జరిగినట్లు చెబుతారు.

ప్రజల విశ్వాసం: ఒక గొప్ప విపత్తు సంభవించినప్పుడు, ఒక మహానుభావుడి ఉనికి లేదా ఆయన సూచించిన మార్గం వల్ల ప్రజలు ప్రాణాపాయం నుంచి తప్పించుకుని ఉండవచ్చు. ఆ కృతజ్ఞత కాలక్రమేణా ఇటువంటి అద్భుత గాథగా రూపు దిద్దుకుని ఉండవచ్చు.

ఇది సాధ్యమా?

వైజ్ఞానికంగా: ఆధునిక విజ్ఞానశాస్త్రం ప్రకారం సామాన్య మానవులకు అనంతమైన నీటిని ఒక చిన్న పాత్రలో నింపడం సాధ్యం కాదు.

విశ్వాసపరంగా: శంకరుల వంటి 'అవతార పురుషుల' విషయంలో తర్కానికి అందని విషయాలు ఎన్నో ఉంటాయి. ప్రకృతిని శాసించగల శక్తి ఆత్మజ్ఞానికి ఉంటుందని నమ్మే వారికి ఇది సంపూర్ణంగా సాధ్యమే.

మహాపురుషుల జీవితాల్లో ఇటువంటి అద్భుతాలు వారి వ్యక్తిత్వాన్ని లేదా వారు బోధించిన అద్వైత సిద్ధాంతాన్ని ప్రజల్లోకి బలంగా తీసుకెళ్లడానికి తోడ్పడతాయి.

2. ఒకానొక సమయంలో బౌద్ధుల ప్రాబల్యం పెరిగినప్పుడు, బదరీనారాయణుడి విగ్రహాన్ని అలకనంద నదిలోని నారద కుండం (Narada Kund)లో పడేశారని చెబుతారు. దీనివల్ల చాలా కాలం పాటు అక్కడ పూజాదికాలు నిలిచిపోయాయి. శంకరులు అక్కడికి చేరుకున్నప్పుడు, ఆ క్షేత్ర వైభవాన్ని పునరుద్ధరించాలని సంకల్పించారు.

ఆయన తన యోగ శక్తితో నారద కుండం లోపల విగ్రహం ఎక్కడ ఉందో గుర్తించారు. అత్యంత వేగంగా ప్రవహించే హిమ నది నీటిలో, గడ్డకట్టే చలిలో ఆయన స్వయంగా మునిగి, ఆ చతుర్భుజ నారాయణ విగ్రహాన్ని బయటకు తీశారు.

విగ్రహం తీసే క్రమంలో ఆయనకు మొదట ఒక విగ్రహం దొరికితే, అది ఖండితమై (విరిగి) ఉంది. శాస్త్రం ప్రకారం ఖండిత విగ్రహాన్ని పూజించకూడదు కాబట్టి, ఆయన మళ్ళీ మునిగి అసలైన విగ్రహాన్ని వెలికితీశారని ఒక కథనం ఉంది.

విగ్రహాన్ని వెలికితీసిన తర్వాత, శంకరులు దానిని ప్రస్తుత బదరీనాథ్ ఆలయంలో శాస్త్రోక్తంగా ప్రతిష్ఠించారు. అంతేకాకుండా, ఆ ప్రాంతంలో ధర్మ రక్షణ కోసం 'జ్యోతిర్మఠం' (నాలుగు మఠాలలో ఒకటి) స్థాపించి, అక్కడ నిరంతరం పూజలు జరిగేలా ఏర్పాట్లు చేశారు. ఇప్పటికీ అక్కడ కేరళకు చెందిన నంబూద్రి బ్రాహ్మణులే (రావల్ జీ) ప్రధాన అర్చకులుగా ఉండటం శంకరులు పెట్టిన సంప్రదాయమే.

ఈ ఘటన ఇచ్చే సందేశం

ధర్మ పునరుద్ధరణ: విగ్రహం నీటిలోంచి రావడం అంటే, మరుగున పడిపోయిన జ్ఞానం మళ్ళీ వెలుగులోకి రావడం అని అర్థం.

3. తిరుమల వేంకటేశ్వర స్వామి వారి పాదాల చెంత శంకరులు 'శ్రీచక్రం', 'జనాకర్షణ యంత్రం' (కొన్ని చోట్ల దీనినే ధనాకర్షణ యంత్రం అని కూడా అంటారు) స్థాపించారని ప్రతీతి.

జనాకర్షణ యంత్రం: లోకంలోని భక్తులను స్వామివారి దర్శనానికి ఆకర్షించి, వారిలో ఆధ్యాత్మిక చింతన కలిగించడానికి ఇది దోహదపడుతుంది.

ధనాకర్షణ: భక్తులు సమర్పించే కానుకలు (హుండీ ఆదాయం) ద్వారా ఆ క్షేత్రం నిరంతరం అభివృద్ధి చెందుతూ, అన్నదానం వంటి ధర్మకార్యాలు నిరంతరాయంగా సాగడానికి ఈ శక్తి మూలమని నమ్ముతారు.

4. శంకరుల వద్ద ఉన్న శిష్యుల్లో గిరి చదువులో వెనుకబడి ఉండేవారు. ఇతర శిష్యులు వేదాంత చర్చలు చేస్తుంటే, గిరి మాత్రం గురువు గారికి స్నానానికి నీళ్లు తేవడం, బట్టలు ఉతకడం, పాద సేవ చేయడం వంటి పనుల్లో నిమగ్నమై ఉండే వారు. మిగిలిన శిష్యులు గిరిని కొంచెం తక్కువగా చూసేవారు.

ఒకరోజు భాష్య ప్రవచనం ప్రారంభించే ముందు శంకరులు గిరి కోసం వేచి చూస్తున్నారు. గిరి నది నుంచి బట్టలు ఉతికి ఇంకా రాలేదు. అప్పుడు పద్మపాదాచార్యులు వంటి ఇతర శిష్యులు, "గురువు గారూ! గిరికి శాస్త్రం అర్థం కాదు కదా, అతని కోసం ఎందుకు ఆగాలి? గోడకు చెప్పినా, అతనికి చెప్పినా ఒకటే" అని పరిహాసం చేశారు.

తమ సేవకుడైన గిరి పట్ల ఇతర శిష్యుల అహంకారాన్ని గమనించిన శంకరులు, అతనికి అద్భుతమైన జ్ఞానాన్ని ప్రసాదించాలని సంకల్పించారు.

గిరి నది నుంచి వస్తూ ఉండగానే, శంకరులు తన మానసిక సంకల్పం ద్వారా సమస్త విద్యలను, వేద వేదాంత సారమును గిరి హృదయంలో ప్రవేశపెట్టారు.

గురువు గారి అనుగ్రహం లభించిన మరుక్షణమే, ఏమీ తెలియని గిరి నోటి నుంచి అత్యంత కఠినమైన 'తోటక' ఛందస్సులో అద్భుతమైన శ్లోకాలు వెలువడ్డాయి.

గిరి నది నుంచి నడుచుకుంటూ వస్తూ, గురువు గారిని స్తుతిస్తూ ఎనిమిది శ్లోకాలను ఆశువుగా పాడారు. అవే ప్రసిద్ధ 'తోటకాష్టకం'.

"విదితాఖిల శాస్త్ర సుధా జలధే మహితా ఉపనిషత్ కథితార్థ నిధే..."

అంతటి క్లిష్టమైన ఛందస్సులో శ్లోకాలు చెప్పడం చూసి

మిగిలిన శిష్యులు ఆశ్చర్యపోయి, తమ తప్పు తెలుసుకుని గిరికి క్షమాపణలు చెప్పారు. ఆ రోజే గిరికి 'తోటకాచార్యులు' అనే పేరు వచ్చింది.

ఈ ఘటనలోని పరమార్థం

గురు భక్తి: కేవలం పుస్తక జ్ఞానం కంటే, నిష్కల్మషమైన గురు సేవ వల్ల ఏదైనా సాధించవచ్చని ఇది నిరూపిస్తుంది.

శక్తిపాతం: ఒక మహాజ్ఞాని తన సంకల్పం ద్వారా శిష్యుడికి జ్ఞానాన్ని బదిలీ చేయగలరని (దీనినే 'శక్తిపాతం' అంటారు) ఈ ఘటన స్పష్టం చేస్తుంది.

5. బదరీనాథ్ సముద్ర మట్టానికి సుమారు 10,000 అడుగుల ఎత్తులో ఉంటుంది. అక్కడ వాతావరణం ఎప్పుడూ అత్యంత శీతలంగా, మంచుతో నిండి ఉంటుంది. పక్కనే ప్రవహించే అలకనంద నది నీరు గడ్డకట్టేంత చలిగా ఉంటుంది. అటువంటి చోట, ఆలయానికి సమీపంలోనే సహజ సిద్ధమైన వేడినీటి బుగ్గ (Natural Hot Spring) ఉండటం ఒక ప్రకృతి వింత.

క్షేత్ర పురాణాల ప్రకారం, శంకరులు బదరీనాథ్ విగ్రహాన్ని ప్రతిష్ఠించినప్పుడు, అక్కడికి వచ్చే భక్తులు ఆ చలిలో నదిలో స్నానం చేయడం కష్టమని గమనించారు. భక్తుల సౌకర్యార్థం, వారు సులభంగా స్నానాదులు ముగించుకుని స్వామిని సేవించుకోవడానికి వీలుగా ఈ వేడినీటి కుండాన్ని అనుగ్రహించారని చెబుతారు. ఈ కుండంలో స్నానం చేస్తే చేసిన పాపాలు తొలగిపోతాయని, మానసిక ప్రశాంతత లభిస్తుందని నమ్మకం.

ఔషధ గుణాలు: వైజ్ఞానికంగా చూస్తే, ఈ నీటిలో గంధకం (Sulphur) వంటి ఖనిజాలు ఉంటాయి. దీనివల్ల చర్మ వ్యాధులు నయమవుతాయని, రక్త ప్రసరణ మెరుగు పడుతుందని చెబుతారు. బయట మైనస్ డిగ్రీల చలి ఉన్నా, ఈ కుండంలోని నీరు దాదాపు 45°C - 55°C ఉష్ణోగ్రతతో ఉండటం విశేషం.

ఈ రోజుకీ బదరీనాథ్ వెళ్ళే ప్రతి భక్తుడు ముందుగా ఈ తప్త కుండంలోనే స్నానం చేస్తారు. అలకనంద నది ఒడ్డునే ఉన్న ఈ

కుండం, వేల సంవత్సరాలుగా నిరంతరాయంగా వేడినీటిని ప్రసాదిస్తూ శంకరుల మహిమను చాటుతోంది.

ఆదిశంకరులు కేవలం ఆధ్యాత్మిక బోధనలే కాకుండా, సామాన్య ప్రజల కష్టాలను గుర్తించి వాటిని తీర్చిన వైనం (నర్మద వరదను ఆపడం, తప్త కుండం సృష్టించడం) వారిని ఒక 'లోక శంకరునిగా' తీర్చిదిద్దింది.

ముగింపు

శ్రీ ఆదిశంకరాచార్యులు తన ముప్పై రెండేళ్ళ వయసులో కేదార్‌నాథ్ వద్ద శివైక్యం చెందారు. (దక్షిణామ్నాయ శృంగేరి శ్రీ శారదాపీఠము ప్రచురించిన జగద్గురు శ్రీ ఆది శంకరాచార్యులు - చిత్రాత్మక జీవిత చరిత్ర, ఉపదేశములు పుస్తకంలో 30వ పుట).

శ్రీ ఆదిశంకరాచార్యుల వారు 32 ఏళ్ళ వయసులో కేదారనాథ్ వద్ద శివైక్యం చెందారనే అంశానికి సంబంధించి ప్రధానంగా మత సంప్రదాయాలు, పురాణ గ్రంథాలు, స్థానిక ఆధారాలు సాక్ష్యంగా నిలుస్తున్నాయి.

దీనిని మనం ఈ క్రింది విధంగా విభజించి చూడవచ్చు:

1. శంకర విజయాలు : శంకరాచార్యుల జీవిత చరిత్రను వివరించే గ్రంథాలను 'శంకర విజయాలు' అంటారు. వీటిలో అత్యంత ప్రాచుర్యం పొందిన మాధవీయ శంకర విజయం (విద్యారణ్య స్వామి రాసినది) 16 వ సర్గలో ఇలా ఉన్నది. 100 శ్లో. సన్యాసులలో అగ్రగణ్యుడైన శ్రీ శంకరులు, అన్ని అడ్డంకులను తొలగించగల, భక్తులకు అపరిమితమైన ఆనందాన్ని, పరమానందాన్ని ప్రసాదించే, అలాగే దుష్ట కార్యాలనే కార్చిచ్చును చల్లార్చే పవిత్రమైన కేదార క్షేత్రానికి చేరుకున్నారు.

101 శ్లో. సాటిలేని గొప్పతనంతో, పండితులలో ప్రముఖుడిగా వెలుగొందుతున్న శ్రీ శంకరులు, తన శిష్యులు అక్కడి విపరీతమైన చలితో పడుతున్న బాధను చూసి, వేడి నీటిని ప్రసాదించవలసిందిగా పరమశివుడిని ప్రార్థించారు.

102 శ్లో. సన్యాసులకు చక్రవర్తి వంటి శంకరుల కోరిక మేరకు, పరమశివుడు తన పవిత్ర పాదాల నుండి వేడి నీరు ప్రవహించేలా చేశాడు. శ్రీ శంకరుల గొప్పతనాన్ని ప్రపంచానికి చాటిచెప్పడానికి, ఆ వేడి నీరు నేటికీ అక్కడ ప్రవహిస్తూనే ఉంది.

103 శ్లో. భూమిపై తన అవతార లక్ష్యాన్ని (దేవతల సంకల్పాన్ని) నెరవేర్చిన శివావతారమైన శ్రీ శంకరులను కైలాస పర్వతానికి తీసుకువెళ్ళడానికి బ్రహ్మ, ఇంద్రుడు, చంద్రుడు, విష్ణువు, వాయువు, అగ్ని దేవుళ్ళతో పాటు అనేక మంది మునులు, సిద్ధాత్ములు తరలివచ్చారు.

శ్రీ ఆదిశంకరాచార్యుల వారు శివైక్యం చెందిన అద్భుత ఘట్టానికి సంబంధించిన మరిన్ని వివరాలు ఇక్కడ ఉన్నాయి.

104. దేవతలు లెక్కలేనన్ని విమానాలలో తరలివచ్చారు. కోట్ల కొద్దీ మెరుపుల వెలుగుతో ఆ విమానాలు ఆకాశాన్ని, వాతావరణాన్ని దేదీప్యమానంగా మార్చేశాయి. వారు కల్పవృక్ష పూలను శ్రీ శంకరుల శిరస్సుపై కురిపించి, సన్యాసి రూపంలో ఉన్న ఆ పరమశివుడిని (శంకరులను) భక్తితో స్తుతించారు.

105. "దేవా! నీవే ఆదిశక్తివి, సృష్టికర్తవు. హాలాహలాన్ని మింగినవాడవు, మన్మథుడిని సంహరించినవాడవు, దుష్టుల త్రిపురాలను ధ్వంసం చేసినవాడవు. సృష్టి, స్థితి, లయ అనే త్రివిధ కార్యాలను నిర్వహించేవాడవు నీవే. ఓ సంసార బంధాలను తెంచేవాడా! భూమిపై నీ అవతార లక్ష్యం నెరవేరింది. దయచేసి మా కోసం తిరిగి కైలాసానికి వేంచేయి" అని ప్రార్థించారు.

106. దేవతల వినమ్రపూర్వకమైన అభ్యర్థన ముగియగానే, మహాదేవుడు తన నివాసానికి వెళ్లడానికి సిద్ధమయ్యారు. శివగణాలచే అలంకరించబడినది, శరదృతువు నాటి చంద్రుడి కంటే, హంస కంటే, పాల కంటే తెల్లని కాంతితో మెరిసిపోయే శివుని శాశ్వత వాహనమైన వృషభం(నంది) వచ్చి శ్రీ శంకరుల ముందు నిలిచింది.

107. ఇంద్రుడు, విష్ణువు మొదలైన దేవతలచే స్తుతించ బడుతూ, పద్మం నుండి జన్మించిన సృష్టికర్త బ్రహ్మదేవుడు తన చేతిని అందించగా... సన్యాసులలో శ్రేష్ఠుడైన శంకరులు చంద్రవంకతో, జటాజూటంతో కూడిన తన దివ్య స్వరూపాన్ని ప్రకటించారు. మునుల జయజయధ్వానాల మధ్య ఆయన నంది వాహనాన్ని అధిరోహించి తన నివాసమైన కైలాసానికి చేరుకున్నారు.

ఈ ఘట్టంతో శంకరాచార్యుల భూలోక యాత్ర ముగిసి, ఆయన తిరిగి తన స్వస్వరూపమైన శివతత్త్వంలో కలిసిపోయారు.

2. కేదారనాథ్‌లోని 'శంకర సమాధి' : కేదారనాథ్ ఆలయానికి వెనుక భాగంలో 'ఆదిశంకర విమాన మంటపం' లేదా శంకర సమాధి ఉంది. శంకరులు ఇక్కడే అంతర్ధానం అయ్యారని శతాబ్దాలుగా భక్తులు విశ్వసిస్తున్నారు.

2013 వరదల తర్వాత, భారత ప్రభుత్వం అక్కడ శంకరాచార్యుల భవ్యమైన విగ్రహాన్ని, సమాధిని పునర్నిర్మిం చింది. ఇది ఒక చారిత్రక ఆధారంగా నిలుస్తుంది.

3. జ్యోతిర్మఠ్ సంప్రదాయం : శంకరులు స్థాపించిన నాలుగు పీఠాలలో ఒకటైన ఉత్తరాఖండ్‌లోని జ్యోతిర్మఠ్ (బదరి) సంప్రదాయం ప్రకారం, శంకరులు బదరి నుండి కేదారనాథ్‌కు వెళ్లి అక్కడ సిద్ధి పొందారని ధృవీకరిస్తున్నారు. ఉత్తర భారత

పండితులు, సన్న్యాసి పరంపరలు ఈ వాదననే బలంగా వినిపిస్తాయి.

4. భిన్న వాదనలు (కంచి - కేదార్ వివాదం) : చరిత్రలో కొన్ని భిన్నమైన కథనాలు కూడా ఉన్నాయి:

కంచి మఠం: కంచి కామకోటి పీఠం ప్రకారం శంకరులు కంచిలోనే సిద్ధి పొందారు. కేరళలోని వడక్కునాథన్ ఆలయంలో శంకరులు అదృశ్యం అయ్యారని మరికొందరు అంటారు.

అయితే, మెజారిటీ పండితులు, హిందూ సమాజం కేదారనాథ్‌ను శంకరుల అంతిమ గమ్యస్థానంగా అంగీకరిస్తుంది.

శంకరులు కేవలం ఒక తాత్వికులు మాత్రమే కాదు, ఒక గొప్ప సంస్కర్త, భారతీయ ఐక్యతకు కారకులు. "న గాయత్ర్యాః పరం మంత్రం న మాతుః పరదైవతమ్" అని చాటిచెప్పిన శంకరులు, మాతృభక్తిని ఏ విధంగా చాటాలో ఆచరించి చూపారు. వారి రచనలు, సిద్ధాంతాలు భారతీయ సంస్కృతికి వెన్నెముక వంటివి. శంకరుల ప్రభావం మానవజాతికి ఎప్పటికీ జ్ఞాన మార్గాన్ని చూపుతూనే ఉంటుంది.

జగద్గురు శ్రీశ్రీ భారతీతీర్థ మహాస్వామివారు (శృంగేరి శారదా పీఠాధిపతులు) రచించిన ఈ శ్లోకం ఆదిశంకరాచార్యుల వారి దివ్య మంగళ స్వరూపాన్ని, వారి జ్ఞాన వైభవాన్ని అత్యంత భక్తితో కొనియాడుతోంది.

దీని తాత్పర్యం, విశేషాలు ఇక్కడ ఉన్నాయి:

ముదా కరేణ పుస్తకం దధానమీశరూపిణం
తథా2పరేణ ముద్రికాం సమస్తమోవినాశినీం ।
కుసుంభవాససావృతం విభూతిభాసిఫాలకం
నతాఘనాశనే రతం నమామి శంకరం గురుం ॥

తాత్పర్యం : సంతోషంతో ఒక చేతిలో పుస్తకాన్ని ధరించి, సాక్షాత్తు పరమశివుని స్వరూపముగా వెలిగిపోతున్నవారు; మరొక చేతితో అజ్ఞానమనే చీకటిని సంపూర్ణంగా నశింపజేసే చిన్ముద్రను (జ్ఞాన ముద్రను) ధరించినవారు; కాషాయ వస్త్రాలను ధరించి, నుదుట విభూతిరేఖలతో ప్రకాశిస్తున్నవారు; తలవంచి నమస్కరించిన భక్తుల పాపాలను హరించడంలో నిమగ్నమైనవారు అయిన ఆ జగద్గురు శంకరాచార్య స్వామికి నేను భక్తితో నమస్కరిస్తున్నాను.

విశేషాలు : 1. ఈశరూపిణం: శంకరాచార్యుల వారు సాక్షాత్తు శివుని అవతారమని (శంకరః సాక్షాత్ శంకరః) ఈ పదం గుర్తు చేస్తోంది.

2. ముదా కరేణ పుస్తకం: వారు ఒక చేతిలో పుస్తకాన్ని (వేద వేదాంత విద్యకు ప్రతీక) ఎంతో సంతోషంగా పట్టుకుని ఉంటారు. అంటే అది కేవలం పుస్తకం కాదు, లోకానికి జ్ఞానాన్ని

పంచే అక్షయ పాత్ర.

3. సమస్తమో వినాశినీం ముద్రికాం: ఇక్కడ 'తమస్సు' అంటే చీకటి లేదా అజ్ఞానం. వారి రెండవ చేయి ధరించిన చిన్ముద్ర (చూపుడు వేలు, బొటనవేలు కలిపి ఉంచడం) జీవాత్మ, పరమాత్మల ఐక్యతను సూచిస్తుంది. ఈ జ్ఞానమే సంసార బంధాల నుండి మనల్ని విముక్తులను చేస్తుంది.

4. కుసుంభవాససా - విభూతిభాసిఫాలకం: సన్న్యాస ధర్మానికి చిహ్నమైన కాషాయ వస్త్రాలు (కుసుంభ వర్ణం), పవిత్రమైన భస్మ ధారణ వారి వైరాగ్యాన్ని, తేజస్సును తెలియజేస్తున్నాయి.

5. నతాఘనాశనే రతం: ఎవరైతే అహంకారాన్ని వదిలి గురువు పాదాలకు ప్రణామం (నమస్కారం) చేస్తారో, వారి పాపాలను (అఘ) హరించడమే గురువు నిరంతర ధ్యేయం.

శ్రీ భారతీతీర్థ స్వామివారు తమ గురువైన ఆదిశంకరులను స్తుతిస్తూ, శిష్యులమైన మనకు గురుభక్తి ప్రాముఖ్యతను ఈ శ్లోకం ద్వారా వివరించారు.

ఓంతత్సత్

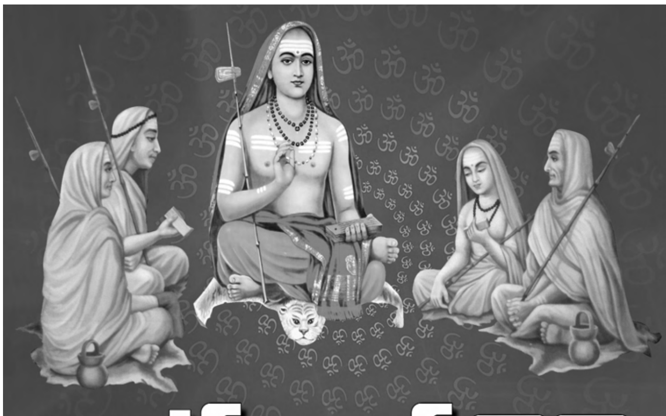

భారతావనిని ఉద్ధరించిన భగవత్పాదులు

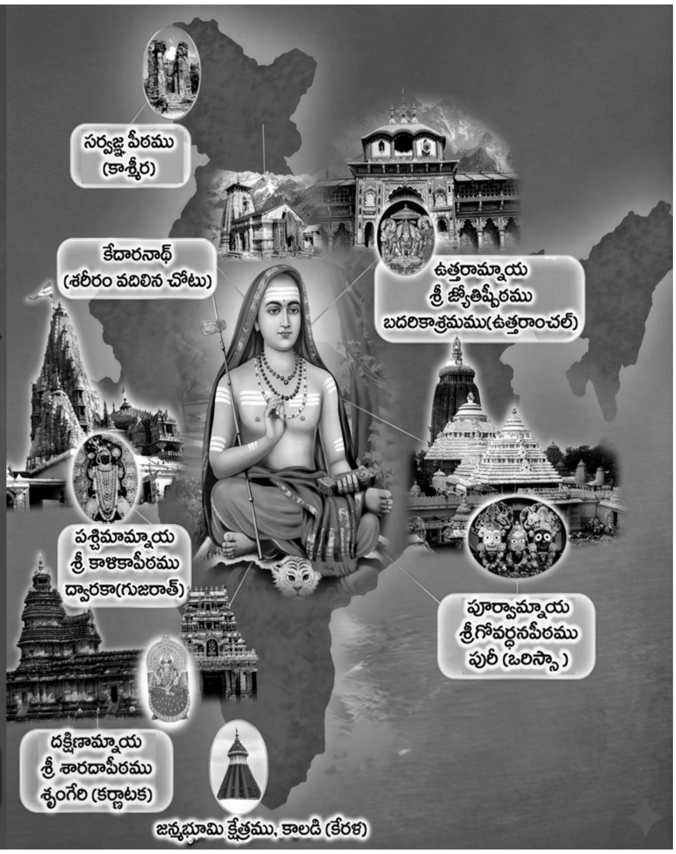

సనాతన ధర్మం బౌద్ధ, జైన, హిరణ్య, గర్భ, చార్వాకాది 72 మతాల అవైదిక మతాల ప్రచండ ప్రచారం సాగుతూ, అంతర్గత పోరులో దేశం అల్లకల్లోలంగా ఉన్న క్లిష్ట సమయంలో పరమేశ్వరుని అవతారంగా కేరళలోని కాలడిలో ఆర్యాంబ, శివగురు దంపతులకు జన్మించారు శంకరులు. వివిధ మత శాఖలను సమన్వయపరచి, అద్వైత సిద్ధాంత ప్రచారం, ప్రకరణ గ్రంథాలు, ప్రస్థానత్రయ భాష్యాలు, వివిధ దేవతా స్తోత్రాలు, వంటి అపార సాహిత్య సృష్టితో, పంచాయతన ఆరాధనా పద్ధతులతో హిందూ ఐక్యత కొరకు పరిశ్రమించారు. చతురామ్నాయ మఠాలు స్థాపించి అపూర్వ ఆధ్యాత్మిక సంపద, వేద సంప్రదాయం కలకాలం నిలిచేలా చేశారు. ఆయన తర్వాత ఎందరో శిష్యప్రశిష్యులు, మహనీయులు, మహారాజులు, మహా నాయకులు భక్త జనులు ఈ కార్యక్రమాన్ని నాటి నుండి నేటి వరకు కొనసాగిస్తూనే ఉన్నారు. అందులో భాగంగానే అనేక ప్రదేశాల్లో ఆది శంకరుల విగ్రహాలు, అద్వైత వేదాంత అధ్యయన కేంద్రాలు స్థాపించటం జరుగుతోంది. అందులో కొన్ని వివరాలు...

ఆదిశంకరాచార్య పర్వతం

శృంగేరి పట్టణం లోని మారుతి బెట్ట అనే కొండపై ఏకశిలా నిర్మితమైన శంకరుల విగ్రహాన్ని ప్రతిష్ఠించడానికి శ్రీచరణులు సంకల్పించారు. 32 సం.ల శంకరుల జీవిత కాలాన్ని సూచిస్తూ 32 అడుగుల ఎత్తులో విగ్రహం ఉండాలని నిర్ణయించారు. ఆ అపూర్వ నిర్మాణం పూర్తిచేసి శ్రీచరణుల కరకమలములతో ఆశ్వయుజ కృష్ణ ద్వాదశి (10-11-23) నాడు ప్రారంభించారు. శ్రీచరణులు సన్యాస స్వీకారం చేసి 50 సం.లు పూర్తి అయిన ''సువర్ణ భారతి మహోత్సవ'' సంవత్సరంలో ఈ పవిత్ర ప్రదేశం ఆరంభం కావటం గమనార్హం.

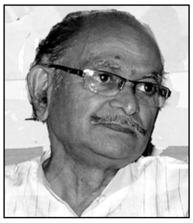

ప్రసాదవర్మ కామరుషి

శంకరభగవత్పాదుల ప్రధాన శిష్యులైన సురేశ్వర, పద్మపాద, హస్తామలక, తోటకాచార్యుల విగ్రహాలు, విజయనగర సామ్రాజ్య స్థాపనాచార్యులు, వేద భాష్యములు, శంకర విజయాది గ్రంథములు వ్రాసిన విద్యారణ్యుల 12 అడుగుల విగ్రహాన్ని కూడా దర్శించవచ్చు. ఈ ప్రశాంత ప్రదేశంపై నుంచి పడమటి కనుమల సౌందర్యాన్ని ఆస్వాదించటం ఒక దివ్య అనుభవం. కొండపైకి ఎక్కడానికి మూడు లిఫ్ట్/ఎస్కలేటర్లు ఉన్న ఆ నిర్మాణం ప్రపంచ స్థాయి నిర్మాణం. ఇకపై ఆ కొండని

ఆదిశంకర పర్వతమని పిలుస్తున్నారు.

సమైక్యతకు ప్రతీక..
'ఓంకారేశ్వర లోని ఏకతా ప్రతిమ'

నర్మదానదీ తీరం లోని మాంధాత పర్వతంపై వెలసిన 12 ఏళ్ళ బాల శంకరుల విగ్రహమే ఏకతా ప్రతిమ. ఇది 108 అడుగుల ఎత్తు, వంద టన్నుల బరువుతో రాగి, సీసం, తగరం వంటి వివిధ లోహాల మిశ్రమంతో చేయబడిన ఆధునిక శిల్పం.

54 అడుగుల పాద పీఠం, దానిమీద 27 అడుగుల పద్మాలతో కూడిన పీఠం. దానిపై 108 అడుగుల ఎత్తుతో ప్రధాన విగ్రహం, మొత్తం 180 అడుగుల భారీ నిర్మాణం ఇది. క్రింది భాగంలో శంకరుల జీవిత ఘట్టాల చిత్రాలు, మ్యూజియం ఉంటాయి.

శంకరులు బాల్యంలో ఆతుర సన్యాసం స్వీకరించిన తరువాత క్రమ సన్యాస దీక్ష కొరకు గురువును అన్వేషిస్తూ నర్మదా నది తీరం చేరుకోవటం, అక్కడ గోవింద భగవత్పాదుల దర్శనం చేసుకొని వారి శిష్యులై, మహావాక్యోపదేశం పొంది, శాస్త్రాధ్య యనం చేయటం వంటి సంఘటనలకు ప్రతీకగా ఈ నిర్మాణం సాగింది.

దీనిని మధ్యప్రదేశ్ అప్పటి ముఖ్యమంత్రి శివరాజ్ సింగ్ చౌహన్ 2023 సెప్టెంబర్ 21 నాడు ఆవిష్కరించారు. ఆ రోజునే అద్వైత లోక్ పేరున ఒక మ్యూజియం నిర్మాణానికి శంకుస్థాపన చేశారు. అంతర్జాతీయ వేదాంత విద్యా సంస్థ, అద్వైత వనం కూడా ప్రారంభం కానున్నాయి. ఆధ్యాత్మికత మేళవించిన పర్యాటక ప్రదేశంగా అభివృద్ధి చెయ్యాలన్న ప్రణాళిక ఇది.

ఆదిశంకర జన్మభూమి క్షేత్రంలో...

ఆధ్యాత్మిక సాంస్కృతిక చారిత్రిక వారసత్వ సంపద ను(ముఖ్యంగా ఆదిశంకర, అద్వైత సంబంధమైన) దర్శించా లంటే కాలడి వెళ్ళాలి. కాలడి అనగానే గుర్తుకొచ్చేది ఆదిశంకర జన్మ భూమి క్షేత్రం. శృంగేరి 33వ పీఠాధిపతులు శ్రీ సచ్చిదానంద శివాభినవ నృసింహ భారతి మహాస్వామి వారి సంకల్ప, మార్గదర్శన ప్రయత్నాల వల్ల కాలడి మళ్ళీ వెలుగు లోకి వచ్చి సకల ఆస్తిక జనులకు ఒక పవిత్ర యాత్రా స్థలమైంది.

మైసూరు సంస్థాన దివాన్ కీ.శే. శేషాద్రి అయ్యరు, ఆ సంస్థాన న్యాయాధీశులు రామచంద్ర అయ్యరు, శృంగేరి సర్వాధికారి నీలకంఠ శాస్త్రిల కృషికి తిరువాన్కురు మహారాజు మూలం తిరునాళ్ బలరామవర్మ పట్టుదల తోడయింది. రామవర్మ బ్రిటిష్ ప్రభుత్వంతో సంప్రదింపులు జరిపి, ఆ స్థలాన్ని స్వాధీన పరచుకుని, శృంగేరి పీఠానికి సమర్పించారు. స్వామివారు నిర్మించిన ఆదిశంకర, శ్రీ శారదాంబ ఆలయాలున్న విశాల స్మారక మందిరాన్ని ఆదిశంకర జన్మభూమి క్షేత్రం అంటారు. చుట్టూ సప్త మాతృకలు ఉన్నాయి. శారదాంబ ఆలయానికి ఎదురుగా ఆర్యాంబ సమాధి, రాతి దీప స్తంభం ఉన్నాయి. శక్తి గణపతి దేవాలయం, వసారా చుట్టూ గోడలపై శంకరుల జీవిత ఘట్టాలు చిత్రించారు. ప్రాంగణం వెనుక పూర్ణా నది, వెలుపల శ్రీకృష్ణ మందిరం కనువిందు చేస్తాయి.

ఆదిశంకర జన్మభూమి క్షేత్ర ఆలయ ప్రతిష్ఠలు జరిగి 100 సం.లు పూర్తి అయిన సందర్భంగా జగద్గురు శ్రీ భారతీతీర్థ మహాస్వామి వారి సమక్షంలో 2010 మే 13 నుంచి 18 వరకు శంకర జయంతి ఉత్సవాలు, ఆ తరువాత జరిగిన అతిరుద్ర మహా యాగం, కుంభాభిషేకం వంటి కార్యక్రమాలతో శతమాన ఉత్సవాలు పూర్తి అయ్యాయి.

అక్కడ ఇంకా చూడవలసినవి- ఆదిశంకర కీర్తి స్తంభం. ఇందులో ఎనిమిది అంతస్థులతో ఉన్న ఆది శంకరుల విగ్రహం ఉన్నది. శ్రీచరణుల పాదుకలున్న మండపం, ముఖ్య జీవిత ఘట్టాల చెక్కడాలు ఉన్నాయి. శంకరుల జీవితం, బోధలు, దేశ పర్యటనలు వివరించే ప్రదర్శనశాల, భారతీయ తత్త్వశాస్త్ర, మత, సాంస్కృతిక విషయాల అధ్యయనానికి అనువుగా

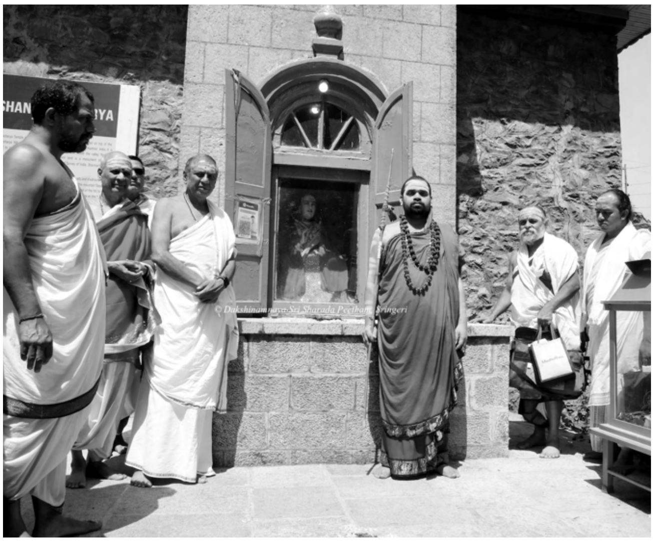

ఒక గ్రంథాలయం చూడవచ్చు.

కాశీ విశ్వనాథ ఆలయ ప్రాంగణంలో...

పునరుద్ధరింపబడిన కాశీ విశ్వనాథ ఆలయ ప్రాంగణంలో భరతమాత విగ్రహం సమీపం లోనే 12 అడుగుల ఆదిశంకర విగ్రహమున్నది. శంకర భగవత్పాదుల కాశీ సందర్శన, అక్కడ కొన్ని సంప్రదాయాలు నెలకొల్పుట వంటి చారిత్రిక సంఘటనలను స్మరించుకొంటూ ఈ విగ్రహం 2021లో నెలకొల్పారు. విస్తృతమైన పునరుద్ధరణలో భాగంగా ప్రతిష్టించిన భరతమాత, రాణి అహల్యా బాయ్, శంకర భగవత్పాదుల ప్రతిమలతో విరాజిల్లు ప్రాంగణాన్ని కాశీ విశ్వనాథ్ ధామ్‌గా పిలుస్తున్నారు.

కేదార్‌నాథ్‌లో...

కేదార్‌నాథ్ శివాలయం వెనుక భాగంలో నూతనంగా నిర్మించి 2021 నవంబర్ 5న ప్రధాని నరేంద్ర మోది ఆవిష్కరించిన 35 టన్నుల, 12 అడుగుల ఎత్తు గల శంకర ప్రతిమ ఉంది. పూర్వం ఒక చిన్న షెడ్ వంటి మందిరంలో సమాధి, విగ్రహం ఉండేది. 2013లో సంభవించిన భయంకర జలప్రళయంలో కొట్టుకు పోయింది. దాని పునర్నిర్మాణ కార్యక్రమం 2019లో మొదలయింది. ఆదిశంకర మిషన్ ట్రస్ట్ ఈ కార్యక్రమం చేపట్టినట్టు తెలుస్తున్నది.

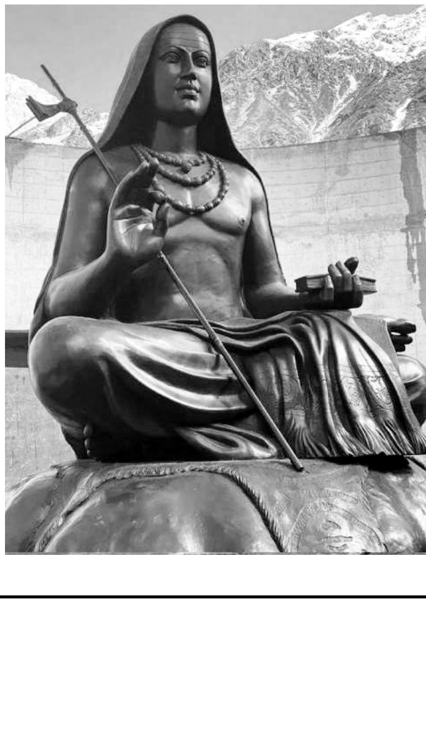

తీవ్రమైన ఎండలు వానలు వంటి కఠిన పరిస్థితులకు తట్టుకునే క్లోరైట్ సిస్ట్ అనే నల్ల రాతితో దీనిని నిర్మించారు. ఈ ప్రతిమ ధ్యాన ముద్రలో నిర్మల ప్రశాంత వదనంతో, ఒక చేయి అభయ ముద్ర, మరొక చేతిలో పుస్తకం ధరించి ఉంటుంది. మైసూరుకి చెందిన యోగిరాజ్ అనే శిల్పి తన కుమారుని సహాయంతో ఏడుగురు సహాయకులతో పని చేశారట. సుమారు 18 మోడల్స్ (నమూనాలు) పరిశీలించి ఈ నమూనాను ప్రధాని మోదీ ఎన్నిక చేశారు.

నమస్తే శారదే దేవీ కాశ్మీర పుర వాసిని...

కాశ్మీర్‌తో శంకరానుబంధ చరిత్ర రెండు భాగాలుగా కనిపిస్తున్నది. మొదటిది- ప్రాచీన ఆలయం నీలం నది తీరాన ఉన్న శారదా పీఠమొకటి. రెండవది కాశ్మీర్‌లో శంకరాచార్య దేవాలయం.

శారదా పీఠం ఒక గొప్ప విజ్ఞాన, అధ్యయన కేంద్రంగా ప్రసిద్ధి చెందింది. మధ్య ఆసియా, మెసపొటేమియా, గ్రీస్, చైనా, టిబెట్ వంటి దేశాల విద్యార్థులు ఇక్కడ అధ్యయనానికి ఉత్సుకత చూపేవారు. అతి పెద్ద గ్రంథాలయం ఉన్న ఈ విద్యాలయంలో 5000 వరకు విద్యార్థులుండేవారు. కానీ దీన్ని సికందర్ బుత్సిఖాన్ కొంత నాశనం చెయ్యగా, 1947 దేశ విభజన సమయంలో మరింతగా నాశనమై, పాక్ ఆక్రమిత కాశ్మీర్ లోకి వెళ్లిపోయింది.

ఈ ఆలయంలో ప్రధాన దేవత అధిష్ఠానంతో పాటు 64 మెట్లు గల మరొక సింహాసనమున్నది. నాలుగు దిక్కులను సూచిస్తూ 4 ద్వారాలున్నాయి. దీనినే సర్వజ్ఞ పీఠమని పిలుస్తారు. 64 విద్యలలో నిష్ణాతులైన వారు మాత్రమే దీనిని అధిరోహించడానికి అర్హులు. దక్షిణ దిక్కు నుండి అర్హులైన పండితులెవరు లేనందున అది మూతపడి ఉన్నది. శంకర భగవత్పాదులు అక్కడి పండితులను శాస్త్రవాదమున జయించి సర్వజ్ఞ పీఠాధిరోహణము చేశారు. 12వ శతాబ్దివాడైన కల్హణుని రాజతరంగిణిలో ఈ శారదా పీఠ ప్రసక్తి ఉంది. అది జనాదరణ పొందిన ఆలయంగానే కాక ప్రముఖ విద్యా కేంద్రంగా కూడా పేర్కొనబడింది.

ఇది ప్రాచీన చరిత్ర. శిథిలాలలో ఉన్న ఈ ఆలయ పునర్నిర్మాణం చెయ్యాలని, హిందూ భక్తుల రాకపోకలు సులభ తరం చెయ్యాలని ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి.

నూతన దేవాలయం : ఈ దేవాలయం కుప్వారా జిల్లా తీత్వాల్ LOC (Line of control) కి 10 కి.మీ. శ్రీనగర్‌కి 130 కి.మీ. దూరంలో ఉంది. పాక్ ఆక్రమిత భాగానికి దగ్గరలో. ఆర్మీ అదుపాజ్ఞలలో ఉన్నందున భక్తుల రాకపోకలు కష్ట తరంగానే

ఉన్నాయి. ఆలయ పునర్నిర్మాణానికి శృంగేరి శారదాపీఠం వారు సహకారమందించి, పంచలోహ శారదా ప్రతిమను బహుకరించారు. జూన్ 2023లో శ్రీ విధుశేఖర భారతీ స్వామివారు ప్రాణప్రతిష్ఠ, అభిషేకాది కార్యక్రమాలు నిర్వహించారు. అసలు పురాతన దేవాలయం LOC కి అవతలి వైపున ఉన్నది.

నమస్తే శారదే దేవీ కాశ్మీర పుర వాసిని
త్వామహం ప్రార్థయే నిత్యం విద్యాదానంచ దేహిమే

అని కదా భగవత్పాదుల ప్రార్థన!

కశ్మీర్ లో శంకరాచార్య దేవాలయం

చరిత్ర, సంస్కృతుల పరంగా ఇది అతి పురాతన దేవాలయం. 1100 అడుగుల ఎత్తున్న తక్త్ ఇ సులేమాన్ అనే పర్వతం మీద ఉన్నది. కల్హణుడు దీన్ని గోపాద్రిగా పేర్కొన్నాడు. గోపాదిత్య మహారాజు పర్వత సమీపంలో బ్రాహ్మణులకు ఒక అగ్రహారాన్ని ఇచ్చాడు, దాన్ని గోపాగ్రహారమని అంటారు. ఈ రాజుగారే పర్వత శిఖరం మీద జ్యేష్టేశ్వర పేరుతో శివాలయం నిర్మించాడని, ఆదిశంకరులు ఈ ఆలయన్ని దర్శించారని, అప్పటి నుంచి శంకరాచార్య పర్వతంగా పిలువబడుతోదని కథనం. గులాబ్ సింగ్ అనే డోగ్రా రాజు సోపానాలు నిర్మించాడట. 1925లో మైసూర్ మహారాజు కశ్మీర్ దర్శించి ఆలయానికి విద్యుత్ దీపాలు సమకూర్చాడు. 1961 లో ద్వారకా పీఠాధిపతి ఇక్కడ శంకరాచార్యుల విగ్రహం నెలకొల్పినట్లు చెపుతారు. చరిత్రపరంగా ఈ ప్రదేశంలో పర్షియన్, ముస్లిం వంటి అనేక మత విశ్వాసాలు చోటు చేసుకున్నాయి. ఏదిఏమైనా పురాతనకాలం నుంచి శంకరాచార్య పర్వతం ప్రాచుర్యం పొంది, ఆదిశంకరుల పర్యటనతో మరింత పవిత్రత, ప్రాముఖ్యత సంతరించుకుని శైవ మత వ్యాప్తికి తోడ్పడింది.

ఉపసంహారం

శంకరులు తన మేధా శక్తి, వైజ్ఞానిక దృక్పథాల వల్ల ఆధునికులే, సమకాలీన సమాజంలోని వారే అనిపిస్తారు. వారి ఆధ్యాత్మిక, నైతిక, సామాజిక సమస్యల విశ్లేషణా, సూచించిన పరిష్కారాలు నేటికీ అన్వయిస్తాయి. ఇట్టి మేధావి దార్శనికుడుగా, సంస్కర్తగా నిలచిన జ్ఞానజ్యోతి. ఆ జ్యోతిని కలకాలం నిలుపుకోవలసిన బాధ్యత మనందరిపై ఉన్నది. ముఖ్యంగా ఆధునిక తరానికి, ప్రపంచీకరణ ఝంఝూ మారుతంలో పడి ఉక్కిరిబిక్కిరి అవుతున్న

యువతకు శంకరుల జీవనయానం, వారి ప్రబోధం తెలియాలి, వారి స్ఫూర్తి ఈ తరానికి అందించాలి. "ఆచార్యశ్శంకరాచార్యః సంతుమే జన్మ జన్మని" అన్న మాట మనసులో ముద్రితమవ్వాలి.

అహంకారంతో అవగాహనా రాహిత్యంతో చరిత్ర వక్రీకరణలతో సామరస్య భావనను దెబ్బతీస్తున్న కుహనా గురువుల నుంచి యువతను రక్షించాలి. అనర్హులు, అంగుష్టమాత్రులు ఆధ్యాత్మిక పీఠాలెక్కితే ధార్మిక పతనానికి దారి ఏర్పరడినట్టే కదా! అభిప్రాయ వ్యక్తీకరణ కాని, విమర్శ కాని సత్యాన్వేషణ లక్ష్యంగా జరగాలి కాని తన ఇష్టాయిష్టాలను వమనం చేసినట్టుండ కూడదు. బోధ గురువుగా కాక బాధ గురువుగా పరిణమిస్తున్న వారికి శంకరులే సమాధానం ఇచ్చారు. "భజ గోవిందం, భజ గోవిందం, గోవిందం భజ మూఢమతే" అంటూ.

అందుకే శ్రీ శంకర సంప్రదాయం నిరాఘాటంగా సాగాలి. శంకర భగవత్పాద సాహిత్యం, ఆలయాలు, విగ్రహమూర్తులు మండపాలు, ప్రవచనాలు ఆలంబనగా శంకర స్పృహను, స్ఫూర్తిని ప్రజ్వలితం చెయ్యాలి. అదే ఆ మహనీయునకు మనమిచ్చే నివాళి.

సుకృతే2ధికృతే బహుధా భవతో భవితా సమదర్శనలాలసతా ।
అతిదీనమిమం పరిపాలయ మాం భవ శంకర దేశిక మే శరణమ్ ॥

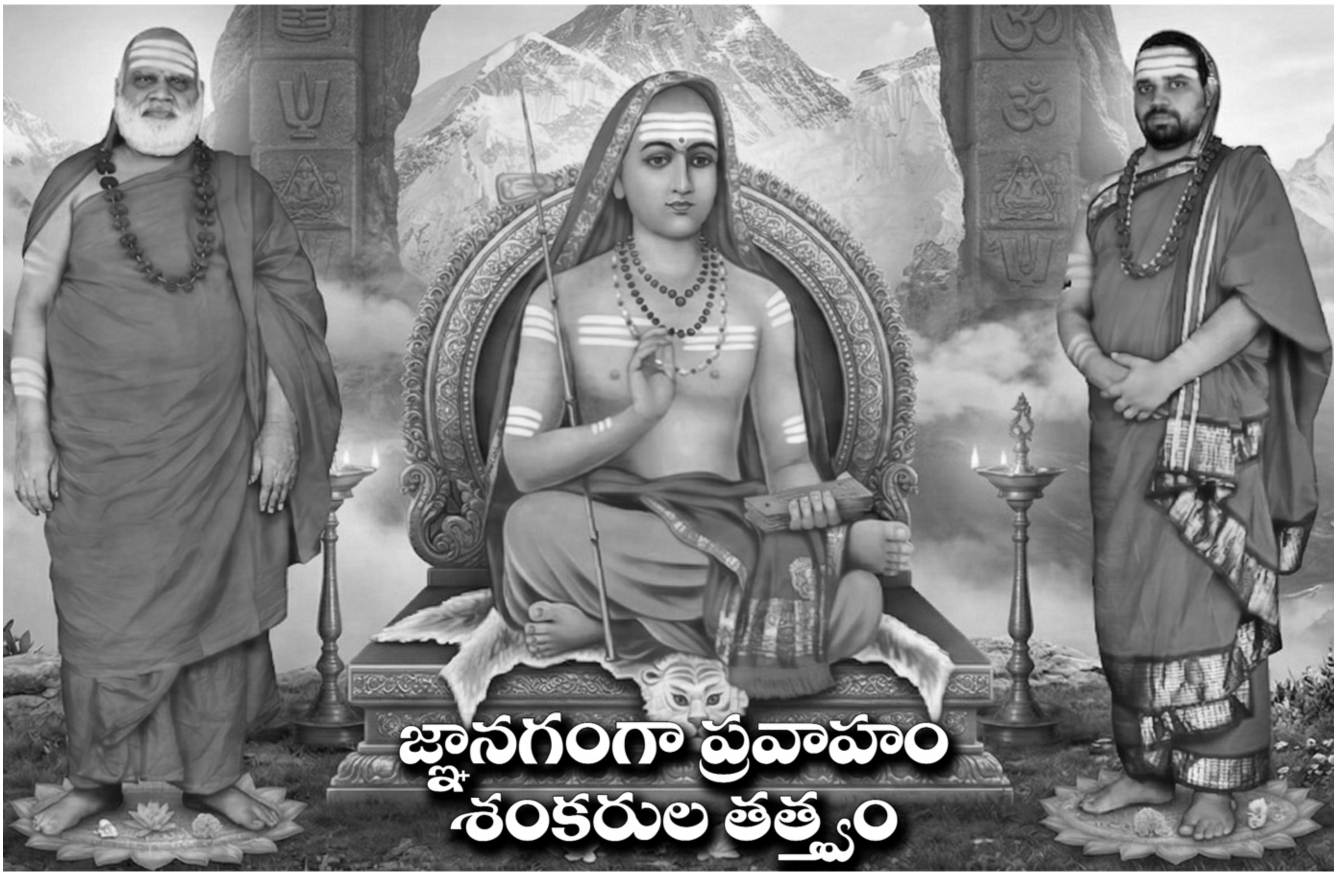

జ్ఞానగంగా ప్రవాహం శంకరుల తత్త్వం

సుమారు ఇరవై ఐదు సంవత్సరాల క్రిందట శ్రీ శృంగేరీ దక్షిణామ్నాయ శారదా పీఠమహాధ్యక్షులు శ్రీశ్రీశ్రీ భారతీతీర్థ స్వాములవారు అనంతపురంలో శ్రీ శంకరాచార్య శ్రీ శారదాదేవి ప్రతిష్ఠాకార్యక్రమంలో పాల్గొని అనుగ్రహభాషణంలో ఒక అద్భుత శ్లోకాన్ని శ్రోతలకు వినిపించారు.

"నానామ్నాయపరిశ్రమం కలయతాం నాస్త్యేవ శాస్త్రేషు ధీః
సత్యో రప్యనయో ర్ద్వయో ర్న సులభా సా హి క్షితౌ సాహితీ,
అప్యేతాసు సతీషు నాస్తి వినయో నాచారభక్తిక్షమా
చాతుర్యః స చ సా చ సా చ స చ తా శ్చాలంబ్య ఖేలన్త్యముమ్"

శ్రీ స్వామివారు తమ అనుగ్రహణభాషణంలో శ్లోకంలోని విశేషాలనన్నింటినీ విస్తృతంగా వ్యాఖ్యానించారు. శ్రీవారి వ్యాఖ్యాన వైభవం అనన్య సాధారణం కనుక నావంటివారి హృదయఫలకం మీద అదంతా చక్కగా హత్తుకొని యీనాటికి కూడా భద్రంగా నిలిచి ఉన్నది (15.5.2013 శ్రీ విజయ సంవత్సర శంకర జయంతి) ఆ వైభవం సనాతనధర్మం మీద అనురక్తి ఉన్న హృదయాలలో సుదృఢంగా నిలిచిపోవాలి అనే ఉద్దేశంతో నాస్మృతిపథంలో ఉన్నదానికి, తోడు స్ఫురణరూపంలో తిరుగాడుతున్న మరికొన్ని అంశాలను జోడించి వాటికి అక్షరాకృతి కల్పిస్తున్నాను.

శలాక రఘునాథశర్మ

ఇందులో నిజానికి శ్రీశంకర భగవత్పాదుల నామప్రస్తావన లేదు. 'అముమ్' అనే సర్వనామం మాత్రమే ఉన్నది. 'ఆయనను' అని ఆ పదానికి అర్థం. కానీ శ్లోకాన్ని ప్రకటించిన జగద్గురువులు స్వయంగా చెప్పారు కాబట్టి ఇది శ్రీశంకరభగవత్పాదులకు సంబంధించినదే అని నిర్ణయం. అది సర్వనామంగా ఉండటం కూడా గొప్ప విషయమే. సర్వనామమంటే సర్వుని నామం కదా! సర్వుడంటే పరమాత్మయే కదా! స్థూలంగా శ్లోక తాత్పర్యం ఇది.

అనేక ఆమ్నాయాలలో పరిశ్రమం చేసే వారికి శాస్త్రాలయందు బుద్ధి ఉండదు. అవి రెండూ ఉన్నాయనుకున్నా అట్టి వారికి ఆ సాహితి సులభ కాదు. ఆ మూడూ ఉన్నాయనుకున్నా వినయం ఉండదు. ఆచారము, భక్తి, క్షమ, చాతురి అనేవి ఉండవు. అదీ, అదీ, అదీ, అదీ, అవీ ఈ మహాత్ముని ఆలంబనంగా చేసికొని ఆడుకుంటున్నాయి.

ఆమ్నాయాలు అంటే వేదాలు. అవి ప్రధానంగా నాలుగు. ఋగ్యజు స్సామాధర్వణాలు. అయితే ఇప్పుడు గ్రంథరూపంలో లభిస్తున్న ఋగ్వేదాదులను మాత్రమే వేదాలనుకోకూడదు.

నిజానికి వేదాలు అనంతాలు. వేదాలంటే మంత్రాత్మకంగా తెలుసుకోదగిన విషయాలు. వానిలో పరిశ్రమం చేయటమంటే ఒక్కొక్క దానికే (ఇప్పుడు మనకు అందుబాటులో ఉన్నదానికి) పది పన్నెండు సంవత్సరాల కాలం కావాలి. వేదాలన్నీ అధ్య యనం చేయాలంటే మహామేధావికి దాదాపు నలభై సంవత్సరాల కాలం సరిపోవచ్చునని ఒక అంచనా. అయితే ఇంత శ్రమపడి వేదాలను అధ్యయనం ఎందుకు చేయాలి అని కొందరి హృద యాలలో ఒక శంక పుట్టవచ్చు. శ్రీ శంకరులే ''వేదో నిత్య మధీయతామ్'' అన్నారు. వేదాన్ని నిత్యమూ అధ్యయనం చేయాలి. వేదం అంటే ఇలా నిర్వచనం చెప్పారు. ''ఇష్టప్రాప్త్య నిష్టపరిహారయో ర్యో అలౌకిక ముపాయం వేదయతి స వేదః'' ఇష్టమైన దానిని పొందటానికీ అనిష్టమైనదానిని తొలగించు కోవటానికీ ఏది అలౌకికమైన ఉపాయం తెలియజేస్తుందో అది వేదం. మానవజన్మను పొంది, దానిని సార్థకం చేసుకోవాలి అనే భావన సుస్థిరంగా ఉన్నవానికి ఇష్టం పునరావృత్తిరహిత శాశ్వత బ్రహ్మలోక నిత్యనివాసం. అనిష్టం సంసారం. మరొక విధంగా చెప్పాలంటే ఇష్టం జ్ఞానం. అనిష్టం అజ్ఞానం. జ్ఞానం కైవల్యాన్నిస్తుంది. అజ్ఞానం సంసారగర్తంలోనికి పడదోస్తుంది. కాబట్టి వేదాలలో పరిశ్రమ చేయటం అనేది అనివార్య కర్తవ్యం. ఆ పరిశ్రమఫలం అనంతం.

అయితే వేదార్థజ్ఞానం సాధించాలి అంటే శాస్త్రాలను బుద్ధికి పట్టించుకోవాలి. తర్కం, వ్యాకరణం, మీమాంస, న్యాయం, సాంఖ్యం, యోగం అనేవి శాస్త్రాలు. ఇవి ఒక్కొక్కటీ ఒక్కొక్క మహాసముద్రం అంతటివి. అయినా వాని మూలతత్త్వం పట్టుకోకపోతే వేదాధ్యయనం నిష్ఫలం అయిపోతుంది. కాగా వేదపరిశ్రమ చేసిన వారికి శాస్త్ర విషయ కంగా పాకానికి వచ్చిన బుద్ధి ఉండాలి. అది వారికి లేనేలేదు.

ఎవడైనా నూటికీ కోటికీ ఒకడు వేదాలనూ, శాస్త్రాలనూ కూడా అపోశనం పట్టాడనుకుందాం. అట్టి వానికి సాహితి సులభ కాదు. సాహిత్యం అంటే కావ్యనాటకాది వాఙ్మయం. ఇతిహాస పురాణాలు కూడా అందులో భాగాలే. ''ఇతిహాసపురాణాభ్యాం వేదం సముపబృంహయేత్'' అని స్మృతికారుని అభిభాషణం. వేదార్థాన్ని సరిగా, సమగ్రంగా పట్టుకోవాలంటే సాహిత్య జ్ఞానం చాలా అవసరం. సాహిత్యమంటేనే సహితము యొక్క భావం. హితమంటే భవిష్యత్తునంతా సుఖమయం చేసేది. సాహిత్యం కాంతాసమ్మితమై ఉపదేశం చేస్తుంది. ప్రాచీన భారతీయ సాహిత్యం అంతా ఇంచుమించు వేదోపనిషదర్థాలను మన హృదయాలలో కుదురుకొల్పటానికై రూపొందినదే. అయితే చాలా మంది వేదవిద్వాంసులకు సాహిత్యం అంటే చులకన. అదీ ఒక చదువేనా అని వెక్కిరించే వాళ్ళను ఈ వ్యాసకర్త అనేకు లను చూచాడు. ఇది సంప్రదాయ విరుద్ధవ్యవహారం. కనుక ఆదరణీయం కాదు. కాబట్టి వేదపరిశ్రమ చేసి, శాస్త్రజ్ఞానాన్ని సాధించినవాడు తప్పనిసరిగా సాహిత్యకృషీవలుడు కావాలి. ఎందుకంటే వేదశాస్త్రాల మహారహస్యాలు సాహిత్యం ద్వారా లోకానికి రసాత్మకంగా ఆవిష్కృతమవుతాయి. ఇంతవరకూ చెప్పు కొన్నవానిని సమీక్షిస్తే మహాప్రతిభావంతునకు తప్ప ఈ మూడూ వశం కావటం అసంభవం. ప్రస్తుత శ్లోకం అటువంటి అవతార వ్యక్తినే ప్రస్తావిస్తున్నది. ఆ మహావ్యక్తి సర్వజ్ఞ కల్పుడవుతాడు.

వేదవ్యాప్తి పరిధికి చాలా పరిమితులున్నాయి. శాస్త్రజ్ఞులు కూడా చాలా తక్కువగానే ఉంటారు. సాహిత్యస్రష్టల, వేత్తల సంఖ్య కొంత అధికంగానే ఉంటుంది. కాబట్టి సాహిత్య సార మైన రసస్వరూపాన్ని - దేనిని భగవత్స్వ రూపంగా వేదం కూడా పరిగణించిందో - దానిని సరహస్యంగా భావనలో పండించు కొన్నవాడు మహాత్ములలో అగ్రగణ్యుడే అవుతాడు. అట్టి మహర్షులే వాల్మీకి కృష్ణద్వైపాయనాదులు.

అయితే వేదాధ్యయనాధ్యాపన తత్పరు లైన వారిలో కొందరికీ, శాస్త్రాలలో ప్రతిభా పాటవాలు సాధించిన వారిలో కొందరికీ, సాహిత్యస్రష్టలలో కొందరికీ దురహంకారం తెలియకుండా పెరిగిపోతూ ఉంటుంది. దానివలన వారి వేదావిజ్ఞానానికి వన్నె తరిగిపోతూ ఉంటుంది. ఆవిధంగా అది సర్వజనోపాదేయం కాకుండా పోతుంది. ఆ ప్రమాదగర్తంలో పడిపోకుండా ఉండాలంటే వారు గట్టి పూనికతో సాధించి కాపాడుకుంటూ ఉండవలసిన లక్షణం 'వినయం'. ముఖ్యంగా గురుపదాధి జిగమిష ఉన్నవారికి వినయం లేకపోతే అది విద్యను పాడుచేస్తుంది, అంటే విద్యార్థిని పాడు చేయటమే. వినయం అంటే ప్రధానంగా జ్ఞేయం అనంతంగా ఉంది అనే విషయాన్ని నిత్యప్రత్యగ్రంగా హృదయంలో నిలుపుకోవటం. దానివలన జిజ్ఞాస పెరుగుతూ ఉంటుంది. శిష్యజనహృదయా లలో జ్ఞానవాహినిని నిరంతరంగా ప్రవహింపజేయటానికి కావలసిన శక్తి అనంతంగా వృద్ధి పొందుతూ ఉంటుంది.

ప్రస్తుత శ్లోకంలో శ్లోక రచయిత 'నాస్తి వినయః' అన్నవాక్యం ద్వారా ఆపైన మూడు సమృద్ధిగా సాధించిన వాళ్ళు కొందఱు వినయం లేనివారైపోతూ ఉండటాన్ని గురించి ఏర్పడిన నిర్వేదాన్ని తెలియజేస్తున్నారు.

తరువాత శ్లోకకర్త నాలుగు విషయాలను ప్రస్తావించి అవి

లేకుండా పోతున్నాయన్న ఆవేదనను అభివ్యక్తం చేస్తున్నారు. ఉండాలి అనటం ధ్వని. అవి ఆచారము, భక్తి, క్షమ, చాతురి అనేవి. ఆచారం అంటే స్థూలంగా త్రికరణాల పవిత్రతకోసం పాటింపవలసిన నియమాల సముదాయం. అంతేకాదు, ఋషులు నిర్దేశించిన విద్యాసంబంధమైన నాలుగు దశలైన అధీతి, బోధ, ఆచరణ, ప్రచారణలలోని ఆచరణ కూడా ఆచారమే. వ్యాసులవారు ''ఆచారప్రభవో ధర్మః, ధర్మస్య ప్రభురచ్యుతః'' అన్నారు. ధర్మము ఆచారం నుండి పుడుతుంది. ధర్మానికి ప్రభువు అచ్యుతుడు. కనుక వర్ణ, ఆశ్రమ ధర్మాలను యథావిధిగా ఆచరించటం ఆచారం. ఆచారాన్ని పాటించటమంటే అచ్యుతుని ఆరాధించటమే. అచ్యుతారాధన అచ్యుత స్థితికి తీసుకొని వెళ్తుంది. కాబట్టి గురుపద బుభూషకలవాడు ఆచారనిష్ఠ కలవాడు కావాలి. కాని చాలమందిలో అది గగన కుసుమం అయిపోతున్నది. తరువాతిది 'భక్తి'. మోక్షసాధన సామగ్రిలో భక్తియే గరీయసి. భక్తి అంటే స్వస్వరూపానుసంధానమే అన్నారు శ్రీశంకరులు వివేకచూడామణిలో. భక్తిలేని మానవుడు ఎండి పోయిన కట్టెవంటివాడు. విశ్వనాథవారు ''పోతన్న తెలుగుల పుణ్యపేటి'' అని అభివర్ణించారు. అందువలననే పోతన్న రాసిన భాగవతం భక్తిరసామృతాన్ని నిలువెల్లా నింపుకొని తెలుగు వారిని ఆనంద సాంద్రస్థితిలో ముంచిలేపుతున్నది. కాలప్రవాహంలో తమంత తాము గురువులుగా ప్రకటించుకొని అధ్యాత్మ వ్యాపారం చేస్తున్న వారిలో అచ్చమైన భక్తి కలవారు లేరు. అచ్చమైన భక్తి అంటే అలనాటి ప్రహ్లాదాదులను, ఇటీవలి రామకృష్ణ పరమహంస వంటి వారినీ సంభావించాలి. సదాశివ బ్రహ్మేంద్రులు, త్యాగరాజు మొదలైన మహాత్ములు కూడ భక్తిపరీపాకం కలవారుగా మనస్మృతిపథంలో కదలాడుతూ ఉంటారు. వారిని స్ఫూర్తిదాతలుగా మదిలో నిలుపుకొని మనం భక్తులం కావాలి.

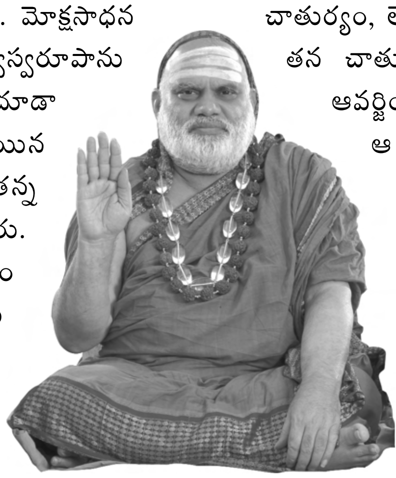

క్షమ ఒక మహాత్మగుణం. తల్లి చిన్నిబిడ్డడు తనమీద ఎక్కి తొక్కుతూ ఉంటే, తనకట్టుకొన్న వస్త్రాలను మలినం చేస్తూ ఉంటే, తనకు దొరకకుండా పారిపోతూ ఆయాసపెడుతూ ఉంటే పైకి కోపాన్ని అభినయిస్తున్నా లోలోపల ఆనందంతో మురిసిపోతూనే ఉంటుంది. అదిగో అటువంటిది క్షమ.

క్షమియించువారిఁ గని చా
లమివెట్టుదు రైననుం దలంప ననూన
క్షమయ కడుమెరయుతొడవు
త్తమరూపము కోరువారు తాల్తురు దానిన్.

అన్నారు తిక్కన మహాకవి విదుర నీతులలో. ''నా బంగారు కన్నంలో వేలు పెడితే నేను కుట్టనా?'' అనేది చీమ మనస్తత్వం. కాని దానికంటె కొన్ని వందల సోపానాలపై ఉన్న మనిషి ఆవిధంగా ఆలోచించగూడదు. సహనాన్ని చుట్టచుట్టి సాగరంలో పారవేయటానికి సిద్ధపడకూడదు. అలా అయితే అతడు లఘుబుద్ధి అవుతాడు. కానీ సాధించవలసినది మహాత్మత. దానికి 'క్షమ' గొప్పసాధనం. గురువునందు అది బరువైన ద్రవ్యంగా స్థిరంగా నిలిచి ఉండాలి.

చిట్టచివరగా ప్రకృత శ్లోకంలో ప్రస్తావనకు వచ్చినది 'చాతురి' ''చతతే కాంక్షతే ప్రయోజనమితి చతురః'' అని గురుబాల ప్రబోధిక తెలియజేస్తున్నది. ప్రయోజనాన్ని సాధించటం ఏకలక్ష్యంగా కార్యంలో జాగరూకతతో ప్రవర్తించే వాడు చతురుడు. తెలుగులో నేర్పరి అంటారు. అతని భావము చాతుర్యం, లేదా చాతురి. ఉత్తమస్థాయికి చెందిన గురువు తన చాతుర్యంతో శిష్యహృదయాలను తన వైపునకు ఆవర్జించుకుంటాడు. ఆ శిష్యుడు గురువు నందలి ఆ గొప్పలక్షణంతో అతుకుకొని పోతాడు. 'అంతేవాసి' అయిపోతాడు. అటువంటి గురుశిష్యుల యందు విద్య సాఫల్యాన్ని సాధిస్తుంది. అయితే చాలా ఎక్కువ మందిలో ఇది మృగ్యస్థితిలో ఉంటుంది.

వక్తవ్యాంశాన్ని శ్లోకకర్త ఉపసంహరిస్తున్నారు. సః - అది - ఆమ్నాయ పరిశ్రమ, సా - అది - శాస్త్రబుద్ధి; సా - అది - సాహితి; సః - అది - వినయము. తాః - అవి - ఆచారము, భక్తి, క్షమ, చాతురి అనేవి - మొత్తం ఎనిమిది గుణాలు. ఇక్కడ మరొక విశేషాన్ని కూడా మనం తప్పక సంభావించాలి. ఈ చరమపాదంలో అయిదు చకారాలు ఉన్నాయి. అవి ఇక్కడ సాక్షాత్తుగా ప్రసక్తం కాని, కావలసిన మరొకలక్షణం ఏదైనా ఉంటే దానిని సముచ్చయం చేస్తాయి. మనం నిరభ్యంతరంగా దానిని భగవత్త్వంగా సంభావించుకోవచ్చు. అది తొమ్మిదవది అవుతుంది.

ఈ తొమ్మిది లక్షణాలూ సమగ్రంగా కూడుకొని శ్రీ శంకర భగవత్పాదులవారిని ఆలంబనంగా చేసుకొని ఆడుకుంటున్నాయి. ఆ విధంగా శ్రీ శంకరులు జగద్గురువులు అవుతున్నారు. శ్రీ శంకరులు జగద్ధితబుద్ధితో ప్రవర్తింపజేసిన శ్రీశారదాద్యామ్నాయ పీఠాల మహాధ్యక్షులందరూ అటువంటి దివ్య తేజస్సుతో మానవజాతిని సముద్ధరిస్తున్నారు. ఇది స్వభావోక్తిగా గమనించటానికి మన ఎదుట సాక్షాత్కరించి ఉన్న శ్రీశ్రీశ్రీ భారతీతీర్థ మహాస్వాములే ప్రమాణభూతులు. ■

రామా కనవేమిరా

భద్రాద్రిలో సీతారామకళ్యాణాన్ని లక్ష్మీనారాయణుల కళ్యాణంగా నిర్వహించడంపై భక్తులమొర

ఆధ్యాత్మికవేత్తలను, శాస్త్రవ్యాఖ్యాతలను, పండిత ప్రవచన కర్తలను ఆశ్రయించి, త్రిమూర్తులైన బ్రహ్మ, విష్ణు, మహేశ్వరుల వివాహాలు, వేదాలలో పేర్కొన్న సంప్రదాయ ప్రక్రియ ప్రకారమే జరిగాయా, వారి పిల్లలు గర్భస్థ సంతానమేనాఅన్న విషయంలో స్పష్టత కోరాను. వేదసంస్కారాలలో ప్రధానమైన వివాహం గురించిఅశ్వలాయన, పరాస్కర, బోధాయన గృహ్యసూత్రాలు, ఋగ్వేదంలోని వివాహ సూక్తాలకు అనుగుణంగా వివాహాలు జరిగాయా అన్నదే సందేహం. వరాగమనం (వరుడి ఆగమనం), కన్యాదానం, పాణిగ్రహణం (వధువు చేయి పట్టుకోవడం), సప్తపది (ఏడు అడుగులు), హోమం (పవిత్ర అగ్ని సాక్షిగా క్రతువు), మంగళసూత్ర మంత్రాలు మొదలైన ప్రధాన కర్మలు సూచించబడ్డాయి.ఈ విధమైన సంపూర్ణ వేదోక్త వివాహ విధానం త్రిమూర్తుల వివాహాలలో ఆచరించబడినట్లు శాస్త్రాల్లో లేదేమోనన్న భావన నా మనసులో ప్రశ్నగా మిగిలింది.

ఈ ఆలోచన కలగడానికి ప్రధాన కారణం, ఈ పరాభవనామ సంవత్సరం పవిత్ర శ్రీరామనవమినాడు భద్రాచలంలో జరగ బోయేది త్రిమూర్తులలో ఒకరైన రామనారాయణ (విష్ణుమూర్తి) లక్ష్మీదేవిల వివాహమా? లేక, ఆబాలగోపాలం ఎదురుచూస్తున్న విష్ణుమూర్తి అవతారమైన శ్రీరామచంద్రమూర్తికి, అయోనిజ సీతాదేవితో కళ్యాణమా?గత విశ్వావసు నామ సంవత్సర చైత్ర శుక్ల నవమి-దశమిన, (ఏప్రియల్ 6-7, 2025) దక్షిణ అయోధ్య- భద్రాచలంలో, ఉద్దండ పండితుల, వేదవేదాంగ పారంగతుల, ఘనపాఠీల ఆధ్వర్యంలో అంగరంగ వైభోగంగా జరిగిన శ్రీ సీతారామ (రామనారాయణ?) కల్యాణం, శ్రీరామ పట్టాభిషేక మహోత్సవాలలో ఆసాంతం అర్చక మహాశయుల దృష్టంతా ఎన్నిసార్లు, ఏవిధంగా రాముడిని రామనారాయణు డుగా, సీతాదేవిని మహాలక్ష్మిగా ఆహుతులకు పరిచయం చేయాలన్న తపనే తప్ప ఆధ్యాత్మిక వైభోగమే కనపడలేదు. వాల్మీకి సంస్కృత రామాయణంలో, ఆంధ్రవాల్మీకి వాసుదాసు రామాయణం మందరంలోని కనీసం కొన్ని ఆసక్తికరమైన విషయాలనైనా, పండిత-పామరులకు అర్థమయ్యే భాషలో విశదీకరించే ప్రయత్నం జరగలేదు.

వేదాంతి, దార్శనికుడు, తపస్వి, సామాజిక సంస్కర్త,మహర్షి వాల్మీకి కూర్చిన బీజాక్షరాల సమాహారమే 24 వేల శ్లోకాల 'ధ్వని కావ్యమైన' సంస్కృత రామాయణం.అష్టాక్షరీ మంత్రంలోని 'రా' శబ్దం, పంచాక్షరీ మంత్రంలోని 'మ' శబ్దం కలిపి వశిష్ఠ మహర్షి ఏ పుణ్య ముహూర్తంలో 'రామ' నామాన్ని నిర్ణయించారో కాని, యుగయుగాలకు, అది తారక మంత్రమై, అజరామరమైంది. వాల్మీకి మహర్షి ఆదికావ్యం రామాయణంలో వేదార్థం, వేదం స్వరూపం విస్తరించి చెప్పడం జరిగింది.కావ్యంలో అనృతం కొంచెమైనా వుండదని బ్రహ్మ వరం. ఇలాంటి యోగ్యత, మహాత్మ్యం, గాయత్రీ ప్రణవ మంత్రాది సంపుటీకరణ ఇతర గ్రంథాలలో లేవు.

'మానిషాద ప్రతిష్ఠాం త్వ...' శ్లోకం నుంచి ప్రారంభించినవాల్మీకి రామాయణం అవశ్య పఠనీయం. సంస్కృతం రానివారి కోసం,ఆంధ్రవాల్మీకిగా, వాసుదాసుగా ప్రసిద్ధికెక్కిన శ్రీమాన్ వావిలికొలను సుబ్బారావు(1863-1939) నూట ఏబై సంవత్సరాలకు పూర్వం, యథావాల్మీకంగా, పూర్వ కాండలతో సహా ఉత్తర కాండను కలిపి 24 వేల శ్లోకాలకు 24 వేల పద్యాలతో, సులభమైన వ్యాఖ్యానంతో, 'తెలియు మా నిషాదుండ ప్రతిష్ఠ నీక...' పద్యంతో ప్రారంభించి,మందరం అనే పేరుతో అద్భుతంగా, రసరమ్యంగా తెనిగించారు.అలాంటి వాల్మీకి రామాయణం అత్యద్భుతమైన ఘట్టాలలో 'శ్రీ సీతా రాముల కల్యాణం, శ్రీరామపట్టాభిషేకం' ప్రధానమైనవి.

వాల్మీకి, ఆంధ్ర వాల్మీకుల వ్యాఖ్యానం ప్రకారం: వైవస్వతమన్వంతరం, త్రేతాయుగం, విలంబి నామ సంవత్సరం, చైత్ర మాసం శుక్ల పక్ష నవమి తిథి నాడు,పునర్వసువు నక్షత్రంలో బుధవారం నాడు శ్రీరామజననం.జనన కాలంలో గురువు, చంద్రుడు, కర్కాటక లగ్నంలోవున్నారు. జన్మ లగ్నం కర్కాటకం. మేషంలో రవి, బుధులు, తులలో శని, మకరంలో కుజుడు, మీనంలో శుక్రుడు వున్నారు. చైత్ర బహుళ పంచమి నాడు నామకరణం, పరాభవ సంవత్సరంలో తొమ్మిదో ఏట శ్రీరాముడికి ఉపనయనం జరిగింది.

శ్రీరామలక్ష్మణులను విశ్వామిత్రుడు మిథిలా నగరానికి తీసుకుని వెళ్లాడు. జనక మహారాజుకు పరిచయం చేసి, శివ ధనుస్సును చూపించమన్నాడు. జనకుడు దాన్నిచూపించే ముందుసీత జన్మ వృత్తాంతం చెప్పాడు. సీత వీర్యశుల్కనీ, ఇంతవరకు ఎవరు కూడా ఎక్కుపెట్టని శివ ధనుస్సును ఎక్కుపెట్టగలవాడికే అయోనిజైన సీతను ఇచ్చి వివాహం చేస్తాననిఅన్నాడు.ధనుస్సునుచూపించగానే, రాముడు పెట్టె దగ్గరికిపోయి, దాని మూత తెరిచి, విశ్వామిత్రుడిఅనుమతితో అవలీలగా వింటిని అరచేత్తో పట్టుకొని, బయటకుతీసి, అల్లెతాటిని బిగువుగాలాగుతుంటేనే, విల్లు ఫెల్లుమని రెండుగా విరిగిపోయింది.

రామచంద్రమూర్తి భుజబలం చూసానని, సీతనిచ్చి వివాహం చేస్తానని జనకుడు అన్నాడు. దరిమిలా దశరథ మహారాజు మిథిలా నగరానికి రావడం జరిగింది. కన్యనుఇచ్చి, పుచ్చుకొనేటప్పుడు, అధమపక్షం మూడు తరాల వంశజ్ఞానం

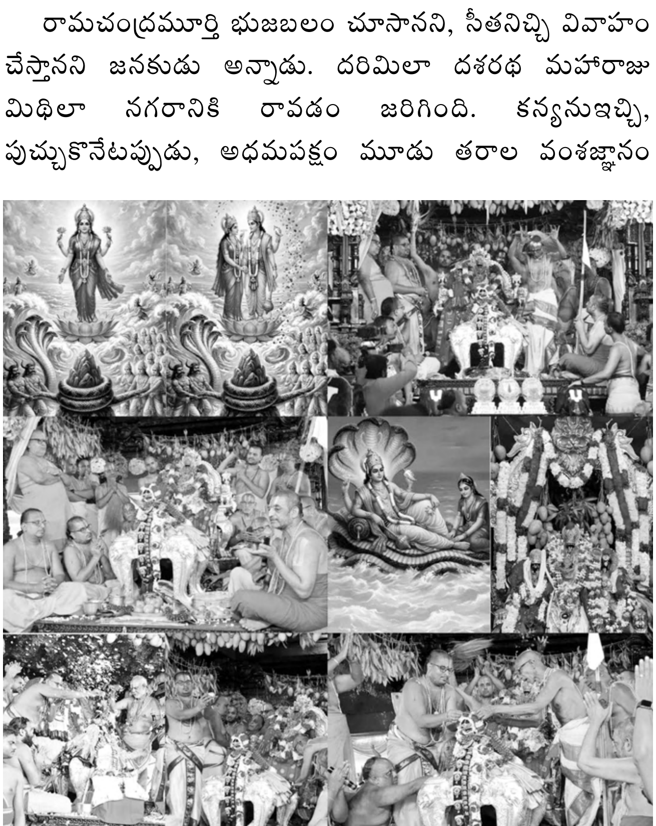

తెలుసుకోవాలి. అలాకాకుండా కన్యను ఇవ్వకూడదని ఒక నమ్మకం, తీసుకొననూ కూడదు అనేది సనాతన ఆచారం. వివాహంలో వధూవరుల వంశవృక్షం, నేపథ్యం, ప్రవర అవశ్యంగా తెలియాలి. ధన ధాన్యాలుఎంత సమృద్ధిగా వున్నప్పటికీ, వివాహ విషయంలో ఇది ప్రధానమని శాస్త్రం చెపుతున్నది.

తదనుగుణంగా, ఇక్ష్వాకువంశానికి కులగురువైన వశిష్ఠుడు సూర్యవంశక్రమాన్ని వివరిస్తూ, చతుర్ముఖ బ్రహ్మకు మరీచి జన్మించడం నుండి మొదలుపెట్టి, కశ్యపుడు, వివస్వంతుడు, మనువు, ఇక్ష్వాకుడుతో సహా సగరుడు, భగీరథుడు, రఘుడు, అజుడు, దశరథుడు దాకా చెప్పాడు. జనక మహారాజు తనవంశక్రమాన్ని నిమి నుండి తన తండ్రి హ్రస్వరోముడు దాకా వివరించాడు. శ్రీరాముడికి పన్నెండు సంవత్సరాల వయసున్నప్పుడు, సీతకు ఆరేళ్ళ వయసులో, సౌమ్య నామ సంవత్సరం ఫాల్గున శుద్ధ త్రయోదశి ఉత్తరఫల్గుణీ నక్షత్రంలో, సీతారాముల కల్యాణం జరిగింది. అంతేకాని, చైత్ర శుక్ల పక్ష నవమి నాడు కాదు. అది వేరే సంగతి.

తరువాత సీతాకళ్యాణ ఘట్టం మొదలవుతుంది. దానిని వాల్మీకి సంస్కృత రామాయణంలో ఇలా వర్ణించడం జరిగింది. ‘తతస్సీతాం సమానీయ సర్వాభరణభూషితామ్; సమక్షమగ్నే స్సంస్థాప్య రాఘవాభిముఖే తదా; అబ్రవీజ్జనకో రాజా కౌసల్యానన్దవర్ధనమ్’. ఆంధ్ర వాల్మీకి రామాయణం మందరంలో వాసుదాసుగారు ఇలా తెనిగించారు. ‘సీతను సర్వాభరణోపేతను దా నిలిపి నగ్ని కెదురుగ గౌసల్యాతనయున కభిముఖముగ, క్ష్మాతలనాథుండు రామచంద్రున కనియెన్.’ అలంకారాలతో ప్రకాశిస్తున్న సీతను, అగ్నికి ఎదురుగా, శ్రీరామచంద్రమూర్తికి అభిముఖంగా, నిలువబెట్టి, జనకమహారాజు శ్రీరామచంద్రమూర్తితో ఇలా అన్నాడు.

‘ఇయం సీతా మమ సుతా సహధర్మచరీ తవ; ప్రతీచ్ఛ చైనాం భద్రం తే పాణిం గృహ్ణీష్వ పాణినా’(వాల్మీకి సంస్కృత రామాయణం)....’ ఈ సీత నాదుకూతురు, నీ సహధర్మచరి దీనినిం గైకొనుమా కౌసల్యాసుత, నీకును భాసురశుభమగు గ్రహింపు పాణిం బాణిన్’ (ఆంధ్రవాల్మీకి రామాయణం మందరం). దీనర్థం: ‘కౌసల్యాకుమారా, ఈ సీత నా కూతురు. నీ సహధర్మచారిణి. ఈమెను పాణిగ్రహణం చేసుకో. నీకు జగత్ ప్రసిద్ధమైన మేలు కలుగుతుంది. నీకు శుభం కలుగుతుంది. మంత్రపూర్వకంగా ఈమె చేతిని నీ చేత్తో పట్టుకో. రామచంద్రా, పతివ్రత, మహాభాగ్యవతి అయిన నీ సీత, నీ నీడలా ఒక్కసారైనా నిన్ను విడిచి వుండదు’ అని అంటూ, మంత్రోచ్చారణతో పవిత్ర జలధారలను రామచంద్రమూర్తి చేతుల్లో జనక మహారాజు

ధారపోశాడు.

వివాహం శాస్త్ర ప్రకారం వైభవంగా జరిగింది. కన్యాదానం చేస్తూ జనకుడు రాముడిని 'కౌసల్యా సుత' అని సంబోధించడం ఆసక్తికరమైన విషయం. అలాగే, 'ఈ సీత' (ఇయం సీతా) అంటాడు జనకుడు రాముడితో. సిగ్గుతో సీత తన చేయి పట్టుకొమ్మని, తనంతటతానే రాముడిని అడగదు. అందుకే జనకుడు సాక్షాత్తు లక్ష్మీదేవైన సీతను రాముడికి ఇస్తున్నాననే అర్థమొచ్చే విధంగా 'ఈసీత' అన్నాడు. సీత నాగటిచాలులో దొరికినప్పటికీ జనకుడు సగర్వంగా, 'నాదుకూతురు' (మమ సుతా) అని చెప్పాడు. నీ 'సహధర్మచరి' (సహధర్మచరీ తవ) అనడమంటే, రాముడేది ధర్మమని భావిస్తాడో, దానిలోనే ఆమె ఆయనకు తోడుగా ఆ కార్యాన్ని నిర్వహిస్తుందని అర్థం. రామ పట్టాభిషేకం ధాత నామ సంవత్సరం, చైత్ర శుద్ధ సప్తమి గురువారం పుష్యమి నక్షత్రంలో జరిగింది.

ఈ నేపథ్యంలో, భద్రాచలంలో గత ఏడాదితో సహా ఇటీవల కాలంలో జరుగుతున్న రామనారాయణ, లక్ష్మీదేవిల కల్యాణం సందర్భంగా, ఎదురుకోలు, కల్యాణం, పట్టాభిషేకం ఉత్సవాలు విశేషంగా జరుగుతున్నాయి. భద్రాచలం శ్రీ సీతారామచంద్ర స్వామి దేవస్థానం ఆధ్వర్యంలో, మిథిలా కళ్యాణమండపం మీద జరిపిన వివాహ తంతు ద్వారా, విజ్ఞానవంతులైన అర్చక పండిత మహాశయులు, ఆహుతులను గందరగోళానికి (ఇటీవలి కాలంలో) గురిచేయడం బహుశా భావ్యం కాదేమో. 'అచ్యుత గోత్రోద్భావయా'అని రామనారాయణ స్వామిని శ్రీరామచంద్రుడి స్థానంలోకి తెచ్చారు. క్షత్రియుడైన శ్రీరాముడు 'అచ్యుత గోత్రం' తో బ్రాహ్మణుడిగా క్షణంలో మార్చివేశారు. సీతాదేవి స్థానంలో సీతామహాలక్ష్మిని తెచ్చి, ప్రవర మార్చారు. సౌభాగ్య గోత్రం ఇచ్చేశారు. శ్రీరాముడి వశిష్ట, సీతాదేవి గౌతమి గోత్రాలు ఎలా, ఎందుకు, ఎక్కడికి మాయమైపోయాయో తెలియదు.

వైష్ణవ సంప్రదాయాల ప్రకారం మహావిష్ణువు శాస్త్రోక్త ఆవిర్భావం 'ఆదిమధ్యాంత రహితుడైన నిత్యస్వరూపం'గా పేర్కొనడం జరిగింది. శ్రీమహావిష్ణువు కారణజలధిపై యోగనిద్రలో విరాజిల్లుతూ ఉంటారని భాగవత పురాణం వివరిస్తుంది. విష్ణువు సాధారణార్థంలో జన్మించినవాడిగా కాక, సర్వసృష్టికి మూలకారకుడిగా అవతరించిన పరతత్త్వ స్వరూపుడిగా, మహామహానుభావుడిగా భావించబడతాడు. అలాంటప్పుడు ఆయన అచ్యుత గోత్రోద్భవుడు ఎలా అవుతాడు? త్రిమూర్తుల వివాహాలు సహితం సాధారణ వేదోక్త వివాహక్రియల రూపంలో జరిగినవి కాకుండా, ఒక తాత్త్విక-ఆధ్యాత్మిక సంఘటన (Theological Union) భావించాలి.

విష్ణు పురాణం, భాగవత పురాణం, మహాభారతం మొదలైన గ్రంథాల ప్రకారం క్షీరసాగర మథనం (సముద్ర మథనం) సమయంలో లక్ష్మీదేవి ఆవిర్భవించింది. ఆ సమయంలో ఆమె స్వయంగా మహావిష్ణువును తన నిత్య సహచరుడిగా (భర్తగా) ఎంచుకుంది. అప్పటి నుండి ఆమె వైకుంఠంలో విష్ణువుతో

నిత్యసహవాసం, నిత్యనివాసం చేస్తూ ఉన్నదని వైష్ణవ సంప్రదాయం ప్రత్యక్షంగాను, పరోక్షంగాను వివరిస్తుంది. అలాంటప్పుడు ఆమె సౌభాగ్యగోత్రోద్భవి ఎలా అయింది? లక్ష్మీదేవి ఆవిర్భావం, స్వయంగా విష్ణువును వరించటం, మాంగల్యధారణ చేయటం, అనంతరం ఆయనతో నిత్యసంబంధంగా ఉండటం లాంటి విషయాలకతీతంగా, వారి వివాహం వేదవిధాన ప్రకారం జరిగిందని చెప్పే స్పష్టమైన దాఖలాలు (నా పరిమిత జ్ఞానం మేరకు) శాస్త్రాలలో కనిపించవు. అంతేకాక, వారిద్దరి వర్ణం, ప్రవర, గోత్రం మొదలైన వివరాల గురించి కూడా ఎక్కడా ప్రస్తావన లభించదు. అలాంటప్పుడు 'అచ్యుత, సౌభాగ్య' గోత్రాల సాధికారత ఏమిటి? అంతా అగమ్య గోచరం!!!

విశేషమేమిటంటే, ఎదుర్కోలులో సీతాదేవి, శ్రీరాముడి పక్షం వహించిన 'ఇరువురు విశిష్ట వశిష్టుల స్థాయి ఆచార్యవర్యులు' మాటల ద్వంద యుద్ధం చేశారేమో అనిపించింది. సీతారాముల గుణగణాల, గొప్పదనాల వర్ణన చేసేటప్పుడు, వాస్తవానికి దగ్గరగా వుండాలి. వారి-వారి వివాహాత్పూర్వ విషయాలనే చెప్పాలి కాని భవిష్యత్తులో జరగబోయేవెలా చెప్తారు? రామాయణాన్ని తమదైన శైలిలో అన్వయించుకుంటూ, వివాహానంతర కాండలలో వున్న విషయాలను ప్రస్తావించడం

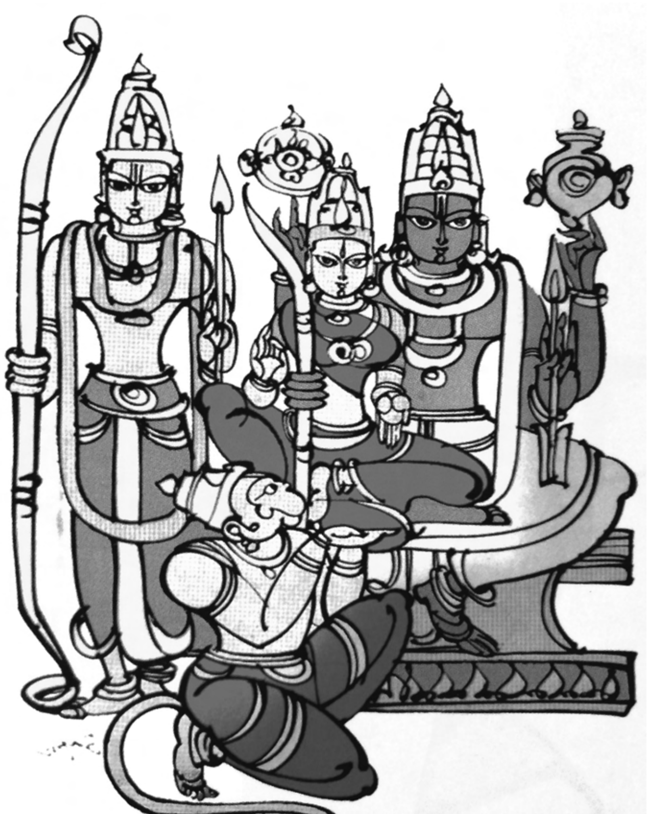

భావ్యమా? పట్టాభిషేకం వీక్షిస్తున్నప్పుడు, వాల్మీకి రామాయణంలో వర్ణించిన ఘట్టాన్ని అన్వయించలేదేమో(క్షమించాలి) అన్న సందేహం కలిగేలా కొనసాగింది.

భద్రాచలంలో (అంగరంగ వైభోగంగా) నిర్వహించిన ఎదురుకోలు, కల్యాణం, పట్టాభిషేకం మహోత్సవాలు వీక్షించిన నాకు, చైనా తత్త్వవేత్త లిన్ యుటాంగ్ గుర్తుకొచ్చాడు. ప్రాక్పశ్చిమ తత్వాలు, జ్ఞానం, వివేకం, అభ్యాసం వంటి అంశాలపై ఆయన రచనలు చేశారు. 'ది విజ్డమ్ ఆఫ్ చైనా అండ్ ఇండియా' అనే బృహద్గ్రంథంలో, ప్రాచీన గ్రీకు గణిత శాస్త్రవేత్త యూక్లిడ్ ప్రవచించిన 'జ్ఞానార్జనకు రాజమార్గం లేదు' అని రాశారు. అంటే, జ్ఞానాన్ని, లేదా నిర్దిష్ట విషయాన్ని అర్థం చేసుకోవాలంటే, శ్రమ తప్పదని చెప్పడమే. ఎలాంటి విద్య అయినా కష్టపడకుండా సాధ్యం కాదని కూడా భావన. భద్రాచలంలో నిర్వహించినమహోత్సవాలకు ఈ తత్త్వం సరిపోతుందేమో. వేదవేదాంగాలు చదివిన మహామహా పండిత శ్రేష్టులైనా మరింత, నిరంతర అధ్యయనం చేయక తప్పదేమో!!!

కనీసం ఇకముందైనా అత్యంత పవిత్రమైన, దక్షిణ అయోధ్య భద్రాచల క్షేత్రంలో జరగనున్న శ్రీరామనవమి ఉత్సవం, భక్త రామదాసు భావాలకు, వాల్మీకి మహర్షి సంస్కృత రామాయణ రచనకు, ఆంధ్ర వాల్మీకి యథాతథ తెలుగు అనువాదానికి అనుగుణంగా 'రామనారాయణ, మహాలక్ష్మీల కల్యాణం'గా కాకుండా, 'శ్రీసీతారాముల కల్యాణం'గా జరిపించాలి. సీతారాముల కల్యాణానికి వచ్చే ఆహుతులకు, టీవీ వీక్షకులకు అర్థమయ్యేలా, తప్పుదారిన మళ్లించకుండా, సరళమైన తెలుగు భాషలో చెప్పాలి. ఎదుర్కోలు, పట్టాభిషేకం గురించిన వివరాలు కూడా అలాగే చెప్పాలి. అలంకారాల, అహంకారాల కన్నా వినమ్రతను, బాహ్య ప్రదర్శన కన్నా అంతర్లీనమైన పవిత్రతను, శుద్ధతను కాపాడాలి. స్వకపోలకల్పిత స్వేచ్ఛలను దేవుడు మన్నించినా, మానవమాత్రులు జీర్ణించుకోలేరు.

- వనం జ్వాలా నరసింహారావు

మాధవీయ శంకర విజయం

శ్రీ ఆదిశంకరాచార్య చరితం

తెలుగు సేత: ఆచార్య తాడేపల్లి పతంజలి

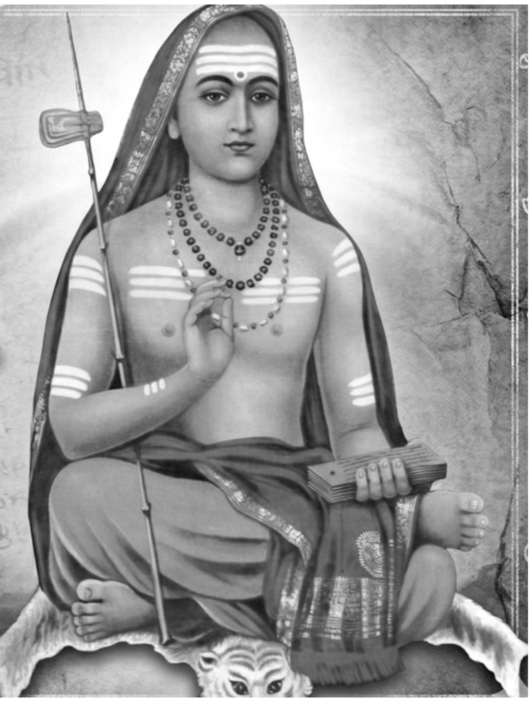

శ్రుతి స్మృతి పురాణానామ్ ఆలయం కరుణాలయమ్ ।
నమామి భగవత్పాద శంకరం లోకశంకరమ్ ॥

శ్రీ ఆదిశంకరాచార్యుల వారి జీవిత విశేషాలను, అద్వైత సిద్ధాంత ప్రచారాన్ని వివరించే అత్యంత ప్రామాణికమైన గ్రంథాలలో 'శ్రీ మాధవీయ శంకర విజయం' అగ్రగణ్యమైనది. దీనిని 'సంక్షేప శంకర విజయం' అని కూడా పిలుస్తారు.

ఈ గ్రంథాన్ని 14వ శతాబ్దానికి చెందినశ్రీ విద్యారణ్య స్వామి (మాధవాచార్యులు) రచించారు. వీరు విజయనగర సామ్రాజ్య స్థాపనకు మూలపురుషులు, శృంగేరి శారదా పీఠానికి అధిపతులు. అందుకే దీనికి 'మాధవీయ' శంకర విజయం అనే పేరు వచ్చింది.

ఆదిశంకరాచార్యుల జీవిత చరిత్రకు సంబంధించి, ఆయన తత్త్వశాస్త్ర అనుయాయులు రాసిన సుమారు పది ముఖ్యమైన 'శంకర విజయాలు' (జీవిత చరిత్రలు) ప్రచారంలో ఉన్నాయి.

1. బృహత్ శంకర విజయం: శంకరాచార్యుల ప్రత్యక్ష శిష్యుడు, సహాధ్యాయి అయిన శ్రీ చిత్సుఖాచార్యులు దీనిని రచించారు.

2. ప్రాచీన శంకర విజయం: భాష్యాలకు, వార్తికలకు ప్రసిద్ధ వ్యాఖ్యాత అయిన ఆనందగిరి దీనిని రచించారు.

3. వ్యాసాచలీయం: ఆత్మపురాణం, ఉపనిషత్తులు, భగవద్గీత, బ్రహ్మసూత్రాలపై దీపికలు రాసిన విద్యాశంకరుడు (లేదా శంకరానందుడు) దీని రచయిత.

4. ఆచార్య చరిత (కేరళీయ శంకర విజయం): కేరళకు చెందిన పండితుడు గోవిందనాథుడు దీనిని రచించారు.

5. శంకరాభ్యుదయం: అనేక సంస్కృత కావ్యాలు, నాటకాలు రచించిన చూడామణి దీక్షితులు దీనిని వ్రాసారు.

6. గురు విజయం (ఆచార్య విజయం): దీనిని అనంతానందగిరి రచించారు.

7. ఆచార్య దిగ్విజయం: శృంగేరి మఠానికి చెందిన వల్లిసహాయకవి దీనిని రచించారు.

8. శంకర దిగ్విజయ సారం: శృంగేరి మఠం అనుయాయుడైన సదానందులు దీనిని వ్రాసారు

9. శంకర విజయ విలాసం: శృంగేరి మఠానికి చెందిన చిద్విలాసులు దీనిని రచించారు.

10. సంక్షేప శంకర విజయం: శృంగేరి మఠం అనుయాయులైన మాధవాచార్యులు(విద్యారణ్య స్వామి) దీనిని రచించారు. (THE AGE OF SANKARA అను ఆంగ్ల పుస్తకం నుంచి అనువాదం పుట-32)

వీటన్నింటిలో విద్యారణ్య స్వామి రచించిన సంక్షేప శంకర విజయ కావ్యం అత్యంత భక్తిపూర్వకమైనదిగా, చారిత్రక ఆధారాలతో కూడినదిగా పండితులు భావిస్తారు. ఇది మొత్తం 16 సర్గలుగా (అధ్యాయాలు) విభజించబడింది. మొత్తం 1843 శ్లోకాలు.

శంకర విజయం కావ్యంలోని ప్రధానాంశాలు

ఈ కావ్యం కేవలం జీవిత చరిత్ర మాత్రమే కాదు, ఇది ఒక గొప్ప ఆధ్యాత్మిక విజ్ఞాన సర్వస్వం. ఇందులో శంకరుల బాల్య

చరితం, సన్న్యాసం స్వీకరించుట, ఆత్మవిద్యను స్థాపించుట, వ్యాస దర్శనాది చరిత వర్ణనము, శ్రీమదాచార్య - మండనమిశ్ర సంవాదము, శంకరాచార్య - సరస్వతీ సంవాదము, పరకాయ ప్రవేశం, ఉగ్రభైరవుని ఓడించుట, శిష్యులను స్వీకరించుట, బ్రహ్మవిద్యను ప్రచారం చేయుట, పద్మపాదుల యాత్ర, దిగ్విజయ యాత్ర, శంకరాచార్యుల శారదాపీఠ నివాస వర్ణనము మొదలయిన అంశాలు ఉన్నాయి. ఈ గ్రంథం సంస్కృత భాషలో అత్యంత మనోహరమైన శ్లోకాలతో, కావ్య లక్షణాలతో కూడి ఉంటుంది. శంకర భక్తులు దీనిని పారాయణ గ్రంథంగా ఉపయోగిస్తారు.

తెలుగు అనువాదానికి ప్రేరణ

శ్రీ శృంగేరి శారదా పీఠం ఉత్తరాధికారులు శ్రీ విధుశేఖర భారతీ స్వామివారి ఆదేశంతో 'దర్శనమ్' మాసపత్రిక సంపాదకులు మారుమాముల వేంకటరమణశర్మ సంస్కృతంలో ఉన్న ఈ మాధవీయ శంకర విజయాన్ని మూలవ్యాఖ్యతో తెలుగులోకి అనువదించమని నా అదృష్టవశాత్తు నన్ను కోరారు. వారికి కృతజ్ఞతలు తెలియచేస్తూ సంస్కృత భాషా విద్వాంసుడిని కాకపోయినా, సంస్కృత భాషాసేవకుడిని కనుక, "అన్నీ శారదాంబ చూసుకొంటుంది" అను భరోసాతో అంగీకరించాను. శ్రీశ్రీశ్రీ భారతీతీర్థ మహాస్వామి, శ్రీశ్రీశ్రీ విధుశేఖర భారతీ స్వామి వారి ఆశీస్సులతో ఈ బృహత్కార్యం నిర్వహిస్తున్నాను.

1956లో దేవనాగరిలిపిలో శృంగేరి మఠం వారు ప్రచురించిన మూలమాత్రాత్మకమైన శ్రీమచ్ఛంకర దిగ్విజయము నా ఈ వ్యాఖ్యానానికి ప్రధాన ఆధారగ్రంథము. అందులోని శ్లోకాలను స్వీకరించి ఈ వ్యాఖ్య వ్రాస్తున్నాను. మాధవీయశంకర విజయగ్రంథంలోని గూఢమైన అర్థాలను వివరించడానికి సంస్కృతంలో ప్రధానంగా రెండు వ్యాఖ్యానాలను పెద్దలు ప్రామాణికంగా పరిగణిస్తారు. 1. అద్వైత రాజ్యలక్ష్మి: దీనిని అచ్యుత రాయలు రచించారు. ఇది గ్రంథంలోని తాత్త్విక అంశాలను క్షుణ్ణంగా వివరిస్తుంది. 2. డిండిమ వ్యాఖ్యానం: దీనిని ధనపతి సూరి రచించారు. ఇది సాహిత్య పరమైన అంశాలను, వ్యాకరణ విశేషాలను వివరిస్తూ సాగుతుంది. దేవనాగరి లిపిలో ప్రచురితమైన ఈ రెండు గ్రంథాల సమ్మేళనాన్ని ఆనందాశ్రమ సంస్కృత గ్రంథావళివారు 1919లో ప్రచురించారు. ఈ గ్రంథాన్ని కూడా ఈ నా వ్యాఖ్యలో ఉపయోగించుకొంటున్నాను. (సశేషం)

దర్శనమ్ ఆధ్యాత్మిక వార్తా మాసపత్రిక కార్యాలయం భారతీ తీర్థ గ్రంథాలయంలో 'నెలనెలా అష్టావధానం' కార్యక్రమంలో భాగంగా ఫిబ్రవరి 28న శ్రీమాన్ నారాయణం బాలసుబ్రహ్మణ్యం గారి అష్టావధానం. (అంతరచిత్రంలో) శతావధాని డా. జి.ఎం. రామశర్మ, అవధాన విద్యా వికాస పరిషత్ వ్యవస్థాపకులు మరుమాముల దత్తాత్రేయ శర్మ కార్యక్రమంలో పాల్గొన్నారు.

శ్రీమద్దేవీభాగవతం

నవమ స్కందం

(గత సంచిక తరువాయి)

సీతాలక్ష్మణులు సముద్రతీరంలో రామునితో కలసి ఉన్న సమయంలో విప్రరూపం ధరించి అగ్నిహోత్రుడు రామునితో ఇలా అన్నాడు- రామా! సీతను రావణుడు అపహరించే కాలం ఆసన్నమయ్యింది.

శ్లో॥ దైవం చ దుర్నివార్యం చ న చ దైవాత్పరో బలీ
జగత్ప్ర సూం మయి న్యస్య ఛాయాం రక్షాంతికే2ధునా ॥

(దే.భా. న.స్కం అ.16. శ్లో.31)

దైవం దుర్నివారమైనది. దైవం కంటె బలమైనది లేదు. దానిని దాటలేము. జగన్మాత సీతను నాలో దాచి, మాయా సీతను నీ దగ్గఱ ఉంచుకో. అగ్ని పరీక్ష వంకతో తిరిగి సీతను నీకు అప్పగిస్తాను. నేను విప్రుడను కాదు. ఆ రూపంలో ఉన్న అగ్నిని. నన్ను దేవతలు పంపించారు. అగ్ని మాటలు విన్న రాముడు లక్ష్మణునకు కూడా ఈ రహస్యం తెలియకుండా అగ్ని చెప్పినట్లు చేసాడు. ప్రక్కనున్న లక్ష్మణునకే ఈ దేవ రహస్యం తెలియదు కనుక ఇక ఇతరులకెలా తెలుస్తుంది? అనంతరం రాముడు కపట మృగాన్ని వేటాడడం, ఆ మృగం 'లక్ష్మణా!'అని అరచి ప్రాణం వదలి పెట్టడం, రాముని చేతిలో మరణం పొందిన జింక వైకుంఠం పొందడం జరిగాయి.

శ్లో॥ వైకుంఠ లోక ద్వార్యాసీత్ కింకరో ద్వారపాలయోః
పునర్జగామ తద్ద్వారమ్,
ఆదేశాద్ద్వారపాలయోః ॥

(దే.భా, న.స్కం. అ.16, శ్లో.40)

మారీచుడు వైకుంఠ ద్వారపాలకులు అయిన జయవిజయులకు కింకరుడు. శరీరం విడచి తిరిగి ఆ ద్వారపాలక కింకర రూపం పొందాడు. లక్ష్మణా అనబడే శబ్దంతో కంగారుపడి, సీత లక్ష్మణుని రాముని వద్దకు పంపింది. లక్ష్మణుడు అలా రాముని దగ్గఱకు వెళ్ళగానే రావణుడు సీతను అపహరించి లంకకు వెళ్ళిపోయాడు. సీత కనబడక రాముడు పరమదుఃఖం పొందాడు. వానరుల సాహాయ్యంతో సముద్రంపై వారధి కట్టి, పదునైన బాణాలతో రావణుని బంధువులతో సహితంగా చంపిన తరవాత సీత అగ్నిలో ప్రవేశించగా, మాయాసీతను అగ్ని తనలో దాచి, నిజసీతను రామునకు ఇచ్చాడు. అప్పుడు ఛాయాసీత నా కర్తవ్యమేమిటని రాముని అడిగింది. అప్పుడు రాముడు, అగ్ని ఇద్దరూ ఛాయాసీతతో ఇలా అన్నారు -- పుణ్య స్థలమైన పుష్కరానికి వెళ్ళి అక్కడ కఠోర తపస్సు చేయి. ఆ తపః ప్రభావంతో స్వర్గలక్ష్మివి అవుతావు. అప్పుడామె మూడు లక్షల దివ్య సంవత్సరాల పాటు తపస్సు చేసింది. స్వర్గలక్ష్మిగా మారింది. ఆమెయే ద్రుపదునికి కూతురుగా యజ్ఞ కుండం నుండి పుట్టింది. కృతయుగంలోని కుశధ్వజ పుత్రిక వేదవతి, త్రేతాయుగంలో జనకుని కూతురుగా సీతగా పుట్టింది. ఛాయాసీత ద్రుపద పుత్రికగా ద్రౌపది అనే పేరుతో పుట్టింది. ఈ మూడు యుగాలలోను ఆవిర్భవించిన దేవీశక్తి ఒక్కటే. ఆ శక్తి త్రిహాయణి అనే పేరుతో ప్రసిద్ధి పొందింది.

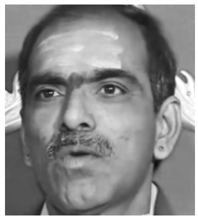

డా॥ వద్దిపర్తి పద్మాకర్

నారదుడు నారాయణునితో ఇలా అన్నాడు -- ద్రౌపదికి అయిదుగురు భర్తలు ఉండడంలో గల దివ్య రహస్యం తెలియజేయి. ఈ సందేహం నా మనస్సును పీడిస్తోంది. దానిని తొలగించు.

నారాయణుడు నారదునితో ఇలా అన్నాడు- ఛాయాసీత శంకరుని కోసం పుష్కరంలో తపస్సు చేసిన సమయంలో

ఆమెకు శంకరుడు ప్రత్యక్షమయ్యాడు.

శ్లో॥ పతిం దేహి, పతిం దేహి, పతిం దేహి త్రిలోచన
పతిం దేహి, పతిం దేహి పంచవారం చకార సా ॥

(దే.భా, న.స్కం. అ.16, శ్లో.57)

అప్పుడామె శివునితో ఆతురయై ఐదుసార్లు, నాకు పతినిమ్ము అని పలికింది. అప్పుడు శివుడు ఆమె ప్రార్థన విని నవ్వి ఆమెతో, ఐదుసార్లు పతినిమ్మని కోరావు కనుక నీకు ఐదుగురు భర్తలు అవుతారని వరమిచ్చాడు. ఆమె ద్రౌపదిగా జన్మించి పాండవులైదుగురకూ భార్య అయ్యింది. ఇంక తరవాత కథ కూడా చెపుతాను విను. రాముడు విభీషణుని లంకాపతిని చేసి, అయోధ్యకు వెళ్ళి,పదకొండు వేల సంవత్సరాలు రాజ్యపాలన చేసి తనతో పాటు కొందఋ పౌరులను కూడా తీసుకొని వైకుంఠం తిరిగి ప్రవేశించాడు. లక్ష్మీదేవ్యంశతో జన్మించిన వేదవతి సీతగా పుట్టి తిరిగి లక్ష్మిలో కలసిపోయింది. చతుర్వేదాలు నాలుకపై ఉంచుకొనుట వలన ఆమెను వేదవతి అన్నారు. ధర్మధ్వజ పుత్రిక అయిన తులసీ కథ చెపుతాను. విను.

ధర్మధ్వజుని భార్య పేరు మాధవి. గంధమాదన పర్వతంపై తన భర్తతో అక్కడి ఉద్యానాలలో విహరించింది. చందనం, పూలు మొదలైన వాటి పరిమళంతో తల్పం అమర్చింది. శరీరానికి కూడా చందనం పూసుకొంది. మాధవీధర్మధ్వజులు నూరు ఏండ్లు గడిపారు. మాధవి గర్భం ధరించింది. కార్తిక పూర్ణిమ తో కూడిన శుక్రవారం నాడు ఆమెకు కూతురు పుట్టింది.

శరత్కాలంలోని పూర్ణ చంద్ర బింబం వలె ఆమె ముఖం ఉంది. పద్మాల వలె ఆమె కళ్ళున్నాయి. పండిన దొండ పండ్ల వంటి పెదాలు కలిగి ఉంది. సాటిలేని సౌందర్యం ఆమెది.

శ్లో॥ నరాః నార్యశ్చ తాందృష్ట్వా తులనాం దాతుమక్షమాః
తేన నామ్నా చ తులసీం తాం వదంతి మనీషిణః

(దే.భా, న.స్కం. అ.17, శ్లో.12,13)

ఆమెను చూచిన వారెవరైనా ఆమెను మరొకరితో పోల్చలేరు. అందువలన బుద్ధిమంతులు ఆమెకు తులసి అని పేరు పెట్టారు. ఆమె జన్మించిన వెంటనే యోగ్యురాలైన స్త్రీ ప్రకృతిగా కనబడింది.

(సశేషం)

శ్రీ సాందీపని గురుకుల సేవాట్రస్ట్

Founded By:Maharanyam Sri Sri MuraliDhara Swamiji (Chennai)

Sri Hari

మన సనాతన ధర్మంలో మన జీవన ఆధారం వేదం, వేదం మన హిందూ ధర్మానికి భారతదేశానికి హృదయం వంటిది. ఎటువంటి సౌకర్యాలు లేని ప్రాచీన కాలంలో ఎన్నో ఇబ్బందులు ఎదుర్కొని మహాత్ములు,ఋషులు చాలా కష్టపడి వేదాన్ని సంరక్షించి ఇప్పుడు మన తరానికి అందించారు. వాళ్ళు అందించిన వేదాన్ని కాపాడవలసిన బాధ్యత మన అందరి మీద ఉన్నది.

హైదరాబాద్ నగరంలో ECIL సాకేత్, కాప్రా నందు శ్రీ ప్రేమిక వేదాశ్రమం అను పేరుతో శ్రీ కృష్ణ యజుర్వేద పాఠశాల నిర్వహింపబడుతున్నది, కావున ఆస్తిక జనులందరూ ఈ వేద పాఠశాలకు ధన, వస్తు రూపేణ సహాయ సహకారములు అందించి ఆ వేదమాత యొక్క అనుగ్రహమునకు పాత్రులు కాగలరని కోరుకుంటున్నాము.

ఈ వేద పాఠశాల యందు బ్రాహ్మణ సమారాధన తమ తమ గోత్ర నామములతో చేయించుకున్న వారికి ప్రసాదముగా కుంకుమ, మంత్రాక్షతలు తగు రసీదు పంపడం జరుగుతుంది.

ఆ వేదమాత యొక్క అనుగ్రహం అందరికీ లభించుగాక

Donation Type:One Day Samaradhana-Rs.5000/- One Vidhyarthi Expenses/Month-Rs.8000/- One Day Patasala Expenses-Rs.14000/-
Donations can be made by cheques favoring '' SRI SANDEEPANI GURUKULA SEVA TRUST (A.P.)"
donation can be made by online fund transfer : IFSC Code : **SBINOO12739**
Account Number : **34134951509** Name : SRI SANDEEPANI GURUKULA SEVA TRUST (A.P.),
Branch : SAKETH (HYDERABAD) UPI:ssgsthyd@icici

Donations are eligible for exemption U/S 80G of Income - Tax Act

Admin & Patasala Address : Door no.1-1-31/399A, Lane - 26,Phase-1 Saket nagar,Saket, Kapra, Hyderabad-62. cell:9440875114 - 8667000419

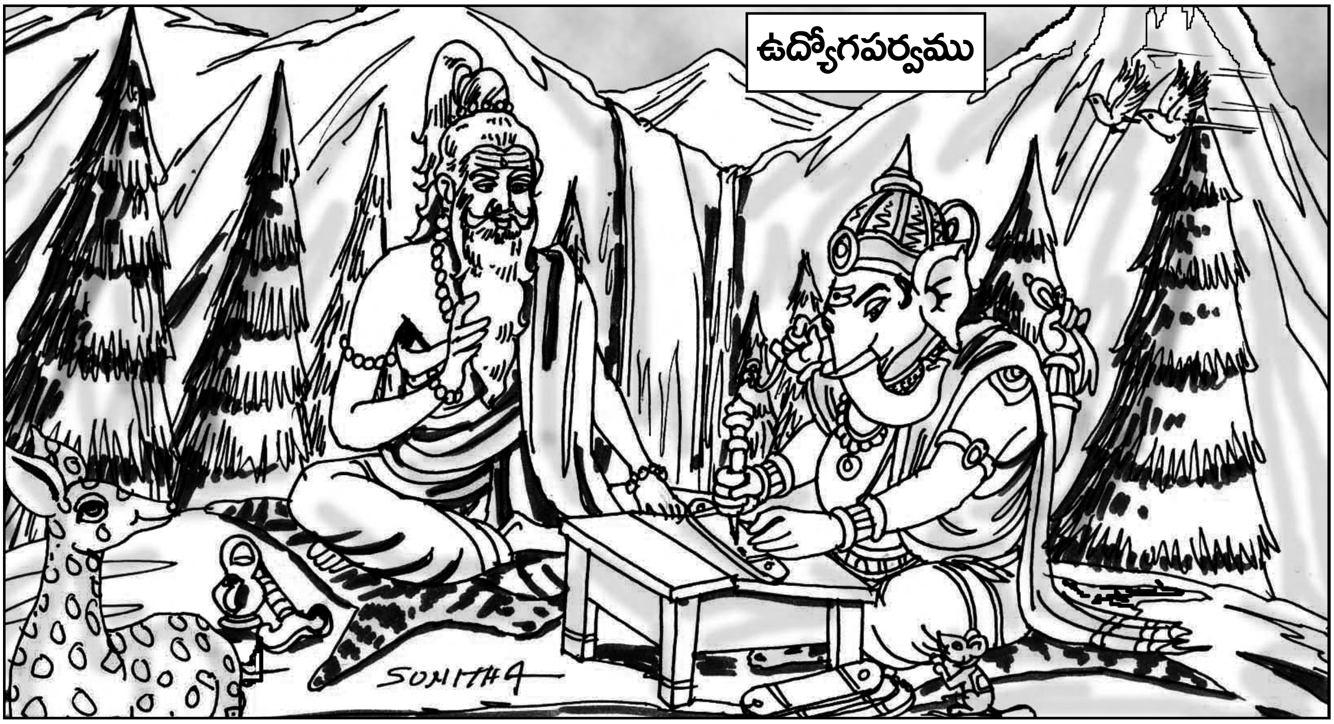

మహాభారతసారసంగ్రహము

151

(గత సంచిక తరువాయి)

కృష్ణుడు ధృతరాష్ట్రుని భవనానికి వెళ్లాడు. వెంటనే ధృతరాష్ట్రాదులు అభ్యుత్థానం చేసి అతనిని గౌరవించారు. ధృతరాష్ట్రుడిచ్చిన అర్ఘ్యపాద్యాదులు స్వీకరించి కృష్ణుడు అక్కడి నుంచి విదురుని ఇంటికి వెళ్లాడు. విదురుడు భక్తిపురఃసరంగా కృష్ణుడి పూజించి - ''పుష్కరాక్షా! నీ వీనాడు మా ఇంటికి రావడం వల్ల నాకు కలిగిన ఆనందాన్ని నే నేమి వర్ణించి చెప్పను. అందరి ప్రాణుల అంతరాత్మవు నీవే కదా! నా కెంత ఆనందం కలిగిందో నీవే తెలుసుకో'' అన్నాడు.

యా మే ప్రీతిః పుష్కరాక్ష త్వద్దర్శనసముద్భవా,
సా కిమాఖ్యాయతే తుభ్యమ్, అన్తరాత్మాసి దేహినామ్

(ఉద్యోగపర్వం 89.24)

పాండవుల క్షేమసమాచారం గూర్చి అడుగగా కృష్ణుడు విదురునికి వాళ్ల క్షేమ వృత్తాంతం చెప్పి పాండవులు చేస్తూన్న ప్రయత్నాలన్నీ కూడ వివరించి చెప్పాడు.

కృష్ణుడు కుంతి దగ్గరకు వెళ్లుట

కృష్ణుడు అపరాహ్ణ సమయంలో కుంతి దగ్గరికి వెళ్లాడు. ఆమె అతనిని కౌగలించుకొని ఏడ్చింది. అతడు కూర్చున్నర తరువాత తన కుమారులు ఇన్ని సంవత్స రాలు పడిన బాధలను గూర్చి చెపుతూ, కన్నీళ్లు కారుస్తూ పేరు పేరునా ఐదుగురు కుమారులను గూర్చి ద్రౌపదిని గూర్చి అడిగింది.

కీ.శే. ఆచార్య పుల్లెల శ్రీరామచంద్రుడు

ద్రౌపదిని గూర్చియే ఎంతో విచారిస్తూ, సభలో ఆమెకు జరిగిన అవమానాన్ని తలచుకొని తలచుకొని దుఃఖించింది. ''కృష్ణా! మానవుడు పుణ్యకర్మ చేస్తే సుఖం అనుభవిస్తా డనే నియమం లేదు. ఎందుచేత ననగా అంతటి ఉత్తమ చరిత్ర సంపన్నురా లైన ద్రౌపది కూడ ఇన్ని కష్టాలకు గురి అయింది''-

న నూనం కర్మభిః పుణ్యైరశ్నుతే పురుషః సుఖమ్,
ద్రౌపదీ చేత్ తథావృత్తా నాశ్నుతే సుఖమవ్యయమ్

(ఉద్యోగపర్వం 90.48)

ఆమెకు అంత అవమానం జరుగుతూంటే అందరూ చూస్తూ కూర్చున్నారు! ఆ సభలో విదురుడొక్కడే పూజనీయు డని నా అభిప్రాయం. మానవుడు సచ్చరిత్ర చేత పూజ్యు డవుతాడు కాని ధనం చేత గాని, విద్య చేత గాని పూజ్యుడు కాడు కదా.

తస్యాం సంసది సర్వేషాం క్షత్తారం పూజయామ్యహ్యమ్,
వృత్తేన హి భవత్యార్యో న ధనేన న విద్యయా

(ఉద్యోగపర్వం 90.53)

"ఒక క్షత్రియస్త్రీ వీరు లైన పుత్రులను కన్నందుకు ఏమి ప్రయోజనమో దానిని సాధించడానికి తగిన సమయం వచ్చినది. దానిని జారవిడవవద్దు" అని నేను చెప్పినట్లుగా నా పుత్రులందరికీ చెప్పు" అని కూడ కుంతి కృష్ణునితో అంది.

కృష్ణుడు ఆమెను ఓదారుస్తూ- "అత్తా! నీవు శూరుడైన రాజు కుమార్తెవు. నీవు వీరపత్నివి. వీరమాతవు. నువ్వు సుఖదుఃఖాలను ఓపికతో సహించుకోవాలి. నీ పుత్రులందరూ నిద్రను అలసత్వాన్నీ, క్రోధమును, హర్షాన్నీ, ఆకలిని దప్పికను, చలిని వేడినీ జయించి వీరసుఖంలో ఉన్నారు. మామూలు సుఖాలతో వాళ్లు తృప్తి చెందరు. మహోత్సాహవంతులు, మహాబలశాలులూ అయిన వాళ్లు స్వల్పానికి సంతృప్తి చెందరు.

నిద్రాతన్ద్రే క్రోధహర్షే క్షుత్పిపాసే హిమాతపౌ,
ఏతాని పార్థా నిర్జిత్య నిత్యం వీరసుఖే రతాః,
త్యక్తగ్రామ్యసుఖాః పార్థా నిత్యం వీరసుఖప్రియాః,
న తు స్వల్పేన తుష్యేయుర్మహోత్సాహా మహాబలాః.

(ఉద్యోగపర్వం 90.94,95)

శత్రువులను జయించి సర్వలోకాధిపతులై లక్ష్మీసంపన్నులైన నీ పుత్రులను అనతికాలంలో చూస్తావు అన్నాడు.

కృష్ణుడు దుర్యోధనాదుల గృహాలకు వెళ్లుట

కృష్ణుడు కుంతి వద్ద సెలవు తీసికొని దుర్యోధనుని భవనానికి వెళ్లాడు.

దుర్యోధనుని చుట్టూ కురువంశీయులు, వేల కొలది రాజులు ఉన్నారు. దుఃశాసన-కర్ణ-శకునులు అతనికి దగ్గరగా కూర్చొని ఉన్నారు. కృష్ణుడు ప్రవేశించగానే అందరూ ఆసనాల మీద నుండి సాదరంగా లేచి అతిథి సత్కారాలు చేశారు.

దుర్యోధనుడు కృష్ణుణ్ణి భోజనానికి నిమంత్రించగా అతడు నిరాకరించాడు. అప్పుడు దుర్యోధనుడు కర్ణుని చెవిలో ఏదో గుసగుసలాడి కృష్ణుణ్ణి మృదువుగా, చివరికి చెడ్డగా పరిణమించే విధంగా ఇలా ప్రశ్నించాడు- "నీవు మా ఇద్దరికీ సమానంగా సాహాయ్యం చేస్తున్నావు కదా? మా ఇద్దరితోనూ సమాన బాంధవ్యం ఉన్నవాడవే కదా? మేం పంపిన ఆహారవస్త్రాదులు ఎందుచేత తీసికొనలేదు?"

"దుర్యోధనా! దూతలు తాము వచ్చిన పని సఫలం అయిన తరువాతనే భోజనం చేస్తారు. పూజలు అందుకొంటారు. నా రాక సఫలం అయిన తరువాత నువ్వు నన్నూ నా పరివారాన్నీ సత్కరించవచ్చును" అన్నాడు కృష్ణుడు.

కృతార్థా భుఞ్జతే దూతాః పూజాం గృహ్ణన్తి చైవ హి,

కృతార్థం మాం సహామాత్యం సమర్చయిష్యసి భారత

(ఉద్యోగపర్వం 91.18)

దుర్యోధనుడు కృష్ణునితో- "కృష్ణా! నీవు మా విషయంలో ఈ విధంగా ప్రవర్తించడం బాగులేదు. నీవు వచ్చిన పని అయినా కాకపోయినా మేము నిన్ను పూజించాలనుకొన్నాం. దీనిని నీవు స్వీకరించకపోవడానికి కారణం ఏమో తెలియడం లేదు. గోవిందా! నీకు మాకూ వైరం ఏమీ లేదు కదా?"అన్నాడు.

జనార్దనుడు దుర్యోధనునీ, వాని అమాత్యులనూ చూస్తూ - నేను కామంవల్ల గాని, తొందరపాటువల్ల గాని, ద్వేషంవల్ల గాని, ఏదో ప్రయోజనం ఉద్దేశించి గాని, హేతువాదంవల్ల గాని, లోభంవల్ల గాని ధర్మాన్ని త్యజించను.

రాజా! భోజనం పెట్టేవాడు సంతోషిస్తే వాని అన్నం భుజించాలి లేదా అతడు సంతోషించినా సంతోషించకపోయినా, తాను ఆపదలో ఉన్నప్పుడు, ఆహారం ఎక్కడా దొరకనప్పుడు భుజించాలి. నేను నీ ఇంట భోజనం చేస్తే నువ్వు సంతోషించవు. మేం ఆపదలో లేము.

సంప్రీతిభోజ్యాన్యన్నాని హ్యాపద్భోజ్యాని వా పునః,
న చ త్వం ప్రీయసే రాజన్! నైవ హ్యాపద్గతా వయమ్

(ఉద్యోగపర్వం 91.25)

రాజా! పుట్టిన నాటి నుంచి నీవు సద్గుణవంతులు, నీ విషయంలో ప్రేమభావంతో ఉన్నవారు సోదరులూ అయిన పాండవులను నిష్కారణంగా ద్వేషిస్తున్నావు.

పాండవులను ఎవడు ద్వేషిస్తాడో వాడు నన్ను కూడ ద్వేషించినట్లే. వాళ్లకు అనుకూలంగా ఉన్నవాడు నాకు కూడ అనుకూలంగా ఉన్నట్లే. నేను ధర్మాత్ము లైన పాండవులతో ఏకాత్మత్వం పొందినట్లు, వాళ్లూ నేను ఒకటే అన్నట్లు తెలుసుకో.

యస్తాన్ ద్వేష్టి స మాం ద్వేష్టి యస్తానను స మామను,
ఐకాత్మ్యం మాం గతం విద్ధి పాణ్డవైర్ధర్మచారిభిః

(ఉద్యోగపర్వం 91.28)

(సశేషం)

తిరుమల చరితామృతం

146

(గత సంచిక తరువాయి)

బ్రహ్మోత్సవాలకు కొన్ని నెలల ముందే ఆలయం గోసాయిలను (అంటే ఆలయమే నియమించిన సన్యాసులను కాషాయాలతో, ఆలయ ధ్వజంతో, అధికార పత్రాలతో దేశ దేశాలకు) పంపుతుంది. వారు తిరుమల వచ్చే యాత్రికులనే కాక, భక్తులు సమర్పించదలచుకొన్న కానుకలను, ముడుపులను కూడా పోగుచేసి, వారి తరపున ఆలయంలో సమర్పించే వెసులుబాటు ఆలయం చేసింది. ఇలా గోసాయిలతో వచ్చిన యాత్రికులకు వసతి, భోజన, ఉచిత దర్శనం ఏర్పాట్లను ఆలయం వారే చేస్తారు.

ఆ జిల్లా కలెక్టరు, ఈ గోసాయిలు భక్తుల కానుకలు, ముడుపులు మధ్యలో కాజేయకుండా, సక్రమంగా ఆలయానికి అందేట్లు భక్తితో పనిచేసేవారని రాశాడు.

స్వామికి వచ్చే కానుకల గురించి చెబుతూ- 1000 రూపాయలు ఇచ్చేవారికి 'స్వామి'వారు మంచి బహుమానాలు ఇస్తారు. 500 వారికి అంతకంటె తక్కువ బహుమానాలు. అలానే వారిచ్చిన సొమ్మును బట్టి బహుమానం విలువ తగ్గుతూ ఉంటుంది. స్వామివారికి నగ కాని, దుస్తులు కాని వేయాలంటే 'వర్తన' కడితేనే ఆ స్వామికి వాటిని సమర్పించేది."

అభిషేకాన్ని గురించి చెబుతూ- "ఉత్సవదినాల్లో ఈ సేవ చేయడానికి 60 రూపాయలు వసూలు చేసేవారు. పూలంగి సేవతో స్వామివారి పూల అలంకారం చూడాలంటే 12 రూపాయల రుసుము చెల్లించాలి. అలాగే నైవేద్యాల విషయంలో ఆలయం వారు తయారుచేస్తే ఒక రేటు, ఆలయ బ్రాహ్మణులతో యాత్రికులు తయారుచేయించి నైవేద్యానికిస్తే ఒక రేటూ ఒక్కొక్క రకం ప్రసాదానికి ఒక్కొక్క ధర. 65 రూపాయల తిరుప్పావడ నుండి సామాన్య పేదవారు చేసే 4 రూపాయల ఊకాయ్ పచ్చడి నైవేద్యం వరకు ఎవరి ఆర్థిక స్థితిని బట్టి వారు చేయగలిగేట్లు ఏర్పాట్లు చేశారు. అలాగే వాహన సేవల రేట్లు అమల్లో ఉన్నాయి."

కీ.శే. పివిఆర్కె ప్రసాద్

ఇలా అధికారం ఉన్నవారికి, అధికారం లేకపోతే ధనం ఉండి సేవలకు రుసుము చెల్లించగలిగిన వాళ్లకు ఈ తిరుమల ఆలయంలో తరతరాల నుంచి, వారి కానుకలకు, హోదాకు తగిన దర్శనమర్యాదలు జరుగుతుండేవి.

రాజా రఘోత్తమరావు తిరుమల యాత్రకు రావాలంటే, ఆనాటి గోల్కొండ నవాబు దగ్గర ఉన్న కంపెనీ వారి ప్రతినిధి లార్డ్ క్లైవు ఉత్తర ఆర్కాటు నవాబుకు ప్రత్యేకంగా సిఫార్సు ఉత్తరం వ్రాసి మరీ పంపాడు. ఈ రఘోత్తరమావు మరాఠీ నాయకుడు. మంచి ధనికుడు, అధికారం పలుకుబడి కలవాడు. ఆయన తన కుటుంబంతో యాత్రకు తిరుమలకు బయలుదేరినప్పుడు-

ఆయనకు సక్రమంగా దర్శనం జరిగేలా చూడాలని లార్డ్ క్లైవు ఆర్కాటు నవాబుకు ఉత్తరం రాస్తూ కొన్ని సంగతులు ఆ ఉత్తరంలో ప్రస్తావించాడు. "ఇతర యాత్రికులను చూసినట్లు

నిర్లక్ష్యంగా చూడకండి. ఈయన (రఘోత్తమరావు) ఆలయానికి, స్వామికి ఇచ్చిన దానధర్మాలు, ఆలయానికే చెందేట్లు చూడాలి. మధ్యవర్తులు గాని, అధికారులు కాని నవాబు తరపు వారు కాని, ఆ ధనం కాజేయకుండా చూడాలి."

ఈయన స్వామి వారికి సమర్పించడానికి, అలంకరించడానికి తెచ్చిన నగలు, వస్త్రాలపై 'వర్తన' వసూలు చేయవద్దని కూడా ప్రత్యేకంగా చెప్పాడు.

ఈయనకు ఆలయ మర్యాదలు ఇచ్చి, మంచి దర్శనం చేయించి, ప్రసాద, ఆశీర్వచనాలు ఇప్పించి, అతనికి అతని కుటుంబానికి తృప్తిగా యాత్ర జరిగేట్లు చూడాల్సిన బాధ్యత ఆర్కాటు నవాబుదే అని చెప్తూ పెద్ద సిఫార్సు లేఖ రాశాడు.

1803లో నారాయణరావు నుండి దొరికిన మరాఠా మెమాయిర్సులో, ధనికుల దర్శనం/సామాన్యుల దర్శనంలో తేడాలు విపులంగా రాశారు. "దర్శనానికి వచ్చిన యాత్రికులందరినీ రంగ మండపంలో ఉంచుతారు. సర్కారు నౌకరులు తీసుకొచ్చిన ధనికులను ముందు దర్శనానికి వదలి, వాళ్లందరూ ఇవ్వవలసిన కానుకలు ఇచ్చిన తర్వాత, రంగ మండపంలో కూర్చో బెట్టిన సామాన్య యాత్రికులను దర్శనానికి పంపేవారు. యాత్రికులు డబ్బులిస్తే వారు సూచించిన వాహనంపై స్వామిని వేంచేపు చేసి దర్శనం చేయించేవారు. ఇంకా ఎక్కువ డబ్బు ఇస్తే స్వామివారిని ఊరేగింపుగా మాడవీధుల్లో ఉత్సవం కూడా చేస్తారు."

ఏమీ ఇవ్వలేని పేదవారికి కూడా దర్శనం చేయిస్తారు. తిరుపతి, తిరుమల స్థానికులు ఈ సేవలు చూడడానికి కాని, దర్శనానికి కాని డబ్బు ఇచ్చేవారు కాదు. వారిని "ఉండూరు వాళ్లు" అంటారు. వాళ్లకది హక్కు. ఈ రుసుములు బయట నుండి వచ్చిన యాత్రికుల నుండే వసూలు చేసేవారు.

కొండ ఎక్కడానికి యాత్రికులు రుసుం చెల్లించేది మొదట్లో లేదు. కాని రెంటర్లు, అమలుదార్లు వచ్చి ఆర్కాటు నవాబు సంరక్షణలో ఆలయం ఉన్నప్పుడు, ప్రతి యాత్రికునిపైనా యాత్రిక పన్ను వేసేవారు. బ్రాహ్మణులు, యోగులు, సన్యాసులు, బైరాగులు, గోసాయిలు, దాసరుల దగ్గర ఈ రుసుం వసూలు చేసేవారు కాదు. తర్వాత కంపెనీవారి కాలంలో ఆనాటి కలెక్టరు స్ట్రాటన్ అన్న ఆయన ప్రభుత్వానికి సిఫార్సు చేసి, ఈ పన్ను రద్దు చేయించారు.

...ఈ నేపథ్యం వల్ల మన తాతల కాలం నుంచీ మనలో 'శ్రీనివాసుడు ధనికుల దేవుడు' అన్న భావం నాటుకుపోయి ఉండవచ్చు.

కాని శ్రీనివాసుడు - అంటే సాక్షాత్తూ నారాయణుడికి మనుషులు సృష్టించిన నగలు, నగదు కావాలా? అక్కర్లేకపోతే 'వడ్డీకాసులవాడు' అని పేరెందుకు వచ్చింది అని కొందరు వాదిస్తారు. "పెళ్లి చేసుకోవడం కోసం అప్పు చేశాడు కదా? అదే మన దగ్గర గుంజుతున్నాడు" అనుకుంటారు భక్తులు. కాని పురాణాలు ఏం చెబుతున్నాయి?

పద్మావతీదేవిని పెళ్లి చేసుకోవాలని కుబేరుడి వద్ద నుండి చక్రవడ్డీకి 14 లక్షల రామటెంకీలు అప్పుగా తీసుకొన్నాడు. భక్తులిచ్చిన కానుకల నుండి అప్పు తీర్చివేస్తానని కుబేరుడికి పత్రం రాసిచ్చాడు కదా! దానికి బ్రహ్మదేవుడు, పరమేశ్వరుడు అశ్వత్థవృక్షం సాక్షులని కూడా పురాణం చెప్పింది కదా! మరి అప్పు తీర్చాలి కదా! అందుకే ఆయనకు ఎక్కువ కానుకలు ఇచ్చేవారంటే ప్రీతి అని చెప్పవచ్చు అన్నది వాదం. పురాణ కథ వాస్తవమైనా, ఇది లోక విడంబన కోసం, కలికాలం యుగధర్మం చూపించడానికే అన్నది అర్థం చేసుకోవాలి.

కుబేరుని మాటలలోనే మనకు తెలుస్తుంది. మొదట అప్పు అడిగినప్పుడు స్వామితో "స్వామీ, ఇదేమి కోరిక, అంతా నీదేకదా! నీ సొమ్మును కాపాడే బాధ్యత నాకు అప్పగించా"వంటాడు. స్వామి-శ్రీపతి/లక్ష్మీపతి. అంతా ఆయనదే. ఆయనకు మనమిచ్చే దాని అవసరం లేదు. ఆయనకు లక్ష్మీదేవి అవసరం కూడా లేదు. సర్వ స్వతంత్రుడు, సర్వశక్తిమంతుడు. అందరూ అతని అధీనులు. అతనికి సమానులే లేరు. ఇక ఆయనకంటే అధికుల ప్రసక్తి ఎక్కడ? స్వరమణుడు. ఎవ్వరి అవసరం లేకుండానే ఆయన మనుగడ. అటువంటి స్వామికి మనమిచ్చే కానుకలెందుకు కావాలి? ... ఎందుకంటే ఆయన దయామయుడు, కరుణాసముద్రుడు. మనకు అనుగ్రహం చేయడానికి మన చేత సమర్పణ చేయించుకుంటాడు. ఏదిచ్చినా భక్తితో, త్యాగబుద్ధితో ఇవ్వాలి. ఎవరి శక్తికొలది వారు ఇవ్వాలి. దాన్నిబట్టి అనుగ్రహం చేస్తాడు.

మన కర్మను బట్టి మనకు ఫలం. అలా మన కర్మలకు ఫలం ఇచ్చేవాడు శ్రీనివాసుడు. కర్మ మూడు రకాలు. మానసిక, వాచిక, కాయిక కర్మలు. అన్ని రకాల కర్మలకూ ఫలం ఉంటుంది. సత్కర్మకు పుణ్యం, దుష్కర్మకు పాపం. (సశేషం)

(తిరుమల చరితామృతం పుస్తకం నుంచి)

అరణ్య కాండ

‘ఆంధ్ర వాల్మీకి’

వాసుదాసస్వామి

(వావిలికొలను సుబ్బారావు)

విరచిత

‘మందర-మకరందం’

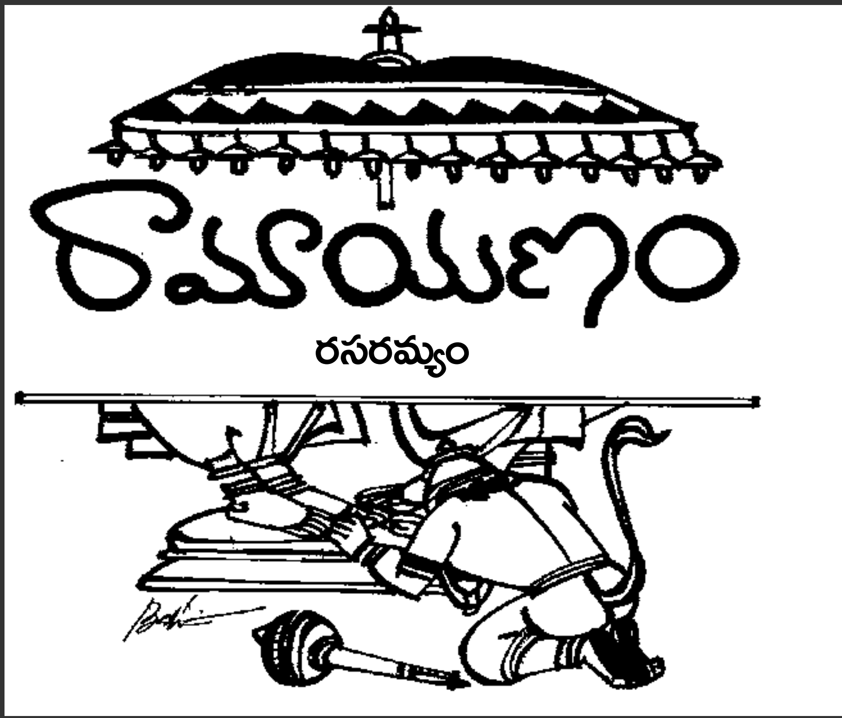

సర్గ-1

(గత సంచిక తరువాయి)

“చూసి, భరించడానికి సాధ్యపడని, తేజస్సుగల శ్రీరామచంద్రమూర్తి! ఎల్లప్పుడూ ధ్యానం చేసుకుంటున్న మేము, ఎప్పుడూ మా మనసు నీ మీదే వుంచినందువల్ల, నీ సత్వగుణం మాలోనూ కొంచెం వున్నందున, తమోగుణమైన దండించడం మాకు తగదు. అలా చేస్తే మా తపస్సు నాశనమై మేం స్వతంత్రులమనే అహంకారం మాకు కలుగుతుంది. దానివల్ల మాకు స్వరూపహాని జరుగుతుంది. కాబట్టి మేం ఆ పని చేయం. నీ గర్భంలో వుండేవారం. తల్లిగర్భంలో వున్న శిశువును తల్లికాకుండా మరెవరు రక్షిస్తారు? శిశువు తనను తాను రక్షించుకోగలదా? కాబట్టి మమ్మల్ని రక్షించే భారం సర్వకాల సర్వావస్థలలో నీమీదే వుంది. అందుకే ; నువ్వు మమ్మల్ని రక్షించాలి. నువ్వ ఎక్కువ దయకలవాడివి కదా! నీమీద మా రక్షాభారం వేసి నిన్నే నమ్ముకుని వుంటాం. అలాంటి మామీద కాకుండా నీ అపారమైన దయ మరెవరిమీద చూపుతావు?”

ఈ విధంగా ఆ మునులు శ్రీరామచంద్రుడిని పూజించి, తమవద్ద వున్న కందమూలాలను ఇచ్చి ఆయన్ను తృప్తిపరిచారు. దీనర్థం భగవంతుడిని పరివార సమేతంగా అర్చించి పూజించాలని. ‘సిద్ధసాధననిష్టులు, అగ్నిహోత్రసమానులు, ఇతర తాపస శ్రేష్ఠులు, న్యాయవృత్తులు వారి-వారి వర్ణాశ్రమ ఆచార పద్ధతుల ప్రకారం ఈశ్వరుడైన శ్రీరామచంద్రమూర్తిని సంతోషంగా పూజించారు.

సర్గ-2

సీతను ఎత్తుకునిపోయిన విరాధుడు

అనువక్త-వాచవి
వనం జ్వాలా నరసింహారావు

శ్రీరామచంద్రమూర్తి వారి ఆతిథ్యాన్ని స్వీకరించి, అక్కడే నిద్రించి, ఉదయాన స్నానసంధ్యాది కార్యక్రమాలను తీర్చుకుని, వారి అనుమతి తీస్కుని, అడవిలోకి పోయాడు. ఆ అడవి అనేక రకాలైన మృగాలతో వ్యాపించి వున్నది. అనేక రకాలైన వృక్షాలున్నాయి. అనేకరకాలైన పక్షులున్నాయి. చెట్లతీగెలు, పొదలున్నాయి. అవన్నీ, విరాధుడి భయంతో అక్కడికీ ఎవరూ రానందున, చివికి నశించాయి. వీటితో పాటున్న నీరులేని మడుగులను చూసుకుంటూ సీతారామలక్ష్మణులు అడవిలో పోసాగారు. ఇలా అడవిలో పోతున్న శ్రీరామచంద్రమూర్తి ఒక క్రూరుడిని చూశాడు. పర్వత శిఖరంలాగా పొడగాటి దేహంతో, పెద్ద ధ్వని చేస్తూ మనుష్యులను తినేవాడిగా, లోతైన పెద్ద కళ్లతో, భయంకరమైన పెద్ద నోటితో, భయంకరమైన వికార ఆకారంతో, కొత్తగా నెత్తురుకారే పులిచర్మం కప్పుకుని, మూడులోకాలని మింగే విధంగా నోరు తెర్చుకుని, యముడిలాగా భూతాలకు భయంకరంగా వుండి, నాలుగు పులులు, రెండు తోడేళ్లు, పది దుప్పులు, ఏనుగుతల శూలంకొనలో గుచ్చి, పెద్దగా బొబ్బలు పెట్టూ వున్నాడు ఆ క్రూరుడు.

ఆ విరాధుడు సీతారామలక్ష్మణులను చూసి కోపించి, భూమి గడగడలాడేట్లు, ప్రళయకాలం నాటి యముడిలాగా, విజృంభించి, భయంకరంగా ధ్వని చేస్తూ, తటాలున వాళ్లమీద పడ్డాడు. పడి, సీతాదేవిని ఎత్తుకుని, చంకలో వుంచుకుని, శ్రీరామలక్ష్మణులతో ఇలా అన్నాడు:

"మీరెవ్వరు? ఋషులలాగా జడలు, చర్మాలు ధరించి మిక్కిలి పొగరుగా, కత్తి, విల్లు, బాణాలు ధరించి భార్యతో అడవిలో తిరుగుతున్నారు? మునీశ్వరులకు వయసు ఆడది తోడెందుకు? దుష్ట ప్రవర్తన కలవారా మీరు? మీ వ్యవహారం వేరే విధంగా కనిపిస్తున్నది. మీరు పాపాత్ములు... మునులకు అపకీర్తి తెస్తున్నారు. మీరు నా చేతిలో చావనున్నారు. నా వృత్తాంతం చెప్తా వినండి. నాపేరు విరాధుడు....నేను వీరుడను. కాబట్టి, ఆయుధాలు ధరించి, మునులను చంపి, వారి మాంసం తింటూ, సంతోషంగా ఈ అడవిలో తిరుగుతున్నా. పాపాత్ములైన మిమ్మల్ని యుద్ధంలో చంపి, మీ నెత్తురు తాగి, ఈ ఆడదానిని నా పెళ్లంగా చేసుకుంటా". ఇలా విరాధుడు చెప్పిన మాటలకు సీతాదేవి భయపడి పెద్దగాలికి అరటి చెట్టులాగా వణికింది.

సీతాదేవి ఇలా రాక్షసుడి ఒడిలో వణుకుతుంటే, శ్రీరామ చంద్రమూర్తి దుఃఖపడుతూ లక్ష్మణుడితో ఇలా అన్నాడు: "లక్ష్మణా! జనకమహారాజు ప్రియపుత్రిక, నా భార్య, నిడివికళ్లది, రాచబిడ్డ, సీతాదేవి మనసులో వున్న భయంతో రాక్షసుడి ఒడిలో ఎలా వణుకుతుందో చూసావా? తమ్ముడా, భూమి పుత్రికకు ఎలాంటి గొప్ప ఆపద వచ్చిందో చూశావా? కైక ఏ ప్రయోజనం కోరి నన్ను అడవులకు పొమ్మందో, అది తొందరగానే ఆమెకు చేకూరింది. ఆమె దూరాలోచనకలది కాబట్టే సర్వజనప్రియుడ నైన నేను నగరంలో వుందగా భరతుడికి రాజ్యం స్థిరపడదని భావించింది. ప్రజలందరూ నాకే వశపడుతారనీ, నామీద ప్రేమతో భరతుడిని విరోధిస్తారనీ ఆమెకు తెలుసు. కాబట్టి నన్ను అడవులకు పంపితే, నా వెంట పతివ్రత సీత ఎలాగూవస్తుందని ఆమెకు తెలుసు. ఆ వచ్చిన సీత రాక్షసుల వాత పడి, కష్టాలు సహించలేక చనిపోతుందనీ తెలుసు. ఆమె చస్తే రామచంద్రుడు బతకడని ఆమె కోరిక. అలా జరుగుతే రాజ్యానికి భరతుడు స్థిరపడుతాడనుకుంది. ఇలా ఆలోచించి నన్ను అడవులకు పంపింది. ఆమె కోరిక తొందరగానే ఫలించింది. తండ్రి మరణ వార్త విన్న దుఃఖం కంటే, రాజ్యం పోయిన దుఃఖం కంటే, సీతాదేవిని ఇతరులు తాకడం ఎక్కువ దుఃఖాన్ని కలిగించింది".

ఈ విధంగా చెప్పి దుఃఖంతో కన్నీళ్లు కారుతుంటే బాధపడుతున్న శ్రీరామచంద్రమూర్తిని చూసి కోపంతో పాములాగా బుసకొట్టూ లక్ష్మణుడిలా అన్నాడు: "విష్ణుతేజా!

సమస్త భూతకోటికి నువ్వే దిక్కు. చిత్త ఔన్నత్యం విడిచి దిక్కులేనివాడిలాగా ఎందుకిలా దుఃఖపడతావు? ఇప్పుడేం చెడిందని ఇంత దుఃఖం? ఏ పనైనా చేయడానికి నీ సేవకుడిని నేను లేనా? నీ సేవ చేయడానికే కదా నేను వచ్చింది? నేనిప్పుడు ఏం చేస్తానంటావా? నా బాణాలతో వాడి భుజాలను పడగొడ్తాను. వీడెక్కడికి పోతాడు? ఆనాడు భరతుడిమీద వచ్చిన కోపం ఆయన శరణాగతుడైనందున పరిహారం లేకుండా వ్యర్థమైంది. ఆ కోపాన్ని ఇంద్రుడు కొండమీద వజ్రాన్ని విడిచిన విధంగా వీడిమీద విడుస్తా. స్పష్టమైన నా భుజబలంతో వదలిన బాణాలు వేగంగా పోయి వాడి రొమ్ములు చీల్చి వాడిని పీనుగగా చేస్తాయి".

సర్గ-3
విరాధుడిని చంపిన రామలక్ష్మణులు

ఇలా శ్రీరామచంద్రమూర్తితో చెప్పిన లక్ష్మణుడు, రాక్షసుడివైపు తిరిగి, "ఓరీ నువ్వెవడివిరా...ఈ అడవిలో ఎందుకు తిరుగుతున్నావురా?" అని చిరునవ్వుతో అడిగాడు. తన వనానికి వచ్చి తనెవ్వరని ఎందుకడుగుతున్నారనీ, ముందు వారెవరో చెప్పాలనీ, వారెక్కడికి పోతున్నారనీ, విరాధుడు జవాబుగా ప్రశ్నించాడు. దానికి శ్రీరామచంద్రుడు "ఓరీ వినరా! మేం ఇక్ష్వాకు వంశంలో పుట్టిన క్షత్రియులం. అడవిలో తిరుగుతున్నాం. నువ్వనుకున్నట్లు మేం పాపాత్ములం కాదు. నిర్దోషమైన నడవడి కలవారం. నువ్వెందుకు ఈ అడవిలో తిరుగుతున్నావు?" అని అడిగాడు. జవాబుగా విరాధుడు: "నా తండ్రి జయుడు, నా తల్లి శతహ్రద నన్ను దనుజులందరూ విరాధుడు అని పిలుస్తారు. నేను తపస్సు చేసి శస్త్రంతో చావకుండా బ్రహ్మ నుండి వరం పొందా. నరకబడడం వల్ల, చీల్చబడడం వల్ల, చంపబడకుండా వరం పొందా. మీరు బతకాలనుకుంటే ఈ స్త్రీని నాకు వదిలి వెళ్లండి. ఈమెను నాకు వదిలితే మిమ్మల్ని చంపను" అని అన్నాడు. (సశేషం)

అభినవ శంకర విజయం

(గత సంచిక తరువాయి)

ఆ మరునాడు ఉదయం అనుష్ఠానానంతరం ఉభయ జగద్గురువులు సభ తీర్చిన వేళ మైసూరు మహారాజు వచ్చి, నమస్కరించి, స్వామివారి మనోరథం శిరసా వహిస్తా''నని అన్నారు.

స్వామి అభీష్టం మేరకు రెండు భద్రగజాలను పీఠానికి సమర్పించారు ఆ రాజు.

కొన్నాళ్ల తర్వాత వృద్ధనృసింహ భారతీస్వామివారు శిష్య సమేతులై కావేరీ తీరంలో చాతుర్మాస్యదీక్షను పాటించాలనుకున్నారు. శ్రీరంగం సమీపంలో వ్యాసపూజాదికములు నిర్వహించారు. శిష్యస్వామి గురువర్యుల ఆజ్ఞలను శిరసా వహిస్తూ, శాస్త్రోక్తమైన విధి విధానాలను అనుసరిస్తూ ఉన్నారు. 'అకుంఠిత దీక్షలో ఆ గురువుకు తగిన శిష్యులు వీ'రని లోకమంతా ప్రస్తుతిస్తోంది.

మత పద్ధతులను, సన్న్యాసాశ్రమ ధర్మాలనూ తెలుసుకుంటూ, పన్నెండేళ్ళకే సర్వసాహిత్యాన్నీ కరతలామలకం చేసుకున్నారు శిష్యస్వామివారు.

సచ్చిదానంద శివాభినవ నృసింహ భారతీస్వామివారు పూర్వాశ్రమ బంధువులను తలచుకోవటం అనేది లేకుండా గురుదేవులే తనకు తల్లి, తండ్రి, అన్న అనీ, సకల దేవతల రూపమనీ భావిస్తూ, భక్తితో సేవిస్తున్నారు. గురువుగారికి శిష్యుని తీరు ఎంతో ఆనందం కలిగించ సాగింది.

శిష్య స్వామిని తన ప్రతిరూపంగా, లోకానికి వేద ధర్మాన్ని ప్రబోధింపగలవారుగా, తత్త్వవేత్తలలో అగ్రగణ్యులుగా, శంకరపీఠానికే అలంకార మన దగినవారుగా, శారదా పుత్రులుగా, సకలార్థ సాధనల యోగ్యులుగా భావించి అపారమైన వాత్సల్యంతో గురుదేవులు ఆదరిస్తున్నారు.

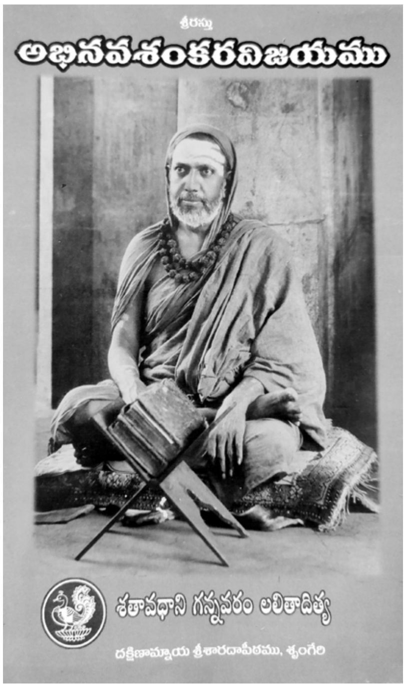

శమదమాదులలో క్షమాగుణం మొదలైన సద్గుణాలలో గురుశిష్యులిద్దరికీ ఏమీ భేదం లేదని భక్తులందరూ భావించారు. గురుదేవులను వృద్ధనృసింహ భారతీ స్వామి అనీ, శిష్యస్వామిని నవ్య నృసింహ భారతీస్వామి అనీ సంకేతించుకొని ఉభయులనూ భక్తితో సేవించేవారు భక్తు లందరూ. రూప భేదం నామమాత్రం అని భక్తులు భావించేవారు.

మల్లాప్రగడ
శ్రీమన్నారాయణ మూర్తి

ఈ సన్నివేశానికి వ్యాఖ్యానంగా

"ఏమని చెప్పవచ్చును యతీశ్వరులై గురుశిష్యులైన యా

స్వాముల దివ్య బంధ, మది వైదికమార్గ సమృద్ధిహేతువై,

భూమతపః ప్రవృద్ధమయి, పుష్కల యోగ నిబద్ధమై త్రిలో

కీ మహితోదయార్థముగఁ గేతన మెతట్త్ర గలిక్షయంబుగన్."

అనే పద్యంతో లలితాదిత్య కవి ఈ కావ్యంలోని ప్రథమాశ్వాసాన్ని సమారోపం చేశారు.

(సశేషం)

వైభవంగా శాస్త్రుల విశ్వనాథ శాస్త్రి జయంతి సమారోహం

తెలంగాణ వైతాళికులు, జ్ఞాననిధి బ్రహ్మశ్రీ శాస్త్రుల విశ్వనాథ శాస్త్రి శతజయంతి మహోత్సవం అంగరంగ వైభవంగా జరిగింది. వారి జన్మస్థలమైన మెదక్ జిల్లా శివంపేటలో గత సంవత్సరం ఆరంభమైన శతజయంత్యుత్సవాల్లో భాగంగా సంవత్సరాంతం 19 చోట్ల సభలు జరిగాయి. ఈ ఉత్సవాల సమాపన సభ ఫిబ్రవరి 28, మార్చి 1వ తేదీలలో శివంపేట బగళాముఖీ శక్తిపీఠ ప్రాంగణంలో అట్టహాసంగా జరిగింది. యతీశ్వరులు, ధార్మిక, ఆధ్యాత్మికవేత్తలు, వేదశాస్త్ర పండితులు, శిష్యులు ఈ మహోత్సవంలో పెద్దయెత్తున పాల్గొన్నారు.

తొలి రోజు సాయంత్రం అఖండ దీపారాధన, గురువందనం గ్రామమంతా జయ జయ ధ్వానాలతో, వందలాది సువాసినుల నీరాజనాలతో పాదుకా శోభాయాత్ర కనువిందుగా సాగింది. మరునాడు ఉదయం మహాగణపతి ఆరాధన, హోమం, శ్రీచక్రార్చన, బగలాముఖి అమ్మవారి విశేష అర్చన, వీటితోపాటు గురుదేవులకు గురువందనం, వేదపారాయణం, పాదుకాపూజ జరిగాయి. శాస్త్ర చర్చలు, పండితులందరినీ వేదిక మీదికి సమాహ్వానం చేసి వేలాదిమంది శిష్యులు, భక్తులు గ్రామ పెద్దలు, ప్రజలు సమక్షంలో అంగరంగ వైభవంగా కార్యక్రమాలు జరిగాయి. అందులో భాగంగా అపర శంకరావతారులు శృంగేరి జగద్గురువులు శ్రీశ్రీశ్రీ విధుశేఖర భారతి స్వామివారి అనుగ్రహ సందేశం పంపించి శాస్త్రి గారి బహుముఖ ప్రజ్ఞను, శాస్త్ర వైదుష్యాన్ని, గురుభక్తిని ప్రస్తుతించారు.

శతజయంత్యుత్సవ సభా వేడుకల్లో ప్రత్యక్షంగా పుష్పగిరి పీఠాధీశ్వరులు శ్రీమదభినవోద్దండ విద్యాశంకర భారతి స్వామి వారు ఈ కార్యక్రమానికి రావడం శోభనిచ్చింది. శతజయంత్యుత్సవాల సందర్భంగా ప్రచురించిన విశిష్ట సంచిక 'శాస్త్రుల సద్గుణాబ్ధి... విశ్వనాథ శతాబ్ది'ని తమ కరకమలములచే ఆవిష్కరించారు. ఈ సందర్భంగా శాక్తోపాసకులు మంత్రశాస్త్ర పండితులు బ్రహ్మశ్రీ గంగవరం నారాయణ శర్మ, ఉభయ భాషా పండితులు, విశ్రాంత ప్రధానాచార్యులు బ్రహ్మశ్రీ తాడేపల్లి పతంజలి, శాస్త్ర పండితులు బ్రహ్మశ్రీ శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రి, విద్యారణ్యం వేదవిద్యాలయ వ్యవస్థాపకులు బ్రహ్మశ్రీ మాడుగుల శశిభూషణ శర్మ సోమయాజిలను ఈ సందర్భంగా ఘనంగా సన్మానించారు. అనంతరం పండితులు ప్రసంగించారు. విశ్వనాథ శాస్త్రి కుమారులు దేవదత్త శర్మ, వెంకటేశ్వర శర్మ, వామన శర్మ దంపతులు సభక్తికంగా పుష్పగిరి స్వామివారికి గురువందనం సమర్పించి పండితులను సత్కరించారు.

పార్లమెంటు సభ్యులు రఘునందన్ రావు, విశ్రాంత ఐఏఎస్ ఆఫీసర్ నరసింగరావు, దేవాదాయ శాఖ మంత్రి కార్యదర్శి సోమరాజు, దర్శనమ్ సంపాదకులు మరుమాముల వెంకటరమణ శర్మ, వివిధ ప్రాంతాల, ఆశ్రమాలు, ఆధ్యాత్మిక సంస్థల నుంచి వచ్చిన ప్రతినిధులందరూ, శాస్త్రి గారి కీర్తి విశేషములను వేనోళ్ళ స్తుతించారు.

ఈ కార్యక్రమానికి ప్రధాన భూమికగా అనేకమంది పండితులకు విశేష సత్కారములు, శాస్త్రుల వివేక శర్మ తయారు చేసిన జగద్గురు ఆదిశంకరాచార్య విగ్రహముల కానుక సభికులందరిచే బహుధా ప్రశంసింపబడినది. ఆహూతులైన బంధుమిత్ర శిష్య పండిత బృందానికి అన్న ప్రసాద వితరణ జరిగినది. శాస్త్రి గారి జీవన రేఖలకు సంబంధించిన ప్రత్యేక చిత్రాన్ని ప్రదర్శించారు. వేద శాస్త్ర సంరక్షణ, వేద ధర్మ ప్రచారం వేద విద్య, శాస్త్ర విద్యా బోధన, వందలాదిమంది శిష్యుల జీవన సాఫల్యతను, శాస్త్రి ఘన కీర్తిని, శివంపేట వైశిష్ట్యాన్ని, శాస్త్రి గొప్ప సేవా కార్యక్రమాలను ప్రతి ఒక్కరు కొనియాడారు.

- గంగవరం ఆంజనేయ శర్మ

సంకష్టహర మహాగణపతి క్షేత్రం వ్యవస్థాపకులు, కామారెడ్డి

క్షయ సంవత్సరం బార్హస్పత్యమానం

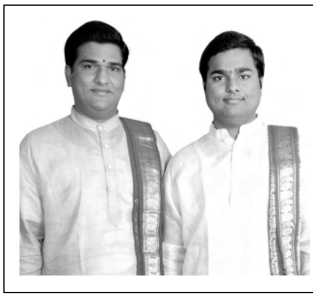

(గత సంచిక తరువాయి)

మధ్యగత్యా భభోగేన గురోర్గౌరవవత్సరాః ఇతి వసిష్ఠవచనాచ్చ
"మధ్యమ గతిలో ఒక రాశిలోని నక్షత్రముల భాగాన్ని (రాశిని) సంచరించుట చేత గురు సంవత్సరాలు ఏర్పడతాయి" అని వసిష్ఠుల వచనం ఉన్నందున.

మధ్యమబృహస్పతేరేకరాశిభోగకాలో గౌరవం వర్షం భవతి
మధ్యమ బృహస్పతి ఒక రాశిలో ఉండేకాలమే 'గౌరవ వర్షం' (గురు సంవత్సరం) అవుతుంది.

అత ఏవ గురుభుక్తా భగణసఙ్ఖ్యా ద్వాదశగుణా
అందుచేత గురువు భుజించిన (పూర్తి చేసిన) భగణ సంఖ్యను 12 చే గుణించాలి (ఎందుకంటే ఒక భగణానికి 12 రాశులు/సంవత్సరాలు కాబట్టి).

ఏతద్ధి గౌరవం వర్షే... 361..2..4..45 సావన దినాద్యాత్మకం భవతి

ఈ గురు సంవత్సరం ప్రమాణం సావన దినాలలో: 361 రోజులు, 2 గడియలు, 4 విఘడియలు, 45 తత్పరలు ఉంటుంది.

తథా సౌరం వర్షే 4..13..25..37 సావనదినాదినా మహద్భవతి
అదే సౌర సంవత్సరం అయితే దీనికంటే 4 రోజుల, 13 గడియల, 25 విఘడియల, 37 తత్పరల ప్రమాణం పెద్దదిగా ఉంటుంది. (అంటే సౌర సంవత్సరానికి, గురు సంవత్సరానికి 4 రోజుల తేడా ఉంది).

యత్రైకరాశిసఞ్చారో మార్గగత్యా గురోర్భవేత్,
శుద్ధః సవత్సరః స స్యాత్ సర్వేషాం చ శుభప్రదః
ఏ సంవత్సరంలోనైతే గురువు మార్గగతిలో (సాధారణ నడకలో) ఒక రాశిలో సంచరిస్తాడో, అది 'శుద్ధ సంవత్సరం' అవుతుంది. అది అందరికీ శుభప్రదమైనది.

యత్ర ద్విరాశిసఞ్చారో హ్యతిచారః స కథ్యతే
ఎక్కడైతే (ఒకే సంవత్సరంలో) రెండు రాశులలో సంచారం జరుగుతుందో, దానిని 'అతిచారం' అని అంటారు.

లుప్తాబ్దశ్చ యదా2బ్దాన్తే పూర్వభం నైతి వక్రితః
సంవత్సరాంతానికి వక్రగతి పొంది వెనుక రాశికి రాకపోతే (రెండు రాశులు దాటిపోతే), ఆ మధ్యలో ఉన్న సంవత్సరం 'లుప్త సంవత్సరం' (క్షయ సంవత్సరం) అవుతుంది.

సృష్ట్యాదౌ విజయసంవత్సరత్వాత్
సృష్టి ఆరంభంలో 'విజయ' నామ సంవత్సరం ఉండటం వలన, శేషాన్ని విజయాదిగా లెక్కించాలి.

బ్రహ్మస్ఫుట సిద్ధాంతః : యద్యపి ముహూర్త కల్పద్రుమాదౌ స్పష్టగురురాశి సఞ్చారవశతో2పి గురువర్షాణి సాధితాని తథాపి ప్రాచీనఃవరాహమిహిరాదిభిః మధ్యమగురురాశిసంచారవశేన వర్షాణ్యానీతాని । తథా చ భాస్కరః "బృహస్పతే మధ్యమరాశి భోగాత్సంవత్సరం సాంహితికా వదన్తి" "మధ్యగత్యా భభోగేన గురోగౌరవవత్సరాః" ఇతి లఘువశిష్ఠ సిద్ధాన్తోక్త మధ్యమ గురురాశిభోగకాల ఏక గురువర్ష స్పష్టయాదేగురోః సమ్పూర్ణరాశిభోగజ్ఞానార్థంయాతా గురుభగణా ద్వాదశగుణా వర్తమానరాశిసంఖ్యాసహితా గురు వర్షాణి భవన్తి।

సూర్య సిద్ధాన్తే2ప్యేవమేవ గురు వర్షానయనమస్తి యథా "ద్వాదశఘ్నా గురోర్యాతా భగణా వర్తమానకైః। రాశిభిః సహితాః శుద్ధాః షష్ట్యా స్యుర్విజయాదయః॥" సంహితాకారః శుభాశుభఫలజ్ఞానార్థం షష్టిగురువర్షాణి కథితాని, కస్యచిత్ "కల్పాదితో మధ్యమజీవభుక్తా యే రాశయః షష్టిహృతావశేషాః । సంవత్సరాస్తే మధ్యగత్యుత్తరాధ్యాయః విజయాశ్వినాద్యా

ఇతీజ్యమానం కిల సంహితోక్తమ్ ॥'' సృష్ట్యాదౌ విజయ నామవర్షసద్భావాత్విజయాదితో గణనా కృతా సూర్య సిద్ధాన్తే2పి విజయాదివర్షాణాముల్లేఖఃసాంహితి కోక్త సమాన ఏవేతి సుధియో విభావయన్తు ॥ 41॥

యద్యపి ముహూర్త కల్పద్రుమాదౌ స్పష్టగురురాశి సఞ్చారవశతోపి గురువర్షాణి సాధితాని

'ముహూర్త కల్పద్రుమం' మొదలైన (తర్వాతి కాలపు) గ్రంథాలలో బృహస్పతి యొక్క 'స్పష్ట' (నిజమైన) రాశి సంచారాన్ని బట్టి గురు సంవత్సరాలను సాధించినప్పటికీ (లెక్కించినప్పటికీ)...

తథాపి ప్రాచీనైః వరాహమిహిరాదిభిః మధ్యమగురురాశి సంచారవశేన వర్షాణ్యానీతాని

అయినప్పటికీ, ప్రాచీనులైన వరాహమిహిరుడు మొదలైనవారు బృహస్పతి యొక్క 'మధ్యమ' రాశి సంచారాన్ని బట్టి సంవత్సరాలను గణించారు.

తథా చ భాస్కరః "బృహస్పతేర్మధ్యమ రాశిభోగాత్ సంవత్సరం సాంహితికా వదన్తి"

అలాగే భాస్కరాచార్యులు కూడా - ''బృహస్పతి యొక్క మధ్యమ రాశి భోగ కాలాన్ని (ఒక రాశిని దాటే కాలాన్ని) సంహితా కర్తలు 'సంవత్సరం' అని అంటారు'' అని చెప్పారు.

"మధ్యగత్యా భభోగేన గురోర్గౌరవ వత్సరాః" ఇతి లఘువశిష్ఠ సిద్ధాన్తోక్త... "

మధ్యమ గతి ద్వారా రాశిని భోగించుట (దాటుట) చేత గురు సంవత్సరాలు ఏర్పడ తాయి'' అని 'లఘు వశిష్ఠ సిద్ధాంతం'లో చెప్పబడినట్లుగా...

...మధ్యమగురురాశిభోగకాల ఏక గురువర్షః

గురువు యొక్క మధ్యమ రాశి భోగ కాలమే ఒక గురు సంవత్సరం అవుతుంది.

...గురోః సమ్పూర్ణరాశిభోగజ్ఞానార్థం యాతా గురుభగణా ద్వాదశగుణా...

...వర్తమానరాశిసంఖ్యాసహితా గురు వర్షాణి భవన్తి

గురువు యొక్క పూర్తి రాశి భోగాన్ని తెలుసుకోవడానికి, గడిచిన గురు భగణాలను 12 చేత గుణించి,

దానికి వర్తమాన రాశి సంఖ్యను కలిపితే గురు సంవత్సరాలు వస్తాయి.

సూర్య సిద్ధాన్తే2ప్యేవమేవ గురు వర్షానయనమస్తి యథా...

సూర్య సిద్ధాంతంలో కూడా గురు సంవత్సర గణన ఇదే విధంగా ఉంది:

"ద్వాదశఘ్నా గురోర్యాతా భగణా వర్తమానకైః రాశిభిః సహితాః శుద్ధాః షష్ట్యా స్యుర్విజయాదయః"

''గురువు యొక్క గతించిన భగణాలను 12 చేత గుణించి, వర్తమాన రాశి సంఖ్యను కలిపి, 60 చేత భాగించగా వచ్చే శేషం 'విజయాది' (విజయ మొదలైన) సంవత్సరాలను సూచిస్తుంది.''

సంహితాకారైః శుభాశుభఫలజ్ఞానార్థం షష్టిగురువర్షాణి కథితాని

సంహితాకారులు లోకంలో శుభాశుభ ఫలితాలను తెలుసుకోవడం కోసం 60 గురు సంవత్సరాలను చెప్పారు.

కస్యచిత్ "కల్పాదితో మధ్యమజీవభుక్తా యే రాశయః షష్టిహృతావశేషాః..."

సంవత్సరాస్తే... విజయాశ్వినాద్యా ఇతీజ్యమానం కిల సంహితోక్తమ్"

మరొక గ్రంథంలో - ''కల్పాది నుండి మధ్యమ గురువు భుజించిన (దాటిన) రాశులను 60 చేత భాగించగా మిగిలిన శేషం...

ఆ సంవత్సరాలు విజయాది (లేదా అశ్వయుజ ఆది) సంవత్సరాలు అవుతాయి. ఇదే సంహితలలో చెప్పబడిన ఇజ్యమానం (బార్హస్పత్య మానం).''

సృష్ట్యాదౌ విజయ నామవర్షసద్భావాత్ విజయాదితో గణనా కృతా

సృష్టి ఆరంభంలో (గ్రహాలు మేషంలో ఉన్నప్పుడు) గురువు ఉన్న స్థితిని బట్టి అప్పుడు 'విజయ' నామ సంవత్సరం ఉండటం వలన, గణన 'విజయ' నుండే చేయబడింది.

సూర్య సిద్ధాన్తే2పి విజయాదివర్షాణాముల్లేఖః సాంహితికోక్త సమాన ఏవేతి సుధియో విభావయన్తు

సూర్య సిద్ధాంతము నందు కూడా, 'విజయ' నామ సంవత్సరం ఆదిగా (మొదలుగా) కలిగిన సంవత్సరముల యొక్క, ప్రస్తావన లేదా గణన, సంహితా కర్తలుచెప్పిన దానితో, సమానమైనదే అని, మంచి బుద్ధి కలిగిన పండితులు గ్రహించవలెను.

బార్హస్పత్యమానేనాధివర్ష క్షయవత్సరౌ- మిట్టపల్లి సీతారామచంద్రసూరిణా విరచితా

అత్ర బార్హస్పత్యమానేన, కదాచి దధివర్షో నిష్పాద్యతే, తథాచోక్తఃసౌరే,

శ్లో॥ గురోర్మధ్యమ సంక్రాంతి హీనో యశ్చంద్రవత్సరః , అధిసంవత్సర స్తస్మిన్కారయేత్సవనత్రయమ్ ।

వర్జనీయాః ప్రయత్నేన ప్రతిష్ఠాస్సవనాదికాః . స్ఫుటసంక్రాంతి హీన శ్చేత్కే.ప్యాహురధిమాసవత్ ఇతి. (సశేషం)

(గత సంచిక తరువాయి)

మొదటి నుండియు దైవమునే నమ్మిన శాస్త్రిగారు తమ మాటలు, తమ చేతలు, తమ రాకపోకలు తమ కగు సుఖ దుఃఖములు సమస్తము భగవంతుని చేతనే నడిపింప బడుచున్నవను దృఢభావన కలిగియున్నవారు. "తేన వినా తృణమపి న చలతి" యని త్రికరణ శుద్ధిగా నమ్మినవారు.

బయలుదేరుటకు ముందు మరొక్కమారు శ్రీ మహాబలే శ్వరుని దర్శన మొనర్చి సతీపతులిరువురు నిండు మనస్సుతో నుత్సాహముతో తమ స్వస్థానమునకు ప్రయాణమయిరి. శృంగేరి నుండి బయలుదేరినపుడున్న చింతావ్యసనముల నన్నిటినీ విడిచి సుందరమైన కల్పనలతో తమ మనోహృదయములను నింపుకొని ఆ సాధ్వీమతల్లి లక్ష్మమ్మగారు భర్తతోగూడి శృంగేరి యందలి శ్రీ శారదాంబా సన్నిధికి వచ్చినది.

5

శాస్త్రిగారు శృంగేరికి తిరిగి వత్తురో రారో యని యనుమా నించుచున్న ఇరుగుపొరుగు వారికందరకు ఆ దంపతులు తిరిగి వచ్చుట, అందును సంతుష్టులయి వచ్చుట ఆశ్చర్య మును, తృప్తిని, ఆనందమును కలిగించినది. ఒక్కొక్కరు వచ్చి వారిని చూచి, యోగక్షేమము లను విచారించి తమ తమ ఆనందమును వ్యక్తపరిచిరి. వారి తీర్థయాత్రానుభవముల నన్నింటినీ కుతూహలముతో నడిగి తెలిసికొనిరి.

శాస్త్రిగారును, ముఖ్యముగా లక్ష్మమ్మ గారును తమ కష్టదినములు కడతేరినవని తెలిసికొనిరి. శృంగేరిలో తిరిగి శ్రీ గురువర్యుల దర్శనము చేసినప్పుడు గురువర్యులా దంపతు లలో ప్రస్ఫుటమై కనిపించుచున్న అపూర్వ తృప్తి సమాధానము లను చూచి విస్మితులైరి. తమ ఆంతర్యమునందున్న అభీష్టమునే భగవంతుడు కరుణించునని నమ్మియున్న ఆ దంపతులు గురుసందర్శన మొనర్చి కృతార్థులయిరి. గురువర్యులు వారిని "భగవంతుడు మిమ్మనుగ్రహించుగాక" యని ఆశీర్వదించిరి.

తీర్థయాత్ర నుండి తిరిగి వచ్చిన తరువాత శాస్త్రిగారి ఇల్లు కలకలలాడసాగెను. వారి కష్టదినములు తుదముట్టినవి. వెను కటి విషయము లన్నియు విస్మృతములైనవి. తమ మనము లలో నవోత్సాహ చిహ్నములు విస్పష్టములైనవి. ఎల్లప్పుడు వ్యాకులిత మనస్కయై చింతానిమగ్నురాలైన ఆ లక్ష్మమ్మ యెక్కడ? మహాలక్ష్మివలె మందహాస ముఖారవిందముతో గృహమందంతట పొంగి నిండియున్న ఈ లక్ష్మమ్మ యెక్కడ?

కొలది దినములు గడిచిన తరువాత దివ్యసతి లక్ష్మమ్మగారికి మరొకమారు మాతృత్వయోగము లభించునను సూచనలు కాననయ్యెను. ఆ దినములలో నామె మనస్సు ప్రశాంత సరోవరమునందలి ప్రఫుల్ల సరోజాతమువలె వికాసమునందెను. అనిర్వచనీయమైన తృప్తితో హృదయము నిర్భరమయ్యెను. ఆమె ఎల్లప్పుడు సద్విషయ విచారణమునందే నిమగ్నురాలై యుండెడిది. సాధు సత్పురుషుల జీవిత చరిత్రలను వినుట కుత్సాహము చూపెడిది. పూజాపురస్కార వ్రతనియమాదుల తోడనే కాలము గడపవలెనని అభిలషించెడిది. వర్ణింపరాని సుఖవీచికలలో నామె తమ మనములు తేలియాడు చుండెడివి.

శాస్త్రిగారికి భగవదిచ్ఛ విదితమయినది. తీర్థయాత్ర సేవలో

శ్రీమహాబలేశ్వరుడు తమ్ము తనకడకు రప్పించుకొనినది పుత్రు ననుగ్రహించుట కొరకే యని భావించిరి. "శ్రీ మహాబలేశ్వరు డనుగ్రహించిన శిశువును శ్రీ శారదాంబ కర్పించెద"నని మనస్సు లోనే నిశ్చయించుకొనిరి. శాస్త్రిగారి మనసున కిట్టి సంకల్ప మును కలిగించుటలో ఆ భగవంతుని ఉద్దేశమేమో కదా!

ఆ దంపతు లెల్లప్పుడు హర్షనిర్భర చిత్తులై యుండిరి. చింతావ్యసనములన్నియు వారిని విడిచిపోయినవి. హృదయ మున తృప్తి సమాధానములు నిండి తొణికిసలాడెడివి. వాఙ్మనః కాయములలో వారు పరిశుద్ధులై తమ వంశమునందవత రింపనున్న దివ్యశిశువునకు స్వాగతము నెఱపుటకు సిద్ధముగా నుండిరి. సంభ్రమ సంతోషములతో, హర్షోల్లాసములతో కౌతుకపరిపూర్ణులై ఆ పవిత్ర దినమునకై ఎదురు చూచుచుండిరి.

స్వస్తిశ్రీ చాంద్రమాన నందన నామ సంవత్స రాశ్వయుజ బహుళైకాదశీ రవివారమున శాలి వాహన శక సం. 1814 (క్రీ.శ. 1892) సూర్యో దయానంతరమున సౌభాగ్యవతి లక్ష్మమ్మగారు పుత్రరత్నమునకు జన్మమొసంగిరి. అంతకు ముందు చింతాశోకములకు నాకరమై యున్న ఆ గృహము ఆ బిడ్డడు పుట్టిన నాటినుండి సుఖసంతోషములకు నిలయమాయెను. తన మాతాపితృవంశద్వయమును పావన మొనర్చు మహనీయుడు, తన విశుద్ధచారిత్రముచే మార్గ దర్శకుడగు మహాపురుషుడు, తన అమృత వాణిచే ఎల్లరును సన్మార్గమునకు తరలించు మహాశక్తిశాలి, లోక హితాచింతా పరాయణుడు, బ్రహ్మవిద్వరిష్ఠుడు, పరమ విరాగి, శ్రీ శంకరస్వరూపుడు కానున్న ఆ పుత్రరత్నము మాతృగర్భము నుండి బయల్వెడలి పున్నమ చంద్రునివలె ప్రకాశించెను.

బిడ్డనికి పంద్రెండవ దినమున జాతకర్మ నామకరణాదిక ములు నెరవేర్చి శ్రీ నరసింహ నామధేయమునిడిరి.

శ్రీ మహాబలేశ్వరుని అనుగ్రహము వలన జనించిన ఆ పుత్రుని జగదంబికయగు శ్రీ శారదాదేవి సేవ కర్పించెదమని ఆ తల్లిదండ్రు లనుకొనినారు కదా! ఆ కారణముననే ఆ శిశువు లాన పాలన రక్షణ భారమంతయు శ్రీ శారదాంబయే వహింపవలసి యున్నది. ఆ జగన్మాత ఆనతి ననుసరించి తాము కేవలము శిశువును పెంచుచున్నారు. దాది చేయు పోషణ వలెనే తమది నిష్కామకర్మ. ఆ భావన తోడనే జగన్మాత తమ వద్ద నుంచిన పెన్నిధియను నమ్మికతోడనే, పెన్నిధిని రక్షించుటలో నుండవలసిన శ్రద్ధను మించిన శ్రద్ధతోడనే మిక్కిలి హెచ్చరికతో ఆ దంపతు లాశిశువును పెంచుచుండిరి.

తమకు పుత్రోత్సవమైనదని శాస్త్రిగారు గురువర్యులకు నివేదించిరి. కుమారునకు తమ కులదైవమగు శ్రీ నరసింహ స్వామి పేరు పెట్టుకొంటిమనియు తెలిపిరి. శాస్త్రిగారికి కష్టపరం పరలన్నియు తుదముట్టి వారికి సుఖశాంతులు లభ్యమగుట తెలిసి ఆ విషయమున తాము సంతోషించి గురువర్యులు శాస్త్రిగారిని హృదయపూర్వకముగా నాశీర్వదించిరి. అట్లే శిశువైన నృసింహుని కూడ ఆశీర్వదించిరి. అప్పటినుండియే నరసిం హునిపై శ్రీ గురుకృప ప్రసరింప నారంభించెను.

6

శాస్త్రిగారు తమ కుమారునకు నరసింహుడని నామకరణ మొనర్చుటలో దైవసంకల్పము గూడ నున్నదని తోచుచున్నది.

భగవంతుడగు శ్రీ నృసింహుని ముఖకు ఆత్మకును, మానవశరీరము జీవునకును ప్రతినిధులు, నరదేహ సింహ ముఖములు జీవపరమాత్మ లొక్కరే కాని వేరు వేరు కారను నంశమును దృఢీకరించుచున్నవి. విద్వాం సులు శ్రీ నృసింహుని రూపమును విరాట్పు రుషుని సంకర్షణ రూపమని పేర్కొందురు. ఎందుకనగా నా రూపమునకు సర్వజగత్తును తనయందే లీనమొర్చుకొను శక్తియున్నదని అర్థము.

శ్రీ నృసింహుడు కష్ట పరంపరలో మునిగి యున్న వారిని, భయశోకములతో బెదురు చున్నవారిని ఉద్ధరించి రక్షించు మహాప్రభువు.

తరువాత శ్రీ చంద్రశేఖరభారతీ స్వామి యని ప్రసిద్ధులైన శ్రీ నరసింహశాస్త్రిగారికి ఆ పేరు అన్వర్థమయియే యున్నది. జీవ పరమాత్మల ఐక్యభావమునకు ప్రతీకముగా శ్రీవారు వెలుగొంది యున్నారు. శ్రీ నృసింహస్వామి ఆకర్షణశక్తియు, ఉద్ధారక శక్తియు వారియందుండినవి. తమ కడకు వచ్చువారితో హస న్ముఖులై సంభాషించి వారి వారి కష్టములకు పరిహారమార్గము తెలిపి ఆధ్యాత్మిక సందేహములను కేవల మొకటి రెండు మాటలతోనే నివారించి సత్యధర్మాచరణమునకై ప్రభోధిచు చుండెడివారు. ఇందుచే వారి పూర్వాశ్రమ నామము ఔచిత్య పూర్ణమయియే యున్నది.

శాస్త్రి దంపతులు తమ పుత్రుని దేవుని నిధివలెనే కాపాడుచు వచ్చిరి. అంధకారమయమగు వారి గృహమునకు వెలుగు వచ్చినది. మూగవానికి మాట వచ్చినట్లయినది. బహుదినముల కష్టనష్టదుఃఖవ్యసనముల యనంతరము కలిగిన ఈ సంతోష మమూల్యమయినది. (సశేషం)

- చెఱుకుపల్లి జమదగ్ని శర్మ

వేదాల్లో విజ్ఞానాంశాలు

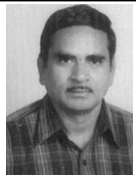

పోలిశెట్టి బ్రదర్స్

(గత సంచిక తరువాయి)

భూమి సూర్యుని చుట్టూ తిరుగుతుండడం వల్ల మన దృష్టికి, సూర్యుడు కూడా వరుసగా ఒక్కొక్క రాశి మీదుగా సంచారం చేస్తున్నట్లు కన్పిస్తాడు. (దీన్నే సూర్యుడు ఒక్కొక్కసారి ఒక్కొక్కరాశిలో ఉన్నట్లు మనం భావిస్తూంటాం.) సూర్యుడు ఒక్కొక్క నక్షత్రరాశిలో సుమారు నెలరోజులు ఉండేట్లు కన్పిసాడని, అదేవిధంగా మొత్తం సంవత్సర కాలంలో 12 రాశుల్లోనూ ఉన్నట్లు కన్పించడం జరుగుతుందనీ మన పూర్వీకులు లెక్కించారు. సూర్యుడు ఏ క్షణంలో ఏ నక్షత్రరాశిలో ప్రవేశించినట్లు కన్పించేదీ వారు లెక్కించి, ఆ విషయాన్ని పంచాంగాల్లోనూ జ్యోతిష శాస్త్రాలలోనూ పొందుపరిచారు. సూర్యుణ్ణి ఆధారం చేసుకుని లెక్కలు కట్టడం మన ప్రాచీనులకు బాగా తెలుసు. ఆనాటి కాలానికి పాశ్చాత్యులింకా ఆది మానవదశలో ఉన్నారు. అటువంటి వారి సంతతి అయిన నేటి పాశ్చాత్యులు, మన హైందవ ప్రాచీనతను లెక్కించి చెప్పబోవడం హాస్యాస్పదం. భారతీయులు ఖగోళ పాండిత్యం యుగయుగాల నాటిది. ఆ పాండిత్యాన్ని తర్వాత తర్వాత చాల్డియన్లు, బాబిలోనియన్లు, ఈజిప్ట్‌వారు, గ్రీకులు, రోమనులు వరుసగా గ్రహించారు. రాశిచక్రం గురించి భారతీయులు గ్రీకుల నుండి నేర్చుకున్నా రంటూ, పాశ్చాత్యులు చేసిన తప్పుడు ప్రచారం ఎంతగా ఖండించదగినదో మీరే ఆలోచించండి.

◆◆◆

5. విషువత్ చలనం

భూగోళానికి రెండు చలనాలున్నాయని, సాధారణంగా మనకందరకూ తెలుసు. భూమి తన చుట్టూ తాను తిరగడాన్ని 'భూభ్రమణం' అనీ, భూమి సూర్యుని చుట్టూ తిరగడాన్ని భూపరిభ్రమణం అని అంటారని చదువుకున్నాం. అయితే మన భూమికి విషువత్ చలనం అనబడే మూడవ చలనం కూడా ఉంది. ఈ విషువత్ చలనం అంటే ఏమిటి? ఆ చలనం ఎలా ఉంటుందనే విషయాన్ని ఇప్పుడు తెలుసుకుందాం. భూమి తాను తిరుగుతున్న కక్ష్యలో నిటారుగా లేదు. 23 1/2 డిగ్రీలు ఏటవాలుగా ఉండి తిరుగుతోంది. అందువల్ల భూమి అక్షం కూడా ఏటవాలుగానే ఉంటుంది. గ్లోబును పరిశీలించండి, తెలుస్తుంది. భూమి పైభాగపు అక్షం ఉత్తరధ్రువంలో ఉంది. ఈ అక్షం దిశ అతి మెల్లగా మారుతూ ఉండేలా కూడా భూమి తిరుగుతోంది. దీన్నే 'విషువత్ చలనం' అంటారు. భూమికి గల 3వ చలనం ఇదే! వేగంగా తిరుగుతున్న బొంగంలో ఈ విధమైన చలనాన్ని మనం గమనించగలం. వేగంగా తిరుగుతున్న బొంగరం తన చుట్టూ తాను తిరుగుతూనే (భూగోళం వలే) కాస్త ఏటవాలుగా కూడా వంగుతూ తిరుగుతుంది. గమనించండి. ఆ తిరుగుడులో బొంగరపు అక్షం పై బిందువు మెల్లగా వలయాలు చుడుతూ తిరుగుతూండడం మనం చూడవచ్చు. ఇటువంటిదే భూమి 'విషువత్ చలనం' కూడా! ఈ విషువత్ చలనం వల్ల ఉత్తరధ్రువ భాగంలో ఉన్న భూమి అక్షం కూడా తిరుగుతూ, వలయాలు చుడుతూ ఉంటుంది. వీటిని 'ధ్రువక్షిత వలయాలు' అంటాం మనం. ఈ వలయాలు తిరిగే వేగం అతి తక్కువగా ఉంటుంది. అంటే విషువత్ చలనం వేగం చాలా తక్కువన్నమాట. భూమి అక్షం ఒక డిగ్రీ పక్కకు జరగడానికి 72 సంవత్సరాలు పడుతుంది. ఇలా భూమి అక్షం ఒక వలయం పూర్తి చేయడానికి దాదాపు 26,000 సంవత్సరాలు పడుతుందని ఆధునిక శాస్త్రవేత్తలు చెప్తున్నారు.

భూమి విషువత్ చలనాన్ని క్రీ.పూ. 125వ సంవత్సరంలో 'హిప్పార్చస్' అనే గ్రీకు ఖగోళ శాస్త్రవేత్త కనుగొన్నట్లుగా 'తప్పుడు సమాచారం' ప్రచారంలో ఉంది. నిజానికి ఈ విషువత్ చలనాన్ని కనుగొన్నది హైందవ ఋషీశ్వరులు.

పురాణాల్లో విషువత్ చలనం గురించి : హైందవ ఋషీశ్వరులు ఉత్తర ధ్రువ వాసులుగా ఉన్నప్పుడే ఈ విషువత్ చలనాన్ని గురించి తెలుసుకున్నారు. ఇందుకు నిరూపణలుగా అనేక కథలు పురాణాల్లో ఉన్నాయి. వాటిలో అగస్త్య మహామునికి సంబంధించిన ఒక పురాణ కథను ఇప్పుడు తెలుసుకుందాం.

అగస్త్యచారం : సమస్త తారలూ, గ్రహాలూ మేరు పర్వతానికి ప్రదక్షిణలు చేస్తున్నాయని వింధ్యపర్వతానికి ఒకసారి ఈర్ష్య

కలిగిందట. అందువల్ల మేరువు కంటే గొప్పదాన్ని కావాలనుకుంటూ వింధ్యపర్వతం అనంతంగా ఆకాశంలోకి ఎదిగిపోయి, గ్రహతారకల చలనానికి అడ్డుపడిందట. ఈ అడ్డును తొలగించమని, అందరూ అగస్త్య మహామునిని కోరారు. అగస్త్యుడు అందుకు అంగీకరించి, ఉత్తర భారతం నుంచి దక్షిణ భారతానికి ప్రయాణం చేస్తూ, అడ్డు ఉన్న వింధ్య పర్వతాన్ని దారి ఇమ్మని అడిగాడట. వింధ్యపర్వతం వినయంగా వంగిపోయి ఆయనకు దారి ఇచ్చిందట. తాను తిరిగి ఉత్తరాదికి వెళ్లే వరకు, అలాగే వంగి ఉండవలసిందిగా వింధ్యను ఆదేశించాడట అగస్త్యుడు. అంగీకరించింది వింధ్య. దక్షిణాదికి వచ్చిన అగస్త్యుడు తిరిగి ఉత్తరాదికి వెళ్లనూ లేదు. వింధ్య పర్వతం ఇక పైకి లేవనూ లేదు. ఇదీ పురాణ కథ! అయితే ఇందులో చాలా అంతరార్థం ఉంది. విషువత్ చలనాన్ని గురించి తెలియజేస్తున్న కథ ఇది! (మేరు పర్వతం అంటే ఉత్తర ధ్రువప్రాంతం అనే విషయం కూడా ఇందులో తెలియవస్తుంది చూడండి.) అగస్త్యుడు అనబడే ఒక నక్షత్రం ఒకప్పుడు తూర్పు దిశగా ఉదయించేదనీ, భూమి విషువత్ చలనం వలన ఆ నక్షత్రం దక్షిణ దిశ ఆకాశంలోకి జరిగినట్లు కనిపిస్తుందనీ, ఒకప్పుడు ఉత్తరభారత వాసులకు కనిపించే అగస్త్య తార ప్రస్తుతం వింధ్య పర్వతాలకు ఈవల మాత్రమే కనిపిస్తున్నదనీ పై కథలోని అంతరార్థం. మన పూర్వీకులు తమ విషువత్ చలన విజ్ఞానాన్ని, ఇలా ఒక పురాణ కథ రూపంలో మనకు అందించారు.

పురాణకాలం నాటి ధ్రువుని చరిత్ర కూడా ఈ విషువత్ చలనాన్ని గురించి తెలియజేస్తుంది.

ధ్రువచరిత్ర : పురాణకాలంలో ఉత్తానపాదుడనే ఒక మహారాజు ఉండేవాడు. ఆయన కుమారుడే ధ్రువుడు. ధ్రువుడు చిన్నతనంలోనే మహావిష్ణువును గురించి ఘోర తపస్సు చేసి, ఆయన అనుగ్రహాన్ని పొంది, స్థిరమైన నక్షత్ర స్థానాన్ని వరంగా సంపాదించాడు. అదే 'ధ్రువనక్షత్రం' సప్త ఋషులతో సహా అనేక నక్షత్రాలూ, గ్రహాలూ ధ్రువనక్షత్రానికి 26వేల సంవత్సరాల కొక విడతగా ప్రదక్షిణలు చేయుననే వరాన్ని కూడా మహావిష్ణువు (ధ్రువుడికి) ఇచ్చాడు.

పైన తెలిపిన పురాణ అంశంలోని అంతరార్థాన్ని తెలుసుకుందాం.

ధ్రువనక్షత్రం గురించి : భూగోళపు ఉత్తర ధ్రువ అక్షానికి సూటిగా సుదూర ఆకాశంలో ఉన్న నక్షత్రాన్ని మనం 'ధ్రువ నక్షత్రం' అంటాం. ఇది ఎల్లప్పుడూ స్థిరంగా ఒకేచోట ఉన్నట్లుగా మనకు కనిపిస్తుంది. భూమి ఉత్తర ధ్రువ అక్షానికి సూటిగా ఈ నక్షత్రం ఉన్నందువల్ల అలా కన్పిస్తూ ఉంటుంది. విషువత్ చలన వేగం అతి తక్కువ కాబట్టి భూమి అక్షం చలనం మామూలుగా మన కంటపడదు. అందువల్లనే ధ్రువనక్షత్రం ఎప్పుడూ స్థిరంగా ఒకేచోట ఉన్నట్లు కన్పిస్తుంది. విష్ణువు ధ్రువునకు 'స్థిరమైన నక్షత్ర స్థానాన్ని' ప్రసాదించడం అంటే ఇదే! భూభ్రమణం వలన 'సప్త ఋషులనబడే 7 నక్షత్రాలతో పాటూ ఎన్నో నక్షత్రాలూ, గ్రహాలూ' ఈ ధ్రువ నక్షత్రానికి ప్రదక్షిణలు చేస్తున్నట్లుగా కన్పిస్తుంది. ఈ వరం కూడా ధ్రువునకు ప్రసాదించవబడిందని పైన చెప్పుకున్నాం. విషువత్ చలనంలో భూమి లక్షం ఒక వలయాన్ని పూర్తి చేయడానికి 26 వేల సంవత్సరాలు పడుతుందని ఆధునిక శాస్త్రవేత్తలు చెప్తున్నారు కదా! అంటే ఒకసారి ధ్రువతారగా వచ్చిన నక్షత్రం, మళ్లీ ధ్రువతారగా అదే స్థానంలోకి రావడానికి సుమారు 26 వేల ఏళ్లు పడుతుందన్నమాట. ఈ విషయాన్ని మన మహర్షులు ఏనాడో కనుగొన్నారు. కనుకనే ధ్రువునికి శ్రీమహావిష్ణువు ఇచ్చిన వరంలో "26 వేల సంవత్సరాలకొక విడతగా సకల గ్రహతారలూ నీ చుట్టూ ప్రదక్షిణ చేస్తాయని చెప్పినట్లు"గా మహర్షులు పురాణాల్లో రాశారు. (దీనికి సంబంధించిన ఇతర వివరాలు మా భవిష్య ప్రచురణ 'ఇంద్రుడు- ఇంద్రపదవి'లో వివరంగా ఇవ్వగలం.

విషువత్ రేఖ

విషువత్ చలనాన్ని లెక్కించేందుకు మన పూర్వీకులు ఊహించుకున్న రేఖయే 'విషువత్ రేఖ'. భూమి ఉత్తర ధ్రువ అక్షానికి సూటిగా ఆకాశంలో ఉన్న ధ్రువ నక్షత్రాన్ని ఆధారంగా చేసికొని ఆకాశాన్ని తూర్పు పడమరలుగా విడదీస్తున్నట్లు ఊహారేఖ గీసుకుంటూ వెళ్తే ఆ రేఖ తిరిగి 'ధ్రువతార'ను చేరుతుంది. ఈ వృత్తాకారపు ఊహారేఖనే 'విషువత్ రేఖ' అంటారు. ఇది ఊహాజనితమైన 'ఖగోళ మధ్యరేఖ'. (సశేషం)

ఈ విషువత్ రేఖ గురించి మన పూర్వీకులకు చక్కని అవగాహన ఉంది. ఈ రేఖయే మన పురాణాల్లోని 'ఇంద్రుడు'. ఇంద్రునికి సంబంధించిన పురాణ కథలన్నీ, ఈ విషువత్ రేఖకు చెందిన ఖగోళ విజ్ఞానాన్ని తెలియజేస్తాయి. (వివరాలు 'ఇంద్రుడు - ఇంద్రపదవి' పుస్తకంలో తరువాత ఇవ్వగలం.)

విషువత్ రేఖ ఉత్తర దక్షిణ దిశలకు మధ్య ఉండే ఊహారేఖ. రాశిచక్రం దానికి వ్యతిరేకంగా తూర్పు పడమరలుగా ఉంటుంది. రాశి చక్రాన్ని ఈ విషువత్ రేఖ ఖండించే రెండు స్థానాలనూ 'వసంత విషువత్, శరత్ విషువత్' అని అంటారు. వసంత విషువత్ వద్ద సూర్యుడు ఉదయించే రోజున 'సంవత్సరం ఆరంభం' అవుతుంది. (అంటే మన ఉగాది అన్నమాట!) (సశేషం)

అన్వేషణ

(గత సంచిక తరువాయి)

ఆల్బర్ట్ అక్కడి నుంచే చదివాడు "చివరగా ఒక ముఖ్య మయిన విషయం. నేను హాస్పిటల్ బెడ్ మీద ఉండగా ఒకటి దృఢంగా తెలిసింది. నేను ఎప్పుడూ నిన్ను విడిచి పెట్టి ఉండను, ఇది గుర్తు ఉంచుకో. అంటే దెయ్యం లాగానో, భూతం లాగానో అనుకోకు. అది ఎలాగా అన్నది నాకు స్పష్టంగా తెలియక పోయినా, నువ్వూ నేను వేరు కాదు అన్న భావం నాలో కలిగింది. అది నాకు మరణం ఎదురుగా ఉన్నప్పుడు స్ఫురించిన ఆ విషయం అబద్ధం కాదని నా నమ్మకం" అని ముగించాడు.

"అర్థం అయింది కదా? నువ్వు గుర్తించినదే మీ డాడీ పరాశక్తి ప్రేరణతో గుర్తించాడు" అన్నారు స్వామి.

ఆల్బర్ట్‌కి కళ్ళ నీళ్లతో మాటలు రాలేదు.

"నీకు కళ్యాణ్‌దేవ్ రేపు ఒక పని చెబుతారు. ఆ పని చూడు" అన్నారు విమలతో.

"నువ్వు ఇవాళ వచ్చినట్టే రేపుకూడా రా" అన్నారు ఆల్బర్ట్‌తో స్వామి లోపలికి వెడుతూ.

మరునాడు కళ్యాణ్ దేవ్ ప్రచురణలు విభాగంలో ఎదో పని చెబితే అక్కడికి వెళ్ళింది విమల. ఆల్బర్ట్ ఒక్కడే ప్రేమ్ స్వరూప్ ఇంటర్వ్యూ రూమ్‌కి వెళ్ళాడు. అందరూ వెళ్లిన తరువాత స్వామి ఆల్బర్ట్‌ని పిలిచారు.

"కళ్యాణ్‌దేవ్ చెప్పారు, నువ్వు విమలని ఎంఎస్ చదవడానికి ప్రోత్సహించావని. నువ్వు వెళ్లే లోపల ఆ విషయంలో సలహాలు ఇంకా ఏమన్నా అవసర మనుకుంటే అవన్నీ విమలకి ఇవ్వు. ఆర్థిక పరమయిన విషయాలు కళ్యాణ్‌దేవ్ చూసుకుంటారు. నువ్వు అక్కడ ఆమె చదువు విషయంలో సహాయం చేయి" అన్నారు.

"లేదు స్వామి, ఆర్థికపరంగా కూడా నేను చూసుకుంటాను. దాని గురించి నేను ఇదివరకే నిర్ణయించుకున్నాను" అన్నాడు వినయంగా.

"చదువు తరవాత, ఏమిటన్నది నేను ఇప్పుడు ఏమీ చెప్ప దలుచుకోలేదు. ఒకవేళ ఎప్పుడయినా విమల తనంతట తాను నీతో జీవితం గడపడం విషయంలో సుముఖత వ్యక్తపరిస్తే మటుకు నువ్వు కాదనకు. విభిన్నమైన రక్తాలలో అద్భుతమైన పుష్పాలు దాగివుంటాయి" అన్నారు గంభీరంగా ప్రేమ్ స్వరూప్.

"అలాగే స్వామి" అని పాద నమస్కారం చేసి వచ్చేశాడు.

తరవాత రెండు రోజులలో టికెట్ కంఫర్మ్ చేసుకుని, విమలకి 'జిఆర్ఇ' కి సంబంధించిన సలహాలు ఇచ్చి పరీక్షలు ఎప్పుడు రాస్తే మంచిదో చెప్పాడు. ఆ స్కోర్ వచ్చిన తరువాత, ఏ యూనివర్సిటీలకు అప్లికేషన్ పెట్టాలో చెబుతానని చెప్పాడు.

వెళ్లాల్సిన రోజున, కళ్యాణ్‌దేవ్‌కి నమస్కరించి ఎయిర్‌పోర్ట్‌కిబయలుదేరాడు ఆల్బర్ట్. విమల ఎయిర్‌పోర్ట్‌కి వస్తానన్నా ఆల్బర్ట్ వద్దన్నాడు. టాక్సీ బయలు దేరబోతోంటే, తాను వేసిన పెన్సిల్ స్కెచెస్ అన్నీ ఒక కవర్‌లో పెట్టి ఇచ్చింది విమల. టాక్సీ నడుస్తున్న గంటసేపు, అవి చూసి చాలా ఆశ్చర్యపోయాడు ఆల్బర్ట్. తనని, స్వామిని, కృష్ణయ్యని సుమతిని చూడగానే పోల్చుకునేలా వేసిన ఆమె స్కిల్‌కి అబ్బురపడ్డాడు. మెయిల్ ద్వారా అభినందనలు పంపాడు. శాన్‌ఫ్రాన్సిస్కో ఎయిర్‌పోర్ట్‌కి స్టెఫీ వచ్చింది. ఆమెకి చెప్ప వలిసినదంతా చెప్పాడు.

తిరిగి వచ్చి సెటిల్ అవగానే ఫాదర్ ఫ్రాన్సిస్‌ని కలిసి మొత్తం జరిగినదంతా చెప్పాడు. ఆయన చాల సంతోషించాడు. మళ్ళీ ఉద్యోగంలో చేరి, కొత్త ప్రాజక్ట్‌లో చేరడంతో చాలా బిజీ అయి పోయాడు ఆల్బర్ట్.

విమలతో రోజూ ఫోన్ మాట్లాడుతూనే ఉన్నాడు ఆ తరవాత కొద్ది నెలలు చాలా త్వరగా గడిచిపోయాయి. ఈ మధ్యలో విమల 'జి ఆర్ యి' రాయడం, మంచి స్కోర్ రావడం, ఆల్బర్ట్ సలహా మేరకు అప్లికేషన్లు పెట్టడం జరిగి, కాలిఫోర్నియా స్టేట్ యూనివర్సిటీలో సీట్ రావడం జరిగిపోయాయి. తరవాత రెండు నెలలకి విమలకి వీసా కూడా వచ్చింది. ఒక రోజు ఆఫీసు నుంచి ఇంటికి రాగానే గుమ్మం బయటే ఉన్న పోస్ట్ తీసుకుని లోపలికి వచ్చాడు. రొటీన్‌గా వచ్చే బ్యాంకు స్టేట్మెంట్స్, బిల్లులు పక్కకి పడేసి, ఇండియా నుంచి వచ్చిన గ్రీన్ కలర్ ఏన్వెలప్ చూడగానే ఎందుకో అతనికి క్విక్ హార్ట్ బీట్ కలిగింది. కవరు తెరిచి చూస్తే అందులో ఒక పెన్సిల్ డ్రాయింగ్ ఉంది. విష్ణు మూర్తి శేషతల్పంపై పడుకున్నాడు. విష్ణుమూర్తి ముఖం స్పష్టంగా ఆల్బర్ట్ ముఖంలా ఉంది. తాను గతంలో చూసిన చిత్రంలో లక్ష్మిదేవి విష్ణుమూర్తి పాదాల దగ్గర కూర్చోవడం చూశాడు. కానీ విమల పంపిన చిత్రంలో లక్ష్మిదేవి బస్ట్ సైజులో విష్ణుమూర్తి హృదయం దగ్గర ఉంది. అందులో ముఖం స్పష్టంగా విమల దని తెలుస్తోంది కొంచం పరిశీలనగా చూడగా విష్ణుమూర్తి మీద 'చిత్' అన్న అక్షరాలూ, లక్ష్మీదేవి మీద 'సత్' అన్న అక్షరాలూ చిన్నగ రాసివున్నాయి. చిత్రం కిందభాగంలో "సత్‌ని చిత్‌ని ఎవరైనా వేరు చేయ గలరా?" అని రాసి ఉంది.

అది చూడగానే ఆల్బర్ట్ చాలా ఆనందపడ్డాడు. ఇలాంటి సందేశం గురించే ప్రేమ్‌స్వరూప్ చెప్పడం గుర్తు వచ్చింది. వెంటనే అతను ఇండియా రావడం, ప్రేమ్‌స్వరూప్, కళ్యాణ్‌దేవ్‌ల సమక్షంలో వివాహం అవడం, ఆ తరవాత ఇద్దరూ కాళేశ్వరంలో స్వామి ఆశీర్వాదం తీసుకోవడం. విమలతో సహా ఆల్బర్ట్ అమెరికా తిరిగి రావడం అన్నీ జరిగిపోయాయి. (సమాప్తం)

- పోడూరి వెంకటరమణ శర్మ

దర్శనమ్

ఆధ్యాత్మిక వార్తామాసపత్రిక

దర్శనమ్ శ్రేయోభిలాషులకు నమస్కారం... సవినయ విన్నపం

సనాతన ధర్మ పరిరక్షణే లక్ష్యంగా 21 సంవత్సరాలుగా 'దర్శనమ్' ఆధ్యాత్మిక వార్తామాసపత్రిక ధర్మనిష్ఠతో కృషిచేస్తోంది.. చతురామ్నాయ పీఠాల జగద్గురువులు సహా ధర్మాచార్యులకు, పీఠాధీశ్వరులకు గురువందనమ్, ధార్మికవేత్తలు, మహాత్ములకు గురుసత్కారం కార్యక్రమాలను సభక్తికంగా నిర్వహిస్తోంది. వేద, శ్రౌత, శాస్త్ర, ఆర్ష ధర్మాన్ని పునరుజ్జీవింపజేసే ఎన్నో ధార్మిక కార్యక్రమాలను చిత్తశుద్ధితో నిర్వహిస్తోంది. సంస్కృత, తెలుగు భాషా వికాస కార్యక్రమాలను, అవధానాలను విరివిగా నిర్వహిస్తోంది. జీర్ణదేవాలయాల పునరుద్ధరణ, గోసంరక్షణ, లోక కళ్యాణం కోసం ఎన్నో యాగాలు, ధార్మిక కార్యక్రమాలను తరచూ నిర్వహిస్తోంది. దర్శనమ్ పత్రిక ప్రతి నెల 25వ తేదీన మార్కెట్లోకి, 1వ తేదీన పాఠకుల ముంగిట్లోకి అందేలా క్రమశిక్షణ, సమయపాలన, నిబద్ధతతో కృషిచేస్తోంది. ఒక సామాన్యుడి ధార్మికోద్యమ అక్షరాయుధం 'దర్శనమ్' ఆర్షధర్మ పరిరక్షణ, సంస్కార సమాజం కోసం అహరహం ధర్మనిష్ఠతో పనిచేస్తోంది. ఈ ధార్మికోద్యమానికి మీరు అనేక సందర్భాల్లో అందించిన చేయూత.. వదాన్యత అమోఘం.. మీ సహకారం నాలో ఆత్మస్థైర్యాన్ని మరింత పెంచుతోంది. ప్రస్తుతం ఎన్నో క్లిష్టపరిస్థితులను, అవరోధాలను అధిగమించి ముందుకు సాగుతూ 22వ వసంతంలోకి పత్రిక అడుగిడింది. ఈ ధార్మికోద్యమ పత్రిక ఎల్లకాలం ముందుకు సాగాలని, తెలుగునాట పాఠకదేవుళ్లకు ఆత్మీయ నేస్తంగా ధర్మప్రబోధం అందించాలని నా ఆకాంక్ష... ఇందుకోసం పత్రిక మూలనిధి(ధర్మనిధి)ని ఏర్పాటు చేయాలని నిశ్చయించాను. మీరు మీకు తోచినంత ఈ మూలనిధికి భాగస్వామ్యం అందించి సాయపడాలని, ఈ ధార్మికోద్యమంలో భాగస్వాములు కావాలని మనఃస్ఫూర్తిగా ప్రార్థిస్తున్నాను.

- మరుమాముల వెంకటరమణ శర్మ

'దర్శనమ్' చందా వివరములు

మూడు సంవత్సరాలకు	రూ.	2000
ఆరు సంవత్సరాలకు	రూ.	4000
జీవిత చందా (12 సం॥లు)	రూ.	8000
రాజపోషకులు	రూ.	15000
మహారాజ పోషకులు	రూ.	25000
విశిష్ట మహారాజ పోషకులు	రూ.	100000

విదేశీయులకు...

మూడు సంవత్సరాలకు	రూ.	12000
ఆరు సంవత్సరాలకు	రూ.	24000
జీవిత చందా (12 సం॥లు)	రూ.	48000
విశిష్ట చందాదారులు	రూ.	60000
రాజపోషకులు	రూ.	80000
మహారాజ పోషకులు	రూ.	100000

దర్శనమ్ ఆధ్యాత్మిక వార్తా మాసపత్రిక
ఇ.నెం. 29-105/4/1, శ్రీరామ సిద్ధాంతి భవనం,
న్యూ విద్యానగర్ కాలనీ, నేరేడ్‌మెట్, సికింద్రాబాద్ - 500 056.
సెల్ : 94410 15469
darshanameditordesk@gmail.com

A/C NAME : DARSHANAM
BANK: CANARA BANK
ACCOUNT NO : 120001974779
IFSC CODE : CNRB0013063
MICR : 500015150
BRANCH CODE : 13063
SWIFT CODE: CNRBINBBBFD

ఆర్ష ధర్మంపై అన్యుల విషం

భరతజాతిని మేల్కొల్పే 'అరవిందుని' కలం

(గత సంచిక తరువాయి)

క్షత్రియులు ఉపనయన కర్మలు లేనందువల్ల బ్రాహ్మణుల నుండి విషయాన్ని తెలుసుకోకపోవటం వల్ల శూద్రులయ్యారు అని చెపుతుంది.

శనకైస్తు క్రియాలోపాత్ ఇమాః క్షత్రియజాతయః ।
వృషలత్వం గతా లోకే బ్రాహ్మణాదర్శనేన చ ॥

(మను 10-43)

ఆ తరువాతి శ్లోకంలో ఎవరెవరు అలాంటివారని కూడా చెప్పింది. వారు పౌండ్రకులు, ఓఢ్రులు (ఒరిస్సా), ద్రావిడులు, కాంభోజులు, యవనులు, శకులు, పహ్లవులు (పర్షియా), చీనులు (చైనీస్) మొదలగు అనేకులు ఉపనయనాది సంస్కారములు లేక శూద్రులయ్యారు. ఇలాగ మనుస్మృతి కాలం నాటికే అలా ఉన్నప్పుడు ఆ తరువాతి కాలాల్లో జరిగిన సామాజిక సంక్షోభం వల్ల ఎందరు శూద్ర వర్గంలో చేరారో ఊహించగలం.

చండాలుడు అనే శబ్దం గమనించదగ్గది. ఋషులు వర్ణ సంకరాన్ని పూర్తిగా వ్యతిరేకించారని గమనించాం. అందులోనూ బ్రాహ్మణ జాతి సంకరం కాకూడదని వారి పట్టుదల. అందువల్ల బ్రాహ్మణ స్త్రీకి ఎక్కువ దండం విధించారు. బ్రాహ్మణ స్త్రీకి శూద్రుని వల్ల జన్మించిన వాణ్ణి చండాలుడున్నారు (మనుస్మృతి 10-12). మిగతా స్మృతులు దీన్నే అనుసరించాయి. దీన్నిబట్టి వర్ణసంకరం కాకుడదనే పట్టుదల ఎంత తీవ్రంగా ఉండేదో గమనించవచ్చు. తల్లి బ్రాహ్మణ స్త్రీ అయినా ఆమె కన్నబిడ్డను అన్ని జాతులకన్నా అధముడిగా చెప్పారు.

మనువు కులాన్ని సృష్టించాడా?

ఇది ఒక ముఖ్యమైన ప్రశ్న. సంప్రదాయం ప్రకారం మనువు ప్రాచీనుడు, ఆ తరువాత వచ్చినవాడే శ్రీ కృష్ణుడు. కానీ కృష్ణుడు భగవద్గీతలో "చాతుర్వర్ణ్యం మయా సృష్టం", నాలుగువర్ణాల వ్యవస్థను నేను సృష్టించాను అన్నాడు. అతడు అవతార పురుషుడైనప్పటికి అసలు స్వరూపం పరమాత్మ అనే దృష్టితో అలా అన్నాడు. ఈ వ్యవస్థ సృష్టిలోని భాగమే అనీ సృష్టిలో వైచిత్రి (diversity) అంతా సత్త్వము, తమస్సు, రజస్సు అనే ఈ మూడు గుణాలు నాలుగు వర్ణాలుగా ఏర్పడ్డం వల్లనే అని అర్థం. వర్ణం అనే పదాన్ని (ఝర్‌వ) అని అనువాదం చేయడం పాశ్చాత్య కథనాల (narratives) ప్రభావమే. వర్ణం వేరు కులం వేరు. సృష్టిలో నాలుగు వర్ణాలే చెప్పబడ్డాయి కానీ నాలుగు వేల కులాల్ని వర్ణం కింద ఎలా జమ కట్టగలం?

కులాలు సమాజం యొక్క అవసరాన్ని బట్టి ఏర్పడ్డాయని పై పేరాల్లో గమనించాం. వర్ణ సంకరాన్ని నివారించాలనే పట్టుదల ప్రాచీన సమాజంలో ఉండేది. ఎక్కువ వర్ణం స్త్రీతో తక్కువ వర్ణం పురుషుడు సంగమించడాన్ని ప్రతిలోమ పద్ధతి అన్నారు. ఎగువవర్ణం పురుషుడు దిగువవర్ణం స్త్రీతో వివాహాన్ని అనులోమం అన్నారు. ఈ విధంగా అనులోమ, ప్రతిలోమ (విలోమ) సంగమాల వల్ల పుట్టిన వ్యక్తుల్ని సుమారు యాభై కులాలుగా మనుస్మృతిలో చెప్పబడ్డాయి.

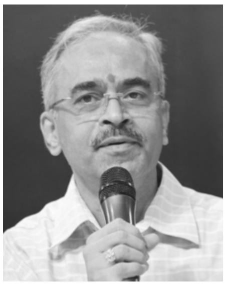

ఇప్పుడున్న నాలుగువేల కులాలు ఏ గ్రంథంలోనూ లేవు. మనువు చెప్పిన అనేక కులాల పేర్లు మనం వినలేదు. ఉదాహరణకు ఉగ్ర, అంబష్ఠ, సూత, మాగధ, మైత్రేయ, ఆభీర, పుల్కస, సైరంధ్ర, శ్వపాక మొదలైనవి. మను స్మృతిని, దాని వ్యాఖ్యానాల్ని చదివితే మనువు ఈ కులాల్ని కొత్తగా నిర్మించలేదని స్పష్టమౌతుంది. లక్షలాది ప్రజలు ఏ పనీ లేకుండా ఉన్నట్లు, మనువు అనే వ్యక్తి వారికి నీవు ఫలానా కులంలో ఉండు, నీవు మరో కులంలో ఉంటూ కులాన్ని వృత్తిని చెప్పినట్లు ఊహించడం అజ్ఞానం. మనువు సమయానికే సమాజంలో అనేక వృత్తుల వాళ్లు ఉన్నారు. అడవిజంతుల్ని వేటాడే నిషాదులు ఉండేవారు, వెదురు బుట్టల్ని చేసి జీవించేవారు, శ్మశాన కాపరులు, రథాలు చేసేవారు (వడ్రంగులు) లాంటి వృత్తుల్ని/ కులాల్ని మనువు చెప్పాడు. అకస్మాత్తుగా ఒకానొక సమయంలో ఆయన నిర్మించిన వ్యవస్థ కాదిది. వర్ణసంకరం వల్ల పుట్టిన వారిని ఆయా వృత్తుల కులాల్లో మనువు ఉంచాడని మాత్రం చెప్పగలం.

మనువు ప్రకారం బ్రాహ్మణుడు ఎలా ఉండాలి అన్నదే ముఖ్య విషయం కానీ కుల విభజన ముఖ్యం కాదు. సమాజంలోని ప్రతి వ్యక్తీ బ్రాహ్మణత్వాన్ని పొందాలని మన ఋషుల ఆశయం.

శూద్రో బ్రాహ్మణతామేతి బ్రాహ్మణశ్చైతి శూద్రతామ్ ॥ 10-65

శూద్రడు బ్రాహ్మణత్వాన్ని పొందగలడు, బ్రాహ్మణుడు కూడా ఆచారలోపం వల్ల శూద్రుడౌతాడు అని అర్థం.

మనువులోని ఉదారభావాలు ఇంకా కొన్ని ఇలా ఉన్నాయి. ఏ కులం వాడి నుంచి నైనా ధర్మాన్ని నేర్చుకోవాలి. (మహాభారతంలో కౌశికుడనే బ్రాహ్మణుడు ధర్మవ్యాధుడనే కటికవాడి నుండి ధర్మాన్ని తెలుసుకుంటాడు). స్త్రీ రత్నాన్ని ఏ కులం నుండి అయినా గ్రహించవచ్చు (2-269). మరొకచోట "వేదాభ్యాసం లేని బ్రాహ్మణుడు చెక్క ఏనుగు, గడ్డితో నింపబడిన జింక లాగ పేరుకు మాత్రం బ్రాహ్మణుడు" (2-157). కాబట్టి వేదాభ్యాసం చేసి ఆచారవంతుడైన వాడే బ్రాహ్మణుడు అని మనువు ఉద్దేశం.

మనుస్మృతిలోని 7, 8 అధ్యాయాల్లో ఆనాటి సమాజం అప్పటికే ఎంత అభివృద్ధి చెందిందో తెలుస్తుంది. రాజరికవ్యవస్థ ఎలా ఉండాలి, మంత్రులు ఎలా ఉండాలి, ఎలాంటి వారిని నియమించాలి, న్యాయనిర్ణేతలు ఎలా ఉండాలి, న్యాయ నిర్ణయం ఎలా చేయాలి, సాక్షులు ఎలాగ ఉండాలి మొదలైన వాటి గురించి విస్తారమైన చర్చ ఉంది. అలాగే సమాజంలో ఎలాంటి తగాదాలు ఏర్పడతాయి- భూ తగాదాలు, ఆస్తి పంపకాలు, దొంగతనాలు, మోసాలు, హత్య లాంటివన్ని చెప్పబడ్డాయి. మనకు నేటి Penal Code లోని శీర్షికలు ఎన్ని ఉన్నాయో మనుస్మృతిలో కూడా అన్ని శీర్షికలు ఉన్నాయి. కాబట్టి మనువు కాలానికే అనేక సమూహాలు ప్రత్యేక వృత్తిని కలిగి ఉండి కులాలుగా ఏర్పడ్డాయని, వర్ణ సంకరం వల్ల పుట్టినవారిని మనువు కొన్ని అప్పటికే ఉన్న కొన్ని కులాల్లో చేర్చాడని స్పష్టం అవుతుంది.

మోక్షానికి అధికారి ఎవరు

బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్య అనే మూడు వర్ణాలకు వేదాన్ని చదివే అధికారం ఉందని మనుస్మృతి చెపుతుంది. వేదంలో చెప్పిన విషయాల్నే మామూలు భాషలో ఇతిహాసాలు, పురాణాల ద్వారా అన్ని వర్ణాలకు చెప్పాలని ప్రాచీనుల ప్రణాళిక. "ఇతిహాస పురాణాభ్యాం వేదం సముపబృంహయేత్" - ఇతిహాసాలు, పురాణాల ద్వారా వేదంలో చెప్పిన విషయాల్ని వ్యాపింపచేయాలి అని అర్థం. వేదంలో అనేక ఉచ్చారణ నియమాలు ఉంటాయి, ఒక పద్ధతి ప్రకారం చదివినప్పుడే ఆ మంత్రాలు ఫలిస్తాయని విశ్వాసం ఉండేది. అందువల్ల పై మూడు వర్ణాలు వారు మాత్రమే నేర్చుకునే అధికారం ఉండేది. మోక్షం అనేది అలా కాదు. మోక్షం జ్ఞానానికి సంబంధించిన విషయం. విశ్వవ్యాప్తమైన చైతన్యమే అన్ని ప్రాణుల్లో ఉందని తెలుసుకొని విశ్వాన్ని పరమాత్మగా చూడడం, తనను పరమాత్మ కన్నా వేరుగా భావించకపోవటమే మోక్షం. ఇది బుద్ధికి, అవగాహనకు సంబంధించిన విషయం. అందుకనే వేదాన్ని చదివే అర్హత లేకపోయినా శూద్రునికి మోక్షాన్ని పొందే అధికారం ఉంది. మన ఇతిహాసాల్లోనూ పురాణాల్లోనూ ఎన్నో ఉదాహరణలు ఉన్నాయి. మనుష్య మాత్రులందరూ మోక్షానికి అర్హులే అని మన ఉపనిషత్తుల సిద్ధాంతం. విదురుడు, ఉద్ధవుడు, అక్రూరుడు, శబరి మొదలైన అనేకులు ఇందుకు ఉదాహరణలు.

సంస్కృతం అందరికీ అందుబాటులో ఉండేదని స్పష్టంగా చూడగలం. వాల్మీకి రామాయణం మొదటి సర్గలోని చివరి శ్లోకంలో వాల్మీకి ఈ విషయాన్ని స్వయంగా చెప్పాడు. "జనస్య శూద్రోపి మహత్త్వమీయాత్" (రామాయణం 1-1-100), అంటే రామాయణాన్ని చదివిన మిగతా వర్ణాలు లాభం పొందినట్లే శూద్రుడు కూడా మహత్త్వం, అంటే గొప్పతనాన్ని పొందుతాడు అని అర్థం. రామాయణం శూద్రులకు అందుబాటులో ఉండేదని తెలుస్తోంది. చరిత్రలో అనేక చోట్ల కూడా ఈ విషయాన్ని చూడగలం. భోజరాజు పాలనలో సంస్క ృతం తెలియనివాడు, కవిత్వం చెప్పలేనివాడు రాజ్యంలో ఉండడానికి వీల్లేదని భోజరాజు చాటింపు వేశాడని భోజచరిత్రలో ఉంది. ద్విజుడు కానట్టి సంస్కృత పండితులు అనేకులు రెడ్డిరాజులు, వెలమ రాజులు, కమ్మరాజులు ఇటీవలి కాలంవరకూ తెలుగు రాష్ట్రాల్లో ఉండేవారు. దేశంలో ఇతర ప్రాంతాల్లో కూడా ఇదే విధానం ఉండేదని ఊహించగలం.

(సశేషం)

పరబ్రహ్మతత్వం

(గత సంచిక తరువాయి)

ప్రకాశించి మూడు కార్యములను చక్కబెడుతూ వుంటుంది. అలా మూడు మూర్తులుగా ఉండి, మూడు కాలములుగా ఉండి, మూడు లోకములుగా ఉండి, మూడుకాక ఒకటైనదేదో అది ''పరబ్రహ్మము'. అందుకే శ్రీశైల మల్లికార్జునుడికి సుప్రభాతం చేస్తే ఒక మాటంటారు.

"ఏకస్త్వమేవ బహుధా భవ ! భాసి లోకే
నిశ్శంకధీర్వృషభకేతన ! మల్లినాథ !।
శ్రీ భ్రామరీప్రియ ! సుఖాశ్రయ ! మల్లినాథ !
శ్రీ మల్లికార్జునవిభో ! తవ సుప్రభాతమ్" ॥

అంటారు. ''ఏకస్త్వమేవ బహుధా భవ ! భాసి లోకే" అసలు నువ్వు ఒక్కడివే ఉన్నది. ఆ ఒక్కడివైన నువ్వు అనేకముగా భాసిస్తున్నావు.

"ఏకస్త్వమేవ బహుధా భవ ! భాసి లోకే
నిశ్శంకధీర్వృషభకేతన ! మల్లినాథ !
శ్రీ భ్రామరీప్రియ ! సుఖాశ్రయ ! లోకనాథ" !

తూములూరి
మోహన్ కుమార్

అన్న మాటకు అర్థం...ఏదో ఇన్ని మారేడు దళాలతో పూజచేయటం, ఇన్ని తులసీదళాలతో పూజ చెయ్యటం అని కాదు దాని అర్థం. భగవంతుడు ఎలా చెప్పాడో అలా బ్రతకడం నిజమైన భక్తి.

నేను దొంగతనాలు చేసి మా నాన్న గారికి పట్టుకెళ్ళి పెద్ద పట్టుపంచె పెట్టాననుకోండి ఆయన సంతోషిస్తారా! మా నాన్నగారు ఎలా బ్రతకమన్నారో అలా నేను తృప్తితో ఏదో ఒక ధార్మికమైన వ్యాపకంచేసి పొట్టపోసుకొంటున్నాననుకోండి! మా నాన్నగారు సంతోషిస్తారు. మా నాన్నగారు చెప్పిన మాట వినడం ఆయన పట్ల భక్తి. పరమేశ్వరుడు బ్రతకమన్నట్టు బ్రతకడం ఆయనపట్ల భక్తి. అందుకే పూజయొక్క విస్తరింపబడినటువంటి స్వరూపమేమి అంటే ఈశ్వరుడు చెప్పినట్లుగా బ్రతుకుట. అలా భక్తితో కర్మాచరణం చెయ్యగా చెయ్యగా చెయ్యగా, ధర్మాన్ని పట్టుకోగా పట్టుకోగా పట్టుకోగా, ఆ ధర్మము దేశము, కాలము, వర్ణము, ఆశ్రమము అని నాలిగింటిని బట్టి ఉంటుంది.

కంచిస్వామి దివ్య చరిత్ర 'గిని - అద్వైత గని'

ఈ 'భ్రామరీదేవికి' పతి అయినటువంటివాడా!... లోకముల కన్నిటికి కూడా సుఖములనిచ్చేటటువంటి వాడా!...శంకరా!..." శంకరోతి ఇతి శంకరః'' శంభో అంటే శం భావయతి, సమస్త లోకములకు కూడా సుఖములనిచ్చేటటువంటి వారెవరున్నారో, అటువంటి ఓ శంభూస్వరూపా నీకు సుప్రభాతమగు గాకా! అం టుంటారు. అలా "మూడు మూర్తులకును, మూడు లోకము లకును, మూడు కాలములుకును మూలమగుచు బేధమగుచు తుదికభేదమైయొప్పారు బ్రహ్మమునకదివే ఫాలనయనా" అని పేరాయనకి. మూడుగా కనపడతాడు. బ్రహ్మగా, విష్ణువుగా, హరుడిగా ఆయనే కనపడతాడు. భూత భవిష్యత్ వర్తమాన కాలములుగా ఆయనే కనపడతాడు.

పైన ఉండే లోకాలు, మధ్యలో ఉండే లోకాలు, కింద ఉండే లోకాలు అని మూడు లోకాలుగా కనపడతాడు. మూడుగా కనపడి నిజానికి మాయ తొలగిపోయిన తరువాత మూడుగా కాక ఒక్కటిగా ఉండేటటువంటివాడెవడో వాడే శివుడు. అటువంటి శివుడు 'బ్రహ్మము'. బ్రహ్మము అంటే ఈ మూడు మూర్తులయొక్క సమాగమ స్వరూపము. ఆ బ్రహ్మ మును తెలుసుకొనడానికి యదార్థమునకు బుద్ధి సరిపోదు. కానీ ఎవరు వేదంలో చెప్పినటువంటి రీతిలో జీవితాన్ని గడుపుతారో, అలా కర్మాచరణం చేస్తారో, పరమభక్తితత్పరులై, 'భక్తితత్పరులై'

ధర్మము ఎప్పుడు ఒక్కలా ఉండదు. నిరంతరమూ మారిపోతుంది ధర్మము. ఒక్క క్షణం కూడా ధర్మం ఇలాగే ఉంటుంది అని చెప్పడం చాలా కష్టం. నిరంతరమూ మార్పు చెందిపోతూ ఉంటుంది. ఎందుకని అంటే, ఇప్పుడు నేను ఇక్కడికొచ్చి కుర్చున్నాననుకోండి, మీకు నేను శాస్త్రం ఏమి చెప్పిందో అది మాట్లాడ్డం నాకు ధర్మం. మా గురువుగారు మాట్లాడుతున్నారనుకోండి, చెవులు దొప్పలు చేసుకొని జుర్రుకోవడం నా ధర్మం. నా భార్యముందు నిలబడితే నాది భర్తృ ధర్మం. నా పిల్లల ముందు నిలబడితే నాది పితృధర్మం. నేను నా కార్యాలయానికి వెడితే నాది ఉద్యోగి ధర్మం. నేను దేశంలో తిరుగుతున్నప్పుడు నాది పౌరధర్మం. అది నిరంతరం మారిపోతూ వుంటుంది. 'దేశము' అంటే నేనున్న పరిస్థితిని బట్టి మారిపోతూవుంటుంది. 'కాలము' అంటే ఒక కాలమునందు ఉన్నది వేరొక కాలమునందు ధర్మము కాదు.

అంటే ప్రదోషవేళలో నిద్రపోకూడదు. చీకటిపడిపోయిన తరువాత తెలివిగా ఉండకూడదు. నిద్రపోవాలి. ఏకాదశినాడు ఉపవాసం ధర్మం. ద్వాదశినాడు సాధ్యమైనంత తొందరగా సూర్యోదయం అవ్వగానే ఉపవాసాన్ని విరమణ చేసెయ్యడం ధర్మం. అందుకే కాలాన్ని బట్టి ధర్మం మారిపోతూ వుంటుంది. మూడవది, వర్ణాన్నిబట్టి ధర్మం మారిపోతూవుంటుంది.

యజ్ఞోపవీతం ఉందనుకోండి! సంధ్యావందనం చెయ్యడం ధర్మం. యజ్ఞోపవీతం లేదనుకోండి సూర్యనారాయణమూర్తి వంక తిరిగి స్కాందపురాణాంతర్గతమైన స్తోత్రం చెప్పి నమస్కారం చెయ్యడం ధర్మం. మళ్ళీ అవి సామాన్య ధర్మములు, విశేష ధర్మములు అని మారిపోతాయి. ఆ ధర్మాలని పట్టుకోవాలి. నాల్గవది ఆశ్రమము. బ్రహ్మచారికున్నటువంటి ధర్మము వేరు. గృహస్థుకున్నటువంటి ధర్మం వేరు. బ్రహ్మచారి ఎవ్వరితోటి స్త్రీతో కలిసి జీవనం చెయ్యడు. గృహస్థు తన ధర్మపత్నితో కలిసి జీవనం చేస్తాడు.

బ్రహ్మచారి దానం పుచ్చుకొని దాచకూడదు. గృహస్థు దానం పుచ్చుకొని దాస్తాడు. ఒకరిధర్మం ఇంకొకలా ఉండదు. ఒక ఆశ్రమం వాళ్ళ ధర్మం ఒకలా ఉంటే, ఇంకొక ఆశ్రమం ధర్మం ఇంకొకలా ఉంటుంది. బ్రహ్మచారిది ఒక ధర్మం. గృహస్థుది ఒక ధర్మం. వానప్రస్థుది ఒక ధర్మం. సన్యాసిది ఒక ధర్మం. ఏ ఆశ్రమం వాళ్ళు ఆ ధర్మమే పట్టుకోవాలి. అలా ధర్మాచరణం చెయ్యడం భక్తి. అలా నిరంతర ధర్మాచరణం చేసిన కారణం చేత ఈశ్వరుని యొక్క ప్రీతి కలుగుతుంది. చిత్తశుద్ధి కలిగి, చిత్తశుద్ధి పాత్రత అయి జ్ఞానాన్ని కటాక్షిస్తాడు. ఆ జ్ఞానము కలిగిందనుకోండి, ఆ జ్ఞానము కలగగానే బ్రహ్మము అవగతమవుతుంది. ఆ బ్రహ్మము ఎరుకలోకి వచ్చిందనుకోండి, అనుభవంలోకి వచ్చిందనుకోండి, అనుభూతిగా తెలిసిందనుకోండి వాడే ఇక్కడున్నాడు. ఇది సత్య వస్తువు. ఇది అసత్యం అని తెలిసిందనుకోండి! అలా తెలియగానే అటువంటివాడు బ్రహ్మమైనాడు అంటారు. బ్రహ్మము తెలుసుకున్నవాడు బ్రహ్మమే అగుచున్నాడు అని చెప్తోంది శృతి. "బ్రహ్మవిత్ బ్రహ్మైవ భవతి". కాబట్టి ఎవరి ప్రజ్ఞ బ్రహ్మ పదాన్ని తెలుసుకున్నదో! "ప్రజ్ఞా, బ్రహ్మపదజ్ఞా"....అది చన్ద్రశేఖరేంద్ర సరస్వతిస్వామివారి యొక్క గొప్పతనం. ఆయన జీవితంలో అంత వైదిక మార్గములో నడిచి నడిచి నడిచి నడిచి చిట్టచివరికి ఆయనేమయ్యారంటే 'బ్రహ్మమే' అయ్యారు. (సశేషం)

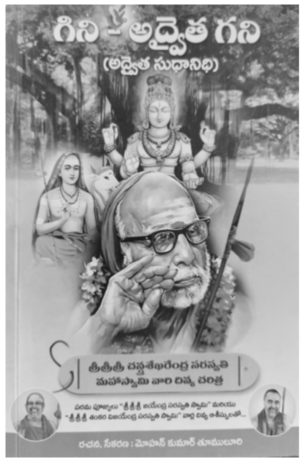

('గిని..అద్వైతగని' పుస్తకం నుంచి)

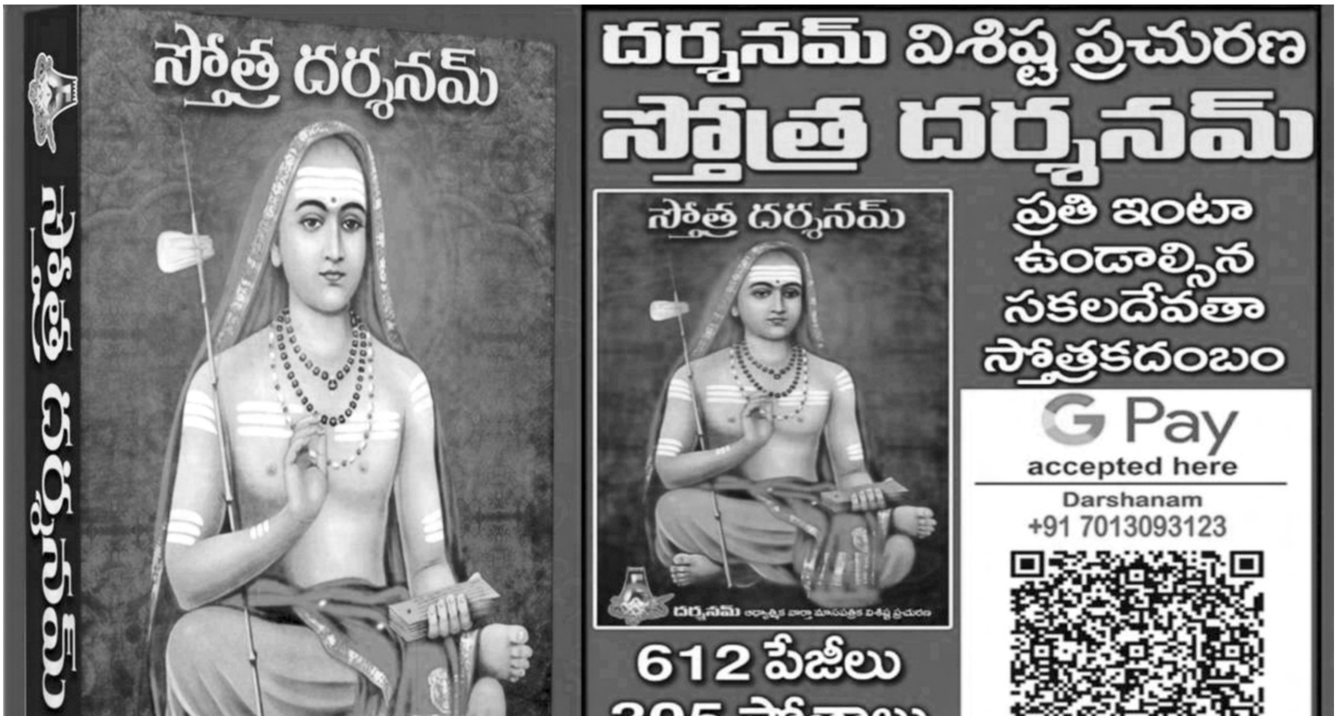

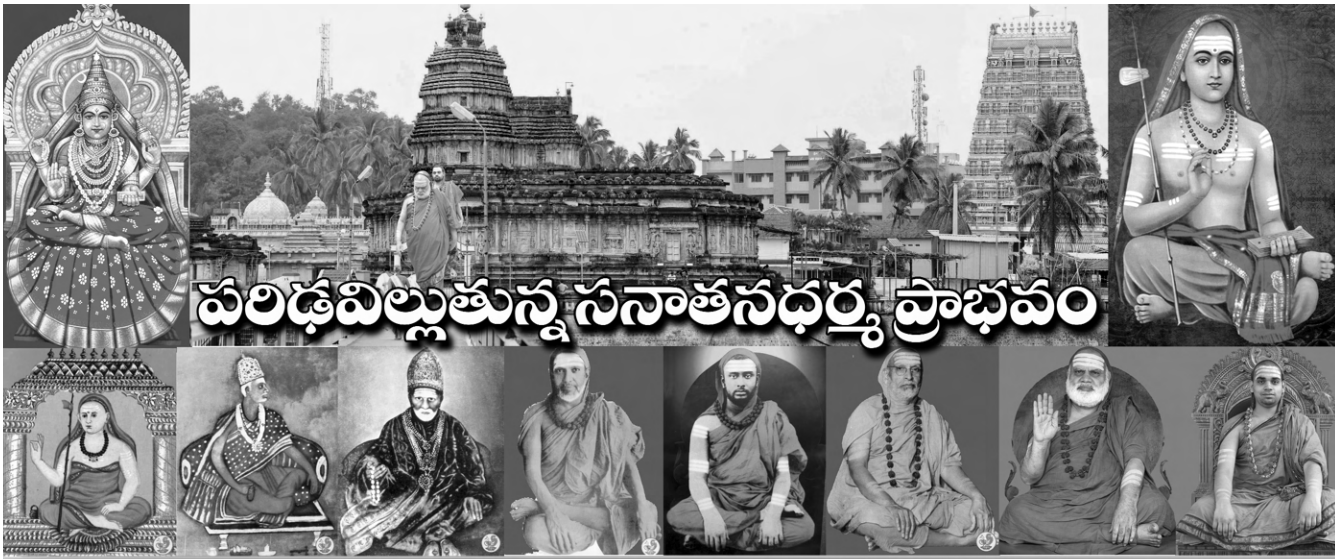

దక్షిణామ్నాయ శృంగేరీ శ్రీశారదాపీఠ వైభవం

అద్వైత జగద్గురు పీఠం
శ్రీ శృంగేరీ మహా సంస్థానం

కర్మభూమి భారతావనిలో ఎందరో మహత్తర మహర్షి పుంగవులు తపస్సు చేసిన మహాక్షేత్రం ఋష్యశృంగ గిరి... అదే నేటి శృంగగిరి...శృంగేరి. బ్రహ్మవిద్యా స్వరూపిణి శారదాదేవి కొలువైయున్న దివ్యధామం. విశ్వానికి అద్వైత దర్శనాన్ని అందించిన ఆదిశంకరులు ప్రతిష్ఠించిన సమ్రాట్ పీఠం దక్షిణామ్నాయ శృంగేరీ జగద్గురు శారదాపీఠం. ఆదిశంకరుల ప్రియశిష్యులైన సురేశ్వరాచార్యుల నుండి నేటి భారతీతీర్థ మహాస్వాముల వరకు అవిచ్ఛిన్న గురుపరంపర గలిగిన సనాతన పీఠం. విజయదశమి పర్వదినాన్ని పురస్కరించుకుని దర్శనమ్ అందిస్తున్న విశేష కథనం.

◆◆◆

కర్ణాటక ప్రాంతంలోని చిక్కమగళూరు జిల్లాలోని ఒక తాలూకా కేంద్రం శృంగేరీ. పడమటి కనుమలలో సహ్యాద్రి పర్వత సానువులపై ప్రకృతి తన సౌందర్యాన్నంతా కలపోసు కుని ఉన్నదా అన్నట్లు కనబడే ప్రదేశమిది. అనేక దేవాలయా లతో విలసిల్లుతూ యాత్రికులకు ఆధ్యాత్మికానుభూతితోపాటు మాన సికాహ్లాదాన్ని అందిస్తున్న కేంద్రం. కొండసానువులపై పోకచెట్లు, కొబ్బరిచెట్లు తమ తలలను ఊపుతూ మనల్ని సాదరంగా ఆహ్వా నిస్తూ ఉంటాయి. పచ్చటిపైరు భూదేవి కట్టుకున్న చీరలా, చల్లటి పైరుగాలి ఆమె ఉచ్ఛ్వాస నిశ్వాసాలుగా, ప్రక్కనే పారు తున్న సెలయేళ్ల గలగలలు ఆమె చిరునవ్వులా మనకనిపి స్తుంటాయి. శృంగేరీ తుంగానది ఎడమ గట్టుపై ఉన్నది. తుంగా నదీ జలాల ప్రాశస్త్యాన్ని సూచించేదే 'గంగా స్నానం-తుంగా పానం' అన్న సామెత. తుంగాజలాలు త్రాగటానికే కాదు స్నానానికీ మంచివే. నదికి ఎడమ వైపు దేవాలయాలు, కుడివైపు నరసింహ తపోవనం ఉంటే, గులకరాళ్లపై గలగలా మెలికలు తిరుగుతూ ప్రవహించే తుంగానదిలో స్నానం చేస్తుంటే మనల్ని మనం మరచిపోతాం. ఆ క్షణం అనిర్వచనీయమైన ఆనందాను భూతిలో మునిగి పోతాం. ఇది ఏదో ఊహాజనితమైన విషయం కాదు. కవులు తరచుగా ఉపయోగించే అతిశయోక్తి అలం కారమూ కాదు. ఆనందాన్ని - అనుభవించేటప్పుడు అది ఎటు వంటి ఆనందమైనా మనల్ని మనం మరచిపోకతప్పదు. తాదా త్మ్యతాభావం అన్నా అదే. అక్కడ స్నానం చేసిన ప్రతి ఒక్కరికీ అనుభవ సిద్ధమైన విషయం.

నదికి దూరంగా పర్వతశ్రేణువులపై మేఘాలు ఇంద్రుని వజ్రాయుధానికి భయపడి తలదాచు కుంటున్నట్లు కనిపిస్తాయి. మేఘదూతంలో కాళిదాసు రచించిన మొదటిశ్లోకం మనకు అప్పుడు గుర్తుకు రాకమానదు.

శ్లో॥ ఆషాఢస్య ప్రథమదివసే మేఘమాశ్లిష్ట సానుం
వప్రక్రీడా పరిణత గజప్రేక్షణీయం దదర్శ

ఆషాఢమాసం మొదటి రోజున కోట గోడలను ఢీ కొంటున్న గజరాజువలె మేఘాలు శిఖరాగ్రాలను ఢీకొంటున్నాయట. ఆ విధంగా పర్వతశ్రేణి, లోయలూ, పంటపొలాలూ, నదీ కలిసి శృంగేరికి చక్కటి సౌందర్యాన్ని అందిస్తున్నాయి. శృంగేరి పూర్తిపేరు ఋష్యశృంగగిరి. అంటే ఋష్యశృంగమహర్షి పేరు తో పిలువబడుతోంది. ఆయన కథ మనకు రామాయణంలో

వస్తుంది. విభాండక మహర్షి పుత్రుడాయన. క్షామపీడితమైన రోమపాదుని రాజ్యభూములలో ఆయన అడుగుపెట్టగానే సుభిక్షమైన వాతావరణం ఏర్పడింది. వర్షాలు పడ్డాయి. కరువు పీడ తొలగింది. ప్రజలకు సుఖశాంతులు లభించాయి.

శ్రీశంకర భగవత్పాదులు సనాతన ధర్మ పునఃప్రతిష్ఠకై, పరిరక్షణకై దేశమంతటా పర్యటిస్తూ శృంగేరికి వచ్చారు. శృంగేరి ప్రాకృతిక సౌందర్యానికి ముగ్ధులై, అది తపస్సు చేసుకోవటానికి తగు ప్రదేశమని భావించి తుంగానదీతీరాన అనుష్ఠానానికి కూర్చోగానే ఆయనకొక వింత దృశ్యం కనపడింది. ప్రసవ వేదనను అనుభవిస్తున్న ఒక కప్పకు ఎండ బాధను తప్పించడానికి ఒక సర్పం తన పడగను విప్పి గొడుగు పట్టటం చూశారాయన. శాంతియుత సహజీవనానికి చక్కటి ఉదాహరణ అది. వెంటనే ఒక మఠాన్ని అక్కడ స్థాపించి శారదాపీఠాన్ని ప్రతిష్ఠించారు. మెలికలు తిరుగుతూ ప్రవహి స్తున్న తుంగానదీ, అంబరాన్ని చుంబించే పర్వతాలు కూడా ఆయన్ని ఆకర్షించాయి. శ్రీశంకరులు ఆ తర్వాత దేశంలో మరో మూడు మఠాలను స్థాపించారు. ఈ నాల్గింటినీ చతురామ్నాయ పీఠాలనీ, శృంగేరి పీఠాన్ని దక్షిణామ్నాయ పీఠమనీ అంటారు. శ్రీ శంకర భగవ త్పాదులు ఈ నాలుగు పీఠాలనే స్థాపించారు. ఈ నాలుగింటిలో మొదటిదీ, ప్రధానమైనదీ అయిన శృంగేరీ దక్షిణామ్నాయ పీఠానికి తమ ప్రధాన శిష్యుడైన సురేశ్వరా చార్యులను అధిపతిగా చేశారు.

శృంగేరిలో ఆ చుట్టుప్రక్కల అనేక దేవాలయాలు ఉన్నాయి. పదునాల్గవ శతాబ్దానికి పూర్వం శృంగేరి జగద్గురువులు శృంగేరిలో ఉన్న ఆశ్రమాలలో నివసించేవారు. కాని విజయ నగర సామ్రాజ్యాన్ని పరిపాలించిన రెండవ హరిహరరాయల కాలంలో శృంగేరి అగ్రహారం, విద్యారణ్యపురం ఒక రూపాన్ని సంతరించుకున్నాయి. ఇప్పుడు ఆ గ్రామంలో దాదాపుగా నూటయిరవై దేవాలయాలు ఉన్నాయి. అందులో కొన్ని పెద్దవి కొన్ని చిన్నవి. శృంగేరీలోని ప్రధాన దేవాలయం జగన్మాత శారదాదేవి ఆలయం. శ్రీశంకర భగవత్పాదులే స్వయంగా ఒక రాతిపై శ్రీచక్రాన్ని చెక్కి దానిపై గంధపు చెక్కతో తయారుచేసిన శ్రీశారదాదేవి విగ్రహాన్ని ప్రతిష్ఠించారు. ఆ తరువాత శ్రీవిద్యా రణ్యులు దేవాలయాన్ని పునరుద్ధరించి స్వర్ణవిగ్రహాన్ని ప్రతిష్ఠిం చారు. గ్రానైట్‌తో నిర్మించిన ప్రస్తుత ఆలయ నిర్మాణం శ్రీసచ్చిదానంద శివాభినవ నృసింహభారతీ మహాస్వాముల వారి కాలంలో ప్రారంభమైంది. శ్రీచంద్రశేఖర భారతీ మహాస్వాముల వారు ఆ నిర్మాణకార్యం పూర్తిచేసి కుంభాభిషేక మహోత్సవం చాలా వైభవంగా నిర్వహించారు. ద్రావిడ సంప్రదాయ వాస్తు శిల్పం ఈ దేవాలయంలో మనకు కనపడుతుంది. దేవాలయ

మంతా నల్లటి రాతితో నిర్మించబడింది. ముఖ్య మంటపానికి నాలుగు స్తంభాలున్నాయి. వాటిమీద శ్రీదుర్గ, శ్రీరాజరాజేశ్వరి మొదలగు దేవీ విగ్రహాలున్నాయి. శ్రీ అభినవ విద్యాతీర్థ మహాస్వాముల వారి ఆశీస్సులతో ప్రధాన ద్వారంపై గోపురం నిర్మించబడింది. ఆలయానికి ముందు 35 అడుగుల ఎత్తుగల దీపస్తంభాన్ని ప్రతిష్ఠించారు.

శృంగేరిలో ప్రాదేశిక పవిత్రతోపాటు, జగద్గురువులు శ్రీశారదామాత కూడ ఉండడంతో అచ్చట ఆధ్యాత్మికానుభవా నికి అవకాశం లభిస్తుంది. అది ఉద్దీప్తమైన పవిత్రతా భావం. అసలు ఈ మూడు విషయాలు విడివిడిగా ఊహించలేని పవిత్రతా కేంద్రాలు. ఇక మూడు కలిస్తే ఏమని చెప్పగలం?

శృంగేరిలో మరో ముఖ్యమైనది విద్యాశంకర దేవాలయం. శృంగేరీ చాలాకాలం హొయసాల రాజుల పాలనలో ఉండేది. మాలిక్ కాఫిర్ దండయాత్రల ఫలితంగా హొయసాల రాజుల పాలన ముగిసింది. మాలిక్ కాఫిర్ దండయాత్రలలో హిందూ దేవాలయాలు ఎన్నో ధ్వంసమయ్యాయి. ఆ కాలంలో శ్రీవిద్యా తీర్థులు శృంగేరీ శారదాపీఠాధిపతులు. దేశంలో మారుతున్న రాజకీయ పరిస్థితులు కారణంగా సనాతన ధర్మం ఎదుర్కొంటున్న విషమస్థితిని గమనించి దానికి పరిష్కార మార్గం కోసం సనాతన ధర్మాను యాయులూ, ప్రచారకులూ ధర్మపరిరక్షకులూ ప్రయత్నించాలని తమ శిష్యులకు సూచించారు. (సశేషం)

ధర్మజిజ్ఞాస

(గత సంచిక తరువాయి)

3. త్రిముఖి : అగ్నిస్వరూపం. త్రిమూర్తులకు ఇష్టం. కంటిచూపు, సాధన, అజీర్ణం, ఉబ్బసం, మలేరియా, గుండె జబ్బులను నయం చేసి జఠరదీప్తి కలిగిస్తుంది.

4. చతుర్ముఖి : బ్రహ్మస్వరూపం. గ్రహణశక్తి, బుద్ధి, జ్ఞానం వృద్ధి చెందించి, బుద్ధిమాంద్యం తొలగించి అకాలమృత్యువు కలుగనీయదు.

5. పంచముఖి : కాలాగ్ని స్వరూపిణి. మనశ్శాంతి, రక్త ప్రసార క్రమబద్ధత, రక్తపోటు అదుపు, గుండె పోటును నివారిస్తుంది. సౌభాగ్యాలను కలిగిస్తుంది.

6. షణ్ముఖి : కార్తికేయ స్వరూపం. ఛాతీ నొప్పి, మూర్ఛరోగ నివారణ, స్త్రీలవ్యాధులు నయం చేయుట, ఏకాగ్రత, జ్ఞాపక శక్తి, ధారణావృద్ధి కలిగిస్తుంది.

7. సప్తముఖి : మన్మథాంశ. మానసిక బాధలను దూరం చేస్తుంది. కామశక్తిని పెంచుతుంది. కామ సంబంధ వ్యాధులు తగ్గిస్తుంది.

8. అష్టముఖి : గణేశాంశ. ఏకాగ్రత జ్ఞానం, వృద్ధి, విఘ్నాలను తొలగించి, ఆయుర్వృద్ధి, పక్షవాతం తొలిదశలో నివారిస్తుంది.

9. నవముఖి : భైరవాంశ. గర్భస్రావం నిరోధించి, సంతానప్రాప్తి, మశూచి, చర్మవ్యాధులను నివారిస్తుంది.

10. దశముఖి : విష్ణు స్వరూపం. ఆత్మోన్నతి, కోరింత దగ్గు, వేడి, అజీర్ణవ్యాధులు నయం చేస్తుంది.

254. 'కుండలినీ శక్తి' అంటుంటారు కదా - వివరించండి?

తంత్ర గ్రంథాల్లో యోగశాస్త్రంలో 'కుండలినీ విద్య'కు ప్రత్యేక స్థానముంది. కుండలినీ శక్తిని అమ్మవారిగా భావిస్తారు. అదే ప్రకృతి అని కూడా చెబుతారు. నాభివద్ద ఉన్న కుండలినీ శక్తి జాగృతమై సహస్రారాన్ని చేరడమే 'కుండలినీ జాగృతి'. సహస్రారంలో పరమేశ్వరుడుంటాడని, కుండలిని సహస్రారానికి చేరడమే 'ప్రకృతీ పురుషుల కలయికకు సంకేతంగా చెబుతారు. మానవుని సూక్ష్మదేహంలో షట్చక్రాలున్నాయి. అవి 1. సహస్రార చక్రం 2. ఆజ్ఞాచక్రం 3. విశుద్ధచక్రం 4. అనాహతచక్రం 5. మణిపూర చక్రం 6. స్వాధిష్ఠానచక్రం. ఈ చక్రాలకు స్థానాలు, అధిష్ఠాన దేవతలు, రంగులు వేర్వేరుగా ఉన్నాయి. ఒక్కో చక్రం చైతన్యం కావడం వల్ల, ఒక్కో ఫలితం శరీరంలో ఏర్పడుతుందని అనుభవజ్ఞులైన యోగుల అభిప్రాయం.

"కుండలీ కుటిలాకార సర్పవత్ పరికీర్తితా
సాశక్తి శ్చాలితా యేననముక్తో నాత్ర సంశయః"

పాములా వంకరగా ఉన్న కుండలినిని జాగృతం చేసి చలింప జేసినవాడు ముక్తుడే. సంశయం లేదు- అంటున్నది శాస్త్రం. అయితే కుండలినీ స్థానం ఎక్కడ? అనే మీమాంసకు వచ్చేసరికి మనకు ప్రసిద్ధమైన యోగ శాస్త్రాలు - 'భుజంగాకార రూపేణ మూలాధారం సమాశ్రితా' - భుజంగాకారంలో మూలాధారంలో కుండలిని స్థానమని చెబుతున్నారు. దేశంలో చాలామంది యోగులు రాసిన యోగ్యగ్రంథాలు కూడా అలాగే చెప్పడం జరిగింది. కాని మా గురుదేవులు శ్రీ రుష్యశివయోగి ఈ విషయంలో విశేషంగా పరిశ్రమించి కుండలినీ స్థానం మూలాధారం కాదని, మణిపూర చక్రం (నాభి) దగ్గర అని సిద్ధాంతీకరించిరు. ప్రసిద్ధ ఆయుర్వేద గ్రంథమైన 'నాడీ జ్ఞానం' కుండలిని స్థానం గురించి ఇలా చెబుతుంది.

పి. భాస్కరయోగి

1. నాభిస్థా కుండలినీ శక్తిర్భుజంగాకార రూపిణీ' : నాభిలో కుండలినీశక్తి భుజంగాకారంలో ఉంటుంది.

అలాగే మొట్టమొదటి యోగశాస్త్రమైన 'యాజ్ఞవల్క్యయోగ శాస్త్రం' కూడా ఈ ప్రమాణాన్ని బలపరుస్తున్నది.

2. తస్యోర్ధ్వం కుండలీ స్థానం నాభీస్తిర్యగధోర్ధ్వతః' । - నాభికి కొంచెం పైగా కుండలినీ స్థానముంది.

3. కుండలినీ యోగి శ్రీ సత్యానందమహరాజ్ (స్వామి శివానంద శిష్యులు - ముంగేర్) కూడా ఈ విషయాన్ని ధృవీకరిస్తున్నారు.

4. మహాయోగి మాస్టర్ సి.వి.వి. కూడా కుండలినీ స్థానం మూలాధరంలో ఉండటాన్ని చాలా తీవ్రంగా వ్యతిరేకించారు.

కుండలినీ శక్తి ఏమిటో, ఎలా జాగృతమవుతుందో ప్రముఖ వైద్యశాస్త్ర గ్రంథ రచయిత 'శ్రీ దేవేంద్రవోరా' ఇలా తెలియ జేస్తున్నారు.

మేధోమేరుదండ ద్రవము వెన్నుపాము ద్వారా మెదడు నుండి క్రిందికి అనత్రికాస్థిక (కోకిక్స్) వరకు పోవునప్పుడు వెన్నుపూసలలో నున్న శ్వేత, బూడిదవర్ణ పదార్థముల వలన విద్యుత్తు ఉత్పత్తి జరిగి వస్తిగ్రంథి (ప్రోస్టేట్) నందు నిలువ ఉంచబడి అచ్చట నిద్రాణమైయుంటుంది. అది 'కుండలిని' (యోగాలో సర్పశక్తి) అనబడుచున్నది. నిర్దిష్టమైన కొన్ని యోగాభ్యాసములచే సుప్తముగ నున్న అగుప్తమైన విద్యుత్తును ప్రేరేపించి పై వైపునకు వివిధ చక్రాల (ఎండోక్రైన్ గ్లాండ్సు) ద్వారా ప్రాకునట్లు చేయగలము.

(సశేషం)

దర్శనమ్
ఆధ్యాత్మిక వార్తామాసపత్రిక

బ్ర॥శ్రీ దివ్యజ్ఞాన సిద్ధాంతి గారు, పుత్రులు బ్ర॥శ్రీ గౌరీభట్ల రామకృష్ణశర్మ సిద్ధాంతి, శ్రీ సిద్ధకుంజికా పీఠము
శ్రీ మహాకాల మందిరము, విశ్వం విహార్, మేడిపల్లి (ఔదుంబరపురి), బోడుప్పల్ బస్‌డిపో, హైదరాబాద్, ఫోన్ : 94403 50868, 8008513203

శ్రీ పరాభవ సం॥ ఉత్తరాయణం
వసంతఋతువు
చైత్ర శు.చతుర్దశి-వైశాఖ శు.చతుర్దశి

ఏప్రిల్ APRIL 2026

ఉ: ఉదయం, మ: మధ్యాహ్నం, సా: సాయంత్రం, రా: రాత్రి, తె: తెల్లవారుఝామున, వ: వర్జ్యము, శే.వ.: శేషవర్జ్యము, ల: నుండి

పండుగలు

2 శ్రీహనుమత్ విజయోత్సవం
5 సంకష్టహరచతుర్థి బాబుజగ్జీవన్‌రామ్ జయంతి
10 మహావీరజయంతి
13 సర్వేషాం ఏకాదశి
14 మేషసంక్రమణం అశ్వినికార్తి అంబేద్కర్ జయంతి తమిళసంవత్సరాది
15 మాసశివరాత్రి
19 పరశురామజయంతి
20 అక్షతృతీయ
21 శ్రీఆదిశంకరజయంతి
22 శ్రీరామానుజజయంతి
26 వాసవీ జయంతి బ్రహ్మంగారిఆరాధన
27 సర్వేషాం ఏకాదశి భరణికార్తి
30 సర్వేషాం శ్రీనృసింహ జయంతి

S U N ఆది రాహు కాలం సా. 4.30 మొ 6.00 యమగండ కాలం మ. 12.00 మొ 1.30 వారదుర్ముహూర్తం సా. 4.24 మొ 5.12		5 తదియ ఉ.9.53 విశాఖ రా.10.12 వ.రా.10.38ల12.13	12 దశమి రా.9.16 శ్రవణం ఉ.11.39 వ.మ.3.54ల5.34	19 విదియ మ.1.16 భరణి ఉ.9.26 వ.రా.8.39ల10.09	26 దశమి రా.8.32 మఘ రా.10.47 వ.ఉ.11.03ల12.27
M O N సోమ రాహు కాలం ఉ. 7.30 మొ 9.00 యమగండ కాలం ఉ. 10.30 మొ 12.00 వారదుర్ముహూర్తం మ. 12.24 మొ 1.12 మ. 2.48 మొ 3.36		6 చవితి ఉ.11.45 అనూరాధ రా.12.42 వర్జ్యంలేదు	13 ఏకాదశి రా.9.27 ధనిష్ట మ.12.38 వ.రా.7.59ల9.37	20 తదియ ఉ.10.56 కృత్తిక ఉ.7.52 వ.రా.10.50ల12.19	27 ఏకాదశి రా.7.44 పుబ్బ రా.10.42 వ.ఉ.6.41ల8.17
T U E మంగ రాహు కాలం మ. 3.00 మొ 4.30 యమగండ కాలం ఉ. 9.00 మొ 10.30 వారదుర్ముహూర్తం ఉ. 8.24 మొ 9.12 రా. 10.48 మొ 11.36		7 పంచమి మ.1.49 జ్యేష్ఠ రా.3.22 వ.ఉ.6.50ల8.37	14 ద్వాదశి రా.9.07 శతభిషం మ.1.08 వ.రా.7.38ల9.14	21 చవితి ఉ.8.31 రోహిణి ఉ.6.13 మృగశిర రా.తె.4.31 వ.ఉ.11.21ల12.50	28 ద్వాదశి రా.7.21 ఉత్తర రా.11.05 వ.ఉ.6.01ల7.39
W E D బుధ రాహు కాలం మ. 12.00 మొ 1.30 యమగండ కాలం ఉ. 7.30 మొ 9.00 వారదుర్ముహూర్తం ఉ. 11.36 మొ 12.24	1 శు.చతుర్దశి ఉ.6.20 ఉత్తర మ.3.34 వ.రా.12.19ల1.59	8 షష్ఠి మ.3.56 మూల రా.తె.5.59 వ.రా.తె.4.07ల5.59	15 త్రయోదశి రా.8.19 పూర్వాభాద్ర మ.1.11 వ.రా.10.37ల12.11	22 పంచమి ఉ.6.03 త.షష్ఠి రా.3.40 ఆరుద్ర రా.2.53 వ.మ.12.21ల1.50	29 త్రయోదశి రా.7.26 హస్త రా.11.55 వ.ఉ.7.47ల9.26
T H U గురు రాహు కాలం మ. 1.30 మొ 3.00 యమగండ కాలం ఉ. 6.00 మొ 7.30 వారదుర్ముహూర్తం ఉ. 10.00 మొ 10.48 మ. 2.48 మొ 3.36	2 పూర్ణిమ ఉ.6.30 హస్త సా.4.33 వ.రా.12.57ల2.39	9 సప్తమి సా.5.50 పూర్వాషాఢ పూర్తి వ.సా.4.31ల6.16	16 చతుర్దశి రా.7.02 ఉత్తరాభాద్రమ.12.45 వ.రా.12.27ల2.01	23 సప్తమి రా.1.27 పునర్వసు రా.1.26 వ.మ.2.10ల3.40	30 చతుర్దశి రా.8.03 చిత్త రా.1.16 వ.ఉ.8.17ల9.58
F R I శుక్ర రాహు కాలం ఉ. 10.30 మొ 12.00 యమగండ కాలం మ. 3.00 మొ 4.30 వారదుర్ముహూర్తం ఉ. 8.24 మొ 9.12 మ. 12.24 మొ 1.12	3 బ.పాడ్యమి ఉ.7.09 చిత్త సా.6.00 వ.రా.11.58ల1.42	10 అష్టమి రా.7.25 పూర్వాషాఢ ఉ.8.14 వ.సా.4.48ల6.32	17 అమావాస్య సా.5.25 రేవతి మ.12.08 వర్జ్యంలేదు	24 అష్టమి రా.11.29 పుష్యమి రా.12.14 వ.ఉ.8.57ల10.28 తి.రా.1.11ల4.19	
S A T శని రాహు కాలం ఉ. 9.00 మొ 10.30 యమగండ కాలం మ. 1.30 మొ 3.00 వారదుర్ముహూర్తం ఉ. 6.00 మొ 7.36	4 విదియ ఉ.8.19 స్వాతి రా.7.56 వ.రా.1.58ల3.43	11 నవమి రా.8.38 ఉత్తరాషాఢఉ.10.12 వ.మ.2.32ల4.14	18 శు.పాడ్యమి మ.3.27 అశ్విని ఉ.10.49 వ.ఉ.6.58ల8.29 తి.రా.7.52ల9.22	25 నవమి రా.9.50 ఆశ్లేష రా.11.18 (వర్జ్యంలేదు)	గురుమూఢమ 14.7.26 నిజ జ్యేష్ఠ బ.అమావాస్య నుండి 13.8.26 శ్రావణ శు.పాడ్యమి వరకు

తేది	సూ.ఉ.	సూ.అ.
1	6.11	6.29
5	6.08	6.30
10	6.04	6.30
15	6.01	6.32
20	5.58	6.34
25	5.55	6.35
30	5.52	6.37

మీ కోసం...
1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.
16.
17.
18.
19.
20.
21.
22.
23.
24.
25.
26.
27.
28.
29.
30.

లలితా సహస్రనామ స్తోత్రం (సరళ వ్యాఖ్య)

ఆచార్య కుప్పా విజయశ్రీ

(గత సంచిక తరువాయి)

328. యజ్ఞప్రియా యజ్ఞకర్త్రీ యజమాన స్వరూపిణీ

విష్ణు స్వరూపమైన యజ్ఞము అంటే ప్రీతి కలది. సృష్టి, స్థితి, లయలు అనే యజ్ఞాన్ని నిరంతరం నిర్వహించే యజమాన స్వరూపం శ్రీమాత.

ఈ నామపారాయణతో యజ్ఞముల యందు ఆసక్తి కలుగుతుంది.

329. ధర్మాధారా ధనాధ్యక్షా ధనధాన్య వివర్ధినీ

ధర్మానికి ఆధారం శ్రీమాత. ధన రూపమైన లక్ష్మి, కుబేరులకి అధ్యక్షురాలైన శ్రీమాత తన భక్తులకు ధనధాన్యాలు అభివృద్ధి చేస్తుంది.

ఈ నామపారాయణతో ధనధాన్యాలు అభివృద్ధి చెందుతాయి.

330. విప్రప్రియా విప్రరూపా విశ్వభ్రమణ కారిణీ

వేదవేద్యులైన విప్రులంటే ప్రీతి కలిగిన శ్రీమాత వారి రూపంలో ఉంటుంది. విశ్వములోని అన్ని గ్రహ, నక్షత్రాల భ్రమణానికి కారణమైనది.

ఈ నామపారాయణతో జాతక దోషాలు తొలగిపోతాయి.

331. విశ్వగ్రాసా విద్రుమాభా వైష్ణవీ విష్ణురూపిణీ

సమస్త చరాచర జగత్తును ప్రళయ కాలంలో ఆహారంగా తీసుకునేది శ్రీమాత. శ్రీమాత స్వరూపం మంచి జాతి పగడపు రంగుతో ప్రకాశిస్తూ ఉంటుంది. శ్రీమాత లక్ష్మీ, నారాయణుల రూపంలో జగత్పరిపాలన కావిస్తూం టుంది.

ఈ నామపారాయణతో అసామాన్య మైన శక్తి లభిస్తుంది.

332. అయోనిర్యోని నిలయా కూటస్థా కులరూపిణీ

త్రికోణమధ్య బిందు రూపంలో ఉండే శ్రీమాత శ్రీచక్రంలోని ఎనిమిదో అవరణలో పరమేశ్వరుడితో కలిసి బిందు మధ్యంలో ఉంటుంది. మనిషి శరీరంలో ఉండే షట్చక్రాలలో తిరుగుతూ మాయలో పడేస్తుంది శ్రీమాత.

ఈ నామపారాయణతో స్త్రీలకు సుఖప్రసవం జరుగుతుంది.

ఈ క్రింది రెండు నామాల పారాయణతో కర్మ క్షయం కలుగుతుంది.

333. వీరగోష్ఠీ ప్రియా వీరా నైష్కర్మ్యా నాద రూపిణీ

పరాక్రమ స్వరూపమైన శ్రీమాత వీరులున్న విజయసభ యందు ప్రీతి కలది. కర్మలు, కర్మ ఫలాలు అంటని ఓంకార రూపిణి శ్రీమాత.

334. విజ్ఞాన కలనా కల్యా విదగ్ధా బైందవాసనా

శ్రీచక్రంలోని త్రికోణమధ్యలో ఉండే బిందువు శ్రీమాత ఆసనము. ఉషఃకాల స్వరూపమైన శ్రీమాత ఆత్మ సాక్షాత్కారాన్ని కలిగించి కర్మలను దగ్ధం చేస్తుంది.

335. తత్త్వాధికా తత్త్వమయీ తత్త్వమర్థ స్వరూపిణీ

ప్రపంచంలో ఉండే జీవుల తత్త్వాలలో శ్రీమాత ఉంది. వాటన్నింటినీ అధిగమించి శ్రీమాత జీవుడిని శివుడితో ఐక్యం చేస్తుంది.

ఈ నామపారాయణతో చక్కని స్వరూప స్వభావాలు ఏర్పడతాయి.

336. సామగాన ప్రియా సౌమ్యా సదాశివ కుటుంబినీ

సౌమ్య స్వభావురాలైన శ్రీమాత సామవేద గానం అంటే ప్రీతి కలది. సదాశివుడి కుటుంబమైన ఈ విశ్వాన్ని పోషించే అన్నపూర్ణా స్వరూపం శ్రీమాత.

ఈ నామపారాయణతో శ్రావ్యమైన సంగీతకళ అబ్బుతుంది.

337. సవ్యాపసవ్యమార్గస్థా సర్వాపద్వినివారిణి

శరీరంలోని ఇడ, పింగళ అనే నాడులలో సంచరించే ప్రాణశక్తి స్వరూపము అయిన శ్రీమాత తన భక్తుల ఆపదలన్నీ నివారిస్తుంది.

ఈ నామపారాయణతో సర్వఆపదలు తొలగిపోతాయి.

ఈ క్రింది మూడు నామాల పారాయణతో మంచి ఆరోగ్యం, ధైర్యం లభిస్తాయి.

338. స్వస్థా స్వభావ మధురా ధీరా ధీరసమర్చితా

మధుర స్వభావురాలైన శ్రీమాత తన

భక్తులకి మంచి ఆరోగ్యము, ధైర్యము ప్రసాదించి ఆ ధైర్యవంతుల చేత ఆరాధించబడుతుంది.

339. చైతన్యార్ఘ్య సమారాధ్యా చైతన్య కుసుమ ప్రియా

అంతః పూజలో శ్రీమాతకి చైతన్యమే అర్ఘ్యంగా భక్తులు సమర్పిస్తారు. ఆ పూజలో భక్తులు తమ మనస్సునే పుష్పంగా సమర్పిస్తారు.

340. సదోదితా సదాతుష్టా తరుణాదిత్య పాటలా

శ్రీమాత స్వరూపము ఎప్పుడూ ఉదయిస్తున్న సూర్యుని లేత ఎర్రని కాంతితో మెరుస్తూ నిత్యమూ ఆనందంగా ఉంటుంది.

341. దక్షిణా దక్షిణారాధ్యా దరస్మేర ముఖాంబుజా

జ్ఞాన స్వరూపిణి అయిన శ్రీమాత జ్ఞానాన్ని కోరే సాధకుల చేత ఆరాధింపబడుతుంది. శ్రీమాత ముఖపద్మము శోభాయమైన మందహాసం తోటి ప్రకాశిస్తోంది.

ఈ నామపారాయణతో మృత్యుభయం తొలగిపోతుంది.

342. కౌలినీ కేవలానర్ఘ్య కైవల్య పదదాయినీ

మనలోను (షట్చక్రాలలో సంచరించే ప్రాణ శక్తి), బయట ప్రపంచము అంతటా ఉన్న ఒకేఒక్క (కేవల) వస్తువు బ్రహ్మము అయిన శ్రీమాత. కైవల్య పదమయిన మోక్షాన్ని ఇచ్చేది శ్రీమాత.

ఈ నామపారాయణతో కైవల్యం లభిస్తుంది

343. స్తోత్రప్రియా స్తుతిమతీ శృతిసంస్తుత వైభవా

వేదాలచే పొగడబడిన వైభవము శ్రీమాతది. భక్తుల స్తోత్రాలచే ప్రీతి చెందే శ్రీమాత స్తుతించిన వారిని అనుగ్రహిస్తుంది.

ఈ నామపారాయణతో వేదపారాయణ చేసిన ఫలితం లభిస్తుంది.

344. మనస్వినీ మానవతీ మహేశీ మంగళాకృతిః

భక్తులకు మానవత్వము అనుగ్రహించే ఉదారమైన మనస్సు కలది శ్రీమాత. మహేశ్వరుని భార్య అయిన శ్రీమాత మంగళకరమైన ఆకృతితో శోభిస్తూంటుంది.

ఈ నామపారాయణతో మానసిక ప్రశాంతత కలుగుతుంది.

345. విశ్వమాతా జగద్ధాత్రీ విశాలాక్షీ విరాగిణీ

కాశీ క్షేత్రములో శ్రీమాత విశాలాక్షి పేరుతో కొలువైయుంది. సమస్త విశ్వానికి మాతయై భూదేవి రూపంలో జగత్తునంతా ధరిస్తుంది. ఆ సృష్టి అంతటినీ ఏ అనురాగము అడ్డు రాకుండా లయం చేసుకుంటుంది.

ఈ నామపారాయణతో కాశీ దర్శన ఫలితం లభిస్తుంది.

(సశేషం)

అద్భుతమైన స్తోత్ర సంపద, ఇప్పుడు మీకు అందుబాటులో ఈ వెబ్‌సైట్ లో !!

stotranidhi.com

తెలుగు । ಕನ್ನಡ । தமிழ் । देवनागरी । english

www.stotranidhi.com

- దేవ, ఋషి ప్రోక్త స్తోత్రములు
- మహా మహిమాన్వితమైన స్తోత్రములు
- అరుదుగా లభించే విశేష స్తుతులు
- పూజా విధానములు, వ్రతములు
- అష్టోత్తరములు, సహస్రనామములు
- స్వరసహిత వేద సూక్తములు
- సంధ్యావందనం, సుందరకాండ
- శ్రీమద్భగవద్గీత, దుర్గా సప్తశతీ
- కీర్తనలు, మంగళ హారతులు
- ... ఇంకా ఎన్నెన్నో !!

Scan this QR code to visit website

పూజా కార్యక్రమాలలో, పండుగ రోజులలో, ఆలయాలలో మరియు మీ దైవకార్యాలలో పఠించండి, తరించండి !!

Email: stotranidhi@gmail.com /stotranidhi Download on the App Store GET IT ON Google Play

ధృతరాష్ట్రుడు శతయూపుడి ఆశ్రమం చేరుట

డా. ఎమ్వీఎస్
సత్యనారాయణ

ధృతరాష్ట్రుడు తపస్సుకై అరణ్యాలకు పోవడానికి చాతుర్వర్ణ్యంతో కూడిన నగర ప్రజల అనుమతి తీసికొని- ధర్మరాజు పంపిన బంగారం, రత్నాలు, ఆవులు మొదలైన వస్తువులతో గొప్పగా భీష్మాదులకు, తన కొడుకులకు అందరికీ పేరుపేరునా శ్రాద్ధకర్మలు చేసాడు. అనంతరం మిత్రులైన రాజులకు, ద్రోణాదులకు శ్రాద్ధక్రియలు చేశాడు. బ్రాహ్మణులకు ఊళ్లకు ఊళ్ళు దానం చేసాడు. సేవకులందరికీ తగిన విధంగా ధనమిచ్చి గౌరవించాడు.

భార్య వెన్నంటి వస్తుండగా, కుంతి మొదలైన కురువంశపు స్త్రీలు దుఃఖిస్తూ వెంట వస్తుంటే ధృతరాష్ట్రుడు హస్తినాపురం ద్వారం దాటిపోతూ, తన వెంట వస్తున్న పౌరులందరినీ అక్కడి ఆగిపొమ్మన్నాడు. విదురుడు, సంజయుడు, కృపుడు, యుయుత్సుడు తనతో అడవులకు వస్తామంటే ధృతరాష్ట్రుడు వారిని వారించాడు. వాళ్లను ధర్మరాజుకు అప్పగించి, నగరంలోనే ఉండమన్నాడు. ద్రౌపది మొదలైన కోడళ్లను కూడా తగు మాటలతో తిరిగి ఇండ్లకు వెళ్లండని చెప్పాడు.

కుంతీదేవి ధృతరాష్ట్రుడిని అనుసరించి వెడుతుంటే, ధర్మరాజు తల్లి కుంతితో ఇలా అన్నాడు- అమ్మా! ఈ ధృతరాష్ట్రుడు అడవికి వెళ్తున్నాడు. నేను కూడా ఆయన వెంట వెళ్లి సేవ చేసికొంటాను. నీవు నీ కోడళ్లను తీసికొని ఇంటికి వెళ్లు. ఆ మాటలు విన్న కుంతి- "నాయనా! ధర్మరాజా! నీవు తనతో కలిసి అడవులకు రావ డానికి ధృత రాష్ట్రుడు అంగీక రించడు. కాబట్టి ఆ ఆలోచన మానుకో. గాంధారీదేవి నాకు అత్తగారు, ధృతరాష్ట్రుడు నాకు మామగారు. కాబట్టి వారిని సగౌరవంగా సేవించుకుంటూ అడవులలో ఉంటాను. ఈ గాంధారీ ధృతరాష్ట్రులను నేను ఏవిధమైన అపచారపు మాటలు (గతాన్ని స్మరించుకుని) అనను. ప్రేమతో వీళ్లను సేవించడమే వ్రతంగా పెట్టుకొన్నాను. నేను వీరితో అడవులకు వెళ్లి తీరవలసిందే. నీవేమీ ఎదురు చెప్పకు, సహదేవుడిని జాగ్రత్తగా చూచుకో. కర్ణుడిని మనస్సులో స్మరించుకుంటూ ఉండు. దైవంతో సమానమైన ఆ కర్ణుడి పుట్టుకను మోసంతో దాచిపెట్టాను. ఆ కర్ణుడి పుట్టుకను గూర్చి తెలియకుండా చేసి పాపం మూటకట్టుకొన్నాను. అందుకు నా మనసులో ఎప్పుడూ బాధపడుతూనే ఉంటాను. నా ఆ పాపం పోవడానికి నీవు గొప్ప గొప్ప దానాలు చెయ్యి.

కుంతి ఇంకా ఇలా అంది- "ధర్మరాజా! కర్ణుడు ఆ విధంగా మరణించటం తెలిసి కూడా నా మనస్సు ముక్కలవ్వలేదంటే- భగవంతుడు ఎంతో బలమైన రాయితో చేసి ఉంటాడు. నీవూ నీ తమ్ముళ్లూ మహాత్ముడైన ఆ కర్ణుని భక్తితో స్మరిస్తూ ఉండండి. ద్రౌపదిని నిరంతరం గౌరవంతో ఆదరించండి. భీముడూ అర్జునుడూ నకులుడూ మనసులో అనుకొంటున్న వాటిని తెలిసికొని వాటిని నెరవేర్చు. రాజ్య పాలనలో ఎప్పుడూ ధర్మాన్ని మరిచిపోకు. నా నిర్ణయంలో మార్పు లేదు. నేను అడవులకు వెళతాను. ఇక మీరు తిరిగి ఇండ్లకు వెళ్లండి." అప్పుడు ధర్మరాజూ భీముడూ మొదలైన వారంతా మనసులో కలత చెంది, కన్నీళ్లు జారుతుండగా తలలు వంచుకుని నిలబడ్డారు. ఈలోగా ధృతరాష్ట్రుడు వాళ్లకు కొంత దూరంగా వెళ్లాడు. అప్పుడు ధర్మరాజు తల్లితో "అమ్మా! అడవికి వెడతానని అనకు. నీవు దగ్గరుండి ఇదివరకటి వలె శాసించి, సామ్రాజ్యాన్ని పరిపాలించే విధానం చెప్పి, మమ్మల్ని నడిపించకపోతే ప్రమాదం సంభవించదా? మమ్ములను అందరినీ దుఃఖ ప్రవాహంలో ముంచి, నీవు అడవులలో ఎట్లా ఉండగలవు? ఇంతలో భీముడు ఇలా అన్నాడు "తల్లీ! నీ అభీష్టం మేరకు ధర్మరాజు కౌరవులందరినీ సంహరించి, ఆ సంపదనంతా నీ సుఖం కోసం సంపాదిస్తే, సుఖించవలసిన సమయంలో అడవులలో కష్టాలు అనుభవిస్తావా?" ద్రౌపది, సుభద్రా పాండవులంతా వెక్కి వెక్కి ఏడ్వసాగారు. కుంతి ముందుకు నడువ సాగింది.

కొడుకులు వెనక్కి వెళ్లకపోవడం గమనించిన కుంతీదేవి- పరుషంగా మాట్లాడకపోతే వీళ్లు వెనక్కి వెళ్లరని నిశ్చయించుకొని ఇలా అన్నాది. "ధర్మరాజా! పూజించదగ్గ లక్షణమూ, సౌకుమార్యము కలిగియున్న ఈ ద్రౌపదిని ఈడ్చుకుంటూ దుశ్శాసనుడు సభలోనికి తెచ్చి, అవమానించినప్పుడు వృద్ధులంతా మౌనం వహించారు. అప్పటి పరిస్థితిని బట్టి మీరు మిన్నకున్నారు. ఆవిధంగా మన వంశ ప్రతిష్ఠ మంటగలసిపోతూ ఉంటే, మీ పరాక్రమము లోకానికి వెల్లడియై మళ్లీ మీరు ప్రసిద్ధులు కావాలని యుద్ధం చేయమన్నాను. ఇప్పుడు భీముడు నేను యుద్ధం చేయమన్నానని ఎత్తి చూపిస్తున్నాడు. నా మనసులో వేరే ఉద్దేశం ఏమీ లేదు. నీ అపారమైన సంపదలతో మనస్సు తృప్తిపడేలా అనేక దానాలు చేశాను. నీవు చేసిన అశ్వమేధ యాగాన్ని కళ్లారా చూసాను. ఇక నాకు లోటు ఏముం

టుంది? అందుకే నేను అడవులలో ఉండడానికి నిశ్చయించుకొన్నాను. నాకు రాజ్యసుఖాలు అక్కర్లేదు, నిండైన తపస్సుతో ఉత్తమ లోకాలు పొందడమే నా లక్ష్యం. ఇకపై గాంధారీ ధృతరాష్ట్రులకు సేవ చేస్తూ, తపస్సుతో శరీరాన్ని కృశింపజేసికొంటూ గడిపేస్తాను. ఇక మీరు మారు మాట్లాడకుండా ఇళ్లకు వెళ్లండి.''

ఈలోగా ధృతరాష్ట్రుడు విదురుడినీ సంజయుడినీ పిలిచి ''ధర్మరాజు ఎలా చెపితే అలా చేయమని కుంతికి తెల్పండి'' అని పంపాడు. అయినా కుంతి పట్టు విడవకుండా కొడుకులనూ కోడళ్లను వెనక్కి వెళ్లమని ఆజ్ఞాపించింది. అందరూ కుంతి నిర్ణయానికి విచారిస్తూ, ఆమెకు పాదాభివందనం చేసి వెనక్కి మళ్లారు. పాండవులు మాత్రం ధృతరాష్ట్రుని దగ్గరకు వెళ్లి ''మీరు అడవికి వెళ్తున్నారు, మా తల్లి అడవులకు వద్దని చెప్తున్నా వినడం లేదు. మీరే మంచి మాటలు చెప్తూ ఆమెచే సేవలు చేయించుకోండి. ఇంతకంటె మేము చేయగల్గేది ఏమీ లేదు'' అని చెప్పి వారు కూడా తిరుగుముఖం పట్టారు. పుట్టెడు దుఃఖంతో తమ తమ ఇండ్లలో ప్రవేశించారు. (సశేషం)

(5వ పేజీ తరువాయి... సంపాదకీయం...)

రాజ్యాలుగా విభజించబడి ఉండగా, ఆయన ధర్మాన్ని ఏకం చేశారు. ఇప్పుడు మనం రాజకీయ, భాషా, మత విభేదాలను ఎదుర్కొంటున్నాం. ఆయన జన్మదినాన్ని జాతీయ దినంగా చేస్తే, ప్రతి సంవత్సరం దేశవ్యాప్తంగా సెమినార్లు, వ్యాసాలు, చర్చలు నిర్వహించవచ్చు. ఇది జాతీయ సమైక్యతా దినం వంటి పాత్ర నిర్వహిస్తుంది. జగద్గురువైన ఆయన జన్మదినాన్ని జాతీయ దినంగా ప్రకటిస్తే ఆ దినాన గురువులు, ఉపాధ్యాయులకు గౌరవం ఇచ్చే అవకాశం ఉంటుంది.

ఈ రోజు మెటీరియలిజం, డిప్రెషన్, ఆందోళనలు ప్రజలను బాధిస్తున్నాయి. అద్వైతం 'మాయ'ను గుర్తు చేసి, నిజమైన సుఖం ఆత్మలో ఉందని బోధిస్తుంది. ఇది యోగ, ధ్యానం వంటి ఆధునిక ఉద్యమాలకు మూలం. ప్రపంచంలో అనేక దేశాలు తమ ఫిలాసఫర్ల జన్మదినాలను జరుపుకుంటాయి. గ్రీస్‌లో సాక్రటీస్ దినం, చైనాలో కన్ఫ్యూషియస్ దినం. భారతదేశం కూడా తన మహా తత్వవేత్తను గుర్తించాలి. డా. సర్వేపల్లి రాధాకృష్ణన్ జన్మదినం టీచర్స్ డే గా ఉంది. ఆయన తత్వవేత్త, ఉపాధ్యాయుడు కాబట్టి అలా చేశారు. ఆది శంకరాచార్యులు ఆ రెండింటికీ మూలం. ఆయన గురువు, తత్వవేత్త, సంస్కర్త.

శంకరుల జన్మదినాన్ని జాతీయ తత్త్వవేత్తల దినోత్సవంగా ప్రకటిస్తే, తద్వారా ప్రభుత్వం తత్వశాస్త్ర శాఖలను బలపరచవచ్చు. వివిధ విశ్వవిద్యాలయాల్లో అద్వైత వేదాంతం కోర్సులు ప్రారంభించవచ్చు. గ్రంథాలయాలు, మ్యూజియంలలో ఆయన గ్రంథాల ప్రదర్శనలు నిర్వహించవచ్చు. యువతలో పుస్తకాలు, ఆన్‌లైన్ కోర్సులు ప్రోత్సహించవచ్చు. ఇది మన సంస్కృతి గౌరవాన్ని పెంచుతుంది. నేడు ప్రపంచంలో భారతీయ తత్వశాస్త్రం ఆసక్తి పెరుగుతోంది. అద్వైతపు 'నాన్-డ్యూయలిజం' వెస్టర్న్ ఫిలాసఫీలో కూడా చర్చనీయాంశంగా నిలిచింది. ఈ దినం ద్వారా భారత్ తన జ్ఞాన సంపదను ప్రపంచానికి చాటవచ్చు.

శంకరుల బోధనలు అహింస, సత్యం, దయను ఉద్బోధించాయి. ఆయన సన్యాసులకు మార్గదర్శకం అయ్యారు. ఈ రోజు సామాజిక సమస్యలు- కులాలు, లింగ వివక్ష, పర్యావరణం- కు ఆయన సందేశమే సమాధానం అని చెప్పవచ్చు.. 'జీవో జీవో బ్రహ్మ' అని ఆయన ద్వారా జీవులను గౌరవించడం నేర్పుతాం. జాతీయదినంగా జరుపుకుంటే, స్వచ్ఛ భారత్, బేటి బచావో వంటి కార్యక్రమాలతో లింక్ చేయవచ్చు.

ఈ కారణాలన్నీ ఆలోచించినప్పుడు, జగద్గురు ఆదిశంకరాచార్యుల జన్మదినాన్ని జాతీయ తత్వవేత్తల దినంగా ప్రకటించడం అనేది కేవలం ఒక ఆలోచన కాదు; అది జాతీయ కర్తవ్యం. ఇప్పటికే కొన్ని రాష్ట్రాల్లో శంకర జయంతి జరుపుకుంటున్నారు. కేంద్రం దీనిని జాతీయస్థాయికి తీసుకురావాలి. ప్రధాని, రాష్ట్రపతి సమక్షంలో ఒక కమిటీ ఏర్పాటు చేసి, ఈ ప్రకటన చేయాలి. ఇది మన రాజ్యాంగంలోని 'సెక్యులర్' స్ఫూర్తికి అనుగుణం. ఎందుకంటే ఆయన హిందూ ధర్మాన్ని రక్షించినప్పటికీ, ఆయన తత్వశాస్త్రం అన్ని మతాలకు సమానమైన జ్ఞానాన్ని ఇస్తుంది.

ఆదిశంకరాచార్యులు భారతదేశపు ఆత్మ. ఆయన జన్మదినాన్ని జాతీయ తత్వవేత్తల దినంగా ప్రకటించడం ద్వారా మనం మన గతాన్ని గౌరవించి, భవిష్యత్తును ఆకృతి చేసుకోవచ్చు. జాతీయ తత్వవేత్తల దినంగా ఈ రోజును జరుపుకుంటే, పాఠశాలలు, కళాశాలల్లో తత్వశాస్త్రం అధ్యయనం ప్రోత్సహించవచ్చు. ప్రస్తుతం మన విద్యా వ్యవస్థలో సైన్స్, టెక్నాలజీ ఆధిక్యత ఉన్నప్పటికీ, తత్వశాస్త్రం నిర్లక్ష్యం చేయబడుతోంది. ఈ దినం ద్వారా ఉపనిషత్తులు, వేదాంతం పుస్తకాలు పాఠ్యాంశాలుగా చేర్చవచ్చు. ఇది మన యువతను ఆలోచనాపరులుగా, నైతిక విలువలు కలిగినవారుగా తయారు చేస్తుంది.

నేటి యువతరం ఆయన వారసులుగా మారాలి. ప్రభుత్వం, పండితులు, సామాన్య ప్రజలు కలిసి ఈ అభ్యర్థనను ముందుకు తీసుకురావాలి. ఈ దినం దేశవ్యాప్తంగా జ్ఞానదీపాన్ని వెలిగించి, భారత్‌ను తత్వవేత్తల దేశంగా పునర్నిర్మిస్తుందనడంలో అతిశయోక్తి లేదు. అస్తు. ■

మీ రాశి

మేషం (అశ్వని 4 పాదాలు, భరణి 4 పాదాలు, కృత్తిక 1వ పాదం)

ఆకస్మిక ధనలాభముముంటుంది. కుటుంబంలో ఆనందోత్సాహాలు లభిస్తాయి. బంధు, మిత్రులతో కలుస్తారు. సమాజంలో గౌరవం లభిస్తుంది. సంపూర్ణ ఆరోగ్యవంతులుగా నుంటారు. ప్రతివిషయంలో అభివృద్ధి ఉంటుంది. శుభకార్య ప్రయత్నాలు సులభంగా నెరవేర్చుకుంటారు. పట్టుదలతో కొన్నికార్యాలు పూర్తిచేసుకోగలుగుతారు. పిల్లలపట్ల జాగ్రత్తగా నుండుట మంచిది. వృత్తిరీత్యా గౌరవ, మర్యాదలు పొందుతారు. కుటుంబ పరిస్థితులు సంతృప్తికరంగా వుంటాయి.

వృషభం (కృత్తిక 2,3,4 పాదాలు, రోహిణి 4 పాదాలు, మృగశిర 1,2 పాదాలు)

ధర్మకార్యాలు చేయుటయందు ఆసక్తి పెరుగుతుంది. దైవదర్శనం చేసుకుంటారు. కుటుంబ సౌఖ్యముంటుంది. మానసికానందాన్ని అనుభవిస్తారు. పేరుప్రతిష్ఠలు లభిస్తాయి. ఆకస్మిక ధనలాభముంటుంది. శుభవార్తలు వింటారు. శుభకార్య ప్రయత్నాలు సులభంగా నెరవేర్చుకుంటారు.ఆకస్మిక ధనలాభముంది. రాజకీయ రంగంలోని వారికి, క్రీడాకారులకు అద్భుతమైన అవకాశాలు లభించును. అన్నింటా విజయాన్నే సాధిస్తారు. బంధు, మిత్రులు కలుస్తారు. శుభవార్తలు వింటారు. వృత్తి, ఉద్యోగ రంగాల్లోని వారికి అభివృద్ధి ఉంటుంది.

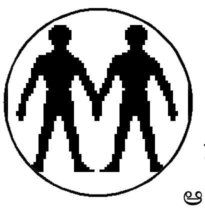

మిథునం (మృగశిర 3,4 పాదాలు, ఆరుద్ర 4 పాదాలు, పునర్వసు 1,2,3 పాదాలు)

శుభకార్య ప్రయత్నాలు సులభంగా నెరవేర్చుకుంటారు. శుభవార్తలు వింటారు. ఆకస్మిక ధనలాభంలో ఆనందంగా ఉంటారు. ప్రయత్న కార్యాలన్నింటిలో సఫలీకృతులవుతారు. కీర్తి, ప్రతిష్ఠలు అధికమవుతాయి. విందులు, వినోదాల్లో పాల్గొంటారు. ఆర్థిక ఇబ్బందులుండవు. నూతన వస్తు, ఆభరణాలను ఖరీదు చేస్తారు. స్నేహితులను కలుస్తారు. ఇతరులకు మంచి సలహాలు, సూచనలిస్తారు. సంఘంలో గౌరవం పెరుగుతుంది. ధైర్యసాహసాలతో కొన్ని పనులు పూర్తిచేస్తారు. శుభవార్తలు వింటారు. నిరుత్సాహంగా కాలం గడుస్తుంది.

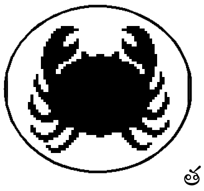

కర్కాటకం (పునర్వసు 4వ పాదం, పుష్యమి 4 పాదాలు, ఆశ్లేష 4 పాదాలు)

మానసికాందోళనతో కాలం గడుస్తుంది. ఆరోగ్యం విషయంలో శ్రద్ధ వహించక తప్పదు. ప్రయత్నకార్యాలు ఆలస్యంగా సఫలమవుతాయి. చెడుపనులకు దూరంగా నుండుట మంచిది. వృత్తి ఉద్యోగరంగాల్లో అభివృద్ధి ఉంటుంది. స్థిరాస్తులకు సంబంధించిన విషయాల్లో జాగ్రత్త అవసరం. విదేశయాన ప్రయత్నాలకు అనుకూలంగా వుంటుంది. ప్రయాణాలెక్కువ చేస్తారు. మెలకువగా నుండుట అవసరం. స్థానచలన మేర్పడే అవకాశాలుంటాయి. ఋణలాభం పొందుతారు.

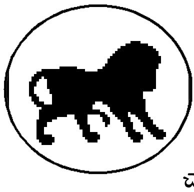

సింహం (మఖ 4 పాదాలు, పుబ్బ 4 పాదాలు, ఉత్తర 1వ పాదం)

కుటుంబ పరిస్థితులు సంతృప్తికరంగా వుండును. ఆరోగ్యం గూర్చి శ్రద్ధ వహించాలి. ఆర్థిక ఇబ్బందులతో సతమతమవుతారు. నూతనకార్యాలు ప్రారంభించకుండా నుండుట మంచిది. ఆత్మీయుల సహాయసహకారాలకై సమయం వెచ్చించాల్సి వస్తుంది. ఆత్మీయుల సహకారం లభిస్తుంది. ఆకస్మిక ధననష్ట మేర్పడే అవకాశముంది. ఆర్థిక ఇబ్బందులనెదుర్కొంటారు. అనారోగ్య బాధవలన బలహీనులవుతారు. అధికార భయం ఉంటుంది. ప్రయాణాలు వాయిదా వేసుకోవాల్సి వస్తుంది. మీ మంచి ప్రవర్తనను ఇతరులు ఆదర్శంగా తీసుకుంటారు.

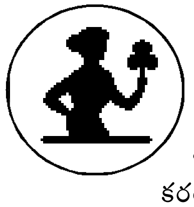

కన్య (ఉత్తర 2,3,4 పాదాలు, హస్త 4 పాదాలు, చిత్త 1,2 పాదాలు)

సంతోషంగా కాలం గడుపుతారు. శుభవార్త వింటారు. కుటుంబ పరిస్థితి సంతృప్తికరంగా ఉంటుంది. తోటివారి ప్రశంసలందుకుందురు. విందులు, వినోదాల్లో పాల్గొనే అవకాశం ఉంది. ఆర్థికంగా బలపడతారు. స్త్రీలు మనోల్లాసాన్ని పొందెదరు. కుటుంబ పరిస్థితులు సంతృప్తికరంగా ఉంటాయి. ఆకస్మిక ధననష్టం కలిగే అవ కాశం ఉంటుంది. వృథా ప్రయాణాలెక్కువ చేస్తారు. బంధు, మిత్రులతో కలహించుకోకుండా జాగ్రత్తగానుండుట

మంచిది. వృత్తి, ఉద్యోగరంగాల్లో సహనం వహించక తప్పదు. ప్రయత్నకార్యాలందు దిగ్విజయాన్ని పొందుతారు. ఆకస్మిక ధన లాభముంటుంది. కుటుంబమంతా సంతోషంగా కాలక్షేపం చేస్తారు.

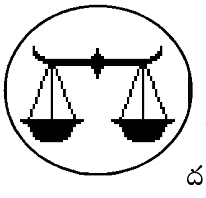

తుల (చిత్త 3,4 పాదాలు, స్వాతి 4 పాదాలు, విశాఖ 1,2,3 పాదాలు)

అకాల భోజనాదులవల్ల అనారోగ్య మేర్పడుతుంది. పిల్లల పట్ల ఎక్కువ పట్టుదలతో నుండుట అంత మంచిదికాదు. చెడు పనులకు దూరంగా నుండుట మంచిది. మనోద్వేగానికి గురి అవుతారు. కోపాన్ని తగ్గించుకోవడం అన్నివిధాలా శ్రేయస్కరం. క్రొత్తపనులు ప్రారంభించరాదు. కుటుంబ పరిస్థితులు సంతృప్తి కరంగా ఉంటాయి. సహనం వహించుట అన్ని విధాలా మేలు. బంధు, మిత్రులతో విరోధ మేర్పడకుండా జాగ్రత్తపడుట మంచిది. అనవసర ధన వ్యయంతో ఋణప్రయత్నాలు చేయాల్సి వస్తుంది. గతంలో వాయిదా వేయబడిన పనులు పూర్తవుతాయి.

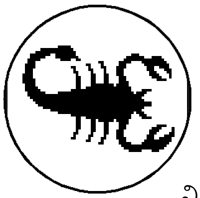

వృశ్చికం (విశాఖ 4వ పాదం, అనూరాధ 4 పాదాలు, జ్యేష్ఠ 4 పాదాలు)

కుటుంబంలో సుఖ, సంతోషాలుంటాయి. ధనధాన్యాభివృద్ధి ఉంటుంది. విద్యార్థులు విజయాన్ని సాధిస్తారు. ప్రయత్న కార్యములు ఫలిస్తాయి. గృహంలో జరిగే మార్పులు సంతృప్తినిస్తాయి. బంధు, మిత్రులతో కలుస్తారు. ప్రయాణాలు లాభదాయకంగా ఉంటాయి. కుటుంబంలో చిన్నచిన్న గొడవలు వచ్చే అవకాశం ఉంది, పరిస్థితిని మీ అదుపులో ఉంచుకోండి. ప్రయాణాల్లో అప్రమత్తత అవసరం. ఆర్థిక ఇబ్బందులను అధిగమించుటకు ఋణప్రయత్నాలు చేస్తారు. బంధు, మిత్రుల సహాయ సహకారాలు ఆలస్యంగా లభిస్తాయి.

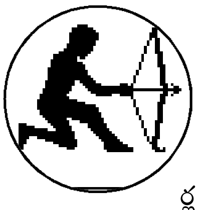

ధనుస్సు (మూల 4 పాదాలు, పూర్వాషాఢ 4 పాదాలు, ఉత్తరాషాఢ 1వ పాదం)

రాజకీయ వ్యవహారాల్లో దిగ్విజయాన్ని పొందుతారు. ప్రయత్న కార్యాలన్నీ సంపూర్ణంగా ఫలిస్తాయి. శుభకార్య ప్రయత్నాలు సులభంగా నెరవేరతాయి. సంపూర్ణ ఆరోగ్యవంతులుగా నుంటారు. ఇతరులకు ఉపకరించు పనులు చేపడతారు. గౌరవ మర్యాదలు లభిస్తాయి. శుభవార్తలు వింటారు. శుభకార్య ప్రయత్నాలు సులభంగా నెరవేరును. బంధు, మిత్రులతో సరదాగా గడుపుతారు. ప్రయాణాల వల్ల లాభం చేకూరును. శ్రమకు తగిన ప్రతిఫలం లభిస్తుంది. ధనచింత ఉండదు. సమాజంలో గౌరవమర్యాదలు లభిస్తాయి.

మకరం (ఉత్తరాషాఢ 2,3,4 పాదాలు, శ్రవణం 4 పాదాలు, ధనిష్ఠ 1,2 పాదాలు)

గొప్పవారి పరిచయం ఏర్పడుతుంది. స్త్రీల మూలకంగా లాభం వుంటుంది. మంచి ఆలోచనలను కలిగివుంటారు. బంధు, మిత్రులు గౌరవిస్తారు. కుటుంబసౌఖ్యం సంపూర్ణంగా పొందుతారు. సత్కార్యాల్లో పాల్గొంటారు. గృహ అవసరాలకు ప్రాధాన్యమిస్తారు. వ్యవసాయ రంగంలోని వారికి లాభదాయ కంగా ఉంటుంది. తొందరపాటు వల్ల ప్రయత్న కార్యాలు చెడిపోతాయి. చెడును కోరేవారికి దూరంగా నుండుట మంచిది. ఆకస్మిక భయము, ఆందోళన ఆవహిస్తాయి. శారీర కంగా బలహీన మేర్పడుతుంది. స్థిరాస్తులకు సంబంధించిన విషయాల్లో సమయస్ఫూర్తి అవసరం.

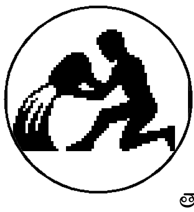

కుంభం (ధనిష్ఠ 3,4 పాదాలు, శతభిషం 4 పాదాలు, పూర్వాభాద్ర 3 పాదాలు)

కుటుంబకలహాలు దూరమవుతాయి. ప్రయత్నకార్యాలకు ఆటంకాలెదురవుతాయి. వృథా ప్రయాణాలవల్ల అలసట చెందుతారు. చెడు పనులకు దూరంగా వుండుట మంచిది. అందరితో స్నేహంగా నుండుటకు ప్రయత్నించాలి. ఆర్థిక ఇబ్బందులు స్వల్పంగా వుంటాయి. మనస్సు చంచలంగా ఉంటుంది. బంధు, మిత్రులతో విరోధమేర్పడకుండా జాగ్రత్త పడుట మంచిది. అకాల భోజనం వల్ల అనారోగ్య బాధలనుభవిస్తారు. ఆకస్మిక కలహాలకు అవకాశముంటుంది. చెడు సహవాసానికి దూరంగా నుండుటకు ప్రయత్నించాలి. ధర్మకార్యాలు చేయుటయందు ఆసక్తి పెరుగుతుంది. దైవదర్శనం చేసుకుంటారు.

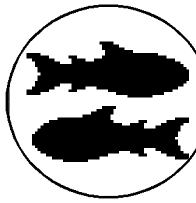

మీనం (పూర్వాభాద్ర 4వ పాదం, ఉత్తరాభాద్ర 4 పాదాలు, రేవతి 4 పాదాలు)

ఋణప్రయత్నాలు ఫలించును. కుటుంబ పరిస్థితులు సంతృప్తికరంగా నుండక మానసికాందోళన చెందుతారు. స్త్రీలకు స్వల్ప అనారోగ్య బాధలుండును. బంధు, మిత్రులతో జాగ్రత్తగా ఉండడం మంచిది. అనుకూల స్థానచలనం కలిగే అవకాశాలున్నాయి. గృహంలో మార్పును కోరు కుంటారు. ఇతరుల విమర్శలకు లోనవుతారు. స్థిరమైన నిర్ణయాలు తీసుకోలేరు. ఆకస్మిక ధనవ్యయం అయ్యే అవకాశం. బంధు, మిత్రులతో జాగ్రత్తగా నుండుట మంచిది. ఋణ ప్రయత్నాలు చేస్తారు. మీ మంచి ప్రవర్తనను ఇతరులు ఆదర్శంగా తీసుకుంటారు.

- గౌరీభట్ల రామకృష్ణ శర్మ

పదసంపద-254

1		2		✡	3	4	5	6
	✡		✡	7	✡	8		
9		✡	10		11	✡	12	
	✡	13	✡	14		15	✡	
✡	16		17					✡
18	✡	19			✡		✡	20
21	22	✡	23			✡	24	
25		26	✡		✡	27	✡	
28				✡	29			

ఆధారాలు

అడ్డం

1. బ్రహ్మర్షిగా మారిన రాజర్షి (4)
3. అట్నుంచి బ్రహ్మచర్య, తురీయాల మధ్యది (4)
8. 'సంభవ'మేకానీ చెదిరిపోయింది (3)
9. జోల మరోలా (2)
10. ఉర్దు అదృష్టం (3)
12. పద్దెనిమిది నిలువులో సగం, అదే అర్థం (2)
14. తన్నడం (3)
16. అనుపూర్వకంగా వచ్చేది (7)
19. అట్నుంచి దీపావళి బాణసంచా (3)
21. సంసారి లో అట్నుంచి క్షమాపణ (2)
23. చండ తీవ్రమైతే... (3)
24. సృష్టించే వాడా! (2)
25. సీతమ్మ తల్లి నగరం (3)
28. విసుర్రాయి (4)
29. మహాయజ్ఞం పేరున్న పూర్వ ప్రధాని (4)

నిలువు

1. పెద్దకళ్ళున్న కాశీతల్లి (4)
2. ఉన్నది లేనట్లు, లేనిది ఉన్నట్లు - అంతా మాయ (2)
4. ప్రభాకరుని వెలుగు (2)
5. కొత్తతో తొమ్మిది (3)
6. వసంతంతో మదనిక, రదనిక తోడి చెలికత్తె (4)
7. భద్రాద్రిలోని అమ్మవారినీ అయ్యవారినీ పిలుద్దామా! (7)
11. నీటి ఆవిరితో ఉఫ్ఫని ఊదితే వచ్చేది (3)
13. ఇహంబు కానిది (3)
15. ఎందుకో తలకిందులైందీ ధ్వజం (3)
17. చేనులో వరికళ్ళెం ఎత్తాక అక్కడక్కడా రాలిపడిపోయిన ధాన్యం(3)
18. హద్దు (4)
20. ఎనిమిది అధ్యాయాల సంస్కృతం వ్యాకరణ గ్రంథం (4)
22. పాపం రథాన్ని నడిపేవాడు చెల్లాచెదురయ్యాడు (3)
26. లఘువు + గురువు సంక్షిప్తంగా (2)
27. సంతానం, జనం (2)

పదసంపన్నులు

పేరు ______________________

విలాసం ______________________

____

పిన్ ______________ ఫోన్ ______________

పద సంపద సమాధానాలను ఈ నెల 15 తేదీలోగా మా చిరునామాకు పంపాలి.

దర్శనమ్ ఆధ్యాత్మిక వార్తా మాసపత్రిక

ఇం.నెం. 29-105/4/1, న్యూ విద్యానగర్, నేరేడ్‌మెట్, సికింద్రాబాద్-56

మీ అభిప్రాయాలను baludarshanam@gmail.comకు పంపగలరు.

పదసంపద-253 సమాధానాలు

1 ఆ	2 చ	3 మ	నీ	4 య	5 ము	✡	6 సా	7 న
8 రా	లి	న	✡	9 తి	రు	గు	✡	వా
ధ	✡	10 సా	11 మ్య	✡	గు	✡	12 సు	వ
13 నా	14 మ	స్మ	ర	15 ణ	✡	16 శ్రీ	క	ర
17 భా	స్క	రా	✡	18 వీ	ణా	ప్ర	వీ	ణ
వం	✡	19 మి	త్తి	✡	✡	దా	✡	✡
✡	20 శం	✡	✡	21 అ	22 శ	ని	పా	23 తం
24 జ్ఞా	✡	25 వా	26 ల	ఖి	ల్యు	లు	✡	బూ
27 తి	క్త	✡	28 క	ల	డు	✡	29 దూ	ర

మార్చి నెల విజేతలు

కాశీభట్ల మంజులాదత్తా
చందానగర్, హైదరాబాద్

పిడుగు సాయి నిఖిల
నరసరావుపేట

వనమాల రామలింగాచారి
ప్రశాంత్‌నగర్, యాదగిరిగుట్ట

గుళ్లపల్లి ఉదయ కుమార్
విజయవాడ

రాయపెద్ది అప్పాశేషశాస్త్రి
శ్రీనివాస నగర్, ఆదోని

కీసర ఇషన్వీశర్మ
మిల్టన్, కెనడా

పద సంపాదకులు : ఎం. దత్తాత్రేయశర్మ

Edited Printed, Published and Owned by Marumamula Rukmini, Printed at Capital Graphics, 118 Chenoy Trade Centre, Parklane, Secunderabad-500003, Published at 601, Chenoy Trade Centre, Parklane, Secunderabad-500003, Editor: Marumamula Rukmini.

“జ్ఞానము-జ్ఞేయము” గ్రంథ పరిచయము

ధర్మం తు సాక్షాత్ భగవత్ ప్రణీతమ్ అనగా పరమాత్మయే ధర్మములను తెలియజేసినది. ధర్మములన్నియు శాస్త్రములు. శాస్త్రములు అనగా నిరూపితమైనవని అర్థము. శాస్త్రములన్నియు సత్యములే. అందువలన వాటిని ఎవ్వరూ నిరూపించవలసిన అవసరము లేదు. నిప్పులో చెయ్యి పెడితే కాలుతుంది అనునది సత్యము. ఆ సత్యమును నిరూపించుటకు ప్రయత్నించరాదు.

శాస్త్రములకు ఎవ్వరి విశ్వాసముతోను, నమ్మకముతోను అవసరము లేదు. మనకు మాత్రమే సుఖ జీవనమునకు ధర్మశాస్త్రముల యొక్క అవసరమున్నది. ధర్మో రక్షతి రక్షితః అనగా ధర్మమును రక్షించండి. ధర్మమే మనలను రక్షిస్తుంది అనునది అందరికీ తెలుసు. ధర్మమును ఆచరించుట వలననే ధర్మము రక్షించబడుతుంది. ధర్మాచరణయే జీవిత గమనమును మార్చునది. ధర్మాచరణయే మానవ జీవిత కర్తవ్యము. ధర్మములేని భక్తి రాణించదు. మంత్ర (శక్తి) దేవతలు అనుగ్రహించరు. ధర్మమును రక్షించువారికి అనగా ధర్మమును ఆచరించువారికి పరమాత్మ అనుగ్రహం ఎల్లప్పుడూ తోడుగా ఉంటుంది.

ధర్మమే అగ్ని, అగ్నియే ధర్మము. అగ్ని ఎటుల జీవనాధారమో, అటులనే ధర్మము కూడా. కనుక ధర్మమనే అగ్ని లేని జీవనము నిస్సారము. అగ్నికి దహించు లక్షణము ఉన్నది అనగా ధర్మము కూడా అగ్నివంటి లక్షణములు కలిగినది. అగ్నిని అగ్ని దహించలేదు. అగ్ని ధర్మమును దహించలేదు. కనుక ధర్మాచరణము చేయుటవలననే ధర్మమనే అగ్నిని ఎల్లప్పుడూ రక్షించుకొనవలెను. అప్పుడే ధర్మమనే అగ్ని అందరినీ రక్షిస్తుంది.

ధర్మమే అగ్ని కనుక ధర్మములను, అందలి మర్మములను తెలియజేయు వారందరూ అగ్ని స్వరూపులు, పూజ్యనీయులు. ధర్మములను తెలియచెప్పువారు లేనిచో, అందలి మర్మములు ఎటుల తెలియును? శాస్త్రములు అనేకములు. అవి సంక్లిష్టమైనవి, నిగూఢమైనవి. అందలి మర్మములను తెలియజేయు వారందరూ జ్ఞానులే. కనుక ధర్మములను, ధర్మశాస్త్రములను, ధర్మశాస్త్ర మర్మములను తెలియజేయువారిని విమర్శించరాదు. వారు తెలియజేసిన ధర్మములను ఆచరించుటకు ప్రయత్నించి, జీవితమును సుఖమయము చేసుకొనవలెను కాని వారిని కించపరచరాదు. అవమానించరాదు. విమర్శించరాదు.

- శ్రీశ్రీశ్రీ కంచి పరమాచార్యుల వారి ఉపన్యాసముల నుండి గ్రహించబడినవి.

"KIMS" (Konaseema Institute of Medical Sciences) మెడికల్ కాలేజి & హాస్పిటల్, అమలాపురం ఫౌండర్ & ఛైర్మన్ శ్రీ చైతన్యరాజుగారి ఆధ్వర్యంలో 28.02.26న జరిగిన **3వ ప్రపంచ తెలుగు మహాసభల** సందర్భంగా **“జ్ఞానము-జ్ఞేయము”** **(కర్మ, జ్యోతిష, ధర్మ జీవన విధాన బోధిని)** గ్రంథావిష్కరణలో శ్రీ చైతన్యరాజు గారు, కిమ్స్ డైరెక్టర్ శ్రీ కె.రవివర్మ గారు, ప్రముఖ నటులు, దర్శకులు శ్రీ తనికెళ్ళ భరణి గారు, వ్యక్తిత్వ వికాస నిపుణులు డా॥ ఏనుగు శివరామప్రసాద్ గారు, గ్రంథకర్త వాసిష్ఠ గారు తదితర ప్రముఖులు పాల్గొన్నారు.

శ్రీ సిద్ధేశ్వరీపీఠ మహాసంస్థాన పీఠాధిపతులు, పరమహంస, పరివ్రాజకాచార్య, మంత్రద్రష్ట, జగద్గురు
శ్రీశ్రీశ్రీ సిద్ధేశ్వరానందభారతీ మహాస్వామి వారు
వాగ్దేవీ వరపుత్ర, వాచస్పతి
బ్రహ్మశ్రీ సామవేదం షణ్ముఖశర్మ వారు
శ్రీ విశ్వ విజ్ఞాన విద్య ఆధ్యాత్మిక పీఠాధీశ్వరులు
శ్రీ డా॥ ఉమర్ ఆలీషా వారలు ఇచ్చిన

దివ్య శ్రీముఖాశీస్సులతో...

కంచి పరమాచార్య, నడిచే దేవుడుగా ప్రసిద్ధి గాంచిన పరమపూజ్య **శ్రీశ్రీశ్రీ చంద్రశేఖరేంద్రసరస్వతీ మహాస్వామి** వారు నిత్యజీవితంలో చేయవలసిన, చేయకూడని అనేకానేక ధర్మసూక్ష్మాలతో పొందుపరచబడినది.

అనేకమంది మహనీయుల ధర్మ బోధల సారాంశాలు సంక్షిప్తంగా తెలియబరచిన విషయములతో కూడిన ఈ గ్రంథము ప్రతి ఒక్కరి చేతిలో మొబైల్‌తో పాటుగా ఉండవలసిన, ఆవశ్యకత కలిగిన అత్యుత్తమ గ్రంథ రాజము.

దైనందిన జీవితములో నిత్యమూ చేయవలసిన, చేయకూడని దివ్య అమృతతుల్య విషయాలతో పొందుపరచబడి వెలువడుతున్న మహోద్గ్రంథము.

ఈ గ్రంథమును చదువుటవలన

1) నిత్యజీవితములో చేయవలసిన, చేయకూడని కర్మలను (పనులు) తెలుసుకొనవచ్చును.

2) వాటిని ఆచరించుచూ ఈ జన్మలోనూ, పునర్జన్మలలోనూ ధర్మబద్ధమైన కర్మలు (పనులు) చేయుచూ ప్రశాంతముగా జీవించవచ్చును.

4) తెలిసీ, తెలియక చేసిన, చేయుచున్న పాపకర్మలను మానివేయవచ్చును. మరియు చేసిన పాపకర్మల ఫలితముల తీవ్రతను తగ్గించుకొనవచ్చును.

5) ముఖ్యముగా చిన్న పిల్లలకు చేయవలసిన, చేయకూడని పనులు ఏమిటో తెలియజెప్పుతూ వారి భవిష్యత్తును ధర్మశాస్త్రానుసారము ఉండేలా తీర్చిదిద్దవచ్చును.

సర్వనాశే సముత్పన్నే అర్ధం త్యజతి పండితః । అర్ధేన కురుతే కార్యం సర్వనాశేన న జాయతే ॥

“పూర్తిగా నాశనమవుచున్న పరిస్థితులలో, వివేకులు తమకున్న దానిలో సగభాగము మాత్రమే పోగొట్టుకొని మిగిలిన సగభాగమును కాపాడుకుందురు” అని శ్రీపాల మయణామృత కావ్యములో చెప్పబడినది.

ఇంతవరకూ తెలిసీ తెలియక చేసిన ఎన్నో అధర్మయుతమైన కర్మలతో, ప్రారబ్ధ కర్మలతో, స్వయంకృత కర్మలతో సాగుచున్న ఈ జీవితమును ఇప్పుడైననూ సరిచేసుకొనవచ్చునని పైన చెప్పబడిన శ్లోకము యొక్క భావము.

అటులనే జీవితము, జీవన విధానము కూడా. ధర్మమును అనుసరించుట వలన వెనువెంటనే ఆశించిన ఫలితములు కలుగక పోవచ్చును. కానీ తప్పకుండా కలుగుతాయి. అందులకు ఓర్పు, సహనము, ధర్మ శాస్త్రముల యెడల నమ్మకము అత్యవసరము.

“1991 జూలై 15వ తేదీన లోక్‌సభలో అవిశ్వాస తీర్మానముపై ఓటింగ్ జరుగుటకు ముందు అప్పటి ప్రధానమంత్రి, బహుభాషా కోవిదుడు, పండితుడు, జ్ఞాని శ్రీ పి.వి. నరసింహారావు గారు తను, తన ప్రభుత్వము భారతదేశ ఆర్థిక వ్యవస్థను బలోపేతము చేయుటకు తీసుకొన్న ఆర్థిక సంస్కరణలను సమర్థించుకొను సందర్భములో పై శ్లోకమును ఉదహరించారు.

ఈ శ్లోకము యొక్క భావము “అశాంతితో, సమస్యలతో జీవితాలను గడుపుతున్న వారికి దైనందిన జీవన కర్మలలో మార్పులు చేసుకొనవలె”నని సూచిస్తూ, ఉత్తమ జీవన గమనానికి మార్గదర్శనం చేస్తోంది.

గ్రంథ వివరములకు డా॥ ఏనుగు శివరామ ప్రసాద్ - 630 003 6103 ఆరవేటి వేంకటసుబ్బయ్య - 630 955 7391

RNI Regd No. APTEL/2005/16209
Date of Publication : 25th of Every Month
Date of Posting : 28th & 29th of Every Month

DARSHANAM
APRIL - 2026

Postal Regd.No. HQ/SD/508/2025-2027
WPP NO:PMG/TS/HQR/SC-01/WPP/2025-2027
Licensed to Post Without Prepayment
Posting at B.P.C - IV Patrika Channel,Nampally,Hyderabad-01

PM Hoist Double Cage, Hyderabad

PM Hoist with 12mts Horizontal rebar carrier, Vijayawada

Curved Hoist Bangladesh

Multi Functional Hoist, Nagpur

CMAC
Mechanisation & Automation in Construction
ISO 9001:2015 CERTIFIED COMPANY
AND
CE CERTIFIED COMPANY

Equipments & Solutions for Infrastructure fraternity. Residential, Commercial Infrastructure, Power, Steel, Cement & Industrial Infra

Innovation with safety & Sustainability
Export them as Made in India

MFH - CMAC Rambo with Rebar Carrier, Delhi

Chimney SRP, Mumbai

Pre Cast Panel Movement SRP, Hyd.

Anji Khad Cable Stayed Bridge Project, Dist.: Reasi, Jammu

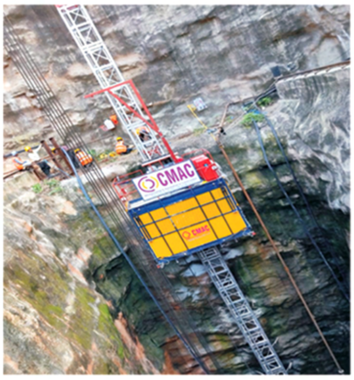
PMH at Pump House, Kaleshwaram

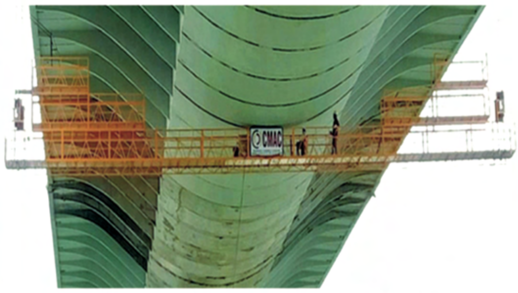
Bridge Special SRP at Durgam Cheruvu, Cable Stayed Bridge, Hyd.

ConMechAuto Consultants India Pvt Ltd.,
Head Office : # 1-3-183/40/19, 2nd Floor, SBI Colony, Gandhi Nagar, Hyderabad - 500 080, India.
Tel. No.: + 91- 40 - 2754 1464

Factories :
Phase 2, Phase 5, IDA Cherlapally, Hyderabad - 500 051

For Further Details:
CONTACT : 9393 111 464
Email : sales@cmac.co.in
www.cmac.co.in

If Undedelivered please return to:
DARSHANAM Devotional Magazine,Srirama Siddhanthi Bhavanam, H.No.29-105/4/1
Rythu Bazar Road, New Vidyanagar Colony, Neredmet, Secunderabad, 500056
Mobile 7013093123, 9441015469 *e mail: darshanameditordesk@gmail.com*